

34

Beit mjólkurkúa

Vörðust ásælni ríkisins í jarðareign

14

Verslunarrekstur í dreifbýli er samfélagsverkefni

12

47

Dýrmæt samvinna

Bændablaðið

7. tölublað 2024 • Fimmtudagur 11. apríl • Blað nr. 654 • 30 árg. • Upplag 33.000 • Vefur: bbl.is

Á Hjarðarfelli í Eyja- og Miklaholtshreppi reka Sigurbjörg Ottesen og Gunnar Guðbjartsson gróskumikið kúa- og sauðfjárbú. Sigurbjörg er nýr stjórnaeðlimur Bændasamtakanna og ætla að láta til sín taka í hagsmunagæslu bænda. Með þeim hjónum á mynd eru dæturnar Erna Kristín og Ásta Bryndís og Gunnar heldur á syninum, Jóni Ægi. Aldursforseti fjóssins, Stáss 504, stríddi fjölskyldumeðlimum við myndatöku með heykasti.

Mynd / Guðrún Hulda Pálsdóttir

– Sjá nánar á bls. 26.

Breytingar á búvörulögum

Breytingar á búvörulögum fela í sér undanþáguheimild sláturhúsa og kjötafurðastöðva til samstarfs og sameiningar. Skiptar skoðanir eru meðal hagaðila hvort breytingarnar leiði til betri kjara fyrir bændur og neytendur.

– 20 –

Lífraen ræktun

Elínborg Erla Ásgeirsdóttir, garðyrkjubóndi í Breiðargerði í Skagafirði, er nýr formaður VOR, félags um lífræna ræktun og framleiðslu.

– 24 –

Innflutningur jarðvegs

Búast má við að innflutningur á mósmold (sphagnumríkri mold) fari minnkandi á komandi árum.

Fyrir dyrum stendur innleiðing Evrópulöggjafar um ræktunarefni, áburð o.fl.

– 4 –

Mjólkurframleiðsla:

Greiðslumark færir til Norðvesturlands

Um sjöttu prósent mjólkurkvóta sem skipti um eigendur á síðasta tilboðsmarkaði fór á bæi á Norðurlandi vestra.

Matvælaráðuneytið tilkynnti niðurstöður tilboðsmarkaðar fyrir greiðslumark mjólkur sem var haldinn 2. apríl síðastliðinn. Af þeim 888.000 lítrum sem viðskiptin náðu til fóru 390.000 lítrar til Skagafjarðar og 233.500 lítrar á starfssvæði Búnaðarsambands Húnaþings og Stranda, samkvæmt upplýsingum frá ráðuneytinu. Ríflega helmingur af því greiðslumarki sem selt var, rúmlega 486.000 lítrar, fór frá búum á Suðurlandi.

Jafnvægisverð lækkaði milli markaða,

reyndist 280 krónur en var 300 krónur á síðasta markaði, í nóvember 2023. Tölur síðustu tilboðsmarkaða benda til minnkandi eftirspurnar eftir mjólkurkvóta.

Aðeins þriðjungur þess greiðslumarks sem boðið hefur verið til sölu á síðustu tveimur tilboðsmörkuðum hefur skipt um eigendur. Fyrir árið 2023 seldist alltaf allt það greiðslumark sem boðið var til sölu.

Kauptilboðum fækka milli ára

Bændum sem sækjast eftir kaupum á greiðslumarki hefur fækkað verulega frá

árinu 2020. Fjöldi gildra kauptilboða voru 218 talsins á aprílmarkaði ársins 2020 en þau voru 57 talsins nú í byrjun apríl 2024. Á sama tíma hefur fjöldi sölutilboða aukist nokkuð, voru nú talsins í apríl árið 2020 en þrjátíu nú síðast.

Talsvert mikil útfjfnun

Rafn Bergsson, formaður búgreinadeildar nautgripabænda hjá Bændasamtökum Íslands, telur að samspil ýmissa þátta dragi úr kauptilboðum bænda.

„Það er greinilega minni eftirspurn eftir greiðslumarki, sem er í takt við það sem við

höfum séð á síðustu mörkuðum. Samfara því er verð að lækka. Ástæðurnar fyrir þessu eru helstar að fyrir liggur loford um að verð á umframmjólk verði ekki lægra en 85 kr/l á þessu ári. Síðustu ár hefur verið talsvert mikil útfjfnun. Það er að framleiðendur sem framleiða umfram greiðslumark hafa fengið fullt verð fyrir stóran hluta af þeirri framleiðslu. Auk þess eru vextir gríðarlega háir núna. Þetta allt dregur úr hvatanum til að fjárfesta í greiðslumarki við núverandi aðstæður,“ segir Rafn.

/ghp

Framhald á bls. 2.

Bjarkey Olsen Gunnarsdóttir, þingmaður VG í Norðausturkjördæmi, hefur tekið við matvælaráðuneytinu. Mynd / ál

Bjarkey ætlar að skerpa línurnar

Bjarkey Olsen Gunnarsdóttir er nýr ráðherra matvælaráðuneytis en Svandís Svavarsdóttir hefur tekið við innviðaráðuneytinu.

Á þriðjudag kynntu forystumenn ríkisstjórnarflokkanna fyrirkomulag stjórnarsamstarfsins á fundi í Hörpu, í kjölfar brothvarfs Katrínar Jakobsdóttur af stóli forsætisráðherra. Þingflokkar Sjálfstæðisflokksins, Vinstri hreyfingarinnar - græns framboðs og Framsóknarflokksins höfðu fyrir í vikunni samþykkt tillögu um áframhaldandi ríkisstjórnarsamstarf.

Bjarni Benediktsson (S) er nú forsætisráðherra, Sigurður Ingi Jóhannsson (B) fjármálaráðherra, Bjarkey Olsen Gunnarsdóttir (VG) matvælaráðherra, Svandís Svavarsdóttir (VG) innviðaráðherra og Þórdís Kolbrún Reykfjörð Gylfadóttir (S) utanríkisráðherra. Aðrir ráðherrastólar haldast óbreyttir.

Kornrækt, lífrænt og riðan

Sem kunnugt er sameinar matvælaráðuneytið málaflokka sjávarútvegs, landbúnaðar, matvæla, landgræðslu og skógræktar. Bjarkey segist hlakka til að takast á við þau verkefni sem fram undan séu í matvælaráðuneytinu og hún vænti þess að þau verði krefjandi en skemmtileg.

„Mörg góð verk hafa verið unnin undir forystu Svandísar Svavarsdóttur síðustu ár. Eðli máls samkvæmt fylgja nýju fólki nýjar áherslur en í ljósi þess hve langt er liðið á þetta kjörtímabil mun ég forgangsráða þeim verkefnum sem eru brýnust og eru komin á dagskrá. Þar ber hæst nýja löggjöf um lagareldi sem er ört vaxandi þáttur í íslensku atvinnulífi og afkastamikil grein, þar sem miklu máli skiptir að taka tillit til umhverfisins og aðstæðna á hverju svæði.

Sömuleiðis mun ég fylgja eftir aukinni áherslu á kornrækt og lífrænni framleiðslu, ásamt auknum rannsóknum á verndandi arfgerð gegn

riðu sem munu verða okkar helsta vopn í þeirri baráttu á komandi árum,“ segir hún.

Innan vébanda ráðuneytisins séu veigamiklir málaflokkar. Bæði er varði stórar atvinnugreinar og útflutningstekjur þjóðarinnar en sömuleiðis er við komi loftslagsmálum og matvælaöryggi. „Það er því af nógu að taka á næstunni og margt sem þarf að setja sig betur inn í. Það mun ég gera á komandi vikum og mánuðum,“ segir Bjarkey.

Reynslumikil á þingi

Bjarkey er fyrrverandi formaður fjárlaganefndar og núverandi formaður velferðarnefndar Alþingis, auk þess að sitja í atvinnuveganefnd. Hún hefur auk þess setið í allsherjar- og menntamála-, utanríkismála-, kjörbrefa- og þingskapanefndum.

Hún hefur verið alþingismaður VG í NA-kjördæmi frá árinu 2013 og áður varaþingmaður með hléum frá 2004. Hún var formaður þingflokks VG 2017–2021 og hefur setið í stjórn VG frá 2009. Hún hefur átt sæti í Íslandsdeild þingmannanefnda EFTA og EES frá árinu 2017 og í þingmannanefnd Íslands og ESB 2018–2021, og aftur frá 2022.

Sé mið tekið af málaskrá Alþingisvefsins hefur Bjarkey látið sig varða mjög velferð barna og fatlaðra, heilbrigðisþjónustu og húsnæðismál m.a.

Bjarkey er fædd í Reykjavík 27. febrúar 1965, dóttir Gunnars Hilmars Ásgeirssonar veltstjóra og Klöru Björnsdóttur matræðs. Maki hennar er Helgi Jóhannsson þjónustustjóri og á hún þrjú börn. Hún lauk B.Ed.-prófi frá KHÍ árið 2005, með áherslu á upplýsingatekni og samfélagsgreinar og hefur diplómu í náms- og starfsráðgjöf frá HÍ 2008. Hún hefur m.a. starfað innan menntageirans, hjá Vélsmiðju Ólafsfjarðar og í veitingarekstri auk þess að vera bæjarfulltrúi í Ólafsfirði og ötul í stjórnmalastarfi. /sá

Mjólkurframleiðsla:

Dregur úr kaupvilja

Niðurstöður tilboðsmarkaðar fyrir greiðslumark mjólkur í byrjun apríl sýna að jafnvægisverð á mjólkurkvóta fer lækkandi.

Viðskipti nýjasta tilboðsmarkaðar náðu til 888.000 lítra að andvirði tæplega 250 milljóna króna og voru kaupendur þrjátíu talsins. Seljendur með tilboð á jafnvægisverði eða lægra voru fjórtán talsins og seldu 72% af sínu framboðna magni.

Jafnvægisverðið hefur ekki verið lægra síðan á fyrsta tilboðsmarkaði, eftir að viðskipti með greiðslumark voru leyfð að nýju, í apríl árið 2020. Þá var jafnvægisverð 185 kr/ltr sem var jafnframt það hámarksverð sem ráðherra ákvað að tillögu framkvæmdanefndar búvörusamninga. Á næsta tilboðsmarkaði þar á eftir, í september 2020, var hámarksverð 294 kr. fyrir hvern lítra mjólkur sem reyndist jafnframt jafnvægisverðið.

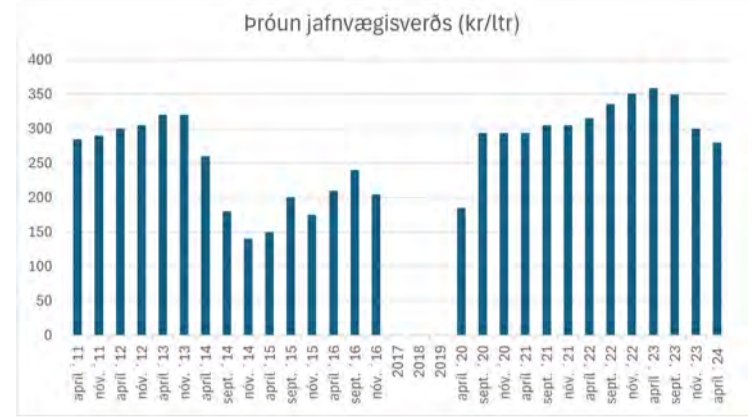
Minna selst

Í reynd reyndist jafnvægisverðið alltaf taka mið af hámarksverði allt þar til í september í fyrra. Þá var jafnvægisverðið 350 kr/ltr en hámarksverð 379 kr/ltr. Jafnvægisverðið hefur svo farið niður á síðustu tveimur mörkuðum og bilið gleikkað milli þess og hámarksverðs.

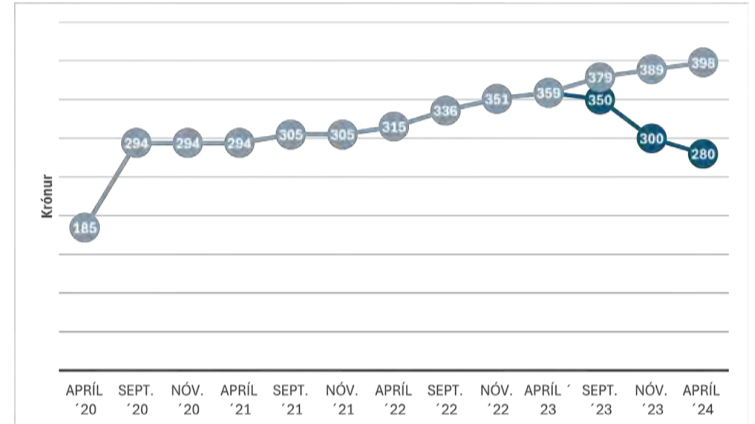
Einnig var það fyrst í fyrra sem eftirspurn eftir kaupum á mjólkurkvóta var minna en framboð. Áður hafði allur kvóti sem til sölu var skipt um eigendur, en í apríl í fyrra gerðist það í fyrsta sinn að einungis 66% af framboðnum kvóta seldist. Í september 2023 náðu viðskiptin aðeins um 16% þess greiðslumarks sem í boði var og á síðustu tveimur mörkuðum hefur eingöngu um þriðjungur framboðs selst.

Nýtt innheimtufyrirkomulag breytir ekki jafnvægisverði

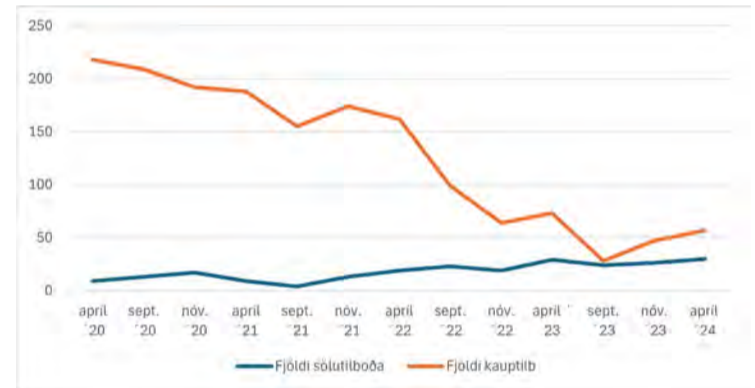
Nýtt fyrirkomulag um innheimtu vegna viðskipta á kvótamarkaðinum tók gildi um áramótin. Hefur sú breyting í för með sér að fyrirvari er á öllum viðskiptum þangað til greiðslufrestur rennur út, sem er í tilfelli síðasta kvótamarkaðar 22. apríl. Kaup falla því niður séu þau ekki greidd innan 20 daga og falli kaup niður lækkar salan um sama magn. Samkvæmt upplýsingum frá

Þróun jafnvægisverðs á greiðslumark mjólkur frá árinu 2011. Enginn markaður fór fram á árunum 2017-2019.

Jafnvægisverð fylgdi hámarksverði allt þangað til í september 2023.

Kauptilboðum hefur fækkað verulega frá árinu 2020 á meðan sölutilboðum fjölga og hafa þau aldrei verið fleiri en á síðasta tilboðsmarkaði.

matvælaráðuneytinu hefur það engin áhrif á jafnvægisverð þótt viðskipti falli niður. „Niðurstöður markaðarins standa óbreyttar að öðru leyti en því að magn viðskipta lækkar,“ segir í svari frá ráðuneytinu.

Árið 2024 verður heildargreiðslumarkmið 151,5 milljón lítrar. Framleiðendur hafa yfir að ráða

ákveðið magn greiðslumarks og geta selt mjólk á innanlandsmarkaði samkvæmt því.

Greiðsla út á greiðslumark er framlag ríkisins til mjólkurframleiðenda. Tilboðsmarkaðir fara fram þrisvar á ári, í apríl, september og nóvember.

/ghp

Staða framkvæmdastjóra BÍ auglýst innan tíðar

Vigdís Häsler hefur látið af störfum sem framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands. Staðan verður auglýst innan skamms.

Vigdís er lögmaður og hóf störf sem framkvæmdastjóri BÍ í febrúar 2021. Tók hún við af Sigurði Eyþórssyni. Hún tilkynnti um starfslokinn á Facebook-síðu sinni 8. apríl og kvað starfið hafa verið skemmtilegt og gefandi og hún komið að mörgum krefjandi verkefnum í því, stórum sem smáum.

„Samtökin standa núna styrkum fótum eftir fjárhagslega og félagslega endurskipulagningu og uppbyggingu. Á sama tíma hefur verið byggður upp öflugur og verðmætur mannaúdur á skrifstofu samtakanna. Þar að auki hafa félagsmenn Bændasamtakanna aldrei verið fleiri og er stefna samtakanna nú orðin skýr eftir vel heppnaða stefnumótun,“ skrifaði Vigdís. Hún sagði almenna umræðu um landbúnað sem hluta

Vigdís Häsler hefur látið af störfum eftir þriggja ára ötult starf. Mynd / ál

af mikilvægum innviðum og fæðuöryggi hafa stórukist.

„Bændur eru lykilþáttur í að tryggja sjálfsafhlutdeild íslensku þjóðarinnar í fæðuframléiðslu og höfum við í Bændasamtökunum unnið ötulliga að þessu markmiði

síðastliðin ár,“ skrifaði Vigdís og sagðist skilja stolt við starfið. Bændasamtökin væru orðin að sterku hagsmunaafla sem ynni í þágu bænda. Sem fyrr segir verður staða framkvæmdastjóra BÍ auglýst á næstunni. /sá

LANDSINS MESTA ÚRVAL SÁÐVÖRU

Sáðvara fyrir íslenskar aðstæður!

Sáðvörulisti Líflands

Kynntu þér sáðvöruúrvalið og leitaðu til sölufólks okkar með þínar fræparfir í síma 540 1100 eða á sala@lifland.is

GERUM MEIRA

TOYOTA HILUX

Gerðu allt sem þú vilt með Toyota Hilux.

Verð frá: 8.990.000 kr.

KINTO langtímaleiga. Verð frá: 221.000 kr. á mánuði.

TOYOTA FÖRUM LENGRA

Toyota Kaupúni
Kaupúni 6
570 5070

Toyota Akureyri
Baldursnesi 1
460 4300

Toyota Reykjanesbæ
Njarðarbraut 19
420 6600

Toyota Selfossi
Fossnesi 14
480 8000

UMHVERFISVERBLAUN ATVINNULÍFSINS
UMHVERFISFYRIR TÆKI ÁRSINS

Bíllinn í þessari auglýsingu endurspeglar ekki endilega það verð og þann búnað sem kann að vera tilgreindur. Fyrirvari við 7 ára ábyrgð: Ökutækinu skal viðhaldið samkvæmt vörulýsingu og leiðbeiningum framleiðandans og ber eigandi kostnaðinn við slíkt viðhald. Sé það ekki gert getur það valdið ógildingu ábyrgðar varðandi hluti sem þarfnast viðhalds. 7 ára ábyrgð gildir eingöngu um bíla sem fluttir eru inn af Toyota á Íslandi ehf. 12 mánaða vegaaðstoð fylgir öllum nýjum Toyota bílum. Birt með fyrirvara um villur.

Ræktunarefni:

Erfiðara verður að fá sphagnum og innfluttur jarðvegur CE-vottaður

– Aðildarríki ESB verja og endurheimta votlendi í ríkara mæli

Búast má við að innflutningur á mómosamold (sphagnumríkri mold) fari minnkandi á komandi árum. Tengist það markmiðum ESB og aðildarríkja þess um að varðveita eða endurheimta votlendi en sphagnum-mosar lifa flestir í votlendi.

Við eftirgrennslan um hvort nýjar reglur séu í burðarliðnum sem takmarki eða banni innflutning á jarðvegi, þ.á m. sphagnum, til Íslands á næstu árum frá Evrópusambandsríkjum eða löndum utan ESB, kemur í ljós að fyrir dyrum stendur innleiðing Evrópulöggjafar um ræktunarefni, áburð o.fl.

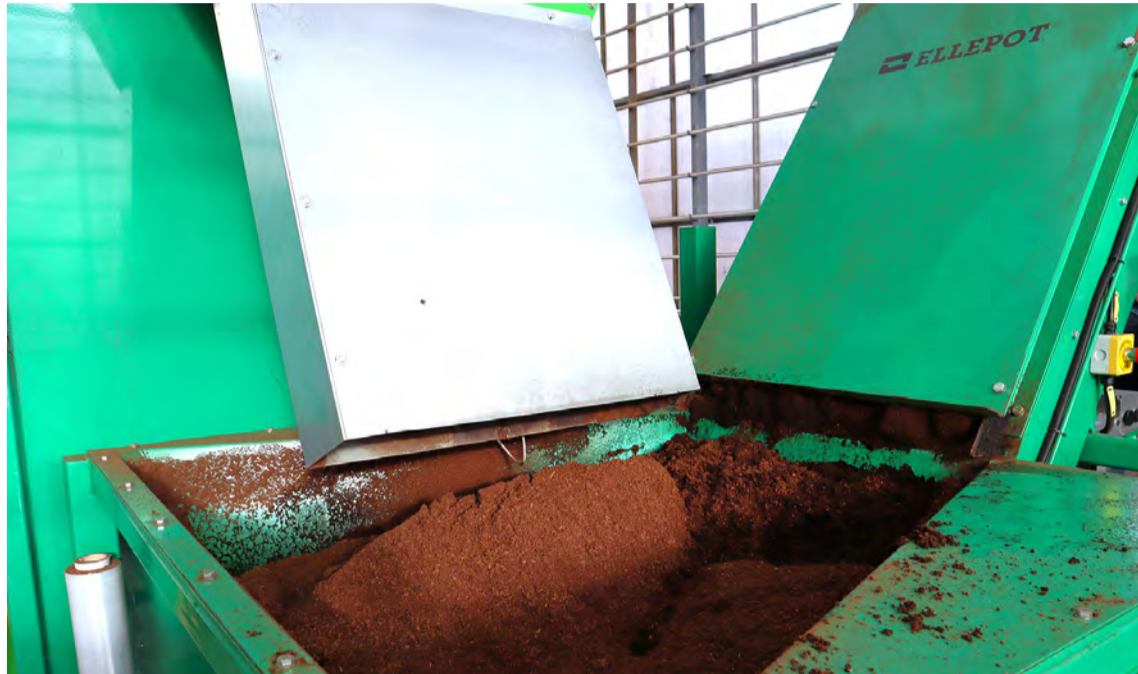
Þórhildur Ísberg, fagsviðsstjóri plöntuheilbrigðis hjá Matvælastofnun, segir að eins og sakir standa séu sömu skilyrði og áður um innflutning á mold/sphagnum frá óræktuðum svæðum Evrópu með plöntuheilbrigðisvottorð, sbr. reglugerð 189/1990.

„Það er þó í burðarliðnum að innleiða Evrópulöggjöf 2019/1009 um ræktunarefni, áburð o.fl.“ segir Þórhildur. „Þegar innleiðingarreglugerðin verður komin inn mun löggjöfin taka gildi formlega hér á landi en hún er þegar komin í samninginn. Í þessari löggjöf mun allt ræktunarefni, einnig jarðvegur sem fluttur er inn á svæði, kallast ræktunarefni, hvort sem það er mold eða áburður, lífrænn og ólífrænn. Þetta þýðir að allt ræktunarefni sem kemur frá EES svæðinu verður leyft í innflutningi svo lengi sem það er CE merkt. CE merkingin er gefin þegar varan hefur uppfyllt ákveðin skilyrði í samræmi við gildandi kröfur, t.a.m. hitameðhöndlun, svo hún beri ekki með sér skaðvalda,“ segir hún.

Ekki hefur verið leyft að flytja inn mold frá löndum utan Evrópu, að sögn Þórhildur.

Aðildarríki ESB velja leiðir að markmiðinu

Mómosi vex víða erlendis í miklum samfelldum breiðum og myndar mómýrar. Mótekja var áður fyrr nýtt til eldsneytis en hin síðari ár meira sem ræktunarefni í hvort tveggja skógrækt og garðyrkju. Er moldin ýmist kölluð svarðmold, mómosamold eða sphagnum og torfmosi. Hún þykir henta afar vel til ræktunar vegna mikillar vatnsheldni og næringarefna, auk þess sem hún

Ræktendur undirbúa sig undir minnkað framboð af sphagnum. Hér má sjá sphagnum-siló Lambhaga en fyrirtækið hyggst nú nýta allt lífrænt efni sem til fellur við ræktunina í eigin moldargerð og stefnir að því að verða fljótlega sjálfu sér nægt um jarðveg.

Mynd / Sá

er laus í sér og loftmikil. Þegar sphagnum brotnar niður losnar koltvísýringur sem annars væri bundinn í jarðvegi.

Víða í Evrópu hefur mótekja verið svo umfangsmikil að mýrar eru ónýtar eða skemmdar. Endurheimt er afar tímafrek og nú orðið því hertar kröfur um sjálfbærni við mótöku sem leiðir til samdráttar í framleiðslu og notkun sphagnum sem ræktunarefni.

Samkvæmt upplýsingum frá Sendinefnd Evrópusambandsins á Íslandi takmarkar engin Evrópusambandsreglugerð beinlínis sölu eða notkun á sphagnum. Hins vegar hafi Evrópusambandið markað sér stefnu sem varði loftslagsmarkmið. Er hún nátengd stefnupakka sem nefnist Nature Restoration Act þar sem ESB og aðildarríki þess setja sér m.a. markmið um að varðveita eða endurheimta votlendi, sem bindur CO₂ á næstu tveimur áratugum. Þar á meðal eru markmið um að 30% þess votlendis sem nú er notað verði endurheimt fyrir 2030, 40% fyrir 2040 og 50% votlendis fyrir árið 2050. Í stefnunni er hins vegar gert ráð fyrir að það sé í höndum aðildarríkjanna sjálfrá að ákveða með hvaða hætti þau endurheimta votlendi. ESB hefur þannig ekki

bein áhrif á framleiðslu eða sölu á sphagnum.

Aðildarríkin, sem þurfa að framfylgja stefnu ESB um endurheimt votlendis, gætu gripið til mismunandi aðgerða og þær mögulega komið niður á framleiðslu sphagnum sem þýtt gæti minni framleiðslu og sölu.

Margt getur komið í staðinn en verður flóknara

Þess má geta að mór er enn notaður sem orkugjafi í nokkrum löndum og sú mótekja jafnvel talin valda meiri skaða varðandi þurrkun votlendis og losun CO₂ en til framleiðslu sphagnum. Því eru umræðan og áherslur misjafnar hjá aðildarríkjunum ESB eftir því hvort um ræðir orkugjafa, ræktunarefni eða hvort tveggja.

Þýsk stjórnvöld hafa t.a.m. rannsakað leiðir til að nota annað ræktunarefni en sphagnum og er stefnt að því að notkun þess verði hætt hjá áhugarektendum þegar árið 2026 en heimaræktendur nota efnið mjög mikið, t.d. í pottaplönturæktun. Jafnframt á að styðja garðyrkjustöðvar til að skipta yfir í annað ræktunarefni með minna sphagnum-hlutfalli þannig að notkun þess verði að mestu hætt árið 2030.

Sphagnum.

Mynd / Heamna Manzur

Í staðinn fyrir sphagnum verður væntanlega í ríkara mæli notast við viðartrefjar, moltu, mold úr trjáberki og efni sem til fellur frá kókosiðnaði, skv. Christinu Stadler hjá deild ræktunar og fæðu við Landbúnaðarháskóla Íslands. Að auki megi nota leifar af hör, strá af miscanthus (fílagras), hrisgrjónahýði, hamp og pálmatreffjar, kol, kaffivinnsluleifar og ull af sauðfé, svo nokkuð sé nefnt. Ýmsar blöndur af þessu og fleiru gætu komið til sögunnar en t.d. spírunar- og ræktunarhlutfall sé þá orðið mismunandi. Þetta kalli á aðlögun ræktunaraðferða, svo sem vökvunar og áburðargjafar. Framleiðslukostnaður aukist.

Íslensk fyrirtæki eru þegar

Núgildandi reglur

Almennan reglan er sú að óheimilt er að flytja inn jarðveg, safnhaugamold, óunninn eða kurlaðan trjábörk og húsdýra-áburð. Þó er undanskilin tvenns konar mold.

Annars vegar er undanskilin mómosamold til ræktunar sem að meginhluta samanstendur af mómosa (sphagnum/peat moss). Sú mold þarf að vera tekin úr mógrofum þar sem ekki hefur verið ræktað áður, hún má ekki innihalda safnhaugamold, óunninn eða kurlaðan trjábörk né húsdýraáburð. Opinbert heilbrigðisvottorð þarf að fylgja moldinni við innflutning.

Hins vegar er undanskilin sú mold sem fylgir rótum plantna. Í þeim tilfellum á heilbrigðisvottorði sem fylgir plöntunum einnig að ná yfir þá mold sem fylgir með. Þó er vakin athygli á því að ef plönturnar koma frá löndum þar sem nýsjálenski flatormurinn er útbreiddur þurfa plönturnar að vera alveg lausar við mold, nema að sérstök yfirlýsing sé á heilbrigðisvottorði um að plönturnar komi frá svæði þar sem flatormurinn finnst ekki.

MAST/2023

farin að bregðast við væntanlegum breytingum, m.a. garðyrkjustöðin Lambhaga, sem er að hefja eigin moldargerð úr því sem til fellur af lífrænum efnum við ræktunina og stefnir stöðin að því að verða sjálfbær með sína moldarnotkun.

Innflutningur í fyrra tæp 452 tonn

Skv. talnaefni Hagstofunnar um innflutning mómosamoldar (sphagnum) má sjá að í fyrra voru alls flutt inn 451.634 kg. Frá Danmörku 19.952 kg, frá Finnlandi 3.654 kg og frá Hollandi 428.028 kg fyrir 26.907.262 kr. (Fob). Tollflokkar jarðvegs eru skilgreindir sem Mómosamold (tollfl. 25309011) og Jarðefni, annað (tollfl. 25309090), en af því síðarnefnda voru flutt inn 41.565 kg fyrir 4.005.360 kr. og má ætla að talsvert af því séu jarðefni eins og t.d. ýmis perlusteinn. /sá

Rauðisandur:

„Allt of fáar messur“

Tryggvi Sveinn Eyjólfsson, sem er á sautjándra aldursári, hefur vakið athygli fyrir skelegga frammistöðu, sem meðhjálpari í Saurbæjarkirkju á Rauðasandi í Vesturbyggð.

Tryggvi, sem er fæddur á Selfossi en uppalinn á Patreksfirði, er nú í Menntaskólanum á Akureyri á félagsfræðibraut.

„Ég gerðist meðhjálpari árið 2022 en þá kom Kristján Arason prestur að máli við mig og spurði hvort ég hefði áhuga á því að taka við gömlu stöðu föður míns í Saurbæjarkirkju og ég var fljótur að segja já. Meðhjálpari hefur það hlutverk að kveikja á kertum, hringja kirkjubjöllum, klæða prestinn í kyrtlinn og fara með bænir. Þetta er mjög skemmtilegt og gefandi starf og gaman að vinna með séra Kristjáni, sem er frábær prestur og félagi,“ segir Tryggvi Sveinn.

En hvað segja sóknarbörnin um hinn unga meðhjálpara? „Fyrst voru allir mjög hissa að sjá mig í þessu hlutverki en í dag eru allir búnir að venjast því, enda oftast sama fólkið sem mætir í kirkjuna. Ég myndi bara vilja hafa messurnar fleiri, þær eru allt of fáar að mínu mati,“ segir Tryggvi Sveinn hlajandi, alsæll í starfi meðhjálparans.

Þess má geta að í Saurbæ á Rauðasandi hefur staðið guðshús frá því fyrir miðja 17. öld. /mhh

Tryggvi Sveinn Eyjólfsson meðhjálpari ásamt sr. Kristjáni Arasyni sóknarpresti á tröppum Saurbæjarkirkju.

FÓÐURBLANDAN

Gæði fyrir dýrin og þig!

FÓÐURBLANDAN

FB Reykjavík
Kornagarðar 12
570 9800

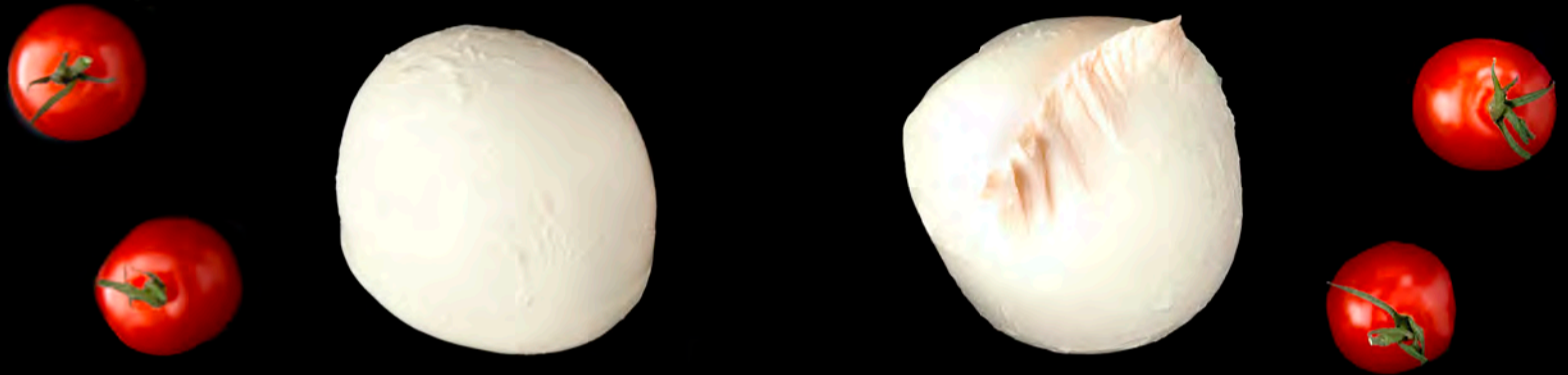
FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvalsvíllur
Duftþakstraub 1
570 9850

www.fodur.is
fodur@fodur.is

MOZZARELLA

Ítölsk hefð – íslensk matargerð!

Bændablaðið

Bændablaðið kemur út 23 sinnum á ári. Upplýsingar um dreifingarstaði er að finna á vef Bændablaðsins: www.bbl.is Lesendur geta einnig gerst áskrifendur að blaðinu og fengið það sent heim í pósti gegn greiðslu burðargjalds. Árgangurinn (23. tölublað) kostar kr. 17.500 með vsk. Ársáskrift fyrir eldri borgara og öryrkja kostar kr. 13.900 með vsk.

Heimilisfang: Bændablaðið, Borgartún 25, 4. hæð - 105 Reykjavík.
Sími: 563 0300 – Kt: 631294-2279
Útgefandi: Bændasamtök Íslands.

Ritstjóri: Guðrún Hulda Pálsdóttir (ábm.) guðrunhulda@bondi.is – Sími: 563 0300 – Blaðamenn: – Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is – Hulda Finnsdóttir hulda@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is

Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855

Netfang auglýsinga: thordis@bondi.is – Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: 33.000 – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Orð eru til alls fyrst

Góður fjölmiðill dregur saman upplýsingar, kemur á framfæri ólíkum sjónarmiðum, setur hlutina í samhengi. Hann veitir aðhald og kallar fram umræður um málefni í samfélaginu.

Þegar við fáum traustar upplýsingar framreiddar skýrt gegnum fjölmiðil eykst þekking okkar á umfjöllunarefnum. Út frá þeim upplýsingum getum við svo myndað okkur skoðun.

Blaðamannafélag Íslands stendur fyrir herferð um þessar mundir. Markmið herferðarinnar er að vekja fólk til vitundar um mikilvægi blaðamennsku fyrir samfélagið. Aukin skautun og upplýsingaóreiða gerir það að verkum að aldrei hefur verið meiri þörf fyrir vandaða blaðamennsku. Bændablaðið er í eigu Bændasamtaka Íslands og þar er málefnum landbúnaðar gerð góð skil. Landbúnaður er ein af grunnstoðum samfélags okkar. Umfjöllun um málefni landbúnaðar voru framan af í takmörkuðum mæli í öðrum íslenskum fjölmiðlum, í samanburði við aðrar grunnstoðir. Nefni í því samhengi heilbrigðismál, viðskipti og sjávarútveg, málefni sem öll fengu meira svigrúm en landbúnaður hér á landi. Þetta hefur breyst á allra síðustu misserum.

Staða Bændablaðsins er sterk. Það heyrir til að mynda til undantekninga að landbúnaðarmiðaður prentmiðill sé sá stærsti meðal fréttamiðla þjóða. Blaðið er mest lesni prentmiðill landsins, áfangi sem náðist í lok síðasta árs. Lestur á vefsíðu Bændablaðsins hefur þrefaldast á tveimur árum. Yngri lesendur hafa aldrei verið fleiri og má þar m.a. þakka framsetningu blaðsins á samfélagsmiðlum, hvar bændur hafa nú frá ársbyrjun fengið vettvang til að sýna hvernig búskapur virkar frá fyrstu hendi. Bændablaðið er því afskaplega dýrmætt vörumerki fyrir bændur til að ná til neytenda, því það er vettvangur sem heldur á lofti málefnum sem snertir þessa mikilvægu grunnstoð samfélagsins.

Styrkleiki Bændablaðsins snýr meðal annars að skýrum áherslum í sinni umfjöllun, efnistöð sem aðrir fjölmiðlar taka óhikað upp og gera að sínu, einmitt vegna þess að blaðið er traustur miðill. Þannig eru ytri áhrif Bændablaðsins óyggjandi, þar sem umfjallanir um landbúnaðarmál hafa aukist verulega að undanförmu. En það þýðir líka að Bændablaðið er í samkeppni við aðra fjölmiðla þegar kemur að mikilvægum efnistöðum, sem er vel. Við gerum okkur grein fyrir þessari ábyrgð og sjáum það sem hvatningu til að auka gæðin og stunda metnaðarfulla upplýsingagjöf sem mark er á takandi. Þetta gerum við með því að halda á lofti vandaðri, gagnrýnni blaðamennsku og vera í sterku sambandi við grunninn sem við byggjum á, fyrst og fremst gegnum bændur landsins. En auk þess nýtum við okkur góð tengsl við vísindasamfélagið, fyrirtæki í landbúnaðarframleiðslu þvert á búgreinar og stjórnsýsluna.

Blaðið stendur fyrir fjölbreyttum efnistöðum sem færa lesendum óvænta þekkingu á skýran hátt. Hlutverk Bændablaðsins er að miðla upplýsandi fregnum af landbúnaði og málefnum honum tengdum á heildarlegan hátt, gefa út faglegar upplýsingar og ekki síst að vera vettvangur skoðanaskipta milli þeirra sem láta málefnið sig varða. Ritstjórn blaðsins er óhrædd við að fjalla um umdeild málefni sem eru bændum hugleikin. Uppgangur miðla sem keyra á kjarnmiklum umfjöllunum og sterkri blaðamennsku endurspeglar að slík fjölmiðlun er eftirsóknarverð. Í upplýsingaóreiðu nútímans kunna lesendur að meta vandaðar greinar sem byggja á áreiðanlegum gögnum og heildarlegum upplýsingum. Þannig höfum við lagt okkur fram um að rýna betur í stóru málin tengd landbúnaði með metnaðarfullum fréttaskýringum.

Tilgangurinn er að lesandi geti viðað að sér svo skýrum og innihaldsríkum upplýsingum í Bændablaðinu að hann geti myndað sér upplýsta skoðun að lestri loknum og tekið afstöðu í mikilvægum málum. Það eru þessar umræður sem eru mikilvægar fyrir framgang landbúnaðar sem grunnstoð samfélagsins. Því orð eru til alls fyrst.

Guðrún Hulda Pálsdóttir, ritstjóri.

Reglur um útivist nautgripa eru tilkomnar út frá velferðarsjónarmiðum. Samkvæmt reglum skulu mjólkurkúr og kvígur komast á beit á grónu landi í átta vikur hið minnsta.

Mynd / gbe

Kúabúskapur:

Ekki farið að lögum um útivist nautgripa

Matvælastofnun lagði stjórnvaldssektir á þrjú kúabú á Vesturlandi á dögunum vegna vanrækslu. Kúnum var haldið inni allt sumarið en samkvæmt reglugerð um velferð nautgripa skulu allar mjólkurkúr og kvígur komast á beit á grónu landi í átta vikur hið minnsta á tímabilinu frá 15. maí til 15. október ár hvert.

„Mér sýnist það nokkuð augljóst að aukinn fjöldi róbótafjósja hefur áhrif. Það virðist gleymast að koma upp skipulögðum beitarvæðum í nágrenni fjóssins þegar róbótar eru teknir í notkun,“ segir Sigurbjörg Bergsdóttir, sérgreinadýralæknir hjá Matvælastofnun.

Stjórnvaldssektir til kúabúanna þriggja námu frá 350.000 krónum til 540.000 króna og réðust sektir meðal annars af fjölda gripa á hverju búi. Sigurbjörg segir þetta ekki í fyrsta sinn sem lögd er sekt við því að hleypa kúm ekki út. „En þetta er í fyrsta sinn sem stjórnvaldssekt er stigð eftir þar til gerðri matrixu vegna skorts á útivist eftir því sem ég best veit.“

Rafn Bergsson, formaður búgreinadeildar nautgripabænda hjá Bændasamtökum Íslands, segir að dæmum um brot á reglugerð um útivist hafi fjölgað með tilkomu mjaltþjóna. „Róbótinn mjólkur allan sólarhringinn og tryggja þarf að kýrnar mæti í mjaltir. Menn tala um minni afurðir vegna verri mætingu í mjaltir og fleira. Ég hef alveg skilning á því og að það geti verið áskorun að setja út ef búin eru orðin mjög stór. Hins vegar er þetta líka ímyndarmál og ég held að það sé í flestum tilfellum vel framkvæmanlegt að setja kýrnar út.“

Velferðarsjónarmið

Kröfur um útivist nautgripa voru auknar með breytingu á reglugerð um velferð nautgripa árið 2022. Í eldri útgáfu reglugerðarinnar var einungis talað um átta vikna útivist en viðbótin snýr að því að kýr þurfi að fá að lágmarki átta vikna útivist á grænum grósum.

Sigurbjörg skrifaði um útivist nautgripa í aðsendri grein í Bænda-

Sigurbjörg Bergsdóttir.

blaðinu í fyrra. Þar segir að krafa um útivist nautgripa sé tilkomin út frá velferðarsjónarmiðum, til þess að nautgripirnir hafi möguleika á að sinna sínu eðlilega atferli við að bíta gras, en einnig út frá heilsufarssjónarmiðum þar sem nautgripir, líkt og menn, taka D-vítamín upp í gegnum húðina í sólskini.

Graðnaut og ungir kálfar eru undanskildir reglu um útivist. Síðasta tækifæri til þess að setja gripi út og ná átta vikna útivist er 15. ágúst.

Tvenns konar eftirlit

Eftirlit með útivist nautgripa fer fram á tvennan hátt samkvæmt upplýsingum af vef Matvælastofnunar. Annars vegar þegar fylgt er eftir ábendingum sem stofnuninni berast og hins vegar eru eftirlitsmenn með virkt eftirlit á ferðum sínum um héruð landsins.

„Til þess að staðfesta útivist fylgist eftirlitsfólk Mast með því yfir sumarið hvort kýr sjáist úti á bæjunum. Þar sem ekki sjást neinar kýr úti er farið heim á bæina og rætt við bændur, spurt um útivist og farið fram á að eftirlitsfólki sé vísað á þær dyr sem kýrnar ganga venjulega um. Ummerki um umgang eru auðþekktanleg,“ segir Sigurbjörg.

Í 17. grein reglugerðar um velferð nautgripa nr. 1065/2014 er fjallað um útivist:

„Allir nautgripir skulu komast á beit á grónu landi í átta vikur hið minnsta á tímabilinu frá 15. maí til 15. október ár hvert. Undanskildir eru kálfar fæddir á viðkomandi ári svo og graðnaut. Aðgangur að útigerði uppfyllir ekki kröfur um útivist á grónu landi.“

Gripir sem eru úti skulu geta leitað skjóls fyrir veðrum. Að vetri skal skjól þetta vera gripahús eða legusvæði í skjóli með a.m.k. þremur veggjum og þaki.

Þar sem nautgripir, aðrir en mjólkurkúr, eru haldnir úti skal vera aðstaða til að handsama gripi ef þeir þurfa meðhöndlun eða taka þarf úr þeim sýni.

Átsvæði skal vera með þéttu og þrífalegu undirlagi. Þar sem gripir eru á útingangi allt árið skal vera aðstaða innanhúss til að hlúa að gripum sem þurfa sérstakrar umönnunar við.

Hafa skal reglubundið eftirlit með gripum á útingangi og haga því eftir aðstæðum. Á tímabilinu 15. október til 15. maí skal líta til með gripum á útingangi daglega.“

Ef grunur vaknar um að krafa um lögbundna útivist nautgripa sé ekki uppfyllt er það bóndans sem heldur þau að sanna að svo sé. Það getur hann til dæmis gert með útivistardagbók.

„Hugmyndin um útivistardagbók er nýleg – en nokkuð sem bændur þurfa að tileinka sér til þess að sanna að kýrnar fari í raun og veru út í tilsettan tíma.“

Matvælastofnun getur beitt dagsektum til að þvinga fram úrbætur á útivistarkvæðinu, en ef það dugur ekki til hefur stofnunin heimild til að leggja á stjórnvaldssekt, eins og gert var í tilfelli kúabúanna á Vesturlandi.

Til stendur að eftirlit með útivist mjólkurkúna fari fram í öllum umdæmum sumarið 2024. Jafnframt verður eftirlit haft með útivist kvígna.

/ghp

Pantaðu á bustolpi.is

Kraftblanda
Fiskimjölrsríkt fóður

Kjúklingaliffrækja með skógarberjabragði frá Steinari Þórarinssyni, Sláturfélagi Suðurlands. Besta varan í flokknum Eldaðar kjötvörur.

Sigurður í Pylsumeistararanum er Kjötmeistari Íslands

Sigurður Haraldsson í Pylsumeistararanum var krýndur Kjötmeistari Íslands í fagkeppni Meistarafélags kjötiðnaðarmanna sem haldin var á dögnum.

Sigurður varði titilinn frá síðustu keppni, en hún er haldin á tveggja ára fresti. Hann vann auk þess til verðlauna fyrir bestu vörurnar unnar úr lambakjöti, svínakjöti og fyrir bestu vöruna í flokknum kæfur og paté.

Sigurður rekur verslun sína á Laugalæk í Reykjavík sem sérhæfir sig í pylsum, en hann er þar einnig með verðlaunavörur til sölu.

Titilinn Kjötmeistari Íslands hlýtur sá kjötiðnaðarmaður sem fær flest stig samanlagt úr fimm stigahæstu vörum sínum. Vörum eru gefnar stig og fá þær gull, silfur eða brons eftir fjölda stiga. Til að fá gullverðlaun þurfa þær að vera nánast gallalausar. Sigurður hlaut 255 stig samanlagt, Steinar Þórarinsson frá Sláturfélagi Suðurlands varð annar með 251 stig og Sævar Jóhannesson frá Kjarnafæði Norðlenska og Jónas Þórólfsson frá Frávik í þriðja til fjórða sæti með 249 stig. Í fagkeppninni senda kjötiðnaðarmenn inn vörur með nafnleynd til dómarahóps sem dæmir vörurnar eftir faglegum gæðum. Hver keppandi má senda inn allt að tólv vörur til keppinnar.

Allar vörur byrja með fullt hús stiga, en dómara leita síðan að öllum hugsanlegum göllum. Við hvern galla sem finnst fækkar stigum. Með þessu fyrirkomulagi geta margar vörur fengið gull-, silfur- eða bronsverðlaun. /smh

Sigurður Haraldsson í Pylsumeistararanum með verðlaunagripi sína. Myndir / Björk Guðbrandsdóttir

Lúxus lifrarkæfa frá Sigurði Haraldssyni, Pylsumeistararanum, var útnefnd besta varan í flokknum Kæfur og paté.

Grafíð hrossafille frá Sævari Jóhannessyni, Kjarnafæði Norðlenska. Besta varan unnin úr hrossa- eða folaldakjöti.

Steinar Þórarinsson, Jónas Þórólfsson, Sigurfinnur Garðarsson, Jónas Pálmar Björnsson og Rúnar Ingi Guðjónsson.

Jón Þorsteinsson, Sigurfinnur Garðarsson og Hreiðar Örn Zoëga Stefánsson.

Kjúklingasulta frá Steinari Þórarinssyni, Sláturfélag Suðurlands. Besta varan unnin úr alifuglakjöti.

Vísnaðhornið

Aldrei hefur Káinn brugðist. Á bannárunum vestan hafs orti **Káinn**, þegar leyfður styrkur á bjór mátti bara vera um 2%:

Ég hlýt að slá við slöku í slyngri ljóðamennt. Það yrkir enginn stöku á aðeins tvö prósent.

Káinn taldi alls aumast:

Eitt er sem að mæðir mest, mig í velgengninni; það er að eiga engan prest í ættartölu minni.

Ein eftir KN sem við á núna:

Yrkja stöku þarf um það, svo þjóðin skilji; – bara – sinni köku eldi að allir vilja skara.

Jóhannes úr Kötlum orti margt. Þetta kvæði kallar hann „Kvöld“:

Sit ég einn í þönkum og sólarlagsins bíð. –Fagrir voru dagarnir í fyrri tíð.

Húma tekur óðum í hugar míns sal. –Ljósar voru næturnar í Laxárdal.

Guðmundur E. Geirdal (1885-1952) var skáld og hagrýðingur á fyrri hluta síðustu aldar. Þessi vísa nefnist „Aldýr sléttubönd“:

Binda raka slétta slá slæða skaka glíma synda aka flétta flá fræða vaka ríma.

Efnishyggjumenn:

Holdið – vinir, er þeim allt, andinn er svik og tál, því hef ég lengi efast um þeir ættu nokkra sál.

Gott er ekki góði minn gera svo öllum líki, ef þér hrósar andskotinn, ógnar himnaríki.

Jón Þórðarson frá Borgarholti, Snæf. var líka nokkuð kunnur á sama tíma, úr bók hans *Undir heiðum himni*:

Röð dagsins báru byrgja. Blærin kyrrist, allt er hljótt. Breiðir jarðarbornin yfir, blæju húmsins þögn nótt.

Svífur engill svefns og friðar, sveiptum vængjum undur hljótt, lokar augum blóma og barna, býður öllum góða nótt.

Eftirmæli kallar Jón þessa vísu:

Margur var auðugri í anda og átti sér styrkari lund, en – þú varst svo laginn að láta ljósið falla á þitt pund.

Eitthvað annað hefur verið í huga **Sigríðar Ólafsdóttur** frá Kollsá þegar hún orti um Suðurland:

Opt er margbreytt angursstand er mér helst í geði, síst mun eg á Suðurland, sækja mikla gleði.

Í *Gamanvísnaðókinni* er þessi. Höfundur er **Sigrún Haraldsdóttir**, f. 1952:

Það má greina þýðan nið og þef af fínu tagi þegar Lubbi lækar við, ljósaustaur með þvagi.

Umsjón: Magnús Halldórsson mhalldorsson0610@gmail.com

Leiðrétting

Í síðasta tölublaði Bændablaðsins var greint frá því að bændurnir á Stóru-Mörk undir Eyjafjöllum hefðu fengið landbúnaðarverðlaunin.

Í þeirri frétt kom ekki nógu skýrt fram að þau hefðu hlotið verðlaunin vegna framúrskarandi árangurs við innleiðingu loftslagsvænna búskaparháttá. Þá skal tekið fram að meðalafurðirnar á Stóru-Mörk 1 voru 8.903 kílógrömm eftir árskú, en blaðamanni varð á að skrifa allt aðra tölu í upphaflegu fréttinni. Stóra-Mörk 1 var afurðahæsta kúabú landsins árið 2023.

Aðalbjörgu Ásgeirsdóttur og Eyvindi Ágústssyni frá Stóru-Mörk er enn og aftur óskað til hamingju með verðlaunin, en þau eru vel að þeim komin. /ál

Verulegur samdráttur í innflutningi á áburði

Matvælastofnun hefur birt leiðrétta skýrslu yfir áburðareftirlit síðasta árs.

Vegna mistaka í upplýsingagjöf hjá einu innflutningsfyrirtæki var gefið upp mun meira heildarmagn innflutts áburðar en raunin var. Í upprunalegu skýrslunni var tiltekið

að innflutt magn hefði verið 77.892 tonn, en samkvæmt uppfærðum upplýsingum nam innflutningurinn 42.378 tonnum.

Samkvæmt tilkynningu Matvælastofnunar þýðir það að verulegur samdráttur varð í innflutningi á milli ára, eða um 8.400 tonn. /smh

Sláturhúsið í Seglbúðum.

Myndir / smh

Sláturhús brann til grunna

Sláturhúsið í Seglbúðum í Landbroti brann til grunna þann 1. apríl.

Sláturhúsið var tekið í notkun um haustið 2014, en um lítið handverkssláturhús var að ræða sem hafði leyfi til slátunar á allt að 100 kindum á dag.

Málið enn til rannsóknar

Sláturhúsið var í eigu þeirra Þórunnar Júlíusdóttur og Erlendar Björnssonar í Seglbúðum og í viðtali hér í blaðinu í lok árs 2015 sögðu þau að ákvörðunin um að reisa sláturhús hefði verið að gerjast með þeim alveg frá því að Sláturhús Suðurlands hætti slátrun á Kirkjubæjarklaustri, tíu árum áður.

Samkvæmt upplýsingum frá lögreglu- stjóranum á Suðurlandi er málið til meðferðar hjá rannsóknardeild lögreglunnar sem hefur farið á vettvang ásamt tæknideild. Metur lögreglan að altjón hafi orðið á húsnæðinu.

Enn er unnið að rannsókn málsins og ekki er vitað um upptök eldsins.

Erlundur Björnsson og Þórunn Júlíusdóttir.

Húsið tilbúið undir slátrun

Erlundur og Þórunn gáfu út yfirlýsingu fyrir sláturtíðina í haust að vegna fyrirhugaðra gjaldskrárhækkana Matvælastofnunar vegna þjónustu dýralækna í sláturhúsum yrði ekki slátrað hjá þeim. Þrátt fyrir að síðan hafi verið hætt við gjaldskrárhækkarnar var ekki slátrað í Seglbúðum í síðustu sláturtíð.

Var sú skýring gefin að fyrirhuguð verðhækkun hafi verið blásin af of seint. Samkvæmt upplýsingum frá Seglbúðum var það til umræðu að hefja starfsemi næsta haust og hafi húsið verið tilbúið undir slátrun að nýju. /smh

Ólöglegur frágangur á dýrahæjum

Opinn gámur, yfirfullur af dýrahæjum, stóð á dögnum á steypu bílastæði við innkeyrsluna inn á starfssvæði kjötmjölsverksmiðju Orkugerðarinnar í Flóanum.

Hrafn gæddi sér á dýraleifunum en samkvæmt upplýsingum frá Matvælastofnun er slíkur frágangur óheimill. Auk þess sem sérstakt leyfi þarf til að reka slíka söfnun dýraleifa til förgunar og í þessu tilviki var ekkert slíkt til staðar fyrir þennan tiltekna gám.

Matvælastofnun hefur eftirlitshlutverk

Ulrike Taylor, sérgreinadýralæknir aukaafurða dýra hjá Matvælastofnun, segir að starfsmaður stofnunarinnar hafi farið á vettvang eftir að ábending barst en þá hafi verið búið að loka gámunum. Hún segir að svo virðist sem gámurinn hafi verið notaður til að safna hræjum. Samkvæmt reglugerðum beri rekstraraðilum að upplýsa lögbært yfirvald hyggist þeir meðhöndla aukaafurðir dýra á einhvern hátt, þar með talið til geymslu og förgunar eins og útlit sé fyrir með þennan tiltekna gám.

Jafnframt ber hann að kynna sér

Gámurinn á bílastæðinu í Flóanum.

Mynd / smh

hvaða kröfur eru gerðar samkvæmt lögum um slíka starfsemi og bregðast við í samræmi við þær. Þegar rekstraraðili hefur upplýst þar til bætt yfirvald um áætlanir sínar með því að leita eftir skráningu eða leyfi, allt eftir eðli starfseminnar, sé það á ábyrgð Matvælastofnunar að hafa eftirlit með því að starfsemin fari fram samkvæmt gildandi lögum.

Engin umsókn um leyfi

Ulrike segir enga umsókn um leyfi fyrir þennan geymslugám hafa borist Matvælastofnun, því blasi við að

slíkir starfshættir séu ólöglegir; bæði það að hafa gáminn opinn eins og meðfylgjandi mynd ber með sér og eins þarf sérstakt leyfi fyrir að nota slíkan gám til að safna dýraleifum sem í þessu tilviki var ekki til staðar.

Þess vegna verði næstu skref þeirra að finna út úr því hver sé rekstraraðili og hafa í kjölfarið samband við viðkomandi. Síðan verði tekin ákvörðun um framhald málsins. Gámurinn mun ekki tilheyra Orkugerðinni enda er þar ekki tekið við heilum skrokkum af jörturdýrum til förgunar og kjötmjölsgerðar. /smh

Breyttar reglur um flutning líflamba

Verklagsreglur hafa verið endurskoðaðar um flutning á lömbum með verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir gegn riðu.

Í breytingunum felst að nú má flytja lömb með fleiri mögulega verndandi arfgerðir frá ósýktum riðuhólfum.

Nú er heimilt að flytja lömb yfir varnarlinur inn í riðuhólf með eftirtaldar arfgerðir; verndandi arfgerðina ARR/x (ef x er ekki VRQ) og mögulega verndandi arfgerðirnar: T137/x (ef x er ekki VRQ), AHQ/AHQ, AHQ/C151 eða C151/C151. Sömu reglur munu gilda fyrir svæði innan riðuhólfs, þar sem meira en sjö ár eru liðin frá síðasta riðutilfelli.

Óheimill flutningur frá riðuhólfum

Einnig hafa verið gerðar breytingar hvað varðar flutninga frá svæðum innan riðuhólfs þar sem riða hefur greint á síðustu sjö árum. Þaðan er óheimilt að flytja lömb nema hrúta á sæðingastöðvar að því tilskildu að þeir séu með arfgerðir ARR/x (ef x er ekki VRQ).

Með nýjum verklagsreglum er heimilt að flytja lömb með fleiri mögulega verndandi arfgerðir frá ósýktum riðuhólfum.

Mynd / smh

Frá riðubæjum er ekki heimilt að flytja lömb fyrstu tvö árin eftir niðurskurð. Eftir það er leyfilegt að flytja ARR/ARR hrúta milli riðubæja í sama hólf.

Sérstök eyðublöð um sölu og kaup

Vísar Matvælastofnun á Þjónustugátt Matvælastofnunar varðandi umsóknareyðublöð, þar sem finna megi sérstök eyðublöð til að sækja

um sölu og kaup á lömbum með verndandi og mögulega verndandi arfgerðir.

Nánari upplýsingar um hinar nýju verklagsreglur má finna í gegnum vef Matvælastofnunar, undir „Bændur/Sauðfé og geitur“.

Samkvæmt tilkynningu Matvælastofnunar halda almenn umsóknareyðublöð sér lítið breytt fyrir verslun með lömb af líflambasölusvæðum og þau megi einnig finna í Þjónustugáttinni. /smh

Hverfandi líkur á riðusmiti árið 2032

Í nýrri landsáætlun verður stefnt að því að hverfandi líkur verði að upp komi riðuveiki í sauðfé á Íslandi árið 2032 og að sjúkdómnum hafi verið útrýmt í landinu árið 2044.

Þetta kom fram á fagfundi sauðfjárræktarinnar á Hvanneyri 21. mars þar sem Sigurborg Daðadóttir, yfirdýralæknir Matvælastofnunar, kynnti gerð landsáætlunar um útrýmingu á riðuveiki í sauðfé. Áætlað er að vinnunni verði lokið í maí.

Með áætluninni er stefnt að því að á árinu 2028 verði litlar líkur á að upp komi riðuveiki á Íslandi, að árið 2032 séu hverfandi líkur á að veikin komi upp – og það sé viðurkennt af Evrópusambandinu – og loks að árið 2044 sé stefnt að því að riðuveiki hafi verið útrýmt.

Þessum markmiðum verði náð með ræktun, vörnum, vöktun og viðbrögðum.

Í áætluninni er gert ráð fyrir því að horfið sé frá því að kvaðir og höft séu sett jafnt á alla bæi í varnarhólf, heldur frekar á einstaka bæi og þeim aflétt í takti við framvindu ræktunar hvers og eins. Riðubæir verði skilgreindir í tvö til sjö ár, eftir framvindu í ræktun á nýjum stofni. Einnig verði skilgreindir áhættubæir, sem eru í mikilli áhættu, og aðrir bæir í áhættuhólf sem eru í minni áhættu. Aflétting hafta verði jafnt og þétt samhliða ræktun. Gert er ráð fyrir að varnarhólfum verði fækkað.

Skýrsla sérfræðingahóps um riðu var gefin út 1. nóvember á síðasta ári og byggir landsáætlunin á

Sigurborg Daðadóttir yfirdýralæknir ásamt Ragnhildi Helgu Jónsdóttur, kennara við Landbúnaðarháskóla Íslands.

Mynd / Rósa Björk - Lbhí

því starfi, sem matvælaráðuneytið, Bændasamtök Íslands og Matvælastofnun standa sameiginlega að. Í kjölfar skýrslunnar var farið að beita niðurskurði í hjörðum þar sem riða kemur upp, í samræmi við tillögur sérfræðingahópsins. Til að mynda hefur bændum verið gefinn kostur á að hlífa kindum við niðurskurði sem eru með verndandi og mögulega verndandi arfgerðir gegn riðusmiti.

Í máli Sigurborgar kom fram að hún væri í leyfi frá daglegum störfum yfirdýralæknis í nokkra mánuði til að geta sinnt smíði þessarar landsáætlunar. /smh

FORSETAKOSNINGAR ÍSLANDS 2024

REYNSLA OG ÞEKING — Í ÞÁGU ÞJÓÐAR

HELGA²⁴

HELGATHORISDOTTIR.IS

can-am®

MIKIÐ ENDURNÝJAÐ 2024 OUTLANDER 6X6

UPPFÆRÐ OG REISTARI
TWIN-TUBE FJÖÐRUN

T3B
GÖTUSKRÁNING

NÝ TERRACROSS
26" DEKK

NÝJI 4-LOK 100%
FRAMLÁSINN

2024 ÁRGERÐIN ER AÐ LENDA.
SKARAÐU FRAM ÚR Á CAN-AM Í SUMAR.

©2024 Can-Am og BRP merkin eru vörumerki Bombardier Recreational Products eða tengdra félaga þess.

ELLINGSEN

Vínlandsleið 1, 113 Reykjavík / 415-8500 / www.brp.is

A BRP BRAND

Vinnuflokkur Orkubús Vestfjarða á Hólmavík við uppsetninguna á hraðhleðslustöðinni við Galdrasafnið. Myndir / Aðsendar

Hólmavík:

Hraðhlaðið við Galdrasafnið

Orkubú Vestfjarða hefur sett upp nýja 400 kW hraðhleðslustöð við Galdrasafnið á Hólmavík.

Stöðin annar fjórum bílum til viðbótar við þær stöðvar sem fyrir eru. Hvert tengi getur annað mest 240 kW. Orkubú Vestfjarða er einnig með stöðvar á Patreksfirði, Flókalundi, Bjarkalundi, Reykhólum, Drangnesi, Djúpvík, Reykjanesi, Hvítanesi, Ísafirði, Þingeyri og Tálknafirði.

Á næstu vikum fara upp 22 kW stöðvar á Flateyri, Suðureyri og í Súðavík. Þá verða settar upp 180 kW hraðhleðslustöðvar í Bolungarvík, Bíldudal og í Mjólka núna í vor.

„Orkubúid telur mikilvægt að rafbílaeigendur hafi aðgang að einhvers konar hleðslu í öllum byggðarkjörnum á Vestfjörðum og hraðhleðslu í stærri byggðarkjörnum. Með staðsetningu hraðhleðslustöðvar í Reykjanesi við Ísafjarðardjúp er verið að stytta vegalengd á milli hraðhleðslustöðva frá Hólmavík til Ísafjarðar. Við lítum á hana sem góða staðsetningu þegar upp koma vandræði með færð yfir Steingrímsfjarðarheiðina, sem getur þýtt að bílar á suðurleið þurfi að snúa við og ná því ekki í hraðhleðslustöð á Hólmavík,“ segir Elías Jónatansson orkubússtjóri.

Elías Jónatansson.

Á sama hátt segir Elías að hraðhleðslustöð, sem setja á upp við Mjólkárirkjun, sé hugsuð til þess að mæta þörf þeirra bifreiða á suðurleið sem lenda í vandræðum vegna færðar á Dynjandisheiði. Auk þess sé staðsetningin nærri Dynjanda, sem er afar vinsæll viðkomustaður ferðamanna. „Stöðin í Mjólka verður líka mikilvæg fyrir þá sem koma sunnan að þar sem í Flókalundi er einungis ein 50 kW stöð og erfitt að bæta þar við miklu afli vegna þess hve dreifikerfið þar er veikt,“ segir hann.

Þá má geta þess að Orkubúid setti tímabundið upp tvær 180 kW hraðhleðslustöðvar á Ísafirði um páskana vegna hátíðarinnar *Aldrei fór ég suður*.

Hægt er að finna allar stöðvar Orkubús Vestfjarða í appinu e1. /mhh

Samkeppniseftirlitið:

Ísteka í yfirburðastöðu

Í nýrri ályktun Samkeppniseftirlitsins kemur fram að Ísteka beiti sterkri stöðu sinni til að komast hjá því að semja við blóðbændur á eðlilegum forsendum.

Ísteka er stærsti einstaki hrossa-eigandinn hérlendis og stundar blóðtöku úr eigin blóðmerum í samkeppni við blóðbændur. Í ályktuninni kemur fram að fyrirtækið sé þátttakandi í öllum hlekkjum virðisdeðjunnar sem Samkeppniseftirlitið telur að megi skilgreina sem lóðréttu samþættingu. Ísteka er einu fyrirtækið sem kaupir merablóð á Íslandi.

Skortur á gagnsæi

Samkeppniseftirlitinu hafi verið bent á að Ísteka verðleggi merablóð einhliða og án gagnsæi. Þá veiti fyrirtækið bændum ekki upplýsingar um þær mælingar sem framkvæmdar séu á blóðinu. Bændur telji mikilvægt að fá aðgang að þeim gögnum sem varði blóðtöku úr gripum úr þeirra eigu. Af samskiptum Ísteka við bændur megi vera ljóst að ekki stundi til að veita frekari aðgang að mikilvægum upplýsingum um gæði blóðsins.

Par sem aðgengi bændur að þeim gögnum sem Ísteka safnar sé takmarkað stuðli það að upplýsingaósamhverfu og tortryggni innan markaðarins. Ísteka stundi sjálf blóðmerahald í samkeppni við bændur og búi yfir upplýsingum um keppnauta sína á markaði. Ísteka geti því tekið upplýstar ákvarðanir til frekari þróunar á starfsemi og bættri ræktun blóðmera, ólíkt bændum. Ísteka hafi náð góðum árangri í ræktun mera sem gefi af sér verðmætara blóð sem bendi

Samkeppniseftirlitið telur ólíklegt að blóðbændur geti beint viðskiptum sínum til annarra aðila þó að Ísteka haldi öðru fram. Mynd / ghp

til aðstöðumunar bændur gagnvart fyrirtækinu.

Einokunarstaða Ísteka

Í máli Ísteka hafi komið fram að íslenskir hrossabændur gætu selt erlendum aðilum merablóð, en að mati Samkeppniseftirlitsins verði ekki séð hvernig það geti orðið að veruleika. Einungis fá félög stundi slíka starfsemi á alþjóðavísu og sé Ísteka eina fyrirtæki hérlendis sem hafi starfsleyfi til framleiðslu á eCG/PMSG, sem unnið er úr blóði fullra mera.

Samkeppniseftirlitið telur að Ísteka sé í einokunarstöðu hér á landi hvað varði mögulega markaði fyrir heilðsluviðskipti með merablóð, enda einu kaupandi þess á Íslandi. Ætla megi að hár kostnaður við líftækni framleiðsluna sé mikil

aðgangshindrun á markaðinn og því ólíklegt að önnur félög komi og veiti samkeppnislegt aðhald.

Að mati Samkeppniseftirlitsins eru samningarnir sem Ísteka og hrossabændur gera sín á milli svokallaðir einkasölusamningar. Það sé vegna þess að hrossabændur skuldbinda sig til að selja einungis Ísteka blóð á samningstímanum. Einkasalan nái til allra hryssa hvers bónda, óháð því hvort Ísteka velji þær til blóðtöku eða ekki.

Vegna skorts á fjármunum og mannafla hafði Samkeppniseftirlitið ekki tók á að ljúka athugun sinni á Ísteka með formlegri íhlutun. Þess í stað er álitinu beint til matvælaráðuneytisins sem stjórnvalds í málaflokknum. Jafnframt er Ísteka upplýst um stöðu sína á markaði og bent á mögulegar aðgerðir sem fyrirtækið geti gripið til sem tryggi eftirfylgni við samkeppnislög. Altið er einnig hugsað til upplýsinga fyrir bændur.

Starfsleyfi til 2025

Matvælastofnun hefur skoðað hvort tilefni sé til að afturkalla starfsleyfi Ísteka í ljósi þess að leyfið var gefið út samkvæmt reglugerð um blóðtöku úr fylfullum hryssum. Eftirlitsstofnun EFTA hefur ályktað um að blóðmerahald skuli ekki vera undir áður nefndri reglugerð, heldur reglugerð um vernd dýra sem notuð eru í vísindaskyni.

Eftir að hafa skoðað þau gögn sem liggja fyrir telur Matvælastofnun ekki erindi til að fella starfsleyfi Ísteka úr gildi og mun fyrirtækið því geta haldið starfsemi áfram til 5. október 2025. Veigamiklar ástæður þurfi til afturköllunar leyfis sem aðili er byrjaður að nýta. /ál

Sauðfjarrækt:

Hrútaverðlaun fyrir Gullmola og Blossa

Á fagfundi sauðfjarræktarinnar sem haldinn var í Ásgarði Landbúnaðarháskóla Íslands á Hvanneyri 21. mars voru hrúta-verðlaun sæðingastöðvanna veitt.

Besti lambafaðirinn er Gullmoli frá Þernunesi í Reyðarfirði og Blossi frá Teigi 1 í Fljótshlí var útnefndur mesti kynbótahrúturinn.

Eyþór Einarsson, ráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, kynnti hrútaverðlaunin og sagði verðlaunin þau æðstu í sauðfjarræktinni.

Gullmoli frá Þernunesi

Hann kynnti síðan valið á besta lambafaðurnum sem væri sá sæðingastöðvahrútur sem átti besta lambahópinn síðasta haust. Í rökstuðningi fyrir valinu kom fram að Gullmoli hefði fengið óvæntan farniða inn á sæðingastöð síðasta haust, þar sem fram að því hafi ekki verið heimilt að taka hrúta frá Þernunesi á stöð yfir varnarlinur.

Í kjölfar fundar á ARR-genasamsættunni á Þernunesi breyttist sú staða, bærinn varð fljótlega eitt þekktasta sauðfjarrúta landsins. Ljóst var að erfðaeftirbúningur yrði að koma í dreifingu burtséð frá því hvort hrútar þaðan stæðust kröfur um almenna ræktunareiginleika. Árið 2022 var Gullmoli valinn ásamt þeim feðgum Gimsteini og Hornsteini til að vera fyrstu sæðingahrútar sögunnar sem hefðu það hlutverk að dreifa ARR-genasamsættunni. „Þá varð strax ljóst að það væri ekkert neyðarbraud að bjóða þessa hrúta fram á stöðvunum. Svo heppilega vill til að á Þernunesi hefur lengi verið stunduð öflug sauðfjarrækt. Hjörðin hefur markvisst

Steinn Björnsson bóndi á Þernunesi tók við viðurkenningunni fyrir Gullmola. Eyþór Einarsson, Steinn Björnsson, Anton Torfi Bergsson frá sæðingastöðvunum, Sigurborg Hanna Sigurðardóttir frá fagræði í sauðfjarrækt. Myndir / Lbhí

Arnar Bragason og Tómas Jensson, bóndi á Teigi 1.

verði kynbætt og eins og sjá má á ættum Gullmola hefur erfðaeftirbúningurinn verið sátt í Strandafé og Reykhólasveitina í gegnum kaupfé og sæðingastöðvahrúta,“ sagði Eyþór. Undan Gullmola voru stigaðir rúmlega 190 lambhrútar. Gullmoli ásamt Glæsi frá Litlu-Ávík áttu mesta stíguðu afkvæmahópna, en synir þeirra fengu að jafnaði 85,8 stig.

Blossi frá Teigi 1

Árni Bragason, ráðunautur RML, kynnti útnefningu á mesta kynbótahrútnum. Í máli hans kom fram að á bak við Blossa stæðu sterkir stofnar. Hann var valinn inn á sæðingarstöð árið 2020 og réði þar mestu hversu öflugur ærfaðir hann hefur reynst heima í Teigi. Hann hafi síðan reynst þrýðilegur lambafaðir á sínu heimabúi.

Árni sagði að hann hafi einungis nýst eitt ár í þjónustu sæðingastöðvar þar sem honum entist ekki ævi fram að næstu fengitíð þar á eftir, en alls voru sæddar með honum rúmlega 1.100 ær.

„Afkvæmi Blossa voru að jafnaði mjög þroskamikil og átti hann þann lambhrútahóp sem var þyngstur á fæti af sonum stöðvahrúttanna árið 2021,“ sagði meðal annars í rökstuðningi fyrir valinu á Blossa. /smh

VALTRA A115 H4

TRAUSTUR VINNUFÉLAGI

Verð kr. 11.990.000 án vsk.

TIL AFHENDINGAR STRAX

Vönduð ámoksturstræki

Rafstýripinni í armhvílu

- 4.4 L 115 Hö Agco Power
- Vökvavendigir með bremsustopp og innbyggðum handhemli
- 4 millígirar og 4 rafskiptir girar
- Hljóðlætt ökumannshús
- Glerþak, frábært útsýni
- Valtra connect fjarvöktun
- Húsfjörðun
- Vökvakerfi með 98 L dælu
- 3ja hraða aflúrtak 540-540E-1000

AFLVÉLAR

TRAUSTUR SAMSTARFSADILI

Garðabæ | Akureyri | Selfossi sími 480-0000 | www.aflvelar.is

VELDU RÉTTA HURÐ Í VERKIÐ

Kynntu þér **Lindab** og **Krispol**
iðnaðarhurðir frá Límtré Vírnet

- Lindab hurðir henta sérstaklega vel fyrir búskap og dýrahald.
- Krispol hurðir eru traust og hagkvæm lausn fyrir skemmur og geymslur.
- Fjölbreytt úrval lita og aukahluta.
- Uppsetning í boði sem tryggir rétta virkni og endingu hurðanna.

Kynntu þér úrvalið á [Limtrevirnet.is](https://limtrevirnet.is)

Umplöntunarróbótinn í Sólskógum. Nýting gróðurhúsanna bætist til muna þegar hægt er að sá í lítill ræktunarhólf. Myndir / Aðsendar

Fyrsti umplöntunarróbóti landsins

Í maí í fyrra var settur upp umplöntunarróbóti á gróðrarstöðinni Sólskógum í Kjarnaskógi, rétt innan við Akureyri.

Katrín Ásgrímsdóttir, annar eigenda Sólskóga, segir þetta vera myndavélastýrt tæki sem tæki upp plöntur úr bökkum með mjög smáum ræktunarhólfum og færi yfir í bakka með stærri hólf. Tækið skynji hvar spírur heppnast og því náist full nýting á stærri ræktunarhólfunum, í staðinn fyrir 80 til 85 prósent.

Katrín Ásgrímsdóttir.

Stærsti framleiðandi landsins

Margföld afköst

„Þetta breytir algjörlega öllum ræktunaráætlanum hjá okkur,“ segir Katrín. Áður en þau fengu róbótinn þurftu þau að sá beint í stærri ræktunarhólfum sem leiddu til verri nýtingar á gróðurhúsum. „Ég get komið fjórum til fimm milljónum plantna inn í tvö þúsund fermetra gróðurhús í staðinn fyrir átta hundruð þúsund til eina og hálf milljón,“ tekur hún fram.

Þökk sé vélinni geta þau sáð mun fyrr en áður. Núna byrjuðu þau að sá í byrjun mars og verður þeim plöntum umplantað í maí og júní þar sem þær verða látnar vaxa utandyra.

Róbótinn geri flokkun á plöntum jafnframt mun skilvirkari. Katrín nefnir sem dæmi birkiplöntur sem umplantað var í fyrra sem voru allar mjög jafnar í bökkunum. Viðskiptavinirnir hafi þar af leiðandi verið himinlifandi.

Aðspurð hvort vélin hafi verið dýr segir Katrín það vera afstætt. Sjálfur róbótinn hafi kostað nokkra tugi milljóna en þau hafi einnig þurft að byggja upp aðstöðu sem hafi ekki kostað minna. Það hafi meðal annars verið vinnslusalur fyrir vélin og frystigeymsla fyrir plöntur. Sólskógar eru með eina umplöntunarróbótinn á landinu, enda langstærsti framleiðandi skógarplantna hérlendis.

Þessi tækni er ekki alveg ný, en Katrín sá sambærilega vél við skógarplöntuframléiðslu í Noregi fyrir nokkrum árum. Þá hafi blómarektendur í Evrópu nýtt sér umplöntunarróbóta í þónokkurn tíma. Hröð þróun sé í tæknibúnaðinum og reiknar Katrín með að mikill munur sé á þessari vél og þeim sem voru framleiddar fyrir áratug. Þessi tiltekni umplöntunarróbóti kemur frá Viscon Group í Hollandi. /ál

Vesturbyggð:

Verslunarrekstur í dreifbýli er samfélagsverkefni

Vegamót á Bíldudal er matvöruverslun og veitingastaður. Gísli Ægir Ágústsson, verslunarstjóri og vert, segir ýmsar áskoranir fylgja því að reka dagvöruverslun í dreifbýli.

Hann starfaði lengi sem sjómaður en keypti Vegamót þegar þau voru boðin til sölu árið 2017.

„Það er samfélagsverkefni að reka verslun,“ segir Gísli því bæði þurfi á hvort öðru að halda. Bílddælingar viti að til þess að verslunin haldist opin þurfi þeir að skipta við hana og að sama skapi reyni Gísli að vera sanngjarn í álagningu.

Samhliða verslunarrekstri er veitingastaður rekinn í sama húsi. Gísli segir þessi ólíku rekstrarform hjálpa hvort öðru. Suma daga borgi búðin launin og aðra daga veitingahúsið og þetta sé einn af stóru lykilþáttunum í að þetta gangi. Þó geti reynt á að reka búð þegar mikið er að gera á veitingastaðnum. „Það þarf náttúrliga að fylla á og ég er í gömlu húsnæði sem er ekki byggt fyrir verslun,“ segir hann.

Forsendurnar fyrir verslunarrekstri á Bíldudal hafi breyst með auknu atvinnulífi á svæðinu. Arnarlax og aðilar þeim tengdir hafi verið mjög duglegir að versla í Vegamótum og sé til að mynda allur kostur fyrir bátana í fiskeldinu fenginn þar.

Vöruframboðið úthugað

„Það er ótrúlega mikið úrval í lítilli búð af því sem fólk þarf,“ segir Gísli. Hann skoði stundum listann yfir fimmtíu vinsælustu vörurnar í vefverslun Heimkaupa og reynast sömu vörur fánlegar í Vegamótum. Þá hafi hann grísað út allan óparfa í vöruframboðinu á undanförunum árum. Vöruúrvalið byggir helst á dagvöru eins og mjólk, grænmeti, ávöxtum, kjötvörum og fleiru. Þá reyni hann að eiga til allt það sem fólk gæti óvænt vantað þegar það er byrjað að elda, eins og tómatsósu, sósuþjafna eða annað í þeim dúr.

Þá sé ekki endilega alltaf það sama til þar sem markhópurinn er ekki stór. Það sé kannski ekki nema einn íbúi í bænum sem vilji einhverja ákveðna vöru og það sé ekki hægt að ætlast til að viðkomandi versli sama hlutinn oft í mánuði. Aðspurður hvort hann sé með tölvukerfi sem haldi utan um innkaupin segir Gísli: „Þetta er allt í grautum í hausnum á mér – tilviljanakennt eins og lífið mitt.“

Á Vegamótum er ekki mikið úrval af sérvörum eins og tíðkast oft í lítill verslunum úti á landi, enda sé plássíð gjörnýtt undir dagvöru. Rétt við hliðina á Vegamótum sé hins vegar lítill verslun með öllu milli himins og jarðar. „Þar geturðu fengið kristalsglös og tvist,“ segir Gísli.

Flutningskostnaður áskorun

Hár flutningskostnaður sé ein helsta áskorunin við rekstur lítillar verslunar í dreifbýli. „Maður er kannski að flytja nokkra goskassa og það kostar tuttugu þúsund krónur,“ segir Gísli. Það sé kostnaður sem þurfi að setja á tiltölulega fáar vörur. „Þess vegna er dýrara að versla úti á landi.“

Það geti verið hagstæðara fyrir heimafólk að versla allt í Bónus. Því fylgi hins vegar óhagræði þar sem fólk þurfi að fara yfir langan veg og gera stórinna kaup. Þá sé ekki víst að matvaran sé enn fersk þegar kemur að því að neyta hennar. Bílddælingar viti því að best sé að sækja það sem vanti hverju sinni í heimabyggð.

Gísli Ægir Ágústsson (t.v.), eigandi Vegamóta, ásamt Kris Kobietowski (t.h), sem hefur starfað með Gísli frá því hann keypti reksturinn árið 2017. Kaupmaðurinn er þakklátur fyrir stuðninginn frá heimafólki, enda sé samfélagsverkefni að reka verslun í dreifbýli. Myndir / Aðsendar

Kris stendur vaktina við búðarborðið. Gísli segir úrvalið í versluninni vera mjög mikið og reynast fimmtíu vinsælustu vörurnar hjá Heimkaupum einnig fánlegar í Vegamótum.

Vegamót á Bíldudal þar sem rekin er verslun og veitingastaður.

Gengur ekki nógu illa

Rekstur Vegamóta gengur vel og segir Gísli rætast úr öllu með bjartsýni og jákvæðni. Hjá honum eru fjórir starfsmenn í fullu starfi allt árið. Yfir sumartímann fari starfsmannafjöldinn upp í fimmtán manns, með hlutastarfsmönnum, en þá er mikið að gera á veitingastaðnum. Innviðaráðuneytið hefur

veitt styrki til að styðja við rekstur dagvöruverslana í minni byggðarlögum. Gísli segist ekki hafa sótt í þann sjóð þar sem hann reiknar ekki með að uppfylla skilyrðin.

„Ég held að það hafi ekki gengið nógu illa.“ Gísli vill taka fram þakklæti sitt fyrir stuðninginn frá samfélaginu, sem eigi ekki síður þátt í velgengni rekstursins. /ál

EINSTÖK UPPLIFUN

MF 6S 135-200 HP

EINSTÖK VÉL TIL AFKASTA OG HAGRÆÐINGAR

ÓVIÐJAFNANLEG LIPURÐ

Leiðandi í sínum flokki hvað varðar snúningsradius- aðeins 4,75 m

EINSTÖK UPPSKRIFT HVAÐ VARÐAR AFL Á MÓTI ÞYNGD

Eyðslugrannur en eldsprækur 4,9 Ltr 4 strokka mótör og 500 kg léttari heildarþyngd

STYRKUR MEÐ STÖÐULEIKA

Mikil burðar- og dráttargeta með 2,67m milli öxla

Gagnheiði 35, Selfossi | Sími 4800080 | www.buvelar.is

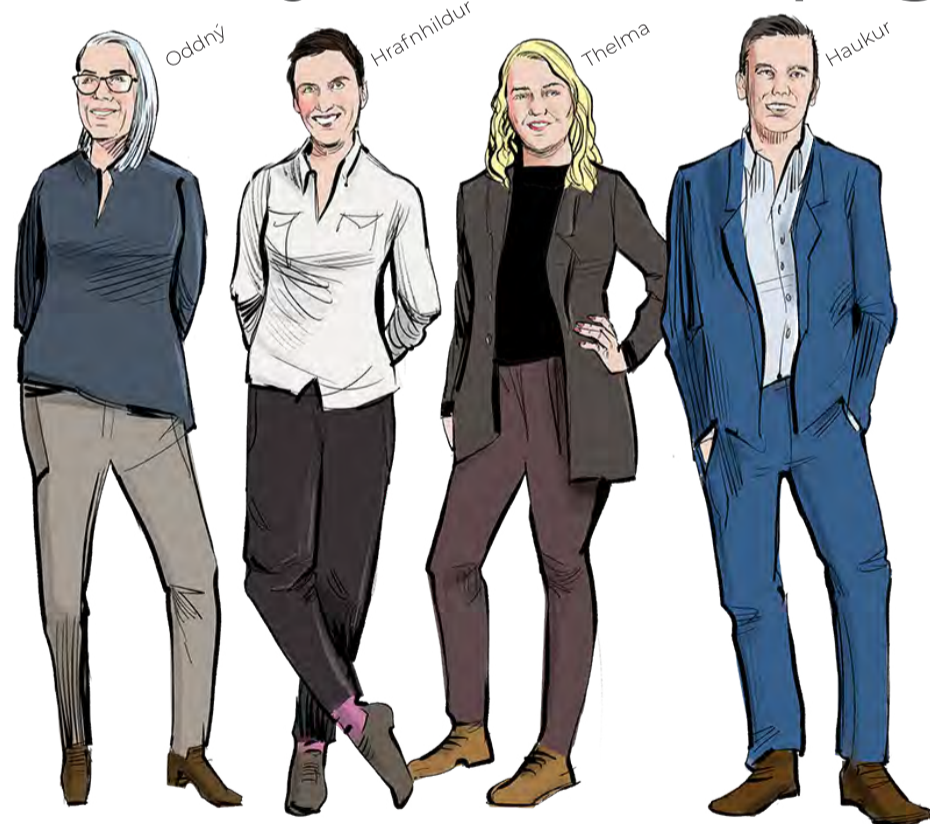

Betri tannlækningar fyrir alla fjölskylduna í Búdapest

- Íslenskir fulltrúar sækja ykkur á flugvellið og aka á hótelið
- Íslenskt starfsfólk sem býr og starfar í Búdapest sér um öll samskipti
- Gisting á 4 stjörnu hóteli
- Auk herbergja eru í boði fjölskylduíbúðir
- Nóg við að vera fyrir alla fjölskylduna
- Úrvals tannlæknar með framhaldsmenntun
- Tannlæknastofa búin þeim bestu tækjum sem völ er á
- Aðgangur að vatnagarði og gufu
- Nuddstofa, snyrtistofa, hárgreiðslustofa o.fl. innan veggja hótelsins
- Útsölumarkaðir innan seilingar við hótelið
- Íslensk ráðgjöf alla leið í gegnum ferlið og aðstoð við allt sem viðkemur því að njóta þess besta sem Búdapest hefur upp á að bjóða
- Sjálfsdekur og sparnaður í sömu ferð

Pau sjá vel um þig!

Íslenska Klíníkin
Búdapest *Íslenska
alla leið!*

Hefjum
samtalið!
851 9800

Skaftárhreppur:

Vörðust ásælni ríkisins í jarðareign

Kristín Lárusdóttir og Guðbrandur Magnússon, bændur að Syðri-Fljótum í Meðallandi, hafa staðið í ströngu við að verja þinglýstar eignir sínar fyrir ágangi ríkissjóðs Íslands. Þó sjái fyrir endann á þeirra málum segir Kristín aðra landeigendur standa í sömu sporum.

Hulda Finnsdóttir
hulda@bondi.is

Fyrir 26 árum keyptu þau Kristín og Guðbrandur tvær jarðir, Slýja og Syðri-Fljóta í Meðallandi en jarðirnar eru á milli 4.000 og 5.000 hektarar að stærð.

Við kaupin kemur fram að Sigríður Sveinsdóttir, sem var eigandi jarðarinnar til ársins 1952, hafi afhent Landgræðslunni til eignar nokkra girta hektara árið 1944. Þessir fáu hektarar eru þinglýstir á Landgræðsluna árið 1945.

„Við sameinum jarðirnar síðan árið 1998 með undirskrift úr landbúnaðarráðuneytinu og heitir bærinn í dag Syðri-Fljótar. Allt er þetta þinglýst á okkur sem og landamerki milli annarra jarða og hægt að fá upplýsingar um það hjá sýslumanni. Í kringum 1954 hafði Landgræðslan, þó aðallega bændur í Meðallandinu, girt girðingu á milli Kúðafljóts og Eldvatns. Þegar við flytjum hingað þá sést lítið sem ekkert af þessari girðingu. Henni hafði ekki verið haldið við svo áratugum skipti og löngu hætt að gegna sínu hlutverki,“ segir Kristín og tekur það fram að Landgræðslan hafi aldrei stundað landgræðslu eða hirt um landið síðan elstu menn muna.

„Skáru kannski mel og keyrðu í burtu og sáðu annars staðar.“

Hafa greitt alla skatta og skyldur

Kristín segir að síðan þau eignuðust Slýja og Syðri-Fljót, hafi þau borgað alla skatta og skyldur af jörðunum. Búturinn úr Slýjalandinu, sem er í eign Landgræðslunnar, sé enn á þeirra landnúmeri.

„Landgræðslan hefur ekki í þau áttatfu ár sem hún hefur haft bútinu úr landi Slýja til umráða komið því í verk að setja á það landnúmer.“

Fyrsta aðförin árið 2015

Það var síðan árið 2015 að Sveinn Runólfsson, þáverandi landgræðslustjóri, kemur í heimsókn til þeirra Kristínar og Guðbrands og segir að Landgræðslan eigi Slýjaland sem Kristín og Guðbrandur eru þó þinglýstir eigendur að.

„Hann kemur með útprentað landamerkjakort með landamerkjum sem var alveg út úr kú. Þar var ekki farið eftir neinum þinglýstum landamerkjum og það vantaði inn á kortið sumar af okkar nágrannajörðum. Allt var þetta undirskrifað af Sveini. Á kortinu er búið að merkja að Landgræðslan eigi Slýjana en ekkert kemur fram á kortinu í þetta skipti að hún eigi Fljóta en það kemur inn seinna,“ segir Kristín. Hún bætir við að þau hafi fengið send þrjú eða fjögur landamerkjakort frá Landgræðslunni sem eru aldrei með sömu landamerkjunum og með sumum þeirra fylgdi greinargerð undirrituð af Sveini.

„Eru þetta trúverðug vinnubrögð?“ spyr Kristín.

Undirritað af látinni konu

Eftir heimsókn Sveins gerðu þau Kristín og Guðbrandur ekkert í málunum því þau voru viss um að ríkisstofnun gæti ekki tekið af þeim þinglýstar eignir.

„Veturinn 2021 kemur Marvin Ívarsson frá FSRE í heimsókn og kemur með tillögu að sátt. Lét okkur hafa landamerkjakort eins og Sveinn og sendir okkur síðan fleiri kort í tölvupósti með tillögu að landamerkjum. Hann fór ekki eftir neinum opinberum þinglýstum landamerkjum en hann má eiga það að hann var að reyna að ná sátt,“ segir Kristín.

Í kjölfarið biðja þau Kristín og Guðbrandur um að fá send þinglýst gögn sem sanni eignarhald

Kristín Lárusdóttir ásamt fjölskyldu sinni þegar hún varð heimsmeistari í tölti árið 2015 á gæðingnum Þokka frá Efstu-Grund. Þau voru nýkomin heim úr þeirri fræknu ferð þegar Sveinn Runólfsson, þáverandi landgræðslustjóri, kom í heimsókn til þeirra í Meðallandi. Myndir / Aðsendar

Syðri-Fljótar í Meðallandi þar sem Kristín og Guðbrandur búa.

ríkissjóðs. Fá þau þá sent til baka þinglýsta skjalið frá árinu 1944 þar sem þáverandi eigandi Syðri-Fljóta og Slýja, Sigríður, afsalar sér smá búið úr landi Slýja. Benda þau á að skjalið varði allt annað land en það sem Landgræðslan hafi ásælt.

„Þá fáum við senda yfirlýsingu frá 1954. Á skjalinu er engin dagsetning, engir vottar, aldrei þinglýst og frú Sigríður sem bjó á Syðri-Fljótum og skrifaði undir 1954 lést þann 2. ágúst 1952. Það er augljóst af hverju sýslumaður þinglýsir ekki þessari yfirlýsingu. Sigríður var dáið tveimur árum áður en hún skrifaði undir yfirlýsingu og var búið að þinglýsa eignum hennar á föstudóttur hennar 1953. Ég held að það þurfi nú engan sérfræðing til að sjá að þetta skjal frá 1954 er fölsun. Við nánari skoðun á undirskrift Sigríðar á þessum tveimur skjölum frá 1944 og 1954 sést að það er ekki sama rithönd. Það er a.m.k. ótrúlegt hvað skrift getur breyst þegar fólk er búið að liggja í kirkjugarðinum í tvö ár.“

Eins og að berjast við vindmyllur

Eftir þetta gerist þó ekkert meira í málinu næstu tvö árin og eru þau Kristín og Guðbrandur ekkert að hugsa meira út í þetta, enda með þinglýst gögn í höndunum um að landið sé þeirra. Í janúar 2023 er þeim bent á að í vefsíðu Framkvæmdasýslunnar – Ríkiseigna (FSRE) eru rúm 4.000 ha af landinu þeirra merkt Ríkissjóði Íslands.

„Við sendum strax tölvupóst á FSRE og biðjum um að þetta sé leiðrétt og farið verði eftir þinglýstum gögnum. Við eigum fullt af tölvupósti með samskiptum við fyrrum landgræðslustjóra, opinbera starfsmenn FSRE og fjármálaráðuneytisins þar sem við krefjumst þess að vefsíðan verði leiðrétt og við viðurkenndir eigendur, en það er eins og að berjast við vindmyllur. Sama hvort það er Landgræðslan, FSRE eða fjármálaráðuneytið, aldrei fáum við fund þrátt fyrir ítrekaðar beiðnir þar um.“

Í mars í fyrra fá þau loks tölvupóst frá starfsmanni FSRE þar sem hann viðurkennir að þau séu þinglýstir

eigendur. Héldu þau því að málinu væri lokið, en svo reyndist ekki vera.

„Við eigum tölvupóst frá Árna, fyrrverandi landgræðslustjóra, frá því 22. maí í fyrra þar sem hann segir m.a.: „Við höfum sent tillögu til Ríkiseigna um að ríkið geri ekki kröfur til landsins enda teljum við pappírana þess eðlis – við biðum svars.“ Sama dag og Árni sendir okkur þennan tölvupóst sendir hann bréf til FSRE þar sem stendur: „Mikilvægt er að ríkið komist með afgerandi hætti að því hvernig eignaréttarlegu tilkalli til svæðanna sé háttátt og vinni svo markvisst með þá niðurstöðu, t.a.m. með því að krefjast viðurkenningar eignaréttar fyrir dómstólum – telji ríkið það rétta niðurstöðu og ekki séu aðrar leiðir færar til að útkljá málin.“

Bréfið frá Landgræðslunni til FSRE getum við ekki túlkað öðruvísi en að þeir ætli í mál við okkur sem var allt annað en Árni sendir okkur sama dag.“

Kristín segir að í maí sl. hafi Landgræðslan vísað málinu á FSRE sem hafi vísað málinu áfram til fjármálaráðuneytisins í júní, sem svo vísaði málinu á lögmannsstofu.

„Í nýu mánuði biðum við með okkar þinglýstu pappíra og vorum með yfir hausnum á okkur yfirvofandi stefnu. Lögmannsstofan virðist hafa óheftan aðgang að ríkissjóði að fjármagni til að finna eitthvað sem er sterkara en þinglýst gögn á meðan við fengum aldrei að koma okkar hlið á málinu á framfæri. Það er ótrúlegt að opinberir starfsmenn, t.d. landfræðingur og lögfræðingur FSRE, geti setið á skrifstofu í Reykjavík og búið til bara einhver landamerki og fara aldrei eftir þinglýstum landamerkjapappírnum og þvælt um réttaróvissu eins og Óskar Páll Óskarsson segir í tölvupósti til okkar. Maður var bara alveg orðlaus. Það var búið að skipta landinu okkar í fimm hluta, við áttum um 400 ha. Síðan var landinu skipt í fjögur önnur svæði, Slýja og Fljótalandgræðslusvæði, síðan átti Skálarfjara orðið 1579 ha og Skarðsfjara um 800 ha. Skál átti rekarétt í Meðallandi en ekki einn hektara. Maður skilur bara ekki hver hefur getað fundið upp þessa þvælu.“

Málið ratar í fjölmíðla

Kristín ákvað að mæta á fund sjálfstæðismanna sem voru á fundarferð í kringum landið í lok febrúar á þessu ári. Á fundinum les Kristín upp fyrir fundargestum, þá m. fjármálaráðherra, um stöðu þeirra Guðbrands og krefst þess að landamerki yrðu leiðrétt strax í vefsíðu FSRE, farið verði eftir landamerkjabréfum og eignaréttur þeirra viðurkenndur.

„Það má segja það að þingmenn og ráðherrar Sjálfstæðisflokksins hafi misst andlitið þegar ég las sögu okkar fyrir þá og þeir voru mjög undrandi á vinnubrögðum opinberra starfsmanna. En ekkert gerist samt næstu vikurnar. Það var ekki fyrr en ég fer í viðtal í bitinu á Bylgjunni mánudaginn 18. mars að það fer loksins eitthvað að gerast. Á föstudeginum fáum við svo tölvupóst þar sem segir að ríkissjóður Íslands gæfi eftir eignartilkall til svæðisins neðan/sunnan svokölluðu landgræðslugirðingar í Meðallandsfjöru og Meðallandsandi gagnvart grandalausum þriðju aðilum sem eignast hafa jarðir á svæðinu á grundvelli tómlætis ríkisins við að ganga frá þinglýsingu á yfirlýsingunni frá árinu 1954. Orðalagið í þessum tölvupósti er alveg ótrúlegt. Þessi yfirlýsing frá 1954 var aldrei tiltæk til þinglýsingar.“

Margir í sömu stöðu

Nú hefur vefsíða FSRE verið leiðrétt og land Kristínar og Guðbrands nú ekki lengur skráð eign ríkisins. Kristín tekur það þó fram að enn sé land sem sé þinglýst á nágretta þeirra merkt sem land í eigu ríkisins í vefsíðu FSRE. Búið sé að benda FSRE á það en þeir leiðrétti það samt ekki.

„Eftir að ég setti þetta inn á Facebook um daginn hefur fullt af fólki sett sig í samband við mig og ég heyr af fólki sem er í nákvæmlega sömu stöðu og við. Ýmist Landgræðslan eða íslenska ríkið sem er að ásælast land. Hver ber ábyrgð á þessari valdníðslu? Þetta er allt af mannanna völdum. Eiga Landgræðslan og ríkissjóður að vera að safna landi? Ríkið og Landgræðslan eru ekki bestu nágrannarnir en það væri umfjöllun í annað viðtal sem gæti heitið „Eyðibýlastefna ríkissjóðs Íslands.“ Það þarf nú ekki annað en að keyra um Meðallandi til að sjá hvernig eyðibýlastefna er búið að fara með þessa sveit. Í lokin langar okkur að segja að fyrrverandi landgræðslustjóri sagði við okkur að ríkið mætti ekki gefa land, því spyrjum við á móti, má ríkið stela af fólki þinglýstum eignum?“

Forsetakosningar
1. júní 2024

LÝÐRÆÐI
TJÁNINGARFRELSI
JAFNRÆÐI

Smelltu á kóðann til að veita Sigríði Hrund meðmæli.

www.sigridurhrund.is

Fylgdu Sigríði Hrund á samfélagsmiðlum @fruforseti

Gýgjarhólskot ræktunarbú ársins

Á fagfundi sauðfjárræktarinnar sem haldinn var á dögum var Gýgjarhólskot í Biskupstungum útnefnt ræktunarbú ársins.

Það er fagræði í sauðfjárrækt sem stendur að valinu og til grundvallar liggur heildareinkunn ána á bænum í kynbótamati á árunum 2013 til 2022, auk þess sem búið þarf að standast ýmis viðmið eins og um að ná inn á lista yfir úrvalsþý. Á síðustu tíu árum hefur búið verið nú sinnum það afurðamesta yfir landið.

Halldórsskjöldurinn veittur

Var bændunum, þeim Eiríki Jónssyni og Ólinu Þóru Friðriksdóttur, veittur Halldórsskjöldurinn af þessu tilefni sem kenndur er við Halldór Pálsson, fyrrverandi búnaðarmálastjóra.

Það var Eyþór Einarsson frá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins sem kynnti valið. Sagði hann að búið hefði trónað efst á lista þeirra búa sem hefðu uppfyllt skilyrði í valinu.

Sagði Eyþór að á Gýgjarhólskoti, sem stæði ofarlega í Biskupstungum, væru um 350 vetrarfóðraðar kindur á blönduðu búi ásamt 50 mjólkurkúm og nautaeiði.

Kom fram að núverandi fjárstofn eigi uppruna sinn í fjárskiptafé sem kom haustið 2006 eftir riðunniðurskurð 2004. Féð var keypt frá nokkrum bæjum í Kirkjubólshreppi og Hólmavíkurhreppi hinum forna. Meirihluti kaupfjárins hafi verið kollóttur.

Frá fjárskiptum hafi sæðingar mikið verið notaðar og frekar sótt í hyrnda hrúta en kollotta.

Mjólkurlagni og frjósemi

Sagði Eyþór að nú væri meirihluti hjarðarinnar hyrndur og samkvæmt útreikningum lægi fyrir að erfðahlutdeild fjárskiptafjárins í dag væri einungis 17,6 prósent. Því væri ljóst að áhrif sæðinga séu mikil á búinu. Af sæðingastöðvahrútum hefðu mest áhrif haft Dreki frá Hriflu, 11,2 prósent, Grábotni faðir hans með ríflega átta prósent og Klettur frá Borgarfelli með tæp átta prósent.

Sá heimahrútur sem á mestu hlutdeildina í stofninum í dag er Flúðalúði, sonur Gláms frá Svartárkoti, en hann er með átta prósent erfðahlutdeild. Í ræktunarstarfinu hafi mikil áhersla verið lögð á ræktun gegn fitu og mæðraeiginleikana mjólkurlagni og frjósemi. /smh

Ólína Þóra Friðriksdóttir og Eiríkur Jónsson frá Gýgjarhólskoti, Eyþór Einarsson frá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins og Sigurborg Hanna Sigurðardóttir frá fagræði í sauðfjárrækt. Mynd / Rósa Björk - Lbhl

Jarðræktarmiðstöðin rís

Jarðræktarmiðstöð Landbúnaðarháskóla Íslands mun verða tilbúin árið 2027 gangi áform háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra eftir.

Það kemur fram í svari við skriflegri fyrirspurn um uppbyggingu aðstöðu til jarðræktarrannsókna.

Bjarni Jónsson, þingmaður VG, sendi þann 16. desember sl.

fyrirspurn um uppbyggingu aðstöðu til jarðræktarrannsókna á Hvanneyri. Spurði hann m.a. um fjármögnun byggingarinnar, hvenær hafist verði handa og hvenær verklok væru áætluð.

Fyrirspurninni var svarað þann 5. apríl sl. Þar koma fram áætlanir ráðherra um tilhögun fjármögnunar framkvæmda við uppbyggingu jarðræktarmiðstöðvarinnar, upp á rúmlega 600 milljónir króna. Þar verði dregið á ónýttar fjárheimildir LbhÍ frá árunum 2022 og 2023 sem nema um 265 m. kr., auk framlags af stofnkostnaðarlið háskóla í fjárlögum. „Frekari ákvarðanir um framkvæmdir og fjármögnun verða teknar samhliða útgáfu fjármálaáætlunar fyrir árin 2025–2029 og undirbúningi fjárlaga fyrir árið 2025. Ef það gangi eftir mun aðstaðan rísa og vera tilbúin árið 2027,“ segir í svarinu. Sex ár eru síðan jarðræktarmiðstöðin flutti frá Korpu upp á Hvanneyri, þar sem hún er nú starfrækt í gamla bútaeknihúsinu, sem talið er óþögligt starfsemi. Í svari ráðherra kemur fram að Borgarbyggð hafi þegar samþykkt nýtt deiliskipulag fyrir Hvanneyri þar sem gert er ráð fyrir nýrri jarðræktarmiðstöð. Einnig er fjallað um þarfagreiningu og framkvæmdaráætlun til byggingar 1.000 fm gróðurhúss.

Í fyrirspurn Bjarna spyr hann hvort LbhÍ verði gert kleift að nota söluandvirði Korpu til að reisa jarðræktarmiðstöð. Í svari ráðherra kemur fram að söluandvirði Korpu hafi runnið til ríkissjóðs og hafi ekki verið eymamerkt jarðræktarmiðstöð sérstaklega. Bjarni segir í færslu á Facebook að þetta sé rangt. Fyrir liggja á prenti að söluandvirði Korpu skuli óskipt renna til LbhÍ og um leið uppbyggingar aðstöðu til jarðræktarrannsókna á Hvanneyri. „Frumrit þeirra skjala er að finna í háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðuneytinu.“ /ghp

Bjarni Jónsson.

Nýtt umboð Cummins á Íslandi

Bátavélar – Skipavélar – Ljósavélar – Vinnuvélar – Rafstöðvar

Cummins rafstöðvar þegar mest á reynir

Varaafsstöðvar í mörgum stærðum og gerðum

Afhlutir ehf. hafa tekið við sölu- og þjónustuumboði fyrir bandaríska vélaframleiðandann Cummins á Íslandi

Við leggjum metnað okkar í vandaða þjónustu við notendur Cummins vélbúnaðar á Íslandi, bjóðum öflugar og þrautreyndar dieselvélar af öllum stærðum og gerðum

Sérhæfð varahluta- og viðgerðarþjónusta.

Verið velkomin í viðskipti

www.afhlutir.is

Selhellu 13 | 221 Hafnarfirði | Sími 544 2045 | afhlutir@afhlutir.is

Frá Nýju Delí. Indland er fjölmennasta ríki jarðar og með fimmta stærsta hagkerfi heims.

Mynd / Laurentiu Morariu

Utanríkismál:

Greiða götu viðskiptasambanda við Indland

– Indverjar fella niður tolla á íslenskt lambakjöt, lýsi og vatn

Bæði þjónustu- og vöruviðskipti við Indland munu að öllum líkindum aukast á næstu árum en nýr fríverslunarsamningur EFTA-ríkjanna við þetta fimmta stærsta hagkerfi heims einfaldar viðskipti milli landanna.

Fríverslunarsamningur milli Indlands og EFTA-ríkjanna var undirritaður í Nýju Delí þann 10. mars síðastliðinn. Ragnar G. Kristjánsson er skrifstofustjóri á viðskiptaskrifstofu í utanríkisráðuneytinu og Þórður Jónsson var aðalsamningamaður Íslands í viðræðum undir það síðasta. Þeir segja að samningurinn opni ekki fyrir innflutning á landbúnaðarvörum umfram það sem hefur verið gert í öðrum fríverslunarsamningum síðastliðin ár. Í gegnum EFTA er Ísland með fríverslunarsamning við yfir fjörutíu ríki. Samningur

sem er saminn meðal EFTA-ríkjanna fjögurra; Noregs, Íslands, Liechtenstein og Sviss, við Indland. Viðræður hófust fyrst formlega árið 2008 en fóru á skrið í fyrra. Mun þetta vera stærsti samningur sem Ísland hefur gert utan Evrópu síðan fríverslunarsamningur við Kína var undirritaður fyrir áratug.

Land á mikilli uppleið

„Þetta er spennandi samningur við merkilegt land sem er á mikilli uppleið. Hagvöxtur Indlands hefur verið upp á 8,5 prósent. Þetta er fimmta stærsta hagkerfi heims, fjölmennasta ríkið og er með mjög sterka framtíðarsýn. Að landa samningnum á undan ESB, Bretlandi og Kanada, sem öll eru í samningaviðræðum við Indland, þýðir að við fáum hugsanlega smá

Ragnar G. Kristjánsson, skrifstofustjóri í utanríkisráðuneytinu, og Þórður Jónsson, sem var aðalsamningamaður Íslands í viðræðum undir það síðasta. Mynd / ghp

forskot inn á þennan markað,“ segir Þórður.

Með samningnum eru mótaðar skýrar reglur og lagalegur fyrirjáanleiki fyrir fyrirtæki sem vilja eiga í viðskiptasambandi milli Íslands og Indlands. Í þeim felast tilteknar tollaniðurfellingar og tollfríðindi á vörum og liðkað er fyrir tiltekin þjónustuviðskipti sem á að gefa fyrirtækjum samkeppnisforskot og einfalda viðskipti milli landanna.

Ragnar segir samninginn skapa fjölbreytni í fríverslunarneti EFTA-ríkjanna. „Menn hafa áhyggjur af aðfangakeðjum og vilja tryggja efnahagslegt öryggi. Hér erum við að tala um risa framtíðarland sem mun auka tækifæri fyrir okkur. Það er ástæða fyrir því að ESB, Bretar og aðrir eru að horfa á Indland, þetta er land sem getur skipt miklu máli til lengri tíma lítið.“

Fríverslunarsamningur hefur einnig víðari skírskotun því tilvist hans er oft ákveðinn stökkpallur fyrir ríkin á báða bóga. „Til dæmis fær Ísland mikla athygli á Indlandi út af samningnum,“ segir Ragnar.

Hafa ekki áhyggjur af innflutningi matvara

Þórður segir að snemma í samningaviðræðum hafi verið ákveðið að virða þau svið sem aðildarlönd samningsins töldu viðkvæm. „Landbúnaðarsviðið taldist viðkvæm fyrir öll ríkin. Ekkert þeirra er útflutningsríki hvað búvörur varða og öll vildum við verja innlenda hagsmuni,“ segir Þórður. Því hefði fljótt verið ljóst að ekki yrði samið um tollfríðindi varðandi búvörur, þó með nokkrum undantekningum. Samningurinn er að sögn Ragnar

Bjarni Benediktsson fyrrverandi utanríkisráðherra undirritaði samninginn fyrir hönd Íslands. Mynd / EFTA

samningur hvað landbúnaðarvörur varðar. „Í mörgum tilfellum tekur Ísland ekki á sig neinar skuldbindingar um fríðindameðferð, það er að við fellum hvorki niður tolla, lækkum þá né bindum. Þá er ekki samið um neina tollkvóta.“

Nokkur dæmi eru um vörur sem fá tollalækkun við innflutning vegna samningsins svo sem jógúrtvörur með viðbættum sykri, ýmsar vörur til fódurgetðar, unnar vörur sem innihalda mjólk og kjöt, kakó og súkkulaði og ýmis matur. Þrátt fyrir það telur Ragnar enga ógn af auknum innflutningi matvara frá Indlandi, enda flutningsleiðir langar. „Þetta er samningur við EFTA-ríkin fjögur. Ég held að Indland hefði aldrei gert fríverslunarsamning við Ísland eitt. Í þessu tilviki þá er það klárlega þannig að Indverjarnir líta ekki síst til Sviss. Það eru þó ákvæði í samningnum um að ef við sjáum að einhver innflutningur er að hafa áhrif á markaðinn þá getum við beitt okkur til að stöðva innflutninginn.“

Samningurinn bætir markaðskjör á ýmsum útflutningsvörum fyrir Ísland. Sjávarafurðir og helstu iðnaðarvörur munu njóta fulls tollfrelsis eða töluverðrar tollalækkunar.

Þá tryggir samningurinn tollfríðindi fyrir lifandi hesta, vörur úr sjávarþara, drykkjarvatn og íslenskt lambakjöt, svo dæmi sé tekið. Það síðastnefnda segir Þórður nokkuð óvæntan áfanga.

„Við fengum tollaniðurfellingu á lambakjöti þrátt fyrir að frá fyrsta degi hafi kjöt talist viðkvæmt og ekki inni í myndinni að semja um það. En einhver áhugi er fyrir þessu á indverskum markaði. Norðmenn fengu til að mynda ekki

sitt lambakjöt inn í samninginn.“ Hann bendir áhugasömum á að hægt er að hafa beint samband við utanríkisráðuneytið til að fá upplýsingar um tilteknar vörur.

Indverjar kaupa lýsi

Árið 2023 voru vörur fluttar inn frá Indlandi fyrir rúman milljarð króna. Mikili af hráefnum í lyfjaiðnaði er flutt hingað til lands en einnig ýmis matvara, svo sem rækjur, hrísgrjón og krydd.

Útflutningsverðmætin námu hins vegar aðeins um 214 milljónum króna, þar af var helmingur þess verðmætis, rúmar 103 milljónir króna, vegna útflutnings á kaldhreinsuðu þorskalýsi. Með fríverslunarsamningnum mun 55% tollur sem settur var á lýsið falla niður. „Þegar kemur að vöruviðskiptum þá eru hagsmunir Indlands meiri en Íslands. En þegar kemur að þjónustu þá jafnast þetta út, Ísland er þar í meiri útflutningi en Indland,“ segir Þórður og útskýrir að eftir miklu sé að seilast í þjónustuviðskiptum við Indland – sem vill meðal annars sækja í þekkingu okkar á nýtingu jarðvarma. Því auk fríverslunarsamningsins var samið sérstaklega um fjárfestingar þar sem EFTA-ríkin bókuðu markmið um að stórauka fjárfestingar í Indlandi.

„Stjórnvöld í Indlandi eru með metnaðarfullar áætlanir hvað það varðar. Þeir vilja fyrir árið 2030 að helmingur af rafmagni á Indlandi sé framleitt gegnum endurnýjanlega orku, þetta er í kringum 500 mW. sem þeir vilja ná á sjö árum. Ýmis fyrirtæki hér eru að koma að uppbyggingarverkefnum ytra.“

/ghp

TYM á Íslandi

Margra ára góð reynsla við krefjandi aðstæður.

Fáanlegir í mörgum útfærslum:

- ✓ Ámoksturstæki
- ✓ Sláttuborð
- ✓ Einangrað hús
- ✓ 19 – 55 hestöfl
- ✓ 2ja ára ábyrgð

Kynningarverð frá 1.590.000,- + vsk.

TRAUSTUR SAMSTARFSADILI

Garðabæ | Akureyri | Selfossi
sími 480-0000 | www.aflvelar.is

vfs.is

ALLT Í VORVERKIN

Á TILBOÐI TIL 16. APRÍL
... fyrir bílinn, pallinn og garðinn

VERKFÆRA SALAN

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALSHRAUNI 13, HAFNARFIRÐI • TRYGGVABRAUT 24, AKUREYRI • S: 560 8888 • vfs.is

Husqvarna®

HÁ Verslun er með umboð
fyrir Husqvarna Construction
á Íslandi.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjöppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Þjónustuverkstæði
og varahlutir

Husqvarna Trowel
BG 245
Slípivél, Vinnslubreidd 60 cm

Husqvarna FS 500
E rafmagns gólfsög
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150 mm Max

Husqvarna K770 14"
Steinsög/Hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97kg, 500 mm Plata

Husqvarna FS400
LV gólfsög
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hopperi LT6005
230mm Plata, 69 kg

Husqvarna K970
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna K4000
Steinsög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000
Ring
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000
Pre Cut
Sögunardýpt 14,5 cm

HÁ VERSLUN

Víkurhvarfi 4 - 203 Kópavogur
Opð mán. - fös. kl. 9-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Nítrat og nítrít:

Hámarks magn minnkað í matvælum

Innan skamms taka gildi breytingar á reglugerð þar sem leyfilegt hámarks magn nítríta og nítrata í matvælum er minnkað, en þessi efni gefa bragð, lit og eru til rotvarnar meðal annars í unnum kjötvörum og ostum.

Breytingarnar tóku gildi í Evrópusambandinu í haust sem knýja á um sams konar breytingar hér á landi og í því þurfa innlendir matvælaframleiðendur að bregðast við – og mögulega að breyta uppskriftum sínum, eins og fram kemur í tilkynningu Matvælastofnunar.

Krabbameinsvaldandi efnasambönd

Samkvæmt tilkynningunni er hámarks magn þessara efna nú minnkað vegna þess að tilvist þeirra í matvælum geti leitt til myndunar nítrósamína efnasambanda sem sum séu krabbameinsvaldandi. Því sé nauðsynlegt að lágmarka hættu á þeirri myndun en þó þurfi að viðhalda vernd gegn vexti skaðlegra örvera.

Að sögn Katrínar Guðjónsdóttur, fagsviðsstjóra hjá Matvælastofnun, er sú breytingin einnig gerð að til viðbótar við hámarksgildi fyrir það magn sem leyfilegt er að nota við framleiðslu, eru einnig sett viðmiðunargildi fyrir leifar efnanna í matvælunum.

Þá séu hámarksgildi nú gefin upp sem nítrít og nítrat jónir, en voru áður gefin upp sem natriúmsölt efnanna.

Nítrít ekki leyfilegt í ostagerð

Katrín segir að breytingarnar á hámarks magni efnanna í matvælum sé mismunandi eftir flokkum vara, eftir því hvort um nítrít eða nítrat sé að ræða og líka

Nítrít og nítrat er meðal annars að finna í unnum kjötvörum.

Mynd / Bbl

mismunandi hve mikið gildin eru lækkuð. Fyrir algengustu flokka kjötvara sé hámarks magn nítríts lækkað úr 150 mg/kg í 120 mg/kg (80 mg/kg sem nítrítjón).

Fyrir algengustu flokka osta sé nítrat eingöngu leyfilegt, en ekki nítrít, og er lækkað úr 150 í 112,5 mg/kg (75 mg/kg sem nítrítjón).

Leifar út geymslutímann

„Nú er líka verið að bæta við gildum fyrir leifar af efnunum í vörum út geymslutímann og er þá miðað við allan uppruna efnanna, sem gæti verið annar en bara vegna þeirra efna sem bætt er við. Þau geti verið náttúrulega til staðar í einhverju hráefni,“ heldur Katrín áfram.

„Í flestum tilfellum hafa slík gildi ekki verið til áður. Þetta eru þó ekki eiginleg hámarksgildi þannig að það þarf ekki að banna vöru ef þetta er yfir viðmiðunargildum,

en það þarf að rannsaka og skýra málið og reyna að koma í veg fyrir að það fari umfram.“

Mismunandi aðlögunartími

Um leið eru gerðar miklar breytingar á leyfilegu hámarki aðskotaefnanna blý, kvikasilfur og arsen í matvælum.

Þar hefur leyfilegt hámarks magn verið 3 mg/kg fyrir arsen, 2 mg/kg fyrir blý og 1 mg/kg fyrir kvikasilfur, en hámarkið fyrir öll efnin fer í 0,1 mg/kg.

Katrín bendir framleiðendum á að kynna sér reglugerðina og mismunandi aðlögunartíma fyrir mismunandi afurðir.

Búast megi við að hann verði svipaður og í Evrópusambandinu, en fyrir kjöt- og fiskafurðir er hann til 9. október 2025 en fyrir osta er hann oft lengri, sá lengsti til október 2027.

/smh

Framleiðslan á sængunum á sér stað í gamla leikskólanum sem ber núna heitið Dúntún. Verin koma forsaumuð erlendis frá og er blásið í hólfín með þar til gerðum vélum.

Myndir / Íslenskur dúnn ehf.

Íslenskar sængur um allan heim

Íslenskur dúnn ehf. selur æðardúnsængur beint til viðskiptavina um heim allan. Þær eru framleiddar á Borgarfirði eystra úr æðardún sem fenginn er milliliðalaust frá æðarbændum.

Ragna Óskarsdóttir, eigandi Íslensks dúns ehf., segir langa hefð fyrir því að íslenskir æðarbændur saumi sængur, en það sé nýlunda að þær séu framleiddar hérlendis fyrir alþjóðlegan markað. Með því að fullvinna vöruna hér sé virðisaukanum skilað innanlands og þær miklu sveiflur sem verði á hráðúni jafnist frekar út.

„Við erum að framleiða bestu sængur í heimi og það er gaman að selja þær. Ég eignast pennavini úti um allan heim og íðulega fæ ég skilaboð frá kaupendum eftir sölu um hversu ánægð það sé með vöruna,“ segir Ragna. Hvert einasta skref framleiðslunnar sé heillandi, alveg frá umhyggju bóndans við fuglinn á varptíma, dúntekjunnunni sjálfri, framleiðslunni og að lokum samskiptunum við kaupendurna.

Sængur til Svalbarða og Nígeríu

Öll salan fer í gegnum vefverslunina á icelandicdown.com. Þar má sjá að ódýrustu fullorðinssængurnar kosta tæpa hálfa milljón með minnstu fyllingunni, á meðan þær stærstu og þykkustu kosta á aðra milljón. Ragna segir flest verin vera úr bómull, en eitthvað sé um að viðskiptavinir panti silkisængur. Árleg framleiðsla sé nálægt þrjú hundruð einingum, hvort sem um ræðir sængur eða kotta og er mest selt til Bandaríkjanna. Þó komi viðskiptavinirnir hvaðanæva að úr heiminum og segist Ragna meðal annars hafa sent sængur til Svalbarða og Nígeríu.

Ekki bóndi sjálf

Ragna kynnti sér íslenska dúnframleiðslu þegar hún lagði stund á MBA-nám. Sjálf kveikjan að stofnun fyrirtækisins Íslensks dúns ehf. var hins vegar heimsókn Rögnu til Ólafs Aðalsteinssonar og Jóhönnu Óladóttur, æðarbænda í Loðmundarfirði, nokkrum árum síðar. Þar gengu þau með henni um varpið og sýndu hvað þau væru að gera. Þá sögðu þau Rögnu frá því að Íslendingar hafi meira og minna flutt allan æðardún út sem hrávöru. Það sé merkilegt í ljósi þess að megnið af öllum æðardún í heiminum verði til á Íslandi og spurði hún sig hvort ekki væri rétt að fullvinna afurðina hérlendis.

Ragna er úr Reykjavík og segist ekki hafa verið með bein tengsl við Borgarfjörð eystri, heldur hafi hún fallið fyrir firðinum og í framhaldi af því hafi hugmyndin um dúnsængurnar komið. Hún, ásamt fjölskyldu sinni og áður nefndum æðarbændum í

Ragna Óskarsdóttir.

Loðmundarfirði, stofnaði Íslenskan dúnn ehf. árið 2019 og er nú búsett á Borgarfirði eystri þar sem hún er með alla sína starfsemi. Hún segist hafa komið víða við en hennar bakgrunnur sé úr viðskiptum. Hún er ekki æðarbóndi sjálf, heldur kaupir Ragna allan dún sem notaður er í framleiðsluna.

„Það skemmtilegasta sem ég geri er samt að fá að hjálpa til í varpinu,“ tekur hún fram. Til að byrja með hafi allur æðardúnninn komið úr Loðmundarfirði, en núna skipti hún við um það bil átta til tíu æðarbændur sem eru flestir af Austurlandi.

Ferill dúnsins

Ferlið á framleiðslunni byrjar samkvæmt Rögnu þannig að bændurnir tína dúninn og þurrka. Eftir grófhreinsun heima á bæjum sé hann sendur á hreinsunarstöðvar þar sem dúnninn er hitaður og síðan vélhreinnaður. Þá sé hann fjaðratíndur í höndum og að lokum þvegin og þurrkaður áður en starfsfólk Íslensks dúns tekur við honum. „Dúnninn og verin koma hingað og hér verða sængurnar til,“ segir Ragna. Verin komi forsaumuð erlendis frá þar sem ekki séu til vélar sem geti útbúið þau á Íslandi. Starfsfólk blási dúninum í hólf í verunum með þar til gerðum vélum og eru fjögur og hálf starfsgildi hjá fyrirtækinu.

Leikskólinn varð Dúntún

Heimilisfang Íslensks dúns ehf. er Dúntún á Borgarfirði eystri. Aðspurð út í tilkomu þess nafns segir Ragna engin götuheiti og húsnúmer vera í bænum, heldur beri öll hús ákveðið heiti. Húsið hýsti áður leikskóla þorpssins og hét einfaldlega Leikskólinn.

„Það var alveg vonlaust að halda því nafni áfram. Þá fékk góður maður í bænum þá hugmynd að húsið ætti að heita Dúntún,“ segir Ragna. Auðsött má hafi verið að gefa húsinu nýtt nafn. /ál

Alpafegurð & Portorož

25. júlí – 4. ágúst 2024

Fararstjórn: Hólmfríður Bjarnadóttir

Verð 392.800 kr. á mann í tvíbýli

Örfá sæti laus!

Upplifðu alpafegurð í Filzmoos í Austurríki og dýrðardaga í Portorož í Slóveníu! Farið verður í spennandi dagsferðir m.a. til Hallstatt við Hallstättersee sem er með fallegustu stöðum Salzkammergut, til Rovinj við Istriaströndina og siglt til töfrandi bæjanna Izola og Piran.

baenda
FERDIR

Allir geta bókað sig í Bændaferð - bændaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

Aðalfundarboð og málþing

Aðalfundur Landssamtaka landeigenda á Íslandi (LLÍ) verður haldinn á Hótel Natura,
Nauthólsvegi 52, 102 Reykjavík, salur 4 & 5 á 1. hæð, fimmtudaginn 18. apríl n.k. og hefst klukkan 13:30.

Dagskrá:

1. Venjuleg aðalfundarstörf samkvæmt samþykktum félagsins.
2. Önnur mál.

Málþing:

Friðlýsingar, stefna, ávinningur, framkvæmd.

Frummælendur:

- Guðlaugur Þór Þórðarson, Umhverfis – og auðlindaráðherra,
- Gísli Guðmundsson, Hömluholti,
- Hanna Valdís Guðjónsdóttir, Sólvöllum,

Almennar umræður og fyrirspurnir.

Í stjórn LLÍ.

Óskar Magnússon, Sámstaðarbakka, form.
Sigurður Jónsson, Eyvindartungu,
Guðrún María Valgeirsdóttir, Reykjahlíð,
Sigríður Ólafsdóttir, Víðidalstungu,
Erlendur Ingvarsson, Skarði.

Víkurhvarfi 4 - 203 Kópavogur
Opið mán.-fös. Kl. 9-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Kress®

Slátturóbotar

- Víralaus og hælalaus
- Róbotar með sláttugetu frá 600 – 36000 m²
- Einföld uppsetning í appi
- Öllu stjórnað í gegnum “skýið”
- Gæðamerki með uppruna frá Þýskalandi

Enn meira úrval inn á haverslun.is
Einnig alltaf heitt á könnunni í Víkurhvarfi 4

Kress KR160E.A Mission RTK
– 600 m², halli 22°

Kress KR171E Mission RTK
– 1500 m², halli 22°

Kress KR172E.A Mission RTK
– 3000 m², halli 22°

Kress KR173 Mission RTK
– 5000 m², halli 22°

Kress KR236E Mission Mega RTK
– max 36000 m², halli 22° aðeins 22kg

Ný kynslóð 60v rafmagnsverkfæra

Markmið breytinganna á búvörulögum er að gera kjötafurðastöðvum kleift að hagræða í slátrun og kjötvinnslu svo greiða megi bændum hærra afurðaverð.

Teikning / Hlynur Gauti

Heimild kjötafurðastöðva til sameiningar og samstarfs

– Ætlað að leiða til hagræðingar í rekstri til hagsbóta fyrir framleiðendur og neytendur

Sigurður Már Harðarson
smh@bondi.is

Alþingi samþykkti 21. mars sl. breytingu á búvörulögum sem felur í sér undanþáguheimild slátruhúsa og kjötafurðastöðva frá samkeppnislögum til samstarfs og sameiningar.

Skiptar skoðanir eru meðal hagaðila á breytingunum. Samtök bænda og afurðastöðva í landbúnaði hafa fagnað þeim og telja að þær geti leitt til hagræðingar í greininni til hagsbóta fyrir bændur, afurðastöðvar og neytendur. Í umsögnum Samtaka verslunar og þjónustu, Félags atvinnurekenda, Neytendasamtakanna, VR og Samkeppniseftirlitsins var hins vegar varað við breytingunum og

þær taldar leiða til verðhækkana á kjötvörum og aukinnar verðbólgu.

Gengið lengra í heimildum til samstarfs

Breytingarnar nú á búvörulögum ganga að vissu leyti lengra í heimildum til samstarfs og sameininga en frumútgáfa Svandísar Svavarsdóttur matvælaráðherra gerði ráð fyrir þegar frumvarp hennar var lagt inn í Samráðsgátt stjórnvalda í desember árið 2022. Þá var gert ráð fyrir heimild afurðastöðva í slátrun til að stofna og starfrækja saman félag um flutning slátrugripa, slátrun, birgðahald og frumvinnsluafurða, að tilteknum skilurðum uppfylltum. Til dæmis var þá gert að skilyrði að slík starfsemi væri í sérstöku félagi til að tryggja aðskilnað frá annari

starfsemi og þannig stefnt að því að afmarka með skýrum hætti þá þætti sem heimild er að hafa samstarf um.

Það frumvarp átti rætur að rekja til tillagna spretthópsins frá því í júní það ár, sem matvælaráðherra kallaði eftir vegna alvarlegrar stöðu í matvælaframleiðslu á Íslandi.

Fallið frá fyrsta frumvarpi

Frá því frumvarpi var hins vegar fallið í byrjun árs 2023 eftir samráðsferlið og sú skýring gefin í ráðuneytinu að alvarlegar athugasemdir hefðu verið gerðar við efnistöð frumvarpsins. Einkum var tiltekið að Samkeppniseftirlitið teldi þá undanþágu frá samkeppnislögum, sem lögð var til í frumvarpinu, mögulega fara gegn ákvæðum EES-samningsins. Auk þess gengi sú undanþága mun lengra en viðgangist

Þórarinn Ingi Pétursson. Mynd / HKr.

í nágrannalöndum og hætta væri á að hagsmunir kjötafurðastöðva færu ekki saman við hagsmuni bænda.

Í umsögnum Samtaka afurðastöðva í mjólkuriðnaði og Samtaka fyrirtækja í landbúnaði var talin þörf á að ganga lengra og heimila samvinnu afurðastöðva án stofnunar á sérstöku sameiginlegu félagi, sem er svo raunin í nýsamþykktum breytingum á búvörulögum.

Hagræðing leiðir til hærra afurðaverðs

Breytingarnar sem samþykktar voru fyrir páska eiga sér því nokkra forsögu, en grundvallarhugmyndin er sú að með möguleikum á hagræðingu í rekstri slátruhúsa sé hægt að draga úr kostnaði við slátrun og vinnslu á kjötafurðum og þar með greiða bændum hærra afurðaverð. Skýrsla Deloitte frá apríl 2021, sem unnin var fyrir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið um fjárhagslega greiningu á núverandi stöðu og möguleikum til hagræðingar afurðastöðva í kjötvinnslu, leiddi í ljós að samþjöppun afurðastöðva í slátrun sauðfjár og stórgripa gæti leitt til rekstrarhagræðingar á bilinu 0,9 til 1,5 milljarða króna á ári. Að auki losi það samþjöppun um fjárbindingu og lækki fjárfestingaþörf til framtíðar.

Þá hefur í rökstuðningi fyrir slíkum breytingum verið bent á fordæmi mjólkuriðnaðarins en afurðafyrirtæki í þeim geira fengu sambærilega undanþágu árið 2004, með breytingu á búvörulögum. Í skýrslu Samtaka afurðastöðva í mjólkuriðnaði árið 2014, Árangri skilað til neytenda og bænda, var árangurinn metinn af hagræðingunni í kjölfar breytinganna. Þar kom fram að kostnaðarhagræðingin næmi þremur milljörðum króna samanlagt á árunum 2003 til 2013,

„... segir Þórarinn að þegar þau mál voru skoðuð betur hafi einungis þrjú félög í slátrun og vinnslu á Íslandi uppfyllt þau skilyrði; Ísfugl, Matfugl og Stjörnugrís.“

metið á verðlagi ársins 2013. Þannig hefðu tveir milljarðar skilað sér til neytenda í lægra vöruverði og einn milljarður til bænda í hærra afurðaverði sem ekki birtist í hærra vöruverði á markaði. Þess ber þó að geta að heildsöluverð á grunnflokki mjólkurvara er ákvarðað opinberlega samkvæmt ákvörðunum verðlagsnefndar búvöru.

Breytingartillaga meirihluta atvinnuveganefndar

Um miðjan nóvember síðastliðinn lagði matvælaráðherra fram nýtt frumvarp til breytingar á búvörulögum með sérstökum kafla um framleiðendafélög. Þar var skilyrt að einungis félög í meirihlutaeigu frumframleiðenda (bænda) yrðu undanþegin ákvæðum 10. og 12. greina samkeppnislaga, til samstarfs. Málið var tekið til fyrstu umræðu 21. nóvember og gekk síðan til atvinnuveganefndar sem kallaði eftir umsögnum og tók það til frekari umfjöllunar.

Frumvarpið var svo lagt fyrir Alþingi á ný 18. mars, með nefndaráli og breytingartillögu meirihluta atvinnuveganefndar. Þar segir að fylgt sé eftir þeim markmiðum búvörulaga að stuðla að framförum og aukinni hagkvæmni í búvöruframleiðslu til hagsbóta fyrir framleiðendur og neytendur.

Síðan var það tekið til annarrar umræðu 19. mars þar sem Þórarinn Ingi Pétursson, formaður nefndarinnar, sauðfjárþingi á Grund í Grýtubakkahreppi og þingmaður Framsóknarflokksins, var framsögumaður nefndarinnar. Hann segir að breytingartillaga

**ÞESSI STÓRA VÉL
GENGUR EKKI ÁN
ÞESSARAR
LITLU SÍU**

Með endingargóðum varahlutum lágmarkar þú stopptíma.

HAFÐU SAMBAND Í SÍMA 580 0110 EÐA PON@PON.IS
EÐA HEIMSÓTTU OKKUR AÐ SELHELLU 3, 221 HAFNARFIRÐI.

PON
GÆÐI OG ÞJÓNUSTA

nefndarinnar hafi að efni og markmiði verið sambærilegt því frumvarpi sem matvælaráðherra lagði fram í nóvember.

Spurður út í breytingarnar á frumvarpinu á milli fyrstu og annarrar umræðu, að vikið hafi verið frá skilyrðum um meirihlutaeign bænda í framleiðendafélögum, segir Þórarinn að þegar þau mál voru skoðuð betur hafi einungis þrjú félög í slátrun og vinnslu á Íslandi uppfyllt þau skilyrði; Ísfugl, Matfugl og Stjórnugrís. Það hafi komið fram í gögnum Samkeppniseftirlitsins við meðferð málsins hjá atvinnuveganefnd.

Undanþágan nær yfir félög í slátrun og vinnslu

Því hafi meirihluti nefndarinnar lagt til breytingu á frumvarpinu fyrir 2. umræðu, með nefndaráli, þannig að undanþáguákvæðin nái yfir allar kjötafurðastöðvar sem sinna slátrun og framleiðslu kjötafurða í stað framleiðendafélaga sem eru eingöngu í meirihlutaeign bænda. „Við vinnslu málsins í nefndinni kom í ljós að við náðum ekki utan um sauðfjár- og nautgripabændur. Þess vegna var það vikkað út,“ segir Þórarinn.

Í nýsamþykktum breytingum á búvörulögum segir að „til framleiðendafélaga teljast aðeins félög sem eru fyrstu framleiðendur kjötafurða og afleiddra afurða og annast slátrun og/eða vinnslu kjötafurða og afleiddra afurða.“ Þórarinn segir alveg skýrt að lögin nái einungis yfir félög sem sinni slátrun og vinnslu. „Afurðastöð sem ekki er í slátrun en bara vinnslu, fellur ekki undir undanþáguákvæðin,“ segir hann.

Í lögnum er kveðið á um að skýrt skuli taka fram í samþykktum félags sem starfar sem framleiðendafélag, að tilgangur þess sé að starfa sem framleiðendafélag til samræmis við nýja undanþáguákvæði búvörulaga (71. greinar A).

Samkeppnin kemur erlendis frá

Þrátt fyrir heimildina í búvörulögnum, um undanþágu kjötafurðastöðva til samstarfs og sameiningar, þá segir Þórarinn að það eigi ekki við um rekstrarsamstæður eins og til að mynda Kaupfélag Skagfirðinga og Sláturfélag Suðurlands. Hins vegar sé hægt að stofna sérstakt félag utan um slátrun- og vinnsluhluta þessara félaga sé vilji til að hagræða með öðrum svipuðum félögum á þeim vettvangi. Verið sé að gefa færi á slíku en alls ekki sé hægt að slá því föstu að mikil fákeppni verði í þessum geira á næstu árum.

„Eitt mikilvægasta atriðið í þessu öllu er auðvitað að helsta samkeppnin á kjötmarkaði á Íslandi kemur erlendis frá. Tilgangur breytinganna núna er svo að gera innlendum framleiðendum færi á að hagræða í sínum rekstri, skipta með sér verkum og sameinast – allt til að ná niður kostnaði í þeirri baráttu sem þeir standa í. Gríðarleg fækkun hefur verið í slátrun á lömbum og því er nýting á slátruhúsum mjög léleg,“ segir Þórarinn.

Samráð við nefndarsvið Alþingis

Í 3. umræðu var gagnrýnt harðlega af stjórnarandstöðupingmönnum að málið hefði í grundvallaratriðum breyst, að undanþáguákvæðið hefði verið útvíkkað og næði til kjötafurðastöðva í öllum búgreinum og því bæri að taka málið aftur upp í atvinnuveganefnd og kalla á ný eftir umsögnum um nýtt mál.

Sú gagnrýni hafði einnig komið fram í umsögn Samkeppniseftirlitsins sem barst atvinnuveganefnd eftir 2. umræðu ásamt umsögnum frá nokkrum samtökum og félögum.

Taldi Samkeppniseftirlitið að með þeim breytingartillögum sem komu frá meirihluta nefndarinnar hafi efnisákvæði upphaflega

Til framleiðendafélaga teljast aðeins félög sem eru fyrstu framleiðendur kjötafurða og afleiddra afurða og annast slátrun og/eða vinnslu kjötafurða.

frumvarps verið endurskrifuð að öllu leyti. Væri í raun um að ræða nýtt

frumvarp sem hefði mun víðtækari áhrif en upphaflega frumvarpið. Í

umsögninni er einnig gagnrýnt að kjötafurðastöðvum verði heimilt að sameinast án takmarkana, sem ekki hafi verið í upphaflegu frumvarpi og engin dæmi séu um í nágrannalöndunum.

Þórarinn segir að það hafi verið farið mjög vel yfir það hvort það þyrfti að senda þetta aftur út til umsagnar og niðurstaðan hafi verið sú að þess gerðist ekki þörf, að höfðu samráði við nefndarsvið Alþingis, þar sem þetta væri í raun ekki nýtt mál.

Skilyrði við nýtingu á undanþáguheimildinni

Þótt Samkeppniseftirlitið telji að engar beinar takmarkanir séu á sameiningum kjötafurðastöðva eru í lögnum sett skilyrði við nýtingu framleiðendafélaga

á undanþáguheimildinni til sameiningar eða samvinnu. Þannig skuli þær „safna afurðum frá framleiðendum á grundvelli sömu viðskiptakjara, selja öðrum vinnsluáðilum afurðir til frekari vinnslu á grundvelli sömu viðskiptakjara og dótturfélögum eða öðrum félögum sem framleiðendafélag hefur yfirráð yfir.“

Einnig megi „ekki setja skorður við því að framleiðendur færi viðskipti sín til annars aðila, tryggja öllum framleiðendum rétt til að eiga einungis viðskipti við framleiðendafélag um afmarkaða þætti, svo sem slátrun og hlutun.“ Þá er kveðið á um að Samkeppniseftirlitið skuli fara með eftirlit með framkvæmd þessara skilyrða.

Framhald á næstu síðu.

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi eystra

RANGÁRÞING
EYSTRÁ

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr.

123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga

að deiliskipulagi í Rangárþingi eystra.

Eystra-Seljaland – nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagið gerir ráð fyrir þremur byggingarreitum að Eystra-Seljalandi, L163760. Stærsti byggingarreiturinn gerir ráð fyrir veitinga- og hótellbyggingu á tveimur hæðum og allt að 2.500 m² og hámarkshæð mænis er 10,5 m. Einnig verður heimilt að byggja starfsmannahús með 40 íbúðum og sex gestahúsum sem verði allt að 150 m² að stærð og hámarkshæð mænis verði 5,5 m.

Bergþórugerði – nýtt deiliskipulag

Lagt er til að gerð verði breyting á deiliskipulagi í Bergþórugerði á Hvolsvelli. Breytingin felst í því að íbúðum í götunni er fjölgað úr 40 í 84. Gert er ráð fyrir 46 íbúðum í 2ja hæða fjölbýlishúsum með risi, 6 íbúðum í þremur parhúsum með risi og 22 íbúðum í einbýlishúsum, þar af 3 á tveimur hæðum með risi og 10 íbúðum í 2ja hæða raðhúsum með risi. Hámarks mænishæð er 7,5m.

Ofangreindar tillögur er hægt að skoða á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á skrifstofu skipulags- og byggingarfulltrúa frá 2.apríl 2024. Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemd við tillögurnar og er athugasemdarfrestur veittur til og með 15.maí 2024. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Samkvæmt 31. gr. skipulagslaga nr.

123/2010 er auglýst breyting

á aðalskipulagi Rangárþings eystra.

Eystra-Seljaland – breyting á aðalskipulagi

Um er að ræða breytingu á landnotkun á jörðinni Eystra-Seljaland, L163760 þar sem 26 ha. verður breytt úr Landbúnaðarland (L) í verslun- og þjónustu (VP).

Bergþórugerði – breyting á aðalskipulagi

Verið er að breyta fjölda íbúða úr 40 í 90 við Bergþórugerði á Hvolsvelli (ÍB9). Skipulagssvæðið helst óbreytt.

Butra – breyting á aðalskipulagi

Tillagan gerir ráð fyrir að um 25 ha. svæði úr landbúnaðarlandi (L1) verði breytt í skógræktarsvæði.

Hægt að nálgast skipulagstillöguna á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar frá 2. apríl 2024 með athugasemdarfrest til og með 15. maí 2024. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra, að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Framlengdur auglýsingarfrestur.

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga að deiliskipulagi í Rangárþingi eystra.

Álftavatn – nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan nær til tveggja byggingarreita B1 og B2 í landi Álftavatns, L198192. Á byggingarreit B1 verður heimild fyrir 300 m² íbúðarhús, 500 m² hesthús og 500 m² skemmu. Hámarkshæð mænis verður allt að 8 m. Á byggingarreit B2 verður heimilt að byggja sex 80 m² gestahús og hámarks mænishæð verður 5 m. Tillagan gerir einnig ráð fyrir 3 ha. skógræktarsvæði við B2.

Barkastaðir – nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan gerir ráð fyrir tveimur byggingareitum, annars vegar 4.000 m² hótellbyggingu fyrir 90 gesti og hins vegar 1.500 m² starfsmannahús með möguleika á fastri búsetu. Hótellbyggingin skal vera á tveimur hæðum og allt að 11 m. miðað við gólfkóta jarðhæðar. Starfsmannahúsin eru á einni til tveimur hæðum og mænishæð allt að 7 m.

Ofangreindar tillögur er hægt að skoða á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á skrifstofu skipulags- og byggingarfulltrúa frá 27.mars 2024.

Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemd við tillögurnar og er athugasemdarfrestur veittur til og með 9.maí 2024. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Samkvæmt 31. gr. skipulagslaga

nr. 123/2010 er auglýst breyting á

aðalskipulagi Rangárþings eystra.

Barkastaðir – breyting á aðalskipulagi

Með aðalskipulagsbreytingunni er verið að breyta 15 ha. landi úr Barkastöðum sem er landbúnaðarland (L2) í verslunar- og þjónustusvæði (VP) undir hótell sem rúmar 90 gesti.

Hægt að nálgast skipulagstillöguna á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar frá 27.mars 2024 með athugasemdarfrest til og með 9. maí 2024. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra, að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Opið hús skipulags- og byggingarfulltrúa verður þann mánudaginn 6. maí frá kl. 10:30 til kl. 13:00 þar sem hægt er að kynna sér ofangreindar tillögur.

F.h. Rangárþings eystra
Þóra Björg Ragnarsdóttir
Fulltrúi skipulags- og byggingarsviðs Rangárþings eystra

Þórarinn bendir svo á að þrátt fyrir að framleiðendafélög verði undanskilin tilteknum ákvæðum samkeppnislaga um sameiningu og samvinnu, þá gildi áfram ákvæði 11. greinar um bann við misnotkun á markaðsráðandi stöðu.

Ekkert aðhald varðandi verðlagningu

Í umsögn Samkeppniseftirlitsins kom fram að allar líkur væru á því að þessar breytingar myndu leiða til þess að verð á kjötvörum til neytenda hækkaði. Kjötafurðastöðvum verði veitt fullt sjálfðæmi um verðlagningu til bænda, smásala og neytenda.

Það aðhald sem bændur geti sýnt viðsejendum sínum, meðal annars til að stuðla að ásættanlegu afurðaverði eða framþróun greinarinnar að öðru leyti, minnki eða hverfi.

Þannig sé ekki gert ráð fyrir að annars konar aðhald komi í staðinn fyrir þá krafta samkeppninnar sem banninu við samráði og eftirliti með samrunum sé ætlað að vernda.

Til dæmis sé ekki gert ráð fyrir opinberri verðlagningu, líft og í mjólkurframleiðslu.

Góð reynsla af sameiningu Norðlenska og Kjarnafæðis

Þórarinn segir fólki eðlilega spyrja sig hvort fækkun afurðastöðva á markaði muni ekki leiða til fákeppni og herra vöruverðs til neytenda. „En þá er rétt að benda á, að þegar framleiðendafélögum er gert mögulegt að þétta raðirnar og standa saman þá sé þeim um leið gert betur mögulegt að sækja fram í vöruþróun og nýsköpun og veita innflutta kjötinu samkeppni í verði í einhverjum vöruflokkum. Ég þekki vel til farsæls sameiningarferils Norðlenska og Kjarnafæðis, þar sem tvö fyrirtæki hvort sínum megin við Pollinn í Eyjafirðinum kepptu á þessum örmarkaði með fleiri hundruð vörunúmer.“

Bændasamtök Íslands bentu á mögulegan ávinning með hagræðingu og endurskipulagningu í rekstri innlendra sláturleyfishafa í sinni umsögn eftir 2. umræðu. Benda þau á að nýting sláturhúsa hafi verið metin 61 prósent í sauðfjárlátrun og 31 prósent í slátrun stórgripa á árinu 2020 – og talið sé að sú nýting hafi lækkað enn frekar á síðustu árum. Þau telja að sú útfærsla sem lögð sé til í nefndarálitinu varðandi

Þrátt fyrir að framleiðendafélög verði undanskilin tilteknum ákvæðum samkeppnislaga um sameiningu og samvinnu, þá gildir áfram ákvæði 11. greinar um bann við misnotkun á markaðsráðandi stöðu. Mynd / Bbl

heimildir til samstarfs vegna vinnslu, þökkunar, flutnings og í fleiri atriðum séu efnislega sambærilegar því sem þekktist í viðmiðunarlöndum. Auk þess sem með þeim sé fylgt markmiðum búvörlaga að stuðla að framförum og aukinni hagkvæmni í búvöruframleiðslu, vinnslu og sölu búvara til hagsbóta fyrir framleiðendur og neytendur. Það sé því einhuga afstaða stjórnar samtakanna að styðja við frumvarpið og mat hennar að samþykkt frumvarpsins feli í sér mikla hagsmuni fyrir bændur, neytendur og afurðageirann.

Opinber verðlagning

Með breytingunum á búvörlögum nú er verið að færa kjötiðnaðinn í átt að fyrirkomulaginu í mjólkuriðnaði. Þar var undanþáguákvæði sem fyrr segir sett inn í búvörlögin árið 2004 og ákvæði um opinbera verðlagningu á afurðaverði til bænda og heildsöluverði á mjólkurvörum til neytenda.

Í búvörlögum eru ákvæði um hlutverk verðlagsnefndar búvöru sem bæði ákvarðar verð í mjólkuriðnaðinum og kostnað við framleiðslu á nautgripa-, kinda- og svínakjöti, samkvæmt gefnum

Ágúst Torfi Hauksson.

forsendum í verðlagsgrundvelli.

Bændur og samtök bænda mega ekki semja um afurðaverð. En samtökum sauðfjárbænda er heimilt að gefa út viðmiðunarverð sem afurðastöðvum ber hins vegar engin skylda til að taka mið af.

„Við í meirihluta atvinnuveganefndar töldum ekki þörf á því að skoða verðlagningu á kjötafurðum að svo stöddu, en möguleiki á slíkum breytingum er auðvitað til staðar í búvörlögum,“ segir Þórarinn.

Lifa af því að þjónusta bændur

„Auðvitað er alltaf einhver hættu til staðar að afurðaverð muni ekki

„... ég held að hagræðingaradgerðir muni einmitt gera aðilum kleift að standa fastar á bremsunni hvað varðar verðhækkunar frekar en hitt ...“

verða ákjósanlegt til bænda, þrátt fyrir þessar breytingar,“ heldur Þórarinn áfram. „En þá minni ég á að fyrirtækin lifa á því að þjónusta bændur og þurfa á því að halda að bændur bæti í við sína framleiðslu – bara til að geta lifað. Þó við séum ekki með bæði belti og axlabönd í þessum málum, þá getum við alltaf gripid til aðgerða. Best væri ef fyrirtækin horfðu til þess að bændur þurfa að fá herra verð fyrir sínar afurðir og við gerum í raun kröfu til þess með því að veita þeim þessa undanþáguheimild.“

Við sjáum það að forysta bænda hefur fagnað þessu skrefi, en tilgangurinn er fyrst og fremst sá að ná að hagræða í þessum rekstri til að geta borgað bændum herra verð í stað þess að þurfa að ryðja þessum aukna kostnaði út í verðlagið. Auðvitað geta alltaf komið upp einhverjir vankantar sem snúa að verðlagi en þá eru þessi ákvæði í búvörlögum sem hægt er að vinna með ef á þarf að halda,“ segir Þórarinn.

Reynslan metin fyrir árslok 2028

Í breytingunum á búvörlögum er að finna bráðabirgðaákvæði, þess efnis að fyrir lok árs 2028 skuli ráðherra flytja Alþingi skýrslu þriggja óháðra sérfræðinga á sviði hagfræði og samkeppnisrekstrar um reynsluna af framkvæmd undanþágureglu 71. gr. A. Skuli þar vera metin áhrif hennar, meðal annars með hliðsjón af markmiðsákvæðum laganna. Meta skal sérstaklega hver ávinningur bænda og neytenda hafi verið.

Hagræðing sem skilar sér til neytenda og bænda

Ágúst Torfi Hauksson, forstjóri Kjarnafæði Norðlenska, segist hlynntur breytingunum og telur líklegt að þær skili bændum og neytendum betri kjörum.

Steinþór Skúlason.

„Við höfum helst horft til skýrslu Deloitte frá 2021 um væntan fjárhagslegan ávinning kerfisins í heild af þeim heimildum sem felast í þessum breytingum. Markmiðið er að auka samkeppnishæfni innlendra framleiðslu á markaði á sama tíma og bændur hafi ásættanlega afkomu af sínum rekstri þannig að eðlileg nýliðun og endurnýjun eigi sér stað. Hygg að hagræðingin muni skila sér að langstærstu leyti til neytenda og bænda.“

Um möguleg áhrif breytinganna á Kjarnafæði Norðlenska og aðrar kjötafurðastöðvar segir Ágúst mikilvægt að farið verði í aðgerðir til að minnka fjárbindingu, auka afköst og sérhæfingu. „Nú er það verkefni forsvarsmanna og stjórna afurðastöðvanna að vinna hratt og örugglega að hagræðingu og kostnaðarlækkunum.“

Aðhald vegna samkeppni erlendis frá

Varðandi þá hættu að breytingarnar muni leiða til of mikillar samþjöppunar í rekstri afurðastöðva sem leiði til fákeppni, segir Ágúst Torfi að í lögnum séu skilyrði sem þau félög sem nýta sér heimildir laganna verði að undirgangast.

„Mér sýnist við fyrstu sýn að þau skilyrði séu til þess fallin að gera bændum kleift að veita afurðastöðvunum aðhald. Varðandi fákeppnina þá er það nú þannig að greininni er veitt verulegt aðhald vegna samkeppni erlendis frá og við eru ekki að vinna hér í neinu tómarúmi.“

Hann telur það rangt sem ýmsir hagaðilar hafa haldið fram að kjötvöruverð muni hækka. „Ég hef ekki áhyggjur af þessu, ég held að hagræðingaradgerðir muni einmitt gera aðilum kleift að standa fastar á bremsunni hvað varðar verðhækkunar frekar en hitt.“

Miklir möguleikar til hagræðingar

Steinþór Skúlason, forstjóri Sláturfélags Suðurlands, segir að kjötafurðastöðvar hafi ekki gert neinar sameiginlegar hagræðingarátlanir, því þær hafi ekki mátt ræða saman á þeim nótum fram til þessa.

„Hver hefur eflaust hugmyndir fyrir sig en nú er hægt að hefja samtalið og ræða eins og áhugi er til. Ég sé mikla möguleika til hagræðingar og lækkunar á kostnaði, einkum í sauðfjár- og stórgripaslátrun. Lækkun sem mun skila sér til bænda og neytenda. Innflutningur er um 30% af heildarmarkaði af nauti og svíni og samkeppnin fyrst og fremst við erlenda aðila og að geta skilað bændum viðunandi verði svo að framleiðsla innanlands dragist ekki saman,“ segir Steinþór.

Hann sér enga hættu á að fækkun eininga leiði til þess að reynt verði að misnota stöðuna til að hækka verð umfram það sem eðlilegt er. „Ef það verður gert þá eykst innflutningur og/eða dregur úr framleiðslu bænda. Við fyrstu sýn sé ég ekki einhverjar hættur sem ber að varast.“

Þvottavélar og þurrkarar fyrir stærri notendur

DOMUS

Síðan 1922 - glæsileg hönnun og sérstaklega hljóðlátar - alvöru vélar með snertiskjá.

Hafðu samband og fáðu nánari upplýsingar

- Þvottahús ● Hótel ● Gistiheimili ● SPA
- Hreingerningarþjónusta ● Snýrtistofur
- Hjúkrunar- og dvalarheimili ● Rannsóknarstofur
- Leikskólar ● Clinics ● Fjölbýlishús ● Hostels ● Skólar ● Minni iðnaðarfyrirtæki ● Líkamræktarstöðvar

Allt hjá okkur

VERSLUNARTÆKNI

www.verslun.is

Draghálsi 4
110 Reykjavík
sími: 535 1300
verslun@verslun.is

Bændablaðið
www.bbl.is

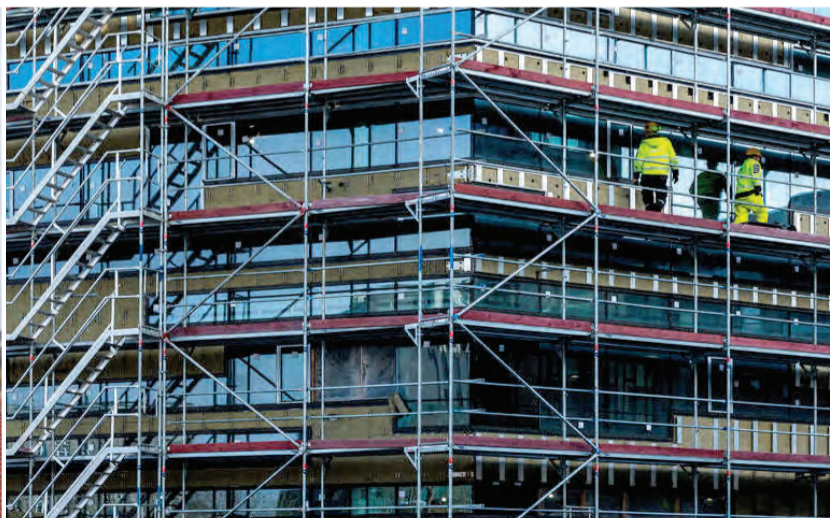
Byrja
daginn vel

MUNA
VÍTAMÍN

ÚRVAL ÖRUGGRA LAUSNA FYRIR ÞÍNAR FRAMKVÆMDIR

Verum vel búin í krefjandi aðstæðum og komum heil heim. Skoðu fjölbreytt úrval á heimasíðunni okkar www.vpallar.is eða kíktu í heimsókn á Vagnhöfða 7

VINNUPALLAR

Vinnupallar ehf. - Vagnhöfða 7 - s. 787 9933 - vpallar@vpallar.is - www.vpallar.is

Í Breiðargerði stundar Elínborg Erla meðal annars ræktun hindberja, erta og gulróta. Einnig má finna grænmetisbollur úr matarsmiðju býlisins.

Myndir / Aðsendar

Lífrænn búskapur:

Elínborg í Breiðargerði nýr formaður

– Spannandi tímar fram undan og krefjandi verkefni við að vinna að framgangi greinarinnar

Elínborg Erla Ásgeirsdóttir, garðyrkjubóndi í Breiðargerði í Skagafirði, er nýr formaður VOR – félags um lífræna ræktun og framleiðslu.

Elínborg keypti landið árið 2015 en þá hafði enginn búskapur verið á jörðinni frá árinu 1975 og enginn tækja- eða húsakostur. Hún hefur frá 2016 stundað mest útiræktun grænmetis og selt í verslunum í nágrenninu og nýlega einnig beint frá býli úr eigin sveitabúð. Vörurnar frá Breiðargerði hafa verið vottaðar lífrænar frá árinu 2020, en hún selur bæði ferskt grænmeti og eins vinnur hún úr því ýmsar sælkeravörur.

Hún segir að spennandi tímar séu fram undan og krefjandi verkefni, en matvælaráðuneytið birti í nóvember aðgerðaráætlun um eflingu lífrænnar matvælaframleiðslu á Íslandi. „Ég er mjög þakklát fyrir traustið sem mér er sýnt og ætla mér að vinna eins vel að framgangi greinarinnar og mér er unnt. Eygló [Björk Ólafsdóttir] hefur sinnt þessu starfi af ótrúlegum krafti undanfarin ár og verður seint fullþakkað fyrir hennar vinnu í þágu samtakanna og lífræna geirans í heild,“ segir Elínborg.

Lífrænar framleiðsluhættir sjaldan átt betur við

Ísland hefur dregist aftur úr nágrennlöndunum hvað varðar framleiðslu á lífrænt vottuðum matvörum; hér er mun lægra hlutfall landbúnaðarlands með lífræna vottun en í flestum öðrum Evrópulöndum og margt bendir til að markaðshlutdeild lífrænnar framleiðslu hér á landi sé einnig minni, þótt nákvæmar upplýsingar liggja ekki fyrir um stöðu mála. „Með þessari aðgerðaráætlun var að mínu mati stigið mjög stórt skref í rétta átt og mikilvægt að áætlunin verði fjármögnuð og komi til framkvæmdar eins fljótt og mögulegt er.

Lífrænar framleiðsluhættir hafa sjaldan átt betur við en einmitt núna. Við erum að átta okkur á að ein mikilvægasta aðgerð nútímans er að stuðla að sjálfbærni. Við erum með jörðina og auðlindir hennar að láni hjá komandi kynslóðum og okkur ber skylda til þess að skila henni af okkur í eins góðu ástandi og hægt er.

Þetta þarf alls ekki að þýða stöðnun, yfirlýstur vilji og aðgerðir til þess að huga að þessum þáttum

Elínborg Erla Ásgeirsdóttir.

og gera eins vel og við getum kemur okkur ansi langt. Mér finnst ég stundum upplifa rangar hugmyndir og jafnvel fordóma gegn lífrænni ræktun og framleiðslu, en ég held jafnframt að oftast séu þær skoðanir einfaldlega á misskilningi byggðar.

Til dæmis raddir þess efnis að um gamaldags og úreltar aðferðir sé að ræða. Virkt samtal milli allra greina hlýtur að vera besti kosturinn, að við mætumst með opnum hug og það sjónarmið að leiðarljósi að geta lært hvert af öðru.“

Ályktanir aðalfundar

Eftirfarandi tvær ályktanir voru samþykktar á aðalfundi VOR.

1. Aðalfundur VOR haldinn 21. mars 2024 gerir kröfu um að eiga beina aðild að komandi búvörusamningum þar sem samið verður um stuðning m.a. fyrir lífrænan landbúnað. Aðalfundur leggur til að sérstakur samningur verði gerður um lífrænan landbúnað og stuðningsgreiðslum við hann sé haldið aðskildum frá öðrum stuðningi við landbúnað á Íslandi.

2. Aðalfundur VOR haldinn 21. mars lýsir vonbrigðum með afgreiðslu Búnaðarþings á máli er varðar stefnumótun í kornrækt. Félagið undirstrikar mikilvægi þess að í því átaki sem fara á fram til að efla kornrækt á Íslandi verði lögð áhersla á ræktunaraðferðir sem stuðla að sjálfbærri þróun og líffræðilegri fjölbreytni.

EEA/ESB+EFTA hafa lagt mikla og vandaða vinnu í að breyta landbúnaðarkerfum í átt til vistvænni aðferða. Það er gert með hagsmunum neytenda og umhverfisins í forgrunni. Að auki er MAR að vinna að innleiðingu aðgerðaráætlunar til að stórauka hlut lífrænnar framleiðslu á Íslandi, en fáar framleiðslu-aðferðir hafa meiri samhljóm með gildum sjálfbærrar þróunar.

Það er því með ólíkindum að Búnaðarþing og þeir fulltrúar bænda sem þingið sitja hafi ekki kjark til að fjalla um tillögu að stefnumótun í kornrækt sem snýst um að laga stefnuna að áherslum EEA og MAR í umhverfismálum.

Þar missti Búnaðarþing af mikilvægri umræðu um þróun í átt að sjálfbærari búskaparháttum en ríkjandi eru í dag, búskaparháttum sem munu reynast nauðsynlegir til að tryggja framtíð íslensks landbúnaðar.

Hvorki illgresis- eða skordýraeitur

„Þegar kostir íslenskra landbúnaðar-afurða eru ræddir er mikið talað um þá staðreynd að notkun eiturfena og sýklalyfja sé í lágmarki. Illgresis- og skordýraeitur er auðvitað ekki notað í lífrænni ræktun, notkun lyfja er haldið innan mjög skynsamlegra marka og gefinn er lengri útskolunartími,“ segir Elínborg.

„Lögð er áhersla á dýravelferð og meiri kröfur eru gerðar um rými og aðbúnað. Jarðvegurinn er okkar mikilvægasta auðlind og unnið er að því að auðga hann, auka kolefnisinnihald hans og jarðvegslíf. Þetta er til dæmis gert með því að notast við lífrænan áburð og ræktun belgjurta. Ég myndi kalla það mjög nútímalega framleiðsluhætti að nýta lífrænan úrgang sem áburðarefni frekar en líta á hann sem vandamál og jafnvel urða hann. Skiptiræktun er heldur alls ekki hugtak sem á bara

heima í lífrænum búskap, heldur mikilvægt verkfæri fyrir alla sem stunda ræktun.

Það er svo auðvitað sjálfsagður réttur neytenda að geta valið vörur sem innihalda ekki eiturfenaleifar eða misgáfuleg aukefni,“ heldur hún áfram.

Hætta sér ekki út í óvissuna

Spurð um þá stöðnun sem hefur ríkt í lífrænt vottaðri matvælaframleiðslu á Íslandi og hvað skýri þá stöðu, segir Elínborg að óvissuþátturinn spili stórt hlutverk hjá bændum.

„Það er vel skiljanlegt að fólk stökkvi ekki á það að breyta sínum framleiðsluháttum til aðferða sem það hefur minni þekkingu á, að ég tali ekki um þegar fjárhagsleg óvissa ríkir almennt í samfélaginu. Það er því mjög brýnt að halda áfram að auka þekkingu fólks á því hvernig lífræn ræktun og framleiðsla virkar, að eyða óvissunni.

Þú færð rétta verkfærið fyrir vorverkin hjá okkur

PÓR

Með þér í meira en 60 ár

Reykavík, Akureyri og Selfossi

Thor.is s: 568 1500

EYJALIND Varahlutir í Bobcat

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Aðgerðaáætlun stjórnvalda er auðvitað mikilvægur þáttur í þessari vegferð. Þar er til dæmis gert ráð fyrir að verkefnið Lífrænt Ísland haldi áfram, en það er mikilvægur þáttur í upplýsingagjöf til neytenda.

Svo er mikilvægt að bæta í praktísku þættina, að tilraunir séu gerðar með lífræna áburðargjöf, tæki til illgresiseyðingar og jarðvinnslu. Þarna held ég reyndar að tækniframfarir gætu orðið sérstaklega hliðhollar lífrænni ræktun, ég get ekki ímyndað mér að neinn velji eitru fram yfir illgresisbrennslu með gervigreindarstýrðum róbóta þegar þar að kemur. Stuðningskerfið þarf svo auðvitað að taka mið af framleiðsluáðferðum og stefnu stjórnvalda. Í því samhengi má benda á að rannsóknir benda til að kolefnisbinding í lífrænum jarðvegi sé mun meiri en þar sem tilbúinn áburður er notaður.“

Bein aðild að búvörusamningum

Hún leggur áherslu á að lífræna geirann þurfi að taka alvarlega, þetta séu framleiðsluáðferðir sem eigi fullt erindi í nútímanum. Til þess að lífrænum framleiðendum fjölgi hraðar þurfi rödd þeirra að heyrast og hagsmunamál þeirra að ná fram að ganga.

„Á nýafstaðnum aðalfundi var samþykkt ályktun, þar sem þess var krafist að VOR fái beina aðild að komandi búvörusamningum. Við teljum það góða leið til þess að okkar grein fái tækifæri til að vaxa og dafna án þess að áherslan sé á það að aðrar búgreinar muni þá fá minna í staðinn. Það hlýtur að vera allra hagur að íslenskur landbúnaður sé sem fjölbreyttastur og að hann sé stundaður á þann hátt að ekki sé verið að takmarka tækifæri framtíðarbenda.“

Grænmetisbollur og bokashi-gerjun

„Vorið er auðvitað dásamlegur tími, fátt sem jafnast á við það.

Ræktunin verður á svipuðum nótum og í fyrra, ég er með nokkuð fjölbreytt úrval af káli, gulrætur, rófur, hindber og svo smávegis selleri, ertur og kryddjurtir,“ segir Elínborg spurð um tíðindi úr hennar eigin búskap.

„Þessa dagana er ég að sá og forrækta og koma gróðurhúsum og beðum í stand fyrir sumarið. Ég setti líka fyrstu pakkana af grænmetisbollum í sölu um daginn og hef fengið góð viðbrögð við þeim. Framleiðslan á bollunum er sett þannig upp að ég get undirbúið hráefnið á haustin á meðan uppskeran er á fullu, en fullvinn svo bollurnar eftir þörfum. Ég er þó enn þá að vinna í að ná ásættanlegum afköstum í framleiðslunni svo þær eru í takmörkuðu magni enn sem komið er.

Svo er ég alltaf að reyna að læra eitthvað nýtt, prófa nýjar tegundir, yrki og aðferðir. Ég varð til dæmis þátttakandi í verkefninu Loftslagsvænn landbúnaður á seinasta ári og partur af minni áætlun þar er að prófa mig áfram í ræktun án jarðvinnslu og að nýta bokashi-gerjun til þess að vinna lífrænan úrgang. Mjög spennandi verkefni sem ég hlakka til að vinna áfram með, enda margt í lífrænum búskap sem vinnur vel með markmiðum um minni losun.“

Spurt og svarað um lífræna ræktun

Að lokum vill Elínborg benda fólki á að fylgjast með Facebook-síðu VOR. „Þar verðum við með viðburð 17. apríl næstkomandi á milli 16 og 18. Um er að ræða umræðuþráð þar sem áhugasamir geta sett inn spurningar um lífræna ræktun og fengið skrifleg svör í rauntíma.

Það er öllum velkomið að senda inn spurningar, en þetta er auðvitað sérstaklega tilvalið fyrir þau sem stefna á að hefja aðlögun og sækja um aðlögunarstuðning í ár.“ /smh

Auglýsing um skipulagstillögu

Lónsbakkahverfi,

hringtorg á gatnamótum Lónsvegar og Norðurlandsvegar

Sveitarstjórn Hörgársveitar samþykkti á fundi sínum 21. mars 2024 að vísa deiliskipulagstillögu vegna hringtorgs á gatnamótum Lónsvegar og Norðurlandsvegar í Lónsbakkahverfi, í auglýsingu skv. 1. mgr. 41 gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Breytingin á deiliskipulaginu felur í sér að á gatnamótum Lónsvegar og Norðurlandsvegar í Lónsbakkahverfi verður gert ráð fyrir hringtorgi með undirgöngum undir þjóðveg norðan þess.

Þá er gerð breyting á lóðamörkum aðliggjandi lóða og skipulagi lóðanna Berghóls B (L7) og Lónsbakka (L8) bætt við deiliskipulagið þar sem m.a. er gert er ráð fyrir að götutenging lóðarinnar Lónsbakka breytist á þann hátt að innkeyrsla verði framvegis yfir lóðina Berghól B og að þar verði einnig grenndarstöð endurvinnslu fyrir Lónsbakkahverfi.

Skipulagstillagan er aðgengileg á sveitarskrifstofu Hörgársveitar, Pelamerkurskóla, milli 26. mars og 7. maí 2024, á heimasíðu Hörgársveitar, [www.horgarsveit.is](#)

og á vef Skipulagsgáttar, [www.skipulagsgatt.is](#) undir málnúmeri 323/2024. Þeim sem telja sig eiga hagsmuna að gæta er hér með gefinn frestur til 7. maí 2024 til að gera athugasemdir við tillöguna.

Hægt er að koma athugasemdum á framfæri undir málinu á vef Skipulagsgáttar með innskráningu rafrænna skilríkja. Frekari upplýsingar er hægt að nálgast hjá Skipulags- og byggingarfulltrúa Eyjafjarðar, Skólalátröð 9, 605 Akureyri, eða í tölvupósti á netfangið [sbe@sbe.is](#).

Skipulags- og byggingarfulltrúi

HÚSEININGAR, GÁMAR OG GÁMALAUSNIR

Stólpi Gámar verða á Verk og vit, bæði á inni- og útisvæðinu. Kíktu til okkar og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna. Rjúkandi heitt á könnunni og jafnvel eitthvað ískalt í bollann líka.

Sjáumst á Verk og vit

í Laugardalshöll 18.-21. apríl
á innisvæði B-1 og á útisvæði I-1 og I-2

 Stólpi Gámar
Gámasala - Gámaleiga

 Stólpi Gámar

Eyja- og Miklaholtshreppur:

Dugar ekki að tuða við eldhúsbörðið

– Sigurbjörg Ottesen er ný í sögulega ungrri stjórn Bændasamtaka Íslands

Starfs- og rekstrarskilyrði, afkoma, verðlagsgrunnur, Íslenskt staðfest, líðan bænda og barna þeirra eru meðal hugðarefna Sigurbjargar Ottesen, bónda á Hjarðarfelli í Eyja- og Miklaholtshreppi. Hún var kosin í stjórn Bændasamtaka Íslands á Búnaðarþingi og ætlar að láta til sín taka í hagsmunagæslu bænda á næstu misserum.

Guðrún Hulda Pálsdóttir
gudrunhulda@bondi.is

„Frá blautu barnsbeini hef ég verið að veltast um í landbúnaði. Fædd og uppalin á sauðfjárbúi undir sunnanverðu Akrafjalli, sem stendur í falgastu sveit landsins, þar sem ég sleit barnsskónum. Um margra ára skeið reyndi ég að telja sjálfri mér trú um að ég ætlaði mér ekki að starfa innan bændastéttarinnar, menntaði mig sem sjúkraliði og starfaði á bráðamóttöku Landspítalans. Ég gafst þó upp á þránum í sjálfri mér eftir allnokkra baráttu, skráði mig til náms í búfræði á Hvanneyri og í dag er ég starfandi nautgripa- og sauðfjárbónda á Hjarðarfelli í Eyja- og Miklaholtshreppi á Snæfellsnesi.

Á Hjarðarfelli rekum við Gunnar bónda minn Hjarðarfellsbúið, þar leggjum við mesta áherslu á mjólkurframleiðslu, mjólkum kýr á einum mjaltþjóni, öllum naut og sauðfé. Við Gunnar eigum saman tvö ung börn og lagði ég tvær dömur til búsin ef svo má að orði komast.

„Mér var kennt þrennt þegar ég var barn. Það var að trúá á Guð almáttugan, Sjálfstæðisflokkinn og Sláturfélag Suðurlands...“

Eitthvað þykist ég svo vera að vasast í sveitarstjórnarmálum og er ég oddviti Eyja- og Miklaholtshrepps.

Svo kynnti Sigurbjörg Ottesen sig fyrir Búnaðarþingi í mars síðastliðnum og var í framhaldi kosin í stjórn Bændasamtaka Íslands. Bændablaðið tók hús á Sigurbjörgu og fjölskyldu á Snæfellsnesi á dögnum og fékk innsýn í bústörfin á Hjarðarfelli og áherslumál hins nýja stjórnarmeðlims.

„Mér var kennt þrennt þegar ég var barn. Það var að trúá á Guð almáttugan, Sjálfstæðisflokkinn og Sláturfélag Suðurlands,“ segir Sigurbjörg hlæjandi en undirstríkar

„Við eigum að geta boðið börnunum okkar upp á fjárhagslega mannsæmandi aðstæður þó að við, foreldrarinnir, höfum valið okkur það starf að framleiða matvæli ofan í landsmenn,“ segir Sigurbjörg Ottesen. Myndir / ghp

að það innlegg úr foreldrahúsum endurspeglir ekki endilega lífsskoðanir hennar í dag. Sigurbjörg er ekki ókunnug félagsstörfvum bænda, en hún hefur setið í stjórn búgreinaðildar nautgripabænda, áður Landssambands kúabænda, frá árinu 2020 og situr enn í stjórn deildarinnar. Hún brennur fyrir bættum hag bænda í bæði lífi og starfi og hefur reynslu frá fyrstu hendi til að byggja undir þá hagsmunagæslu.

„Ég uppgötvaði að það dugar ekkert að tuða við eldhúsbörðið heima hjá sér,“ segir Sigurbjörg, innt eftir því hvað fái hana til að leggja sitt af mörkum til félagsmála. „Ég er alls ekki allra og það er bara fint. Ef ég væri allra þá stæði ég ekki fyrir neitt. Ég vil að bændur geti haft það sem best, að við fáum sanngjarnt verð fyrir þær frábæru vörur sem við erum öll að basla við að framleiða á hverjum

degi, þvert á búgreinar. Við eigum að geta boðið börnunum okkar upp á fjárhagslega mannsæmandi aðstæður þó að við, foreldrarinnir, höfum valið okkur það starf að framleiða matvæli ofan í landsmenn.“

Afkomuvandi kemur niður á börnum bænda

Audheyr er að staða barna í sveitum landsins á hug Sigurbjargar og hjarta. Enda á hún fjóra afkomendur; Arnýju Stefaníu, 21 árs, Ernu Kristínu, 13 ára, Ástu Bryndísi, 2 ára og Jón Ægi, sem er rétt að verða 1 árs. „Ég hef mætt með þau yngri tvö á Búnaðarþingi og deildarfundum á hinum ýmsu framleiðslustigum,“ segir Sigurbjörg. En að öllu gamni slepptu segir hún að sú ákvörðun að verða bóndi ætti ekki að koma niður á börnum.

„Þau völdu ekki að fæðast úti í sveit. Mér þótti það afar mikilvægt þegar ég flutti hingað með mín tvö bónusbörn, að ég væri ekki að draga úr möguleikum þeirra til eðlilegs lífs vegna búskapar míns. Þær áttu að fá að fara í frístundir þótt þær færu fram á þessum klassíska fjósatíma og höfum við hjónin alltaf verið samtaka þar. Annað okkar keyrði, hitt mjólkaði.“

Í ræðu sinni á Búnaðarþingi sagðist hún hafa orðið vitni að brottfalli barna úr tómstundum. „Við erum þá að tala um börn sem koma frá heimilum sem reida sitt lífsviðurværi á matvælaframleiðslu fyrir íbúa þessa lands.“

Eina skýringin er að fólk sé einfaldlega að skera niður við sig og fjölskyldur sínar, enda erum við jú langflest ekki aðeins að verja reksturinn okkar, heldur heimilin

okkar líka. Þessa staðreynd þykir mér við öll þurfa að taka mjög alvarlega.“

Bæta þarf starfsskilyrði

Aðstæður barna í sveitum eru því óneitanlega samofin afkomu bænda. Því telur Sigurbjörg að tryggja þurfi rekstur og starfsskilyrði atvinnugreinarinnar til framtíðar.

„Staðan hefur vissulega batnað. Sprettgreiðslur og ráðuneytisstjóraþingurinn gerðu helling. En við leysum ekki stöðu bænda með endalausum plástraaðgerðum. Við verðum að geta komið starfsskilyrðum bænda á þann flöt að þetta gangi upp til framtíðar. Ég trúi ekki öðru en að stjórnvöld vilji íslenska framleiðslu og að það séu íslenskar matvörur í hillum verslana. Til þess að svo geti orðið verður að mæta okkur einhvers staðar.“

Vinnu við verðlagsgrunn í mjólkurframleiðslu miðar ágætlega svo best ég veit og við verðum að koma þeirri vinnu í gang að fá verðlagsgrunn unninn fyrir fleiri greinar, til dæmis fyrir nautakjöt og lambakjöt og mögulega fleiri greinar.

Þá hef ég hreinlega áhyggjur af því að við bændur verðum nægjanlega mörg til að framleiða matvæli. Að hér verði nægjanlega margir sem eru tilbúnir til þess að lifa og hræst í landbúnaði og leggja starfið fyrir sig. Þess vegna verður að bæta starfsskilyrðin og afkoma og þá um leið að gera það að eftirsóttum kosti að vera bóndi. Greiða þarf fyrir ættliðaskiptum, finna betri leiðir en í boði eru hvað fjármögnun varðar og fleira.“

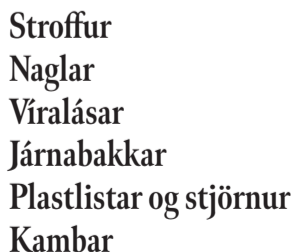
Framhald á næstu síðu.

Ný stjórn Bændasamtaka Íslands. F.v.: Sigurbjörg, Reynir Þór Jónsson, Axel Sæland, Petrína Þórunn Jónsdóttir, Herdís Magna Gunnarsdóttir, Eyjólfur Ingvi Bjarnason og Trausti Hjálmarsson.

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Viralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjörnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykkjur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

„Mér þótti það afar mikilvægt þegar ég flutti hingað með mín tvö bónusbörn, að ég væri ekki að draga úr möguleikum þeirra til eðlilegs lífs vegna búskapar míns,“ segir Sigurbjörg, sem er hér ásamt Ernu Kristínu, dóttur sinni.

Sterkari vagnar

H. HAUKSSON EHF.

Rúlluvagn

10,5m pallur
14 tonna burðargeta

Verð kr. 3.390.000 með vsk.
(vökvahliðar + kr. 985.000 með vsk)

Hardox sturtuvagn

11 tonna burðargeta

Verð kr. 3.315.000 með vsk.

Rúllu- og vélavagn

Vökvastýrður rampur
18 tonna burðargeta

Verð kr. 4.480.000 með vsk.

Sturtuvagn

Laus skjólborð
13 tonna burðargeta

Verð kr. 2.690.000 með vsk.

Ögurhvarfi 8, 203 Kópavogur | 588 1130 | hhauksson.is | hhauksson@hhauksson.is

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

Allt frá
fræjum til
afurða

Frjó umbúðasalan, hluti af Samhentum síðan 2016

Suðurhraun 4a, 210 Garðabæ, 5758000
www.samhentir.is sala@samhentir.is

Samhentir

Ásta Bryndís tekur virkan þátt í sveitastörfunum.

Sigurbjörg telur sig hafa „rollað“ yfir sig kringum búskap foreldra hennar og ætlaði sér aldrei að verða bóndi. Annað kom á daginn.

Sigurbjörg segir mikilvægt að konur hafi sína fulltrúa í forystu- hlutverkum bænda.

„Ég hef horft upp á það að kona sem stundar búskap með fjölskyldu hafi ekki sama rétt á lífeyrisgreiðslum og eiginmaðurinn, þrátt fyrir að hafa sinnt bústörfum til jafns. Við þurfum að vinda ofan af því. Við eigum að borga okkur jöfn laun fyrir sömu störf en til þess að geta greitt laun þá þurfum við trygga afkomu. Við vorum ekki mjög margar konur sem sátum deildarfund nautgriparárættarinnar en

ég trúi því bara ekki að konur hafi ekki meira um hlutina að segja. Ég hef fulla trú á að við eigum fullt af frambærilegum konum í okkar röðum sem hafa mikið til málanna að leggja. Núna er ég til dæmis eina konan í stjórn búgreinadeildarinnar en ætli ég tali ekki á við tvær.“

Gróskumikill búskapur

Búskaparsaga á Hjarðarfelli á sér áratugalanga sögu. Í dag byggir búreksturinn á mjólkurframleiðslu

Gunnar Guðbjartsson ásamt Ástu Bryndísi og Jóni Ægi. „Á meðan við reynum að vinna að því að bæta lífskjör bænda þá er einhver heima að hugsa um búin okkar á meðan,“ minnir Sigurbjörg á. „Ég passa allavega upp á að minn bóndi, sem tekur oft á sig vinnu okkar beggja, verði ekki neftóbaklaus.“

ásamt ræktun nautgripa og sauðfjárrækt.

Eiginmaður Sigurbjargar, Gunnar Guðbjartsson, keypti sig inn í bú foreldra sinna árið 2006 með kaupum á hlut fœðurbróður síns. Seinna kaupir Sigurbjörg foreldra Gunnars út úr búinu. Í dag reka foreldrar Gunnars sauðfjárbú á bænum í samvinnu við þau. Hjarðarfellsbúið framleiðir um 400.000 lítra af mjólk á einum róbóta, sem þau segja að til standi að auka með stækkun húskosts. Þau eru í dag með tæplega 50 kýr

og 140 fjár en samtals eru um 500 fjár á bænum. Búskapurinn hefur gengið ágætlega á öllum vígstöðvum. Búið er vel yfir meðalafurðum í mjólkurframleiðslu, og Sigurbjörg segir lambkjótsframleiðsluna í fyrra hafa gengið sögulega vel þegar horft er til fallþunga, gerðar og fitu. Þá sé nautaldíð einnig frambærilegt. Nokkra nautkálfa hafa þau selt á Nautastöðina síðustu ár og í fyrrahaust glæddist sala líflamba eftir nokkurra ára lægð. „Líflambasala helst algjörlega í hendur við verðskrá afurðastöðva.“

Sigurbjörg segir lykilinn að farsælum búskap felast í samspieli nokkurra þátta. „Góð bústjórn, gott fœður, árangur í ræktun gripa, hagsýni, jákvæðni og gott veður. Mörg atriði þurfa að ganga upp, því er þetta margþætt.“

Jarðvinnslan skemmtilegust

Bústörfin eru því æði mörg en Sigurbjörg segist njóta sín sérstaklega í jarðrækt. „Ég á fánlegt áhugamál, jarðvinnslu. Vinkonur mínar hrista nú margar hverjar bara hausinn þegar ég fer að tala um þetta hugdæfni mitt. Nú er verið að vinna að því að koma barnabílstólum í tvo traktora svo við getum bæði farið út í flag með börnin hvort á sinni vélinni. Það er mjög gaman að búa til gott fœður; að rötast úti í hæfilega þurru og stóru flagi og heyskapur í góðu veðri. Síðan að gefa það og að sjá afurðirnar sem verða til af því. Ég er alltaf að verða meiri og meiri kúamanneskja þótt vissulega eigi ég mína spretti kringum sauðfé,“ segir Sigurbjörg, sem alin er upp á sauðfjárbúi á Ytra-Hólmi, steinsnar frá Akranesi. Hún ætlaði sér aldrei að verða bóndi. „Ég segi stundum að ég hafi „rollað“ yfir mig í kringum búskap foreldra minna. Það kom því aldrei til greina að vera bóndi og ég vann sem sjúkraliði á Landspítalanum en gafst upp á þrjúskunni í sjálfri mér upp úr þrítugu og skræði mig í búfræðinám á Hvanneyri. Ég hefði alls ekki viljað

5 hlutir sem Sigurbjörg getur ekki verið án

1. Gegningaskórnir: Vinnuskór af gerðinni Redback. „Þarna leyfi ég mér merkjasnobb.“

2. Síminn: „Hann er númer eitt, tvö og þrjú. Gegnum hann get ég fjarstýrt mjaltaþjóninum, pantað sæðingar og önnur aðföng svo eitthvað sé nefnt, já og lesið tölvupóstin minn. Gunnar vill meina að ég þurfi að nota „peltor“ meira, svo ég geti bæði unnið og talað í síma á sama tíma, sem ég geri víst töluvert af.“

3. Grænfóður. „Fátt er skemmtilegra en að gefa mjólkandi kúm. Bæði finnst þeim það gott og svo sér maður áhrif fœðursins strax í tanknum. Finnst algjörlega ómögulegt að vera án þess í fœðrun kúnna.“

4. Skotbómulyftarinn: „Weidermaninn er knár þótt hann sé smár.“

5. Skófuróbótinn. „Diddi Discovery létir störf okkar verulega í fjósinu.“

sleppa því, það er mikil þekking sem maður tekur með sér úr náminu sem ég mæli tvímælalaust með, þó þú sért með fullt hús af börnum og getir ekki stundað Kolluna eins og þig kannski langar. Þaðan tók ég víðtæka þekkingu með mér, ég held ég noti eitthvað á hverjum einasta degi af því sem ég lærði þar. Ég nefni sérstaklega stóra pósta eins og undirbúningsvinnu fyrir áburðarkaup.“

Þau Gunnar kynntust á haustdögum árið 2013 á hinu rómaða Sauðamessuballi í Borgarnesi. Auk þess að vera bæði búfræðingar frá Hvanneyri, er Gunnar vélvirki og Sigurbjörg sjúkraliði. Fjölbreyttur bakgrunnur þeirra er afar gagnlegur við bústörfin. „Þetta er hin finasta blanda. Hann gerir við tækin og ég hlúi að veikum dýrum þegar þess þarf.“ Sigurbjörg lætur ekki staðar numið við uppeldi barnanna með blönduðum búskap. Hún er einnig oddviti Eyja- og Miklaholtshrepps, sem er um 130 íbúa sveitarfélag. Hún var kosin í sveitarstjórn í persónukjöri í maí árið 2022. Hún segir starfið krefjandi enda oft erfitt að reka lítill sveitarfélög.

Stjórnin vel samsett

Í nýrri stjórn Bændasamtakanna eru fulltrúar frá fjórum búgreinum og ef

Kostulegar kýr. Tæplega 50 kýr eru á Hjarðarfelli þar sem framleiddir eru um 400.000 lítrar af mjólk árlega.

Þú færð Kubota hjá okkur

PÓR

Með þér í meira en 60 ár

Reykavík, Akureyri og Selfossi

Thor.is s: 568 1500

Sigurbjörg er fjögurra barna móðir. Hér er hún með Jóni Ægi. „Ég hef mætt með þau yngri tvö á Búnaðarþing og deildarfund á hinum ýmsu framleiðslustigum.“

Sigurbjörg nýtur sín sérstaklega í jarðrækt.

varastjórn er tekin með þá tilheyra þeim að minnsta kosti sex búgreinar.

„Mig grunar að við séum með sögulega lágan meðalaldur í stjórn. Hún tekur mið af kynjakvóta og ég held að hún sé afar vel samsett. Mér líst mjög vel á samstarfsfólkið. Ég held að það hafi tekist mjög vel að ná fólki þvert á búgreinar. En vissulega á kostnað landshlutaskiptingar. Ég held að skipting þvert á búgreinar sé verðmætara en skipting milli landshluta.“ segir Sigurbjörg.

Hún telur góðan tón hafa verið sleginn strax á fyrstu fundum stjórnarinnar. „Öll erum við sammála um að auka samtal við grasrótina og að reyna með því að ná ákveðnu trausti bændna til baka, sem ég tel hafa dvínað, því miður. Búgreinaeildirnar eru mikilvægur hlekkur í stóru myndinni og samtal við bændur, grasrótina okkar. Þetta samtal þarf að efla að mínu mati.“

Fram undan bíða nýrrar stjórnar ýmis mikilvæg verk, eitt það helsta að koma að gerð nýrra búvörusamninga. „Við verðum að byrja á því að endurskoða kerfið okkar, og vera tilbúin að líta inn á við.“ segir Sigurbjörg. Þá þýði ekki að útiloka breytingar á styrkjakerfinu.

„Kerfið er ekki að virka nógu vel eins og er, við hljótum að mega líta á það gagnrýnum augum þótt ég sé ekki að tala fyrir kúvendingu. Við verðum að vita hvað við viljum þegar við mætum til samtals um gerð búvörusamninga – ekki bara láta segja okkur hvað við fáum.“ Ný breyting á búvörulögum ber á góma. „Bændur hafa kallað eftir þessari hagræðingu í mörg ár og því er sigur að ná þessu, með þeim forsendum að stjórnir og stjórnendur þeirra fyrirtækja sem þarna liggja undir fari vel með það. Ég ætla því bara að vona að stjórnarfólki afurðastöðva beri gæfa til þess að stíga gáfulleg skref eftir þessa breytingu á búvörulögum, með eigendur sína og neytendur í huga. Nú er boltinn hjá þeim.“

Hlustað á neytendur

Í ljósi þessara breytinga segist Sigurbjörg óviss um hver staða innlendir framleiðslu gagnvart tollvernd á búvörum sé. En hún sé nú þegar bitlaus. „Tollverndin brestur endanlega með markaði á eina krónu kílóíð. Ríkissjóður verður þar af talsverðum fjármunum. Af hverju eru ekki allir brjálaðir yfir því?“

Innflutningur á búvörum sé í það minnsta staðreynd og til að upphelja íslenskan landbúnað þurfi innlendir framleiðendur að hampa vörum sínum. Þannig vonar Sigurbjörg að afurðastöðvarnari taki til sín ályktun Búnaðarþings um að innlendir matvælaframleiðendur í eigu bændna eigi að taka upp upprunamerkið Íslenskt staðfest.

„Við getum ekki boðið fólki upp á það að þú verðir að taka með þér lesglesraugu út í matvöruverslun til að geta lesið þig til um hvaðan kjötið sem þú ert að kaupa kemur. Neytendur kalla á betri merkingar

„Ég ætla því bara að vona að stjórnarfólki afurðastöðva beri gæfa til þess að stíga gáfulleg skref eftir þessa breytingu á búvörulögum, með eigendur sína og neytendur í huga ...“

matvæla og við verðum að bregðast við því, því hvar væru íslenskir bændur án neytenda?“

Sigurbjörg skynjar breytingar á nálgun neytenda frá fyrstu hendi. Eftirspurn eftir kjöti þeirra í heimasölu hefur aukist gríðarlega, bæði nauta- og lambakjöti, og segist hún verða vör við að kaupendur sækist eftir milliliðalausum viðskiptum með kjöt vegna mögulegs vantrausts þeirra á uppruna þess í matvörubúðum.

Bændageð og stuðningur fjölskyldunnar

Af öðrum mikilvægum verkefnum hagsmunasamtakanna nefnir Sigurbjörg geðheilsu bændna.

„Ég held að hið frábæra og þarfa verkefni Bændageð hafi opnað viðkvæma umræðu upp á gátt og kveðið niður ákveðna þöggun. Þessi ímynd af hinum grjótharða íslenska bónda. Hann eins og allt annað fólk getur bognað og jafnvel brotnað, það líður ekki alltaf öllum vel. Ég tel mjög mikilvægt að við höldum þessu verkefni á lofti. Þau sem komu þessu verkefni á koppinn og þeir bændur og aðstandendur þeirra sem hafa opnað sig eiga miklar þakkar skildir.“

Það vill nú svo til að ég á frekar rólegan mann sem leyfir mér að ausa úr mér þegar mikið er um að vera. Það verður að viðurkennast að hann situr svolítið í þeirri súpu þessa dagana. Sumir dagar eru aðeins erfiðari en aðrir, með alla þá bolta sem haldið er á lofti.“ segir Sigurbjörg og lítur á bónda sinn. Því tengdu segir hún að ekki megi gleymast að þau sem gefa kost á sér til starfa í félagsmálum í þágu bændna reki flest bú með maka og eða öðrum fjölskyldumeðlimum sem sinna búinu á meðan.

„Á meðan við reynum að vinna að því að bæta lífskjör bændna þá er einhver heima að hugsa um búin okkar á meðan. Við erum því ekki bara fjarverandi frá heimili, eins og á Búnaðarþingi, heldur erum við að gefa einhverjum heima tvöfalda vinnu um leið. Þessu megum við ekki taka sem sjálfsögðum hlut og smá klapp á öxlina er nú það minnsta sem við getum gert þegar við skilum okkur aftur heim frá störfum við hagsmunagæsluna. Ég passa allavega upp á að minn bóndi, sem tekur oft á sig vinnu okkar beggja, verði ekki neftóbakslaus.“

Til sölu tveir Lely A4 Mjaltapjónar

Árgerð 2013 með Central unit • Báðir vinstri Hafa verið á þjónustusamningi allan líftímann
Nýr Lely forkælir • Lely hugbúnaðarleyfi fylgir Nýir 45 stk. ISO -ID hálskubbar og ólar Nýr tölvupakki. Tölva, skjár, ufsi, spjaldtölva
Búið að skipta um öll gúmmí • Ný Atals Copco loftpressa
Allar lagnir á milli Lely tækja í uppsetningunni
Fluttir hvert sem er á landinu, uppsettir og tilbúnir fyrir mjaltir

Verð er 13.750.000.- + vsk hvort stk.

Heyrið í sölumönnum okkar:

Jóhannes - s: 822-8636

Jón Stefán - s: 822-8616

www.lely.com/is

Til sölu Fullwood Merlin mjaltapjónn

Gangsettur 2018 • 70 móttakarar • 2 kjarnfóðurskammtarar
Blautfóðurdæla • Forkælir • Frátökukerfi fyrir mjólk
Loftpressa • PC tölva • Kjarnfóðurbás með lofthliði

Verð er 8.500.000.- + vsk*

*Staðsettur á Norðurlandi, þarf að semja aukalega við Landstólpa um niðurtöku, flutning og uppsetningu á nýjum stað.

LCI Lely Center Ísland

www.lci.is • info@lci.is • sími: 414 0000

Ráðstefna í tilefni af 80 ára afmæli Tilraunabúsins að Hesti

Í kjölfar Fagþings sauðfjárræktarinnar sem var haldið að Hvanneyri fimmtudaginn 21. mars, hófst afmæliráðstefna að Hesti kl. 18 sama dag.

Jóhannes Sveinbjörnsson

Þarna voru vel á annað hundrað manns þótt veður hafi sett nokkurt strik í reikninginn um þátttöku. Á Hesti var kjötsúpa og aðrar veitingar í boði LbhÍ. Gísli Einarsson, fyrrum vinnumaður á

Hesti, var fundar- og veislustjóri. Dagskrá hófst með nokkrum fyrirlestrum. Sigurgeir Þorgeirsson reið á vaðið með ágríp af sögu Hestsbúsins. Rakti hann m.a. þátt dr. Halldórs Pálssonar í stofnun búsins og starfsemi fyrstu áratugina. Nefndi hann einnig til sögunnar annað vísindafólk og bústjóra sem hafa haft mótandi áhrif á starf búsins. Samfelldur þráður í árin átattíu er leiðandi hlutverk í kynbótastarfinu. Einnig hefur búið verið afgerandi í rannsóknunum í sauðfjárrækt og síðustu tvo áratugina sem kennslubú.

Jón Viðar Jónmundsson sagði frá þekktustu tilraunum tengdum Hesti fyrir fjárskiptin. Hluti þeirra tengdist baráttunni við mæðiveikina. Var þar unnið mikið frumkvöðlastarf varðandi beitingu sæðinga og kynbóta í baráttu við sjúkdóma. Merkar rannsóknir voru gerðar fyrir og um mæðiveikinidurskurðinn 1950 varðandi áhrif fangs á fyrsta vetri á vöxt og þroska áa.

Ari Teitsson sagði frá þýðingu starfsins á Hesti fyrir ráðgjafarþjónustuna. Áhrif sæðingahrúta frá Hesti voru gríðarleg. Aðferðir sem þróaðar voru með stuðningi rannsóknna á Hesti höfðu mótandi áhrif á ræktunarstarfið. Afkvæmarannsóknir, ómmælingar, breytingar á kjötmati og þjálfun bænda í líflambavali voru þar meðal lykilmáta.

Næstir voru þeir Logi Sigurðsson bústjóri og Eyjólfur Kristinn Örnólfsson, tengiliður skólans við búið um

Frá Fagþingi sauðfjárræktarinnar. Fv.: Eyþór Einarsson, Sigurgeir Þorgeirsson, Emma Eyþórsdóttir, Jón Viðar Jónmundsson, Bragi L. Ólafsson, Jóhannes Sveinbjörnsson, Eyjólfur Kristinn Örnólfsson og Logi Sigurðsson.

arábil, bæði varðandi kennslu og rannsóknir. Sögðu þeir félagar frá starfsemi búsins í dag. Afkvæmarannsóknir eru sem fyrr lykilþáttur í ræktunarstarfinu. Örmerki eru í öllum ám og sett í öll lömb við fæðingu. Áhugi er á að nýta þá tækni og aðra nútímabútaekni enn betur á búinu. BS- og MS verkefni nemenda hafa verið nokkur ár hvert, sem ýmist nýta gögn úr tilraunum/athugunum á búinu eða úr gagnasafni Hestsbúsins.

Að erindunum loknum hélt fólk áfram að gera veitingunum skil, og nokkrir kvöddu sér hljóðs og rifjuðu upp sögur frá Hesti.

Fjárræktin á Hesti

Föstudaginn 22. mars var dagskrá haldið áfram að Hvanneyri. Fundarstjóri fram að hádegi var Sveinbjörn Eyjólfsson og eftir hádegi Bjarni Guðmundsson. Þeir héldu uppi léttu stemningu, góðum aga á frum-mælendum og örvuðu fólk til umræðna. Í fyrri hluti dagskrár föstudagsins var farið yfir áhrif Hestsbúsins á þróun sauðfjárræktar í landinu síðustu

80 árin. Fyrsta erindið fluttu þeir Jón Hjalti Eiríksson og Jón Viðar Jónmundsson, um fjárskiptaféð á Hesti og ræktun þess. Framlag valinna ættfeðra var metið; til þriggja hópa, þ.e. Hestsfjárins, íslenska fjárstofnsins almennt, og ARR stöðvarhrúta sérstaklega. Strammi 83-833 frá Hesti hefur hæst erifaframlag allra ættfeðra.

Næst var erindi Jóns Viðars um sérstök kynbóta- og ræktunarverkefni á Hestsbúinu. Afkvæmarannsóknirnar á Hesti hófust sem tilraunaverkefni um þróun aðferða fyrir afkvæmarannsóknir hjá bændum, en urðu fljótt að raunverulegri ræktunarframkvæmd á Hesti. Þegar ómsjain kom til um 1990 varð bylting í afkvæmarannsóknunum og líflambavali hjá bændum. Rannsóknna- og kynbótastarf Hestsbúsins átti stærstan þátt í þeirri byltingu.

Fóðrun

Undirritaður flutti erindi um fóðrunartilraunir, sem fyrstu áratugi Hests-

búsins vörðuðu leiðina í fóðrun frá vetrarvorkun með léttu úthei og fiskimjöli, yfir að fullri innifóðrun. Fengeldistilraunir voru fyrirferðarmiklar á þessu tímabili.

Á áttunda og níunda áratugnum voru gerðar tilraunir með fóðrun á seinni hluta meðgöngu og eftir burðinn. Rannsóknir á áhrifum rúningstíma á át og afurðir mörkuðu einnig þáttaskil. Seinna voru gerðar tilraunir með sjálffóðrun á rúlluböggum og með áhrif kjarnfóðurgjafar á síðari hluta meðgöngunnar.

Frjósemi

Næst var svo erindi Ólafs R. Dýrmondssonar um frjósemi og sæðingar. Langtímatilraunir 1953-1959 á Hesti með notkun hormóna til að auka frjósemi vöktu heimsathygli en höfðu ekki mikið hagnýtt gildi. Fyrstu tilraunir með Progestagen svampa til samstillingar gangmála áa, voru gerðar 1972 og gáfu góða raun, einkum við skipulagningu sæðinga. Á Hesti voru gerðar einu hérlendu rannsóknirnar á árstíðabundinni eistnastærð hrúta og mögulegu samhengi við frjósemi áa. Hestur kom líka mikið við sögu þróunar sauðfjarsæðinga hérlendis.

Holdastigun

Bragi Línal Ólafsson sagði frá aðlögun skosks holdastigunarkerfis hér á landi upp úr 1970 með umfangsmiklu þróunarstarfi á tilraunastöðvum Rala í sauðfjárrækt og dreifðum tilraunum á Austurlandi. Bragi kynntist holdastigunarkerfinu þegar hann var við nám í Skotlandi og vann svo að þessum tilraunum. Allar götur síðan hefur féð á Hesti verið holdastigað eftir umræddum kvarða og hafa holdastigagögnin talsvert vægi í gagnasafni Hestsbúsins til notkunar í náms- og rannsóknaverkefnum.

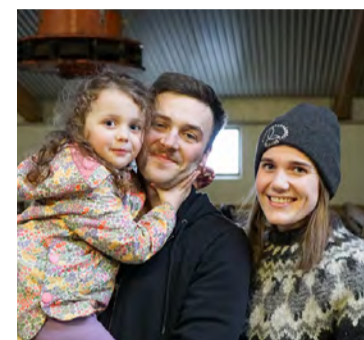
Beitarrannsóknir

Þá var komið að erindi Ólafs R. Dýrmondssonar um vor- og sumar-beitartilraunir. Hestur tók virkan þátt í „Stóru beitartilraununum“ sem voru á níu stöðum á landinu, bæði á úthaga og ræktuðu landi, með geldneyti og hross auk sauðfjár. Á Hesti var eingöngu sauðfé í tilrauninni. Sumrin 2002 og 2004 voru gerðar beitartilraunir á Hesti sem staðfestu m.a. hve góð vorkun er á tún skiptir miklu máli. Fyrstu plöntuvalstilraunir hér á landi voru gerðar á Hesti og Stálpastöðum í Skorradal á árunum 1964-1966.

Næst var svo undirritaður með samantekt um rannsóknir á síðsumar- og haustbötun sláturlamba.

Félagarnir Jón Gunnlaugur Halldórsson og Bjarni Guðmundsson.

Berglind Sara Jónsdóttir, Jónas Guðjónsson og Gunnhildur Gísladóttir.

Á fyrstu árum Hestsbúsins voru dreifðar tilraunir víða um land með haustbötun á tún í samburði við úthaga. Víkið var að ýmsum atriðum sem þessar rannsóknir hafa gert skil í gegnum tíðina: vaxtarhraði, kjötgæði, efnainnihald, bragðgæði, hagkvæmni, sníkjudýrasmit, beitarpöntur.

Litaerfðir, ull og gærur

Emma Eyþórsdóttir fór yfir helstu verkefni tengd litaerfðum, ullar-rannsóknunum og rúningstíma. Stefán Aðalsteinsson og Halldór Pálsson voru frumkvöðlar í þessum efnunum sem fleirum. Niðurstöður úr doktorsverkefni Stefáns varðandi litaerfðir sauðfjár eru vel þekktar víða um heim. Ýmis fleiri ullar- og gæruverkefni á Hesti hafa skilað upplýsingum um arfgengi ullar- og gærueiginleika. Tilraunir með haustrúning á Hesti og víðar sýndu mun betri flokkun haustrúnnar ullar samanborið við vetrar- eða sumarull. Haustrúningur var tekinn upp í kjölfarið um allt land.

Vöxtur og þroski

Eftir hádegismat á föstudegi, sem var ekki af verri endanum frekar en aðrar veitingar hjá Hendrik Hermannssyni og samstarfsfólki í mótuneytinu, gerði Sigurgeir Þorgeirsson grein fyrir þeim báki rannsókna sem allflestir tengja líklega fjárræktarbúinu að Hesti: Vöxtur, þroski og skrokkeiginleikar.

Eiginleikar íslenska sauðfjárins og lína innan þess (hálappar, lágappar) munur milli kynja, arfgengi og erfðafylgni, vöxtur, þroski og vefjahlutföll; allt var þetta sett í samhengi. Hvað breyttist með Strammalínunni? Og hvernig passaði ómsjain og EUROP-matið inn í þetta allt saman?

Stakerfðavísar

Næst flutti Jón Viðar Jónmundsson erindi hans og Emmu um rannsóknir á stakerfðavísunum hjá íslensku sauðfé.

Páll Zóphoníasson var fyrstur í heiminum til að lýsa gulri fitu á kjötskrokkum sem víkjandi eiginleika. Bógkreppa er alvarlegur erfðagalli sem berst með víkjandi geni. Einnig ræddi Jón ARR riðuverndargenið, og frjósemiserfðavísa sem kenndir eru við formæðurnar Þoku og Lóu.

Framtíðarverkefni

Síðustu erindin fjölluðu um framtíðar-áherslur í ræktun og rannsóknunum. Undirritaður tók fyrir rannsóknir sem tengjast fóðrun, beit, nýtingu næringarefna og metanlosun.

Dæmi voru nefnd um möguleika sem ný rannsóknatækni býður upp á í þessum efnunum. Eyþór Einarsson fór

pebe®

Slitsterk sætisáklæði
Sérþaukað fyrir þín sæti

Atvinnubílar
Vinnuvélar
Vörubílar

SKRALLI

☎ 779 1886
✉ skralli@skralli.is

skralli.is

Yfirlitsmynd af tilraunabúinu á Hesti en þar hefur verið stunduð kennsla og rannsóknir á sauðfé síðan árið 1944. Mynd / Lbhl

yfir líklegar áherslur í kynbótum til framtíðar. Hann nefndi aukna áherslu á eiginleika eins og heilbrigði og endingu, metanlosun og bragðgæði. Einnig ræddi hann möguleika sem felast í DNA-sýnasafni sem er að verða til vegna átaksverkefnis í kynbótum gegn riðu. Nýtt verkefni felur m.a. í sér að meta ávinning af erfðamengjaúrvali fyrir íslenska sauðfjárrækt.

Jón Hjalti Eiríksson fjallaði um erfðarannsóknir í sauðfjárrækt. Hingað til hefur mikið verið gert með úrvali á grundvelli ætternisupplýsinga án þess að þekkja ferlana sem valda erfðum eiginleikanna. Vaxandi skilningur er að byggjast upp með því að rýna í afritun DNA yfir í RNA, RNA yfir í prótein o.s.frv. Örveruflóran í vömbinni er áhugaverð í þessu sambandi, og þarna tengjast fæðingargæði og erfðafræðin á hátt sem hægt væri að vinna með á Hestsbúinu í framtíðinni.

Eyjólfur Kristinn flutti svo erindi þeirra Loga um nýtingu Hestsbúsins til kennslu og rannsókna í framtíðinni, nýtingin hefur aukist mjög síðustu árin. Nemandinn Ósk Reynisdóttir kom í pontu og gerði grein fyrir áhugaverðu námsverkefni um geðslag áa og tengsl við afurðaeiginleika.

Ráðstefnulok

Eyjólfur Kristinn og Rósa Björk, markaðs- og kynningarfulltrúi LbhÍ, opnuðu heimasíðu Hestsbúsins þar

sem í framtíðinni verður hægt að nálgast nýtt og eldra efni sem tengist Hestsbúinu og starfsemi þar.

Þá kvaddi sér hljóðs Sigurgeir Þorgeirsson og tilkynnti að stjórn Minningarsjóðs dr. Halldórs Pálssonar búnaðarmálastjóra, sem stofnaður var 1987 og hefur í gegnum tíðina stutt mörg góð verkefni, hefði komist að þeirri niðurstöðu að fella skipulagsskrá sjóðsins úr gildi og ráðstafa höfuðstól sjóðsins, sem er að upphæð rúmar 30 milljónir, í einu lagi til kaupa á nútíma tæknibúnaði til fæðunarrannsókna á tilraunabúinu á Hesti. Verkefnið var valið í samráði við forsvarsmenn rannsókna á Hesti og telur stjórn sjóðsins að þessi ráðstöfun falli vel að markmiðum sjóðsins og muni nýtast vel í rannsóknastarfi og menntun bænda og búvísindamanna. Þessi ráðstöfun er háð því skilyrði að LbhÍ nái að fjármagna það sem upp á kann að vanta til að viðeigandi búnaður verði keyptur.

Í fjarveru rektors, Ragnheiðar Þórarinsdóttur, sem var erlendis en hafði með nútímataekni sett ráðstefnuna um morguninn, sleit Daði Már Kristófersson, varaformaður háskólaráðs LbhÍ, ráðstefnunni. Hann þakkaði þá höfðinglegu gjöf sem Sigurgeir tilkynnti um og þakkaði einnig öllum sem að ráðstefnunni komu fyrir sitt framlag.

Höfundur er dósent hjá Landbúnaðarháskóla Íslands.

SUMARAFLEYSINGAR Á TILRAUNABÚIÐ HEST

Landbúnaðarháskóli Íslands óskar eftir starfsmanni í sumarafleysingar á tilraunabúið Hest sem er rannsóknarbú fyrir sauðfé.

Starfstímabilið er frá 1.6 til og með 31.8 '24. Um er að ræða úti- og innistörf.

NÁNAR

Sterk og öflug Bændasamtök eru lykill að því að rödd bænda heyrir skýrt og greinilega þegar tekur eru ákvarðanir um málefni þeirra

Ert þú félagsmaður í Bændasamtökum Íslands?

Eru þínar upplýsingar uppfærðar?

Er þín aðild rétt skráð?

Hefur þú uppfært veltu ársins 2023?

Nánar á bondi.is

Saman í sókn fyrir íslenskan landbúnað!

STIHL

VERIÐ VELKOMIN Í NÝJA STIHL FAGMANNAVERSLUN Í ÁLFABAKKA 6

OPIÐ FRÁ KL 8-16 ALLA VIRKA DAGA

GARÐHEIMAR

UMBOÐSAÐILI STIHL Á ÍSLANDI

Lífraent
hreinisvirki!

NÚTÍMA ROTÞRÓ

Fyrir sumarhús, heilsárshús, hótél o.fl.

Yfir 90% hreinsun - hreinsigeta PIA vottuð

3ja þrepa hreinsun - ekkert rafmagn

Engar siturlagnir - fyrirferðarlítill

Mögulegt að breyta í skólphreinsistöð síðar

Þýsk gæði - CE merkt

Stærðir 2-600 persónueiningar

HVAMMSHÓLAR

SIGURDUR VIGGÓ HALLDÓRSSON PÍPULAGNINGAEMEISTARI

+354 660 4085

SIGGI@HVAMMSHOLAR.IS

Fagþing dönsku nautgriparæktarinnar 2024

– Annar hluti

Snorri Sigurðsson

snorri.sigurdsson@outlook.com

Kvægkongres 2024, árlegt og einkar áhugavert fagþing hinnar dönsku nautgriparæktar var haldið í lok febrúar sl. og líkt og undanfarin ár voru þar flutt ótal erindi sem eiga mörg hver erindi við íslenska bændur og annað fagfólk í nautgriparækt.

Fagþingið, sem er í senn bæði ársfundur félagsamtaka danskra nautgripabænda og fagfundur helsta vísindafólks í greininni, stóð í tvo daga og var skipt upp í 13 málstofur með tugum erinda. Í síðasta tölublaði Bændablaðsins var fyrsti hluti umfjöllunar um fagþingið og verður hér haldið áfram með hana og gripið niður í nokkur erindi sem voru flutt í málstofunum um Góðan vinnustað og Dýraheilbrigði og -velferð.

3. Góður vinnustaður

Dönsk kúabú í mjólkurframleiðslu eru þau stærstu að jafnaði í Evrópu og meðalbúið með um 230 árskýr. Fyrir vikið eru búin orðin það stór að flestir bændur eru með starfsmenn í vinnu á búum sínum. Að fara úr því að vera með eingöngu fjölskyldumeðlimi á búunum og yfir í ráðna starfsmenn krefst aðlögunar og oft nýrra vinnubragða hjá flestum.

Eitt af helstu vandamálum kúabúanna er einnig að halda í starfsfólki, enda er tímafrest og í raun kostnaðarsamt að kenna nýjum starfsmönnum verk- og vinnulag á kúabúum.

Af þessum sökum er ávallt gefinn gaumur að þessu viðfangsefni á danska fagþinginu og voru í ár alls flutt fimm erindi í þessari málstofu.

Kúabúið Nørupgård í Kolding er með 650 árskýr og tíu starfsmenn.

Stöðluð vinnubrögð

Reynslan sýnir að ekki er nóg að greiða góð laun, en algeng laun á dönskum kúabúum eru 450-500 þúsund íslenskar krónur fyrir 37 tíma vinnuviku auk húsnæðis en fæði er sjaldnast innifalið. Bústjórar eru oft að fá rúmlega 30.000 danskar krónur auk yfirvinnu, eða um 600.000 íslenskar krónur. Þrátt fyrir að launin séu vel yfir lágmarkslaunum í Danmörku er alltaf þónokkuð um að fólk staldri stutt við og um þetta fjallaði m.a. erindi Michael Lyrhøj Mortensen, mjólkurgæðaráðgjafa hjá SEGES og Simone Marschall sem er bústýra á kúabúinu Nørupgård þar sem eru 650 árskýr og 10 starfsmenn.

Í framsögu þeirra kom m.a. fram að á búinu skipti mestu máli að stunduð séu eins stöðluð vinnubrögð og hægt er, en á búinu er 50 kúa mjaltahringekja frá GEA. Við

hverjar mjaltir eru þrjú starfsmenn og sá fjórði sér um að koma kúnum að og frá hringekjunni. Hinir sinna öðrum verkum eða eru í frí, en búið er sérstakt að því leyti að utan fjóss sjá verktakar nánast um alla vinnu. Fyrir vikið fer um 80% vinnutíma starfsmanna búnsins í vinnu sem tengist mjóltum. Simone greindi frá því að búið notast við staðlaða verkferla, kallað SOP, sem ná yfir alla helstu vinnu á búinu og niður í minnstu smáatriði eins og hvernig á að sækja kúr til mjalta.

Hver starfsmaður hefur afmarkað verksvið og vegna stöðlunar á vinnubrögðum er lítið um vandamál. Þau sögðu mikilvægt að vera með hvatakerfi á kúabúum af þessari stærð og því eru haldnir töflufundir aðra hverja viku þar sem farið er yfir helstu niðurstöður búnsins frá síðasta töflufundi, farið yfir tímamælingar og annað slíkt sem hægt er að styðjast við. Þetta sögðu

þau lykilinn að því að gera vinnuna bæði einsleita frá degi til dags og til að afmarka hana. Skilaði það sér í því að bæði er árangur búnsins góður og starfsmennirnir ánægðir.

Gervigreind á kúabúum?

Annað áhugavert erindi í þessari málstofu flutti Mads Lorentzen en hann er sérfræðingur í gervigreind. Hann fjallaði m.a. um uppruna gervigreindar og hvernig hún hefur verið að þróast ört allra síðustu árin.

Enn sem komið er, er gervigreind lítið notuð í landbúnaði en Mads spáir því að ekki muni líða á löngu þar til bændur geti notað hana sér til halds og trausts við búskapinn. Sagði hann að bændur ættu ekki að óttast gervigreind og að hún myndi seint eða aldrei taka frá þeim störf en varaði þó við því að fara þurfi vel með þetta nýja og öflugra verkfæri.

Þetta væri nefnilega fyrst og fremst verkfæri til að auðvelda okkur tilveruna.

En hvernig getur gervigreind mögulega nýst í landbúnaði? Jú, hann gat sér til um það að sérstaklega væri eftirlit með gripum og tölulegum upplýsingum eitthvað sem gervigreind gæti klárlega séð um og aðstoðað bændur við. Þannig væru þegar í dag til öflugur hugbúnaður sem „fylgist“ með gögnum kúabúa og les af t.d. hreyfiskynjurum á kúum. Þegar gögnin eru svo greind af búnaðinum getur bóndi fengið upplýsingar eða viðvaranir ef eitthvað bendir til þess að svo geti gerst. Gervigreindin getur stórbætt þessa verkferla með því að læra af reynslunni og endurmeta hvernig næst megi ná betri árangri. Þannig getur gervigreind leyst flókin

verkefni þar sem margt konar gögn þarf að nýta til að fá sem réttasta mynd af ástandinu. Tók hann t.d. dæmi um afurðagögn frá kúum, upplýsingar frá

hreyfiskynjurum, hljóðskynjurum

og myndavélum sem má samkeyra inn í gervigreindina og fá þannig enn virkara eftirlit með gripunum en núverandi hugbúnaður ræður hreinlega við. Gervigreindin gæti t.d., betur en starfsfólk búanna, haldið utan um gögn og upplýsingar einstakra gripa og gefið upplýsingar þegar gripirnir víkja út frá sínu hefðbundna daglega mynstri. Með gervigreind í farteskinnu gætu bændur því mögulega bætt enn frekar rekstur sinn og náð betri árangri.

4. Dýraheilbrigði og -velferð

Sem fyrr var málstofan um Dýraheilbrigði og -velferð fyrirferðarmikil enda mikilvægt efni. Alls voru sjö erindi flutt auk þess sem haldinn var vinnufundur bænda og sérfræðinga um klaufsjúkdóma.

Kraftmiklar kvígur

Með betri erindum þessarar málstofu, að mati greinarhöfundar, var erindi Bodil Højlund Nielsen, sem er dýralæknir, og Lars Arne Hjort Nielsen, sem er landsráðunautur hjá SEGES. Þau fóru yfir gögn um kvígur og afdrif þeirra í dönskum fjósum. Þar kom m.a. fram að þegar gögn allra kúabúa landsins eru skoðuð þá kemur í ljós að ekki nema 81,2% fæddra kvíga bera kálfi. Hinum er annaðhvort slátrað (8,8%) eða hafa verið aflífaðar/drepist af einhverjum ástæðum (10,1%). Einkar áhugaverðar tölur en þær byggja á upplýsingum um 268.469 fæddar kvígur í Danmörku.

Fram kom að meðal burðaraldur hjá kvígum í Danmörku eru 24,7 mánuðir, sem er vel yfir því sem er markmið flestra kúabænda, enda miða flestir við að kvígur beri 22-23 mánaða gamlar. Þessir umfram mánuðir, auk affalla á uppeldisskeiðinu, leiðir til aukins kostnaðar búanna. Vegna þessa er skýrsluhaldskerfið sett sérstaklega upp svo bændur geti betur áttað sig á því hvar eitthvað fer úrskeiðis og hvar sækja megi fram með úrbætur sem skili mestum ávinningi á hverju stigi, þ.e. hvernig megi minnka líkur á dauða, á því að slátra þurfi

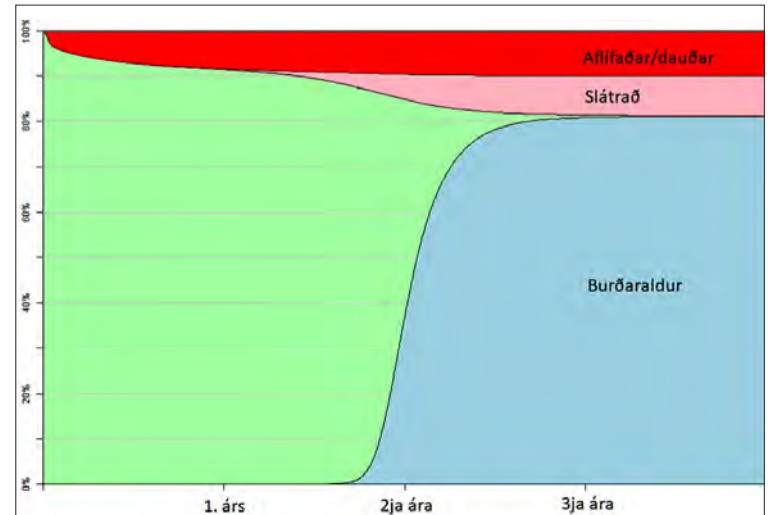
Til sölu 68,5 fm iðnaðarbil til afhendingar strax, að Breiðamýri 3, Selfossi.

Til sölu 144,5 fm iðnaðarbil til afhendingar í vor, að Dynskálum 51, Hellu.

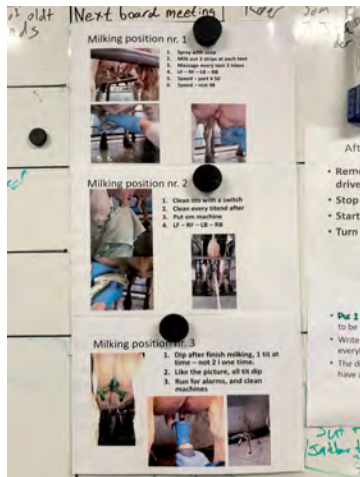

Allar nánari upplýsingar veitir Loftur Erlingsson, löggiltur fasteignasali
S: 896 9565, loftur@husfasteign.is

Afdrif danskra kvíga frá fæðingu að fyrsta burði.

Á Nørupgård er stuðst við staðlaða verkferla til að gera vinnuna einsleita og afmarkaða.

grip eða hvernig draga megi úr uppeldiskostnaði með því að fá kvígurnar til að bera yngri. Hjá Holstein kvígum er miðað við að þær vegi um 400 kíló við 14 mánaða aldur og við sæðingu svo þær verði nógu þroskamiklar við fyrsta burð en fram kom að mælingar á 13.100 kvíggum sýni að of margir kúabændur nái þessu ekki fyrr en við 15-16 mánaða aldur. Þarna megi því sækja þónokkuð hagræði svo dæmi sé tekið.

Þá ræddu þau einnig endingu kúa en meðalending kúa í Danmörku er rétt rúmlega þrjú mjaltaskeið. Þau köfðu niður í gögnin sem sýna greinilega að þau bú sem hafa kýr sem endast að jafnaði lengur eru með mun betri afkomu. Fram kom að 10% bestu búanna, í samburði við landsmeðaltalið, eru að framleiða hvert kíló mjólkur töluvert ódýrara en hin búin og munar þar um 5 danska aura á hvert framleitt kíló, eða um 1 íslenskrí krónu. Fyrir danskt meðalbú er þetta lægri framleiðslukostnaður sem nemur um 2,8 milljónum íslenskra króna á ári! Til þess að ná að auka endingu kúa sögðu þau fyrst og fremst að bændur eigi að horfa til þess að fá kraftmiklar og stórar kvígur inn í hjörðina og á réttum aldri. Þá þurfi, sem kemur vart á óvart, að vera með öflugar fyrirbyggjandi aðgerðir gagnvart júgurbólgu og klaufsjúkdómum (sem eru að líkindum algengari í Danmörku en hér á landi).

Lenging mjaltaskeiðsins

Annað fínt erindi, af mörgum göðum, var frá háskólanum í Árósum og var flutt af Mogens A. Krogh og Vivi M. Thorup en þau starfa bæði á búfjár- og dýralæknasviði háskólans. Þau skoðuðu sérstaklega gögn frá kúabúum þar sem bændurnir hafa markvisst unnið að því að lengja mjaltaskeið kúnna, þ.e. stefna ekki að því að kýrnar beri árlega heldur bíða lengur með að sæða kýrnar en flestir bændur landsins gera. Ýmislegt bendir til þess að þessi leið geti verið skynsöm en líklegt er að þetta hafi í raun fyrst

og fremst byrjað vegna þess að kýr héldu ekki við sæðingum framan af mjaltaskeiðinu og seinkuðu sér af þeim sökum.

Að sögn þeirra sem stunda það að lengja mjaltaskeiðið þá geta kostirnir verið margvíslegir s.s. færri burðir á hverju búi sem þýði um leið færri möguleg vandamál. Enn fremur eru þá færri geldneyti í uppeldi og vinnan er almennt minni fyrir vikið á svona búum. Kýr sem eru sæddar síðar á mjaltaskeiðinu halda einnig betur við sæðingunum og þá er auðveldara að gelda kýrnar upp, þar sem nyt þeirra er yfirleitt lægri þegar komið er að geldstöðu en þeirra kúa sem bera árlega svo dæmi sé tekið. Á móti komi að hærri hlutfall kúa er yxna og það getur leitt til slysa og nytlækkunar auk þess sem erfðaframarir á búunum verða hægari en á öðrum búum. En þessar fullyrðingar allar skoðuðu þau Mogens og Vivi sérstaklega og gerðu samanburð á kúabúum með mismunandi áherslur þegar kom að lengd mjaltaskeiðs kúa.

Í ljós kom, þegar gögn 45 búu voru skoðuð, að ekki var hægt að finna haldbær rök fyrir því að lengja mjaltaskeiðið þegar allt er talið með, þ.e. sé horft til framleiðslustefnu búans í heild. Kýr af Holstein kyni, með lengra mjaltaskeið, haldi vissulega 8% betur við fyrstu sæðingu en á móti komi önnur atriði eins og hærri hlutfall of holdmikilla kúa í geldstöðu. Þá er heildarframleiðsla mjólkur áþekkt þar sem kýr með styttra mjaltaskeið eru með hærri dagsnyt en kýr með lengra mjaltaskeið. Heildaráhrifin á 305 daga framleiðslu er því vart mælanleg. Þá fundust engin merki um færri sjúkdóma á búum með lengra mjaltaskeið né fundust merki um að kýr með lengra mjaltaskeið endist í raun lengur en kýr þar sem mjaltaskeiðið er haft styttra. Þau Mogens og Vivi bentu aftur á móti á það að innan búanna gæti verið ákjósanlegt að velja úr kýr sem hafi langt mjaltaskeið og aðrar ekki, þ.e. vera með breytilega stefnu í þessum málum innan búns. Þau sögðu gögnin benda til þess að gögn um kýr á fyrsta mjaltaskeiði sýni að það geti verið kostur að lengja mjaltaskeiðið þeirra viljandi en þó ekki þeirra sem eru nytlágur. Bændur ættu að velja nythærrí kýr á fyrsta mjaltaskeiði í þann flokk sem skuli haldið síðar. Þá ætti að horfa til afurðasemi eldri kúa og ef þær hafa verið afurðamiklar á síðari hluta mjaltaskeiðs, og byrji það næsta af krafti líka, þá ættu bændur að velja þá fyrir sér að lengja mjaltaskeiðið viljandi. Þetta eigi þó einungis við um kýr sem hafa verið heilsuhraustar.

Í næsta tölublaði Bændablaðsins verður lokið við umfjöllun um danska fagþingið. Fyrir áhugasama má benda á að flest erindi ráðstefnunnar eru aðgengileg á vefslóðinni: <https://www.kvaegkongres.dk/praesentationer/>.

Löggilding, skoðun og ísetningar á ökuritum og hraðatakörkurum

Við erum með nýjstu og fullkornustu tæki sem boðið er upp á frá VDO til að mæla og stilla allar gerðir af digital og analog ökuritum

Mælir á allar gerðir vagna

Endilega hafið samband og sjáið hvort við getum ekki leyst ykkar mál.

Ágúst Magni, sími 896 1083, agustm@vikverkstaedi.is, vikverkstaedi.is

Vík verkstaði

Einhell 6,221 Hafnarfirði

Fjárfestingastuðningur í kornrækt árið 2024

Matvælaráðuneytið hefur opnað fyrir umsóknir um fjárfestingastuðning í kornrækt.

Stuðningur er veittur til fjárfestinga í kornþurrkunarstöðvum vegna nýframkvæmda, stækkunar og endurbóta á stöðvum sem þegar eru í rekstri. Einnig fyrir sérhæfðar korngeymslur og sérhæfð flutningatæki fyrir korn.

Með umsókn þarf að fylgja:

- Viðskiptaáætlun sem lýsir fyrirhugaðri starfsemi, staðsetningu hennar og umfangi. Fram komi upplýsingar um orkugjafa við starfsemina, afkastagetu og umfang kornræktar á starfssvæðinu. Einnig skal gera grein fyrir rekstrarfyrirkomulagi starfseminnar, s.s. hvort umsækjandi er eingöngu þjónustuaðili við kornþurrkun eða afurðastöð sem stundar sölustarfsemi eða viðskipti með korn.
- Sundurliðuð kostnaðar- og framkvæmdaáætlun með tímasettri verkáætlun, unnin af fagaðila s.s. Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, verkfræðistofu eða öðrum sambærilegum aðila.
- Samþykktar teikningar og byggingaleyfi ef um nýframkvæmdir er að ræða.

Sækja má um á Afurð fram að miðnætti 25. apríl nk. Umsækjendur geta verið einstaklingar eða félög sem stunda kornrækt eða söfnun, þurrkun og geymslu korns. Félög án búsnúmers eru beðin um að senda tölvupóst á postur@mar.is þar sem fram kemur staðsetning fjárfestingar og starfsemi auk kennitölu umsækjanda.

Nánari upplýsingar um forgangsörðun, afgreiðslu og mat á umsóknum má nálgast í reglugerð um fjárfestingastuðning í kornrækt nr. 350/2024.

Stjórnarráð Íslands
Matvælaráðuneytið

Wendel

AMMANN JARÐVEGSPJÖPPUR Í MIKLU ÚRVALI

GÆÐI SEM ENDAST

Tangarhöfða 1, 110 Reykjavík / 551 5464 / wendel.is

AMMANN

Kúm líður vel úti á beit og aukin hreyfing hefur ýmis jákvæð áhrif á líkamsstarfsemi þeirra.

Mynd / Halla Eygló Sveinsdóttir

Beit mjólkurkúa

Öllum nautgripum, að undanskildum graðnautum, er skylt að komast á beit á grónu landi í að minnsta kosti 8 vikur á hverju ári.

Baldur Örn Samúelsson.

Að setja mjólkurkúr út á sumrin hefur vissar áskoranir í för með sér og verið mismunandi eftir aðstæðum. Vel má hins vegar sigrast á þeim með góðu skipulagi og útsjónarsemi því ýmis ávinningur er af beitinni.

Áskoranir

Helstu áskoranirnar þegar mjólkurkúm er beitt er að oft vill nytin lækka og lenda sumir í að frumutalan hækkar en með góðum

undirbúningi og beitarstjórnun má koma að mestu í veg fyrir þessi áhrif. Fóðureining á beit ætti að vera ódýrari en í veruðu gróffóðri því ekki er búið að kosta til heyskap og geymslu á gróffóðrinu og gæti þessi sparnaður jafnvel réttlætt lítillaga lækun á nyt.

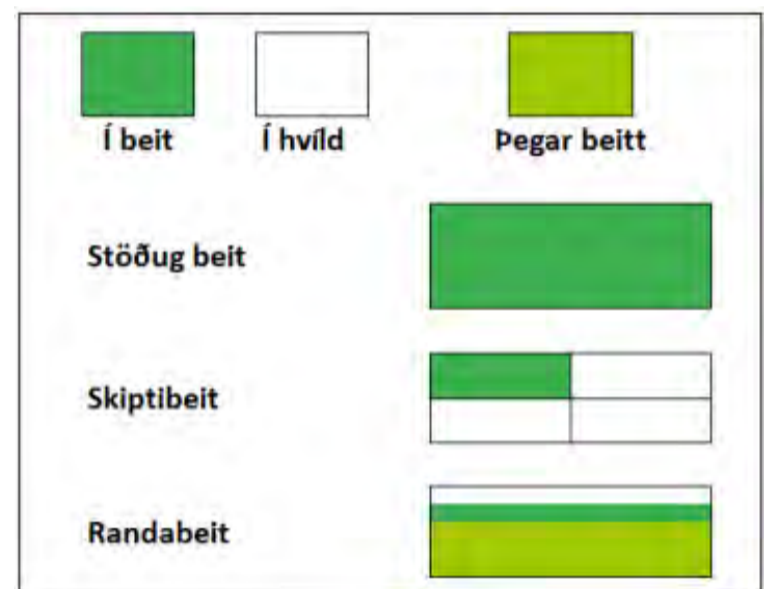
Beit virðist hafa jákvæð áhrif á fitu í mjólk svo það getur fengist verðmætari mjólk þegar hluti fóðrunarinnar er fenginn með beit. Búast má við hækkaðri frumutölu fyrstu dagana eftir að útivist hefst því þetta er breyting fyrir gripina og sumir eru viðkvæmari fyrir breytingum en aðrir.

Hægt er að lágmarka þetta með því að aðlaga gripina að beitinni og fóðurbreytingunni með því að setja kúr út að vori nokkru áður en beitin er tilbúin og þá á eldri tún með fullri innigjöf. Við upphaf

beitar er aukin hætta á að kúr í hárrí nyt fái graskrampa sem orsakast af magnesíumskorti, hægt er að koma í veg fyrir hann með því að gefa magnesíumrík steinefni fjórum vikum fyrir beit og fjórar fyrstu vikur beitarinnar, með steinefnablöndu eða – stampi/fötu.

Beitargróður og vatn

Góð beitartún innihalda blöndu af lystugum og orkuríkum grastegundum en við horfum ekki á alveg sömu grastegundir í almennri túnrækt og beitartúnarækt. Vallarrýgresi, vallarfoxgras, hávingull og rauðsmári eru góð beitar- og túnræktargrös og að hafa vallarsveifgras og hvítsmára í beitartúnnum styrkja svörðinn og eykur þol gegn traðki. Vallarfoxgras í hreinrækt er ekki heppilegt vegna

gisins svarðar og lítils endurvaxtar. Kúr velja gjarnan smára í beit og bindur hann köfnunarefni úr andrúmslofti en gæta þarf þess að smári þolir illa súran jarðveg og þarf sýrustig jarðvegsins helst að vera yfir pH 6.

Ekki er ráðlegt að byrja að beita fyrir en grösin hafa komist yfir 10 cm hæð því þá þurfa kúr að fara yfir stærra svæði til að fá nóg í sig og ná ekki að hámarka átið. Til að halda uppi afurðum ættu gripirnir líka að hafa aðgang að veruðu fóðri allan beitartímamann til að lágmarka áhrif af fóðurbreytingum sem geta orðið þegar skipt er á milli beitarhólfa.

Meginhræfni mjólkur er vatn og þurfa kúr því stöðugt aðgengi að fersku vatni en vatnsþarfir mjólkurkúa geta verið 70-110 lítrar á dag eftir því hve nytháar þær eru. Er því gott aðgengi að fersku vatni nauðsynlegt í beitarhólfum.

Beitarskipulag

Þrjú helstu beitarferfin eru stöðug beit, randabeit og skiptibeit.

Stöðug beit er þegar kúnum er beitt á sama svæðið samfellt í nokkurn tíma, nýting beitarinnar verður þá töluvert lakari samanborið við randabeit og skiptibeit en er ekki eins vinnufrek. Vegna verri nýtingar þarf stærra svæði til að halda góðum afurðum og þegar líður á beitartímamann þurfa gripirnir viðbótarfóður með beitinni til að halda uppi afurðum.

Randabeit er þegar gripunum er skammtað ákveðið magn af nýrri og ferski beit með léttum rafstreng. Randabeit er oftast nýtt þegar beitin er gæðamikil og verðmæt, t.d. oft þegar grænófóður er beitt svo sem fóðurkál eða næpur. Nauðsynlegt er að allir gripir komist að beitinni í einu og betra að röndin sé lengri

og mjórri frekar en stutt og breiðari svo nýtingin verði betri. Hægt er að randabeita hefðbundin tún og grænófóður með góðan endurvöxt en þá er rétt að friða þann part með rafstreng sem er búið að beita.

Skiptibeit er þegar beitarlandinu er skipt niður í passlega stór hólfi sem er beitt síðan koll af kalli í stuttan tíma í senn, helst 1-3 daga. Kúr fá með þessu móti alltaf hæfilega sprotna beit, á meðan fær grasið í hinum hólfunum frið til að spretta. Ráðlegt er að setja gripina í beitarhólfi þegar grashæðin er komin upp í 12-15 cm og hætta beit þegar grashæðin er komin niður í 5-8 cm. Í byrjun beitartímans er þó rétt að byrja í grashæðinni 8-10 cm. Hafa verður í huga að í hvert skipti sem beitarhólf er beitt minnkar nýtingin en gera má ráð fyrir að í hvert skipti sem kúm er boðið sama landið minnkar átið um 7-10%. Einnig þarf að gera ráð fyrir að þurfa að stækka beitarhólfin eftir því sem líður á sumarið þegar grassprettan minnkar og gripunum verði beitt oft á sama landið, þá er líka einnig hægt að bæta við grænófóðurbeit. Skiptibeitin er vinnufrekari en stöðuga beitin en skilar betri nýtingu og jafnari gæðum beitar sem skilar betri og jafnari dagsnyt kúnna.

Áburðarþörf og viðhald beitar

Bera þarf nokkuð minna af áburði á beitartún en hefðbundin tún og gott er að miða við að bera um það bil 60-70 kg/ha af köfnunarefni, 5-10 kg/ha af fosfór og 0-20 kg/ha af kalí. Ef borið er á of mikill áburður á beitartún getur styrkur einstaka næringarefna orðið of hárfyrir byrjun beitartímabilsins sem getur orsakað vandamál. Of hárfyrir styrkur kalís getur aukið líkur á graskrampa og of hárfyrir styrkur köfnunarefnis getur

Savage 93R17 17 HMR
með 3-9x40 sjónauka

kr 119.000

Savage 93R17 GVXP
17 HMR

kr 99.900

Savage 110 APEX PREDATOR XP
Sett Sjónauki 4-12x Vortex
cal 22-250-243-6,5 creed. Fötur, Deyfir sonic

kr.234.900

Savage Stevens 334 Hnota
cal 243 og 6,5 creed

kr. 112.900

Savage Mark II FVXP
22cal með 3-9x sjónauka þungu hlaupi

kr. 89.900

Savage B22 FV-SR 22 cal
m/rail og sníttadur

kr. 89.900

Sérverslun veiðimannsins - Laugavegi 178 - sími: 551 - 6770 - www.vesturröst.is

valdið nítríteitrun og/eda þembu. Fyrirbyggja má nítríteitrun og þembu með því að hleypa kúnum ekki út svöngum á þannig beit.

Með tímanum fara beitarhólfir að verða toppótt sem dregur úr áhuga kúnna á beitinni. Þarf þá að fara yfir túnin með hagasláttuvél bæði til að taka toppana og til að hindra að illgresi sái sér. Mikilvægt er að dreifa ekki úr kúadellunum í bithaganum því það spillir beitinni og er því mikilvægt að hagasláttuvélin sé með landhjólum og slegið sé ekki of nærri jörð.

Gönguleiðir og mjaltþjónar

Mikilvægt er að huga vel að gönguleiðum að beitinni, þær þurfa að vera greiðar, sléttar og passlega mjúkar til að allar kýrnar komist sem auðveldast að beitinni. Gróf mól hentar ekki í undirlag þar sem stakir steinar geta sært klaufir kúnna. Gras er besta undirlagið en það má ekki vaðast upp, það þekkist að nýta gervigras á álagssvæðum.

Gæta þarf þess að það séu ekki flöskuhálsar líkt og þröng hlið þar sem þau eru líklegri til að vaðast upp í bleytutíð. Mikilvægt er að beitarhólfir séu ekki langt frá fjósinu, þá sérstaklega hjá mjaltþjónafjósum.

Beitarhólfir ættu ekki að vera lengra en 500-1000 m frá mjaltþjónafjósi. Best er að kýrnar hafi frjálstan aðgang að fjósinu svo þær geti leitað skjóls ef þær þurfa þess, þar ættu þær einnig að hafa aðgang að verkuðu fódri. Þetta er sérstaklega mikilvægt fyrir mjaltþjónafjós svo kýrnar komist inn að láta mjólka sig og fengið kjarnfóður.

Hægt er að nýta beitina til að lokka í mjaltir á morgnana ef flokkunarhlið hleypir kúnum út eftir morgunmjaltir. Með flokkunarhliðum mætti flokka hjörðina eftir nyt og senda gripina á mismunandi beitarhólf til að hámarka nýtingu beitarinnar og halda uppi afurðum.

Útivist

Kúm líður vel úti á beit og aukin hreyfing hefur ýmis jákvæð áhrif á líkamsstarfsemi þeirra. Við sjáum jákvæð áhrif á líði, vöðva, fætur og klaufir. Ónæmiskerfi líkamans styrkist sem minnkar líkur á smiti og sjúkdómum, einnig er tíðni spenastiga lág og eykur útivistin hreysti gripanna. Það er því eftir töluverðu að slægjast með vel heppnaðri sumarreit.

Höfundur er ráðunautur í fóðrun.

Lagakeppni
Skógardagsins mikla
í Hallormsstadaskógi 22. júní 2024

Í tilefni þess að Skógardagurinn mikli á 20 ára afmæli hefur framkvæmdastjórn ákveðið að efna til samkeppni um lag.

Lag og texti þurfa að vera frumsamin. Lengd lags má að hámarki vera 3,5 mín. og skal skilað á mp3 eða mp4 skrá ásamt texta og upplýsingum um höfund/höfunda á skogardagurinn@gmail.com

Síðasti skiladagur er **25. maí 2024.**

Nánari upplýsingar um keppnina má finna á Facebook síðu Skógardagsins mikla.

SKÓGAR DAGURINN MIKLI

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrúfað er frá vatninu, spenna 220v til 380v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur. Verð frá kr. 24.812.- til 281.292.-

Varmás
Markholt 2
Mosfellsbæ
sími 566 8144

BETRI ÁRANGUR MEÐ JOSILAC íblöndunarefni

10.190 kr. pr./bréf

9.390 kr. pr./bréf

Öll verð eru án vsk. Verð miðast við bréf (150g)

15% AFSLÁTTUR Í FORSÖLU
Gildir til 30. apríl

JOSILAC Ferm - 10.190 kr. - 15% afsl. 8.662 kr.
JOSILAC Classic - 9.390 kr. - 15% afsl. 7.982 kr.

Eykur fóðurgæði | Betri inntaka | Meiri meltanleiki
Heilbrigðari kúr | Betri afkoma

LANDSTÓLPI
Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi | Kaupvangi 10, 700 Egilsstöðum
480 5600 | 480 5610
www.landstolpi.is
landstolpi@landstolpi.is

Kristján og Kjartan eru ekki snjallmennir á netinu

Þeir eru til í alvörunni og vita allt um rafgeyma fyrir landbúnaðartæki – og almennt flest um vörur fyrir tæki og fyrirtæki.

Hringdu í vini og fáðu tilboð hjá fyrirtækjapjónustu Olís, í síma 515 1100, eða á olis.is.

Fyrirtækjapjónusta Olís

Alvöru fólk með alvöru þekkingu og reynslu

olis

Tafla 1 - Hrútar sem sýna mesta yfirburði innan búis í heildareinkunn

Bú	Nafn	Númer	Faðir	Faðir nr.	Fj.líf.lömb	Fj.sláturlömb	Fallþ.eink.	Kjöt.m.eink.	Eink. líflömb	Afkr.heildareink.	Fallþungi	Gerð	Fita	Ómvöðvi	Ómfita	Læri	Aldur
Innri-Múli	Þór	19-307	Spakur	16-302	10	57	122	138,8	145,4	135,4	19,9	12,6	7,1	29,1	3,9	18	144,2
Gilsbakki	Þór	20-398	Mjöllnir	16-828	20	29	106,4	130,4	151,6	129,5	18,1	11,8	6	29,8	2,5	17,8	122,5
Sandfellshagi 1	Biti	21-708	Börkur	17-842	22	32	114,8	132,2	141	129,3	17,9	11,5	6,5	33,2	3,3	17,8	142,6
Guðlaugsvík	Groddi	21-141	Viðar	17-844	13	42	112,1	132,9	136,7	127,2	18,6	11,8	7	31,9	3,7	17,5	138,1
Hríshóll 2	Zakki	20-560	Viðar	17-003	12	58	99,5	125	154	126,2	17,8	11,3	6,6	30,3	3,1	17,7	133,6
Garður	Hersir	22-255	Hnokki	19-874	16	40	101,8	138,2	134,8	124,9	17,7	11,4	6,8	33,1	3,5	18,2	134,9
Ingjaldsstaðir	Reykur	21-154	Plástur	19-071	8	29	103,3	128,6	141,6	124,5	18,6	11,7	7,5	37,5	3,4	18,8	127,8
Garður	Valur	19-255	Svali	18-251	19	59	97,7	143,9	130,3	124	17,3	10,8	6,3	32,4	2,9	17,8	136,2
Kollsa	Gutti	22-207	Gauti	21-245	11	28	104	124,1	143	123,7	18,2	10,7	6,8	31,6	3,1	17,8	128,4
Sauðafell		22-366	Svarti Sambó	17-080	9	17	99,9	113,9	156,9	123,6	18,3	11	6,9	32	3	17,9	129,8
Brúnastaðir	Otur	20-030	Fálki	17-821	8	31	115,9	124	130,3	123,4	18,3	10,9	7,1	32,4	3	17,9	134,8
Staður		22-075	Dolli	19-864	15	31	98,6	111,3	154,2	121,4	16,6	10,6	6,1	30,9	2,8	18	124,6
Hrífla	Krókur	19-069	Hrókur	18-067	16	44	93,5	145,3	124,2	121	16,9	11,5	6,5	33,3	2,8	17,9	141
Innri-Múli	Dalur	20-335	Kubbur	17-133	9	54	118,1	117,2	127,3	120,9	19,6	12,4	7,6	29,1	4,5	17,6	141,2
Skerðingsstaðir	Mikk	22-264	Hamur	19-865	8	24	109,9	127,6	124,5	120,7	18	10,5	5,5	31	3	17,9	133,2
Hvammur	Þristur	22-484	Sæli	19-467	14	19	107,9	120,2	133,4	120,5	17	10,1	6,4	29,9	2,8	17,5	146,8
Heydalsá	Fjallið	21-130	Pútín	18-138	31	48	98,9	123,3	138,6	120,3	18,8	11,4	6,1	32,3	3,6	18	134,5
Teigur	Ári	21-390	Draugur	18-390	13	78	106	127,4	127,6	120,3	19,8	12,1	6,7	33,1	2,3	18,3	146,7
Eiríksstaðir	Jarl	22-020	Suddi	17-872	11	49	103	132,6	125	120,2	17,4	10,6	6	32,6	2,4	17,7	139,2

Tafla 2 - Hrútar með 128 eða meira í kjötmatseinkunn

Bú	Nafn	Númer	Faðir	Faðir nr.	Fj.líf.lömb	Fj.sláturlömb	Fallþ.eink.	Kjöt.m.eink.	Eink. líflömb	Afkr.heildareink.	Fallþungi	Gerð	Fita	Ómvöðvi	Ómfita	Læri	Aldur
Ytra-Vallholt	144	22-488	vv 872	21-491	8	36	99	154,8	104,2	119,4	17,8	12,1	6,7	30,3	3,5	17,8	163,7
Hrífla	Krókur	19-069	Hrókur	18-067	16	44	93,5	145,3	124,2	121	16,9	11,5	6,5	33,3	2,8	17,9	141
Sauðafell		22-364		21-373	8	49	93,2	141,5	123,4	119,4	17,8	11,4	6,5	29,5	2,8	17,5	133,5
Innri-Múli	Þór	19-307	Spakur	16-302	10	57	122	138,8	145,4	135,4	19,9	12,6	7,1	29,1	3,9	18	144,2
Nýpugarðar		22-517	Viðar	17-844	8	32	98,3	138,6	122,9	119,9	17,3	11,4	6,7	31,6	2,5	17,8	148,5
Bjarnarhöfn	Ljómi	22-023	Sómi	20-004	14	32	104,1	138,2	110,1	117,4	19,9	11,8	6,9	29,3	2,9	17,9	144,8
Melar	Björn	22-117	Sómi	21-320	10	30	100,3	135	122	119,1	17,1	10,3	5,6	30,1	2,2	17,6	145,8
Fremri-Gufudalur	Úlli	22-408	Kóngur	20-409	12	22	99,9	134,6	93,4	109,3	18,2	10,6	6	28	2,8	17,3	133,2
Valþúfa	Filótes	21-301	Hades	20-306	16	75	76,5	134,3	110	107	15,8	10,4	5,7	29,8	2,7	17,2	132,5
Nýpugarðar		22-520	Kostur	19-849	8	16	90,8	133,1	101,2	108,4	16,3	11	6	31	3,3	17,6	155,4
Eiríksstaðir	Fönix	21-010	Fálki	17-821	12	32	106	133	106,2	115,1	17,8	10,6	5,8	31,9	2,8	17,7	136
Guðlaugsvík	Groddi	21-141	Viðar	17-844	13	42	112,1	132,9	136,7	127,2	18,6	11,8	7	31,9	3,7	17,5	138,1
Sandfellshagi 2	Gári	22-712	Galli	20-875	9	62	94,9	132,6	112,5	113,3	16,2	10,4	5,6	31,4	3	17,8	138,3
Eiríksstaðir	Jarl	22-020	Suddi	17-872	11	49	103	132,6	125	120,2	17,4	10,6	6	32,6	2,4	17,7	139,2
Hrútatunga	Kobbi	22-131	Dalton	19-115	11	39	97,7	132,2	129,3	119,7	17,2	9,9	5,8	28,5	2,7	17,2	139,6
Sandfellshagi 1	Biti	21-708	Börkur	17-842	22	32	114,8	132,2	141	129,3	17,9	11,5	6,5	33,2	3,3	17,8	142,6
Ingjaldsstaðir	Þristur	22-157	Galli	20-875	14	35	93,2	131,6	104,7	109,8	17,7	11,9	7,6	34,6	3,3	18,2	139,1
Gilsbakki	Þór	20-398	Mjöllnir	16-828	20	29	106,4	130,4	151,6	129,5	18,1	11,8	6	29,8	2,5	17,8	122,5
Húsavík	Sólskær	21-365	Kornelíus	19-315	11	36	102,7	128,8	125,3	118,9	18,4	11,3	7	30,6	3,7	17,9	135,2
Ingjaldsstaðir	Reykur	21-154	Plástur	19-071	8	29	103,3	128,6	141,6	124,5	18,6	11,7	7,5	37,5	3,4	18,8	127,8

Tafla 3 - Hrútar með 117 eða meira í fallþungaeinkunn

Bú	Nafn	Númer	Faðir	Faðir nr.	Fj.líf.lömb	Fj.sláturlömb	Fallþ.eink.	Kjöt.m.eink.	Eink. líflömb	Afkr.heildareink.	Fallþungi	Gerð	Fita	Ómvöðvi	Ómfita	Læri	Aldur
Sauðanes	Púki	20-011	Gunnar	19-011	20	42	123,1	107,4	94,2	108,2	20	9,9	8,3	28,4	2,8	17,1	133,4
Innri-Múli	Þór	19-307	Spakur	16-302	10	57	122	138,8	145,4	135,4	19,9	12,6	7,1	29,1	3,9	18	144,2
Haukatunga syðri 2	Úði	21-512	Viðar	17-844	17	46	120,4	100,4	112,3	111	19,2	11,1	7,8	30	2,4	17,7	153,4
Innri-Múli	Mímir	21-351	Mímir	20-331	8	40	120,4	94,7	121,8	112,3	20	11,5	7,5	28,3	4,2	17,8	138,3
Brúnastaðir, Fljótum	Boli	21-024	Svörður	18-854	10	40	120,3	114,2	94,7	109,7	18,5	10,3	6,8	29,6	2,5	17,1	144,7
Skálholtsvík	Ígul	22-063	Suddi	17-872	15	20	120	102,7	98,5	107,1	19,4	11,8	7,8	30,3	3,6	17,7	145,3
Skálholtsvík	Íslandur	22-058	Grettir	20-877	9	23	119,9	104,9	126	116,9	19,2	11,4	7,3	32,9	4	18	134,9
Magnússkógar 3	Hrói	22-126	Móði / Krókur	21-001	8	13	118,3	85,6	100,4	101,5	21	10,8	8,2	27,9	3,5	17,9	156,2
Bálkastaðir 1	Páll	22-079		19-082	8	49	118,2	99,9	103,6	107,2	20,2	11,6	8,1	33,9	3,9	17,4	148,2
Innri-Múli	Dalur	20-335	Kubbur	17-133	9	54	118,1	117,2	127,3	120,9	19,6	12,4	7,6	29,1	4,5	17,6	141,2
Svarfhóll		21-502	Glæsir	19-887	20	59	117,7	118,2	92,4	109,5	19,5	11,4	7,5	25,6	4	17,6	143,3
Bárðartjörn	Surtur	19-468	Durtur	16-994	10	69	117,6	105,5	129,6	117,6	17,2	9,4	6,4	31,6	2,7	17,8	130,7

Afkvæmarannsóknir hjá bændum 2023

Haustið 2023 var gerð upp 71 afkvæmarannsókn hjá bændum sem töldust styrkhæfar. Í heild voru afkvæmahóparnir 720 og þar af eiga veturgamlir hrútar 424 afkvæmahópa.

Umfangið er örlítið meira en haustið 2022 en þá voru búnir 62 og afkvæmahóparnir 713. Samantekt yfir niðurstöður styrkhæfra afkvæmarannsóknna sem framkvæmdar voru af bændum veturinn 2022 til 2023 er að

finna á heimasíðu RML undir liðnum Forrit og skýrsluhald.

Að vanda eru niðurstöður birtar eftir sýslum og stutt umsögn fylgir um niðurstöður fyrir hvert bú. Hafa ber í huga að erfitt er að bera hrútana saman

á milli afkvæmarannsóknna. Hins vegar er ekki ólíklegt að hrútar sem sker sig mikið úr í samanburði innan búis muni einnig sýna yfirburði í öðrum hjörðum.

Í afkvæmarannsóknnum fyrir sæðingastöðvarnar hefur einmitt verið reynt að etja saman yfirburðahrútum frá fleiri en einu bú til að styrkja samanburðinn og auka öryggi á niðurstöðunum.

Árni B. Bragason.

Þór 20-398 hefur staðið efastur í afkvæmarannsóknnum á Gilsbakka síðastliðin þrjú haust. Móðir hans er dóttir Kára 10-904 frá Ásgarði. Sá þriðji í röðinni er Biti 21-708 frá Sandfellshaga 1.

Reglur um styrkhæfar afkvæmarannsóknir 2023:

- Að lágmarki 5 hrútar í samanburði og þar af a.m.k. 4 veturgamlir (fæddir 2022).
- Hver hrútur eigi að lágmarki 8 afkvæmi af sama kyni ómmæld og stíguð og a.m.k. 15 afkvæmi með kjötmatsupplýsingar.
- Hrútarinn skulu notaðir á sem jafnasta ærhópa þar sem aldur er blandaður. Ekki er tekinn gildur afkvæmadómur hrúta sem eingöngu eru notaðir á veturgamlar ær nema allir hrútarinn í samanburðinum séu notaðir á veturgamlar ær (gemlinga).
- Að gengið sé frá uppgjöri afkvæmarannsóknar í Fjávís.is.
- Styrkuppþæð miðar við 6.000 krónur á hvern veturgamlan hrút.

Þór 19-307 í Innri-Múla á Barðaströnd sýnir líkt og haustin 2021 og 2022 fáheyra yfirburði í öllum þáttum. Hann hefur verið einn besti hrúturinn á sínu heimabú í undanfarin ár en samt með öfluga keppinauta. Þór er sonur Spaks 16-302 sem stóð á toppnum á búinu í afkvæmarannsóknnum 2017-2019 og sýndi jafnan mikla yfirburði. Spakur 16-302 faðir Þórs var aðkeyptur frá Broddanesi 1 en móðir Þórs er sonardóttir Sigurfara 09-860 frá Smáhörmum. Þór er frábær lambafaðir eins og hann á kyn til. Hrúturinn í öðru sæti heitir einnig Þór. Hann hefur númerið 20-398 og er á Gilsbakka í Hvítársíðu. Hann er sonur Mjöllnis 16-828 frá Efri-Fitjum.

Hann er undan Berki 17-842 frá Kjalvararstöðum og móðurfaðir hans er Svimi 14-956 frá Ytri-Skógum. Hersir 22-255 frá Garði í Pistilfirði er sá veturgamli hyrnda hrútur sem kemst lengst upp þennan Meteorðastigi í töflu 1. Hann er sonur Hnokka 19-874 frá Garði sem var mikið notaður þau tvö ár sem hann var á stöðvunum.

Gutti 22-207 frá Kollsa fer fremstur í flokki kollöttra jafnaltra sinna í sömu töflu. Í föðurætt rekur hann ættir sínar m.a. til Fálka 17-821 frá Bassastöðum en móðurfaðir er Hnallur 12-934 frá Broddanesi 1. Þegar raðað er eftir kjötmatsseinkunn stendur efastur veturgamall hrútur í Ytra-Vallholti í Skagafirði, Frakkur 22-488. Hann sýnir gríðarlega mikla yfirburði í kjötmatshlutanum á sínu heimabú. Að auki er hann arfhreinn fyrir H154 arfgerðinni en í Ytra-Vallholti hefur mikið tillit verið tekið til ríðarfærða við val á ásetningi um árabíl. Annar í röðinni er fullorðinn hrútur í Hríflu í Þingeyjarsveit, Krókur

Gutti 22-207 frá Kollsá við Hrutafjörð.

Verðmætastir eru að sjálfsögðu gripir sem ná frábærum árangri í öllum þremur þáttunum sem heildareinkunn er reiknuð út frá. Þóir 19-307 frá Innri-Múla er dæmi um slíkan grip enda má finna hann ofarlega í öllum töflunum. Þúki 20-011 frá Sauðanesi á Langanesi nær hæstu fallþungaeinkunn í samanburði fyrir félaga sína. Fallþungi sláturlamba undan Þúka er 1,9 kg hærri en meðalfallþunginn í rannsókninni á Sauðanesi. Meðalaldur sláturlamba í rannsókninni er tæpir 135 dagar. Sláturlömb undan Þúka eru aðeins undir þeim aldri. Þau hafa þyngst um 150 grömm á dag sem er frábær vaxtarhraði. Faðir Þúka kemur frá Hagalandi í Þistilfirði, dóttursonur Saums 12-915 frá Ytri-Skógum. Í móðurætt rekur hann ættir sínar mikið í heimaféð á Sauðanesi.

Hersir 22-255 frá Garði í Þistilfirði.

afkvæmarannsóknunum. Einn þeirra stendur efstur á sínu heimabúí. Næstur kemur Fálki 17-821 frá Bassastöðum með 10 syni sem allt eru eldri hrútar. Tveir þeirra standa efstir á sínum heimabúum að þessu sinni.

Afkvæmarannsóknir hjá bændum hafa gegnt mikilvægu hlutverki í ræktunarstarfinu í sauðfjárrækt um árabil. Margoft hafa niðurstöður úr einstökum rannsóknum beint kastljósinu að efnilegum hrútum sem síðar hafa endað sem stöðvahrútar. Riðuarfgerð lamba mun væntanlega ráða mestu við ásetningsval á mörgum búum á allra næstu árum. Þá hafa bændur verið hvattir til að skipta hrútum ört út, sérstaklega þar sem keyra á hratt á innleiðingu ARR genasamsættunnar, til þess að forðast of mikla aukningu á skyldleikarækt.

Því er enn mikilvægara en áður að vanda valið á þeim hrútum sem fá áframhaldandi notkun og eru vel skipulagðar afkvæmarannsóknir ein besta leiðin til að velja af kostgæfni hvaða hrútar ættu að fá áframhaldandi notkun.

Höfundur er ráðgjafi á búfjárræktar- og þjónustusviði RML

Tafla 4 - Stöðvahrútar sem áttu flesta syni í afkvæmarannsóknunum 2023

Hrútur	Fjöldi sona	Hrútur	Fjöldi sona
Hyrndir		Kollóttir	
Galli 20-875	22	Dolli 19-864	13
Glitnir 19-848	17	Fálki 17-821	10
Kapall 16-869	15	Glæsir 19-887	5
Rammi 18-834	14	Bikar 17-852	4
Viðar 17-844	13	Þokki 17-853	4
Kurdo 20-878	12	Tönn 18-855	4
Völlur 18-835	11	Svörður 18-854	4
Hnokki 19-874	10	Móri 19-888	4
Kostur 19-849	10		

SERES 3
Luxury Rafmagnsbíllinn býður upp á ríkulegan staðalbúnað og frágang í hæsta gæðaflokki!

Verð 4.490.000,-
Við auglýsum svo sannarlega ekki "verð frá".

RAG
import - export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

VIÐ AUGLÝSUM ALDREI „VERÐ FRÁ“

Pressaðu á gæðin

REYKJAVÍK

AKUREYRI

590 5100

klettur.is

CHAMPION

CFMOTO fjórhjólin fáast hjá okkur

CFMOTO 520

Kr. 1.449.000,-
Án vsk. Kr. 1.168.548,-

CFMOTO 625

Kr. 1.599.000,-
Án vsk. Kr. 1.289.516,-

CFMOTO 850

Kr. 1.919.000,-
Án vsk. Kr. 1.547.580,-

Öll hjólin eru með beinni innspýtingu, rafmagnstýri, spili, dráttarkrök, handahlífum, sætisbaki, háu og lágu drifi með læsingu. Vökvabremsum, álfelgum og eru tveggja manna traktorsskráð. Nánari upplýsingar á www.nitro.is

Umboðsaðilar: **Kaupfélag Skagfirðinga, Sauðarkróki. AB varahlutir, Egilsstöðum. Lyngás, Hellu. Bikevik, Reykjanesbæ.**

Nitro - Urðarhvarfi 4 - 557 4848

Riðuarfgerðargreiningar – hagnýt atriði fyrir sauðburð

Mikilvægur liður í innleiðingu verndandi arfgerða í sauðfjárstofninn er markvissar arfgerðargreiningar til að fylgja eftir notkun gripa sem bera verndandi (V) og mögulega verndandi (MV) arfgerðir.

Eyþór Einarsson.

Nú stefnir í að umfang arfgerðargreininga verði meira en nokkrum sinnum áður í íslensku sauðfjárrækt. Skýringin á því er sú að í vetur voru notaðir mjög víða hrútar sem bera V eða MV arfgerðir og góð þátttaka var í sæðingum þar sem langmest var sett með ARR hrútum.

Nánast allir ARR hrútar og megnið af þeim sem bera MV arfgerðir eru arfblendnir og því er eina leiðin til þess að vita hvort lömbin sem fæðast undan þeim hafið hreppit hrossið er að arfgerðargreina þau. Hér fylgja upplýsingar um nokkur praktísk atriði.

Greining sýna, verð og niðurgreiðslur

Sýni á vegum RML eru greind hjá Íslensku erfðagreiningu. Heildarkostnaður við hvert sýni (greining, hylki, umsýsla) er 1.600 kr. + vsk. Matvælaráðuneytið mun styðja við verkefnið, til að hvetja til markvissrar ræktunar fyrir verndandi arfgerðum. Styrkir á hvert sýni úr gripum sem eru afkvæmi ARR gripa verða 1.300 kr. og á afkvæmi MV gripa 650 kr. Þá verða greiningar á öllum ásettum hrútum niðurgreiddar um 1.300 kr.

Verð til bænda eru því:

Afkvæmi ARR gripa: 300 kr. + vsk.
Afkvæmi MV gripa: 950 kr. + vsk.
Allir ásettir hrútar haustið 2024: 300 kr. + vsk.
Önnur sýni: 1.600 kr. + vsk.

Verndandi arfgerðir teljast hér allar arfgerðir sem innihalda ARR. Mögulega verndandi arfgerðir eru þær sem innihalda breytileikana T137, C151 og H154.

Styrkirnir verða dregnir frá greiningarkostnaði þegar verkefnið verður gert upp í lok árs og verður þá miðað við upplýsingar í Fjávís 13. desember, en þá ætti að liggja fyrir hvaða hrútar voru settir á.

Styrkuppþæð er birt með fyrirvara um að heildaruppþæðin sem er eynamerkt verkefniinu dugi en áætlanir gera ráð fyrir umfangsmiklum sýnatökum og almennri þátttöku í verkefniinu. Verður því að teljast ólíklegt að til þess komi að styrkirnir lækki.

Pantanir

Hylki vegna sýnatöku og tangir er hægt að panta í gegnum heimasíðu RML. Á heimasíðunni er hnappur sem leiðir menn inn í netverslun þar sem hylkin eru nú pöntuð. Hvert hylki er selt á 300 kr. + vsk. og mun sú upphæð dragast af sýnatökukostnaði. Þannig að þegar búið er að kaupa hylki standa eftir 1.300 kr. + vsk. Eigi bændur hylki frá fyrra ári er hægt að nota þau.

Líkt og kynnt hefur verið, var einungis hægt að óska eftir því að sækja hylki á starfsstöð ef pantað væri fyrir 7. apríl, verða því hylkin sem pöntuð eru á næstu vikum send með pósti.

Úr hvaða lömbum þarf að taka sýni?

Áður en pantað er þurfa bændur að leggja niður fyrir sér umfangið.

Efni til sýnatöku; tóng, hylkin klár í númeraröð og sýnatökublað.

Mynd / Aðsend

Þeir sem munu eiga meira af lömbum með V og MV arfgerðir en nýtast til ásetnings gætu því þurft að takmarka eitthvað sýnatökuna, en óþarfi er að greina lömb sem fyrirsjáanlegt er að verði sláturlömb. Þar sem notaðir hafa verið arfblendnir hrútar og því „vinningslíkurnar“ 50% að lambið beri V eða MV arfgerð gæti þumalputtareglan verið að sýnatökupörfin verði rúmlega tvisvar sinnum sá fjöldi lamba sem setja skal á eða selja. Líklegt er að flestar gimbrar sem bera V eða MV nýtist til ásetnings en ljóst er að ekki verða allir hrútar settir á.

Áherslurnar ættu því að felast í því að taka sýni úr sæðingalömbunum, álitlegum ásetningslömbum sem gætu borið V eða MV arfgerðir og sérstaklega að reyna að ná úr öllum lömbum sem gætu verið arfhræin V/V eða MV/MV eða arfblendin V/MV. Mikill akkur er í því að koma upp hrútum sem fyrst sem bera tvö „græn flögg“ og á áhættusvæðum ætti annað flaggið að vera dókkgrænt (gripurinn beri a.m.k. eina ARR samsætu).

Framkvæmd sýnatöku

- Sýni sem taka á úr lömbum í vor er best að taka jafnóðum og markað er. Þar sem sýnið er tekið með tóng sem skilur eftir gat í eyranu, er upplagt að setja lambanúmerið í „sýnatökugatid“. Hylkjunum fylgja sýnatökublað (sem einnig verður hægt að prenta út úr Fjávís). Lambanúmerið er svo skráð hjá viðkomandi sýnanúmeri á sýnatökublaðinu.
- Mælt er með því að raða sýnahylkjunum upp í númeraröð (t.d. festa þau upp á vír) fyrir sauðburð. Það mun flýta fyrir skráningu og minnka villuhættu.
- Ekki er útséð með það hvort náist að uppfæra haustbókina fyrir komandi haust og því er óvíst hvort riðufloggin birtist í bókinni í haust. Því gæti verið gott, þegar vorbókin er skráð, að merkja í athugasemd að búið sé að taka DNA úr lambinu þannig að það komi í athugasemd haustbókarinnar.
- Til að niðurstöður komi inn á

gripina í Fjávís þarf að vera búið að forskrá sýnanúmerin á viðkomandi grip. Bændur þurfa því að skrá vorbókina fyrst og svo forskrá sýnin á gripina. Þetta þekkja þeir sem þegar hafa sent inn sýni og skráð í Fjávís. Fyrir þá sem þurfa að skrá mörg sýni getur verið heppilegt að forskrá þau með því að lesa inn exelskjál með upplýsingum um sýnanúmer, lambanúmer og fæðingarár (undir forskráningu er farið í „innlestur sýna á grip“).

- Hylkin má geyma úti í fjárhúsum. Eftir að búið er að taka sýnið þola þau bæði frost og nokkurn hita, en hins vegar er best þegar verið er að safna þeim saman yfir lengri tíma að geyma þau í ísskáp eða svölum stað þar sem ekki eru miklar hitasveiflur.

Að senda sýni

Þegar sýnatöku er lokið í vor er best að senda sýnin strax til greiningar. Í vor er lagt upp með að sýni af Norður- og Vesturlandi sé skilað inn á starfsstöð RML á Hvanneyri og sýni af Suður- og Austurlandi sé skilað inn á starfsstöð RML í Reykjavík. Nánari upplýsingar er að finna á fylgiblöðum með hylkjunum. Með hylkjunum þarf að fylgja sýnatökublaðið en þau eru varðveitt hjá RML. Best er því að bóndinn sé búinn að forskrá sýnin þegar hann sendir þau frá sér, að öðrum kosti taki menn afrit/mynd af sýnatökublaðinu.

Eigi menn eftir hylki sem á t.d. að nota í haust, geta þeir prentað út sýnatökublað með þeim hylkjum sem til eru á lager búsin. En hér eftir verða hylkin sem afhent eru bónda skráð á búið í Fjávís og því munu bændur geta fylgst með því inn í Fjávís hvað þeir eiga af ónotuðum hylkjum.

Þar sem búist er við að mikið magn sýna komi inn að loknum sauðburði er ekki hægt að reikna með að niðurstöður fari að berast inn í Fjávís fyrr en líður á sumarið en allar niðurstöður ættu þó að vera komnar fyrir haustið.

Höfundur er ráðunautur á búfjárræktarsviði

Jafnari og betri dreifing og nýting köfnunarefnis næst með notkun slöngubúnaðar. Slöngubúnaður gerir kröfur um meiri þynningu á mykjunni en ef dreifisþjald er notað og það getur þýtt að fara þurfi fleiri ferðir þegar notaður er slöngubúnaður því magnið verður meira.

Myndir / Aðsendar

Vordreifing búfjáraburðar

Búfjáraburður inniheldur meðal annars köfnunarefni (N), fosfór (P) og kalí (K) í því magni að með rétttri notkun hans má spara kaup á tilbúnum áburði í nokkrum mæli.

Eiríkur Loftsson.

Til að svo megi verða þarf dreifing að eiga sér stað á réttum tíma, við réttar aðstæður og að vandað sé til hennar. Til að átta sig á því hvaða næringarefni þurfa að koma annars staðar frá þarf að vita áburðarþarfir þeirra nytjaplantna sem bera skal á og eins innihald búfjáraburðarinnar.

Form

Þegar N í búfjáraburði er mælt í efna- greiningum er niðurstaðan sett fram sem heildar N og sem N á formi ammoníum. Mismunurinn á þessum gildum gefur þá það magn af N sem er bundið í lífrænu efni búfjáraburðarinnar. N á formi ammoníum verður aðgengilegt plöntum strax eða fljótt eftir dreifingu en N sem er bundið í lífrænu efni búfjáraburðar er þá minna aðgengilegt plöntum en verður það á lengri tíma þegar lífræna efnið brotnar niður fyrir tilstuðlan ýmissa lífvera í jarðveginum. Hænsnaskítur er samt undantekning frá þessu því köfnunarefnið í honum umbreytist hratt á aðgengilegt form fyrir plöntur þó það sé að miklu leyti bundið í lífrænum samböndum.

Hlutfall N á formi ammoníum er meira í þynnri búfjáraburði s.s. mykju (u.p.b. 40-60%) heldur en í taði, í skít blönduðum undirburði eða moltu þar sem það er u.p.b. 20-30% af heildar N. Þetta er gott að hafa í huga þegar ákveðið er hvernig og hvar tilteknum búfjáraburði er dreift.

Þykkt mykju er misjöfn eftir aðstæðum og ræðst af því hve miklu er blandað í hana af vatni. Mikilvægt er að vita efnainnihald og þurrreftni mykjunnar við dreifingu svo finna megi út hve mikið er borið á af einstökum næringarefnum. Meiri þynning bætir nýtingu köfnunarefnis í mykju og eru þau áhrif talin ná niður í 2% þurrreftni.

Það er einnig breytilegt eftir aðstæðum hve mikið er af næringarefnum í taði og æskilegt að láta efnagreina sýni úr því.

Dreifing

Eins og fyrr segir er um eða ríflega helmjunga köfnunarefnis í mykju á formi ammoníum og er aðgengilegt plöntum fljótt eftir dreifingu

mykjunnar. Það er því best að dreifa mykju á vorin þegar plönturnar geta tekið þetta köfnunarefni upp hratt og vel og þannig að nýting þess verði sem best. Þegar hugað er að dreifingu verður að gæta þess að jarðvegurinn þoli örugglega þann þunga og umferð sem henni fylgir. Of mikil þjöppun jarðvegs skadar jarðvegsbyggingu og veldur verri nýtingu áburðar, lakari endingu sáðgressis og minni uppskeru. Þjöppun af umferð er líklega einn af þeim þáttum sem valda mestum skaða í túnækt. Dreifing á tún að hausti gefur jafnan verri nýtingu á köfnunarefni en vordreifing. Aðstæður og veður við dreifingu skipta máli, þannig verður nýting köfnunarefnis lakari við hærri lofthita og einnig eru áhrif af vindi neikvæð. Köfnunarefni tapast úr mykju sem liggur á yfirborði í lengri eða skemmri tíma, því hefur hæfileg úrkoma við dreifingu eða að henni lokinni jákvæð áhrif. Einnig veldur meiri þynning því að mykjan renni betur niður og liggja síður á yfirborði túns. Sum staðar hefur búfjáraburði verið dreift síðla vetrar eða í byrjun vorkomu á auða og freðna jörð m.a. vegna þess að geymslurými er ekki nægt. Við þær aðstæður ætti að dreifa áður en jörð fer að þidna þannig að umferð skaði jarðvegsbyggingu og eins að þynna mykju þannig að hún liggja sem minnst á yfirborði.

Við eðlilegar aðstæður er ekki hætt á að fosfór eða kalí úr búfjáraburði tapist. Þær aðstæður geta þó skapast ef áburður rennur á yfirborði burt af túni eða úr akri sem sjaldan ætti þó að gerast ef jörð er þýð. Mjög mikil úrkoma getur valdið útskolun þegar næringarefni skolast niður í jarðveginn og verða þannig ekki aðgengileg plöntum. Mest er hættan á að kalí og auðleystu köfnunarefni skoli þannig út og gerist þá helst í sendnu landi eða öðrum gljúpum jarðvegi.

Yfirleitt er ekki ástæða til að bera meira á af búfjáraburði en sem nemur því magni sem uppfyllir þarfir spildu fyrir fyrsta næringarefni af N, P eða K. Oftast á þetta við um kalí því búfjáraburður er jafnan kalíríkur. Jákvæð áhrif búfjáraburðar á gæði jarðvegs og heilbrigði hans mæla með því að honum sé reglulega dreift á sem stærstan hluta ræktaðs lands þar sem því er við komið en eðlilegt er samt að mikilvægustu spildurnar hafi forgang að honum.

Búnaður

Við dreifingu á mykju hér á landi er algengast að á mykjuvagninum eða haugsugunni sem

Haugtað sem staðið hefur úti og verkast inniheldur lítið af köfnunarefni sem nýtist fljótt.

notuð eru til flutnings og dreifingar sé dreifisþjald eða slöngubúnaður. Helsti munurinn á þessum aðferðum er sá að slöngubúnaðurinn leggur mykjuna á yfirborð jarðvegsins þannig að mun minna af henni fer á túngróðurinn og spretta má vera komin lengra þegar dreift er á án þess að hætta sé á að uppskeran verði menguð eða ólustug. Jafnframt næst með slöngubúnaði jafnari og betri dreifing og nýting köfnunarefnis úr mykjunni verður að öllu jöfnu betri. Slöngubúnaður gerir kröfur um meiri þynningu á mykjunni en ef dreifisþjald er notað og það getur þýtt að fara þurfi fleiri ferðir þegar notaður er slöngubúnaður því magnið verður meira. Vandasamt getur verið á vorin að finna besta tímann til mykjudreifingar þannig að ekki verði skemmdir á túnum af umferð þungra tækja. Þeim bændum fjölga sem sjá hag í því að aka ekki með mykjuna út á tún í mykjuvögunum eða haugsugum, heldur deila henni beint úr hauggeymslu út á tún um slöngur og dreifa henni á túnin með slöngubúnaði aftan á dráttarvél (stundum nefnt naflastrengur).

Búfjáraburður eins og hálmskítur og heyblandað tað inniheldur lítið af köfnunarefni sem nýtist plöntum fljótt. Best er að nota hann í flög, plægja hann niður eða vinna hann vel niður. Ef undirburðurinn er stór hluti taðsins getur það í fyrstu haft neikvæð áhrif á nýtingu köfnunarefnis úr öðrum áburði. Ástæðan er sú að bakteríur í jarðveginum sem

brjóta niður plöntuleifar og annað lífrænt efni nota köfnunarefni sem orkugjafa og ef mikið gengur á hjá þeim getur tímabundið orðið skortur á köfnunarefni fyrir plöntur og hægir þá á sprettu þeirra. Þegar kemur fram á sumar og síðsumars má síðan búast við losun á köfnunarefni sem nýtist plöntum til sprettu. Svona búfjáraburður getur hentað vel í ræktun á grænifóðri og þegar sáð er í tún. Í kornrækt er plöntunum ætlað að spretta fljótt svo þær nái að þroska korn síðsumars. Því er að öllu jöfnu ekki skynsamlegt að nota svona búfjáraburð í kornakra því hætt er við að hann seinki kornþroska. Þegar nota á búfjáraburð í kornakra er betra að nota mykju þar sem meirihluti köfnunarefnisins er á formi ammoníum.

Haugtað sem staðið hefur úti og verkast inniheldur lítið af köfnunarefni sem nýtist fljótt. Það hentar vel sem áburður í flög en getur einnig hentað vel sem áburður á tún molni það nægilega niður við ávinnslu til að það berist ekki í fóðrið og spilli verkun þess.

Við dreifingu á taði gefa dreifarar sem kalla má tveggja þrepa dreifara betri og jafnari dreifingu en eldri og einfaldari dreifarar. Tveggja þrepa dreifarar eru með búnað (snúningskefli) sem mylur taðið á leið sinni að dreifiskífum sem kasta því síðan aftur og til hliðanna úr frá dreifaranum.

Höfundur er ráðunautur í jarðrækt.

Fisléttu fjárgrindurnar

Ótrúlega léttar og liprar. Hægt að krækja saman án aukahluta. Stærð 180 x 100 cm. Þéttari bil í neðri hluta.

Óbreytt verð:

Verð kr. 9.900 auk vsk. ef keyptar eru 10 grindur eða fleiri.
Verð 1 stk. kr. 11.900 auk vsk.

Afgreitt á Hvolsvelli og í Sundahöfn án aukakostnaðar. Sent hvert á land sem er.

Pantanir og upplýsingar í sínum 899-1776 og 669-1336.

VARAHLUTIR Í KERRUR

KNOTT
AL-KO
QUALITY FOR LIFE
DEXTER

Bílabúðin
Stál og stansar

Vagnhöfða 7, 110 Reykjavík | Sími 517 5000 | stalogsstansar.is

NÝI ÖKUSKÓLINN

Réttindin gilda í Evrópu

Auknir atvinnumöguleikar Íslensk og ensk námskeið

Íslensk námskeið mánaðarlega
Ensk námskeið 4 - 6 sinnum á ári

Skráning á námskeið er inni á síðunni meiraprof.is
Fyrirspurnir sendist á meiraprof@meiraprof.is

Klettagörðum 11 - 104 Reykjavík - meiraprof.is - meiraprof@meiraprof.is C-CE-D-C1-C1E-B/Far

Skipulagsauglýsing

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 eru hér auglýstar tillögur að eftirfarandi deiliskipulagi:

Deiliskipulag heilsuseturs á Krosseyri.

Í deiliskipulaginu er gert ráð fyrir uppbyggingu heilsuseturs þar sem skilgreindir eru sex byggingarreitir en skipulagssvæðið er rúmir 4 ha að stærð. Lögð er áhersla á vistvæna hönnun. Tillagan er í samræmi við þær heimildir fyrir annars konar þjónustu á landbúnaðarsvæðum skv. skilgreiningu gildandi aðalskipulags.

Deiliskipulag skóla-, íþrótt- og þjónustusvæðis á Bíldudal.

Í deiliskipulaginu er gert ráð fyrir lóð fyrir nýjan grunn- og leikskóla á Bíldudal ásamt því að búa til heildstætt skóla-, íþrótt- og þjónustusvæði. Deiliskipulagið er um 1 ha að stærð og afmarkast við Hafnarbraut í norðri og strandlínu í suðri.

Tillögurnar liggja frammi á skrifstofu Vesturbyggðar, Aðalstræti 75, frá og með 25. mars til 6. maí 2024 og er einnig til sýnis á heimasíðu Vesturbyggðar, www.vesturbyggd.is sem og undir málnúmerum 309/2024 og 307/202 á skipulagsgátt Skipulagsstofnunar.

Þeim sem telja sig eiga hagsmuna að gæta er hér með gefinn kostur á að gera athugasemdir til 6. maí 2024.

Skila skal athugasemdum á skrifstofu Vesturbyggðar, Aðalstræti 75, 450 Patreksfirði.

Athugasemdir og ábendingar skulu vera skriflegar.

Vesturbyggð

Virðingarfyllst,
Skipulagsfulltrúi Vesturbyggðar

Pistill formanns

Breytingar

Það hefur dregið til tíðinda á ýmsum vígstöðvum í samfélagi okkar síðustu mánuðina. Eftir myndun nýrrar ríkisstjórnar undir forsæti Bjarna Benediktssonar hefur landbúnaðurinn fengið nýjan matvælaráðherra, Bjarkeyju Olsen Gunnarsdóttur, sem við bjóðum hjartanlega velkomna til sinna ábyrgðarmiklu starfa.

Stjórnarsáttmálinn er óbreyttur og vonandi sömuleiðis sá langþráði góði skilningur sem stjórnvöld hafa sýnt málefnum landbúnaðarins að undanfögnu. Á sama tíma er aðdragandi forsetakosninga í algleymingi og þjóðin á leið að kjörborðinu til þess að kjósa sér nýjan „bónda á Bessastaði“ eins og stundum er komist að orði enda þótt landbúnaður hafi löngu verið lagður af á þeim þænum. Til viðbótar hafa jarðhræringar og eldsambrot við Grindavík minnt okkur á að búseta í okkar ástkæra landi elds og ísa getur verið viðsjárverð og nauðsynlegt að umgangast móður jörð bæði af virðingu og varfærni.

Kastljós fjölmíðla og umræður í fermingarveislum vorsins snúast eðlilega um þessi stóru mál. Önnur komast minna að þrátt fyrir fréttæmar breytingar sem skipt geta þjóðarhag miklu máli. Þar hef ég sérstaklega

„Enginn landbúnaður fær þrífist án meðgjafar. ... [og] þegar grannt er skoðað er tilkostnaðurinn svipaður í öllum heimshornum ...“

í hug að slíkt sé mögulegt án þess að stuðningur samfélagsins sé a.m.k. með svipuðum hætti og gerist hjá öðrum þjóðum bæði nær og fjær. Enginn landbúnaður fær þrífist án meðgjafar. Fyrirkomulag hennar er vissulega ólíkt á milli landa en þegar grannt er skoðað er tilkostnaðurinn svipaður í öllum heimshornum. Ísland er engin undantekning frá reglunni.

Grundvallarmarkmið allrar framleiðslu hljóta ávallt að snúast um það tvennt að hámarka gæði en lágmarka kostnað og til viðbótar eru sem betur fer gerðar miklar kröfur um vistvæn vinnubrögð. Á flestum póstum framleiðsluferlanna hefur íslenskur landbúnaður um langt skeið verið í allra fremstu röð. En ekki öllum. Það hefur t.d. lengi verið kjötframleiðsla í landinu fjötur um fót að afurðastöðvum hefur verið meinað að eiga með sér samstarf, skipta með sér verkum og sérhæfa sig – svo ekki sé minnst á mögulegar sameiningar til frekari hagræðingar. Fyrir vikið hefur miklum fjármunum verið kastað á glæ í marga áratugi. Þeim verðmætum hefði að sjálfsögðu verið betur varið til þess að hækka verð fyrir frumframleiðslu bænda, lækka verð til neytenda eða bæta óviðunandi afkomu vinnslustigsins. Góðu fréttirnar eru auðvitað að hægt er að gera þetta allt í senn. Bændur vilja ekkert frekar en að fá annars vegar sanngjörn og samkeppnishæf laun fyrir vinnu sína og hins vegar að nýta auðlindir okkar gjöfulu íslensku náttúru til framleiðslu hágæðavöru sem hægt er að bjóða neytendum á góðu verði.

Breytingarnar á búvörulögum eru langþráð og löngu tímabært skref í þessa átt. Sjálfur er ég ekki í nokkrum vafa um að þær muni nýtast bændum og almenningi eins og til er ætlast. Á sama tíma virði ég sjónarmið þeirra sem endurspeglar tortryggni og efasemdir um gagnsemi breytinganna. Vonandi er að þau skoðanaskipti sem fram undan eru verði málefnaleg og uppbyggjandi.

Í þeim munu Bændasamtök Íslands vafalítið halda áfram að leggja orð í belg og halda á lofti mikilvægi þess að landbúnaður okkar Íslendinga búi við svipað rekstrarumhverfi og gildir í viðmiðunarlöndum okkar. Ný stjórn samtakanna er staðráðin í því að eiga eins mikið og heildarlegt samtal við þjóðina og mögulegt er. Við eigum mikil tækifæri til sóknar á ýmsum vígstöðvum landbúnaðarframleiðslunnar. Ég er ekki í vafa um að í krafti samstarfs og samstöðu getum við ekki einungis varðveitt þetta dýrmæta fjöregg okkar heldur tryggt því verðugan sess á fremsta bekk í verðmætasköpun þjóðarbúsins.

Trausti Hjálmarsson,
formaður Bændasamtaka Íslands.

Trausti Hjálmarsson.

Réttarfréttir:

Kýr eiga rétt á að bíta gras

Þó að kýr séu dýr njóta þær ýmissa réttinda. Þetta kann að hljóma furðulega en er samt sem áður hluti af þeirri umgjörð sem sköpuð hefur verið í kringum dýrahald á Íslandi.

Kýr geta eðlilega ekki sjálfar leitað til dómstóla til að fá úrlausn sinna mála og því eru það eigendur eða umráðamenn kúna sem eru ábyrgir fyrir því að þær njóti sinna réttinda. Með lögum um velferð dýra er til dæmis sett það markmið að dýr geti sýnt sitt eðlilega atferli eins og frekast er unnt. Auk þess segir í lögum um umráðamönnum dýra beri að tryggja dýrunum góða umönnun, þar með talið að tryggja grasbitum beit á grónu landi á sumrin. Þessi skylda er nánar útfærð í reglugerð um velferð nautgripa þar sem segir:

Allir nautgripir, að undanskildum graðnautum, skulu komast á beit á grónu landi í átta vikur hið minnsta, á tímabilinu frá 15. maí til 15. október ár hvert. Aðgangur að útiagerði uppfyllir ekki kröfu um útvist á grónu landi.

Getur bóndi fengið sekt eða farið í fangelsi?

Fyrir stuttu lagði MAST stjórnvaldssektir á þrjá kúabændur á Vesturlandi sem höfðu samkvæmt stofnuninni ekki tryggt útvist kúa sumarið 2023. Um var að ræða umtalsvert háar sektir, eða á bilinu 350-540 þúsund krónur. Rétt er í þessu sambandi að hafa í huga að þessir sömu bændur, bæti þeir ekki úr, geta fengið sekt aftur á þessu ári og þannig áfram.

Í lögum um velferð dýra er sérstaklega tekið fram að sé brotið gegn tilteknum umönnunarskyldum, sem eru meðal annars þær að tryggja útvist kúa, er heimilt að krefjast refsíbyrgðar með fangelsi allt að einu ári. Miðað við að MAST hafi beitt sektarákvæðum í fyrrnefndum málum þá verður að telja að mál þurfi að vera umfangsmeiri til að reyni á refsíbyrgðina en þó verður að hafa í huga að skyldan til að

tryggja útvist er árleg. Þannig má gera ráð fyrir að það kæmi til álita hjá stofnuninni að kæra til lögreglu brot gegn því að tryggja útvist kúa ef brotið er almennt gegn þessari skyldu og viðkomandi bóndi hefur brotið gegn henni ítrekað.

Þungur dómur féll á dögumum í héraðsdómi í máli sem byggir á sömu réttarheimildum, en þar var bóndi dæmdur í 3ja mánaða fangelsi fyrir stórfelld brot. Í málinu reyndi á sömu ákvæði og skyldan um útvist kúa byggir á. Samkvæmt dómnum hafði ýmislegt farið aflaga í búrekstri viðkomandi bónda svo sem skortur á umhirðu, vanföðrun gripa og gripum ekki komið til aðstoðar. Þessu máli verður því á engan hátt líkt við brot á borð við að tryggja ekki útvist kúa, hið minnsta standi það brot eitt og sér.

Hvernig er hægt að sanna svona brot?

Það er umhugsunarvert hvernig eftirlitsstofnun eins og MAST geti sinnt eftirliti með útvist kúa. Raunverulega er vandséð að það sé yfirleitt hægt þar sem gerð er krafa um að hver gripur komist á beit á grónu landi hið minnsta í átta vikur á hverju ári. Þegar kemur að því að eftirlitsstofnun telji þörf á að sekta eða senda mál í ákærufæri þá verður stofnunin að hafa uppfyllt allar skyldur samkvæmt stjórnslutölum, þar á meðal rannsóknarregluna. Einnig er skýrt í lögum um meðferð sakamála að fari mál í ákærufæri þá hvílir sönnunarbyrði um sekt ákærða og atvik, sem telja megi honum í óhag, á ákærvaldinu.

Þrátt fyrir að það séu augljósir vankantar á því að hafa eftirlit með kröfum eins og útvist kúa er ekki útilokað að eftirlitsstofnun/ákærvaldið geti sýnt fram á brot gegn slíkum skyldum, til dæmis

á grundvelli eftirlitsskýrslna, vettvangsskoðana og með skýrslutökum.

Hugleiðingar

Þeim sem þetta ritar er kunnugt um að ýmis rök eru fyrir því að bændur telja sér ekki fært að setja mjólkurkýr út á beit. Má þar nefna aukna slysatíðni hjá gripunum, jógurslit og að nyt falli verulega. Í rekstri kúabúa eru öll þessi atriði talin áföll sem hafa í för með sér fjárhagslegt tjón auk þess sem bændur reyna eðlilega eftir fremsta megni að komast hjá slysum á gripum.

Stjórnvöld leggja í dag ofuráherslu á framleiðni í landbúnaði, en það sjónarmið kom ítrekað fram við samningaborðið við nýafstaðna endurskoðun búvörusamninga. Þegar kerfi sem byggja á dýrahaldi eru leidd af slíkum markmiðum þá er hætt á að markmið dýravelferðar og framleiðnimarkmið fari að rekast á. Hluti af ímynd íslensks landbúnaðar er mikið heilbrigði gripa og þar þurfum við að vera til framtíðar, útvist kúa hefur fram að þessu verið talin nauðsynleg til að tryggja það.

Spyrja þarf því þeirrar spurningar hvort vel hannað, vel hirt og vel loftræst lausagöngufjós tryggi velferð gripanna. Þessi mál þarf að skoða þannig að hægt sé að finna leið sem samræmir markmið dýravelferðar og markmið um aukna framleiðni sem jafnframt hefur beina tengingu við loftslagsmarkmið stjórnvalda.

Tilvísanir:

Lög um velferð dýra nr. 55/2013, aðallega 1. gr., 14. gr., 42. gr. og 45. gr. Reglugerð um velferð nautgripa nr. 1065/2014, aðallega 17. gr. og 18. gr. Lög um meðferð sakamála nr. 88/2008, aðallega 108. gr. Héraðsdómur Austurlands, dómur nr. S-197/2023. Frétt á vef MAST, dags. 1.3.2024: Dagsektir og stjórnvaldssektir vegna brota á lögum um velferð dýra.

Höfundur er yfirlögfræðingur Bændasamtaka Íslands og fulltrúi samtakanna í fagræði um velferð dýra.

BYKO
GERUM ÞETTA SAMAN

STÖÐLUÐ STÁLGRINDARHÚS

Stærðir: 80m², 150m², 250m² og 350m²

Stálgrindin er heitgalvaniseruð og er sérsníðuð fyrir íslenskar aðstæður. Húsin standast mestu snjó- og vindálagskröfur sem gerðar eru í byggð á Íslandi og henta því sem geymslu- og vélaskemmur í öllum landslutum. Húsunum fylgja allar nauðsynlegar teikningar til að fá byggingarleyfi ásamt teikningum af grunni og vinnuteikningum.

Hafðu samband: bondi@byko.is

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

Hvaða máli skiptir forseti Íslands fyrir bændur?

Hvaða máli skiptir embætti forseta Íslands fyrir bændur? Þessa spurningu fékk ég á ferð minni um Vesturland og Vestfirði um páskana.

Halla Tómasdóttir.

Par sem við ókum um sveitir, firði og heiðar í vetrarfötunum sá ég fjölda tækifæra íslensks landbúnaðar og landsbyggðar ljóslifandi fyrir mér. Ég tel að forseti Íslands

geti skipt bændur sem stétt miklu máli. Bændur yrkja landið og tryggja fæðuöryggi þjóðarinnar eins vel og aðstæður á norðurlöndum leyfa. Það eru bændur sem halda landinu í byggð. Getum við ímyndað okkur landið án býla og bújarða?

Bændur viðhalda einnig sögu og menningu hvers héraðs. Landslag væri lítils virði ef það hétu ekki neitt, orti Tómas eftirminnilega! Hugsanlega má bæta við að landslag væri lítils virði ef allar sögur væru gleymdar og engar nýjar bættust við. Að ferðast með staðkunnugum um landið er ómetanlegt og ég var svo heppin að njóta þess um páskana.

Nú eru tímar mikilla breytinga og nauðsynlegt að kunna að nýta framfarir án þess að tapa um leið ómetanlegum verðmætum. Á nokkrum árum hefur orðið ljós nauðsyn þess að fara betur með landið og auðlindir þess. Nýta afurðir betur og draga úr mengun. Möguleikarnir eru ótal margir og við sjáum þegar vænlega vaxtarsprotta víða um land. Bæði innanlandsmarkaður og erlending markaðir opnast sífellt meira fyrir vörum sem aldar eru eða ræktaðar á sjálfbærar og umhverfislega ábyrgan hátt. Þangað eigum við að stefna með því að nýta nýjustu þekkingu og tækniframfarir. Þetta verður ekki gert í einu stökki, en það er mikilvægt að stilla áttavitann rétt.

Hvernig getur forseti Íslands hjálpað til? Búvörusamningar og skattlagning eru ekki á hans borði og ekki stýrir hann ríkisstjórninni þótt mikilvægt sé að hann nýti málskotsrétt embættisins ef gjá myndast milli þings og þjóðar. En hann getur talað máli íslensks landbúnaðar, vakið athygli á íslenskum afurðum og búskaparháttum, gengið á undan með góðu fordæmi og lyft íslenskum vörum upp í kastljósið. Notað íslenskar vörur alls staðar. Veitt íslenskum bændum tækifæri til að kynna sína nálgun og notfæra sér sviðsljósið á embættinu þegar kostur gefst. Stutt við nýliðun í stéttinni.

Ég hef verið svo lánsöm að fá að vinna með hópi alþjóðlegra leiðtoga síðustu sex árin, fólks sem beittir sér fyrir því að atvinnulíf og stjórnvöld beri ábyrgð á gerðum sínum og áhrifum á umhverfi og samfélög. Það er sannarlega tími til kominn og sem betur fer nær þessi boðskapur jafnt og þétt sterkari fótfestu.

Á þessum vettvangi hef ég kynnt mörgum framsýnustu leiðtogum heims í atvinnulífi og stjórnmálum

”... hann getur talað máli íslensks landbúnaðar, vakið athygli á íslenskum afurðum og búskaparháttum, gengið á undan með góðu fordæmi og lyft íslenskum vörum upp í kastljósið ...“

og án undantekninga skynja ég ómælda trú á Íslandi og styrkleikum okkar þjóðar. Mig langar til að nýta þau tengsl til tækifæra í samvinnu við bændur.

Ég er alin upp í Kópavogi, en rætur mínar eru vestur á Ströndum og norður í Skagafirði og margar dýrmætustu minningar mínar koma frá sumrum í Skagafirði og fiskvinnslu austur á fjörðum. Eiginmaður minn, Björn, er alinn upp í Grindavík þar sem hann vann lengst af í fiski. Í dag er hann matarfrumkvöðull og kokkur sem telur íslenskt hráefni flestu framfar. Hann á ættir að rekja á Suðurlandið og á Austfirði. Með samvinnu okkar má því segja að börnin okkar tvö séu ættuð meira og minna af landinu öllu. Landinu sem við viljum þjóna eins vel og við getum, nái ég kjöri hinn 1. júní 2024. Vonandi mun ég ná að hitta sem flesta bændur á næstu vikum og mánuðum í aðdraganda kosninganna og heyra betur hvað þau telja embætti forseta Íslands geta gert fyrir bændasamfélagið á Íslandi. Ég hlakka til að eiga samtál við sem allra flest.

Höfundur er frumkvöðull og forsetaframbjóðandi.

Húsabakki Svarfaðardal

Hótel/gistihús til leigu til lengri tíma - Framtíðarráðstöfun - Tilbúið til rekstrar strax í sumar

- ✓ Allur búnaður til staðar, bókanir sumarsins og bókunarkerfi tengt við Booking.com og Expedia.com.
- ✓ Áður skóli og heimavist. Náttúruperla mitt í fuglafriðlandi Svarfdælinga.
- ✓ Tvö hús, samtals um 1300 fermetrar.
- ✓ Ný vönduð rúm og sængurfatnaður, þvottavélar og góð aðstaða.
- ✓ Möguleiki á heilsársrekstri og búsetu.
- ✓ Framtíðartækifæri fyrir fagaðila og áhugasama með metnað í hótél og gististarfsemi.

Fasteignamarkaðurinn ehf. – Óðinsgötu 4, 101 Reykjavík – www.fastmark.is - fastmark@fastmark.is

Valhöll Fasteignasala ehf. – Síðumúla 27, 108 Reykjavík – www.valholl.is

Lambamjólk **Handmjaltartæki**

Selen fyrir lömb **Sendum um allt land!**

Mundu að fylgjast með vikulegu afmælistilboðunum okkar!

Skoðaðu úrvalið af sauðburðarvörum á → WWW.KB.IS

Veitulausnir

MÁLMSTEYPA
Þorgríms Jónssonar ehf.

Miðhrauni 6, 210 Garðabæ, s. 544 8900
m@malmsteypa.is malmsteypa.is

Labels in diagram: Kúluristar, Húsbrunnar, Rennustokkar/ristar, Trjárístar, Tengibrunnar, Spindillök, Ídráttarrör, Þorgrímsfötur, Kerfislok, Drennrör, Brunnkarmar/lok, Viðgerðarefni, Sandföng/ristar, Rör og fittings, Götubrunnar, Topphringir, Tengistykki, Festihulsur.

Bændablaðið kemur næst út 24. apríl

Íslandsdeild Evrópuhóps IFOAM

Skýrsla Ólafs R. Dýrmondssonar vegna starfa í Evrópuhópi lífræna landbúnaðarhreyfinga (IFOAM Organics Europe) fyrir árið 2023.

Dr. Ólafur R. Dýrmondsson.

Það sem ein-kennir starfsemi skrifstofunnar í Brussel er yfirgripsmikil sérfræðipækning starfsfólksins á hinu mikla regluverki sem ESB er búið að koma upp í þágu lífræns landbúnaðar. Sem fyrr stýrir Eduardo Cuoco því ágæta starfi í samvinnu við stjórn IFOAM, Organics Europe, og þar með Jan Plagge, formann hennar.

Á meðal skeggra starfsmanna er Eric Gall, sem sinnir einkum stefnumálum en almennt séð eru samskiptin við starfsfólkið mjög ánægjuleg og ganga greiðlega, mest með tölvusamskiptum. Enn er mikil vinna í gangi vegna innleiðingar reglugerðar ESB um lífræna framleiðslu sem tók gildi 1. janúar 2022, ýmis álitamál eru að koma upp og túlkanir á sumum ákvæðunum eru nokkuð mismunandi, jafnvel eftir löndum, líkt og bent hefur verið á í fyrri ársskýrslum mínum. Sum ágreiningsefni fara til EGTOP-sérfræðinganevndarinnar hjá ESB (Expert Group for Technical Advice on Organic Production) og eru þar oft lengi til meðferðar, svo sem skilgreining á verksmiðjubúskap sem ekki er enn fullgerð.

Rétt er að geta þess að skrifstofan er flutt úr Rue du Commerce 124, þar sem hún var til húsa í 20 ár, í Organic House, Rue Marie-Thérèse 11. Hér verður vikið að nokkrum málum sem hafa verið ofarlega á baugi á liðnu ári.

Unnið gegn eiturefnanotkun – mótmæli bændu í hefðbundnum búskap

Í ársskýrslu minni fyrir 2022 fjallaði ég töluvert um markvissar aðgerðir ESB til að draga úr ýmissi efnanotkun í landbúnaði, þar með á eiturefnum, tilbúnum áburði, lyfjum og plasti. Hefur m.a. EGTOP-nefndin verið

„Lífrænir bændur eru öðrum fremur að axla þá samfélagslegu ábyrgð að vernda umhverfið um leið og þeir framleiða matvæli í hæstu gæðaflokkum án eiturefna,“ segir Ólafur m.a. í grein sinni.

Mynd / Aaron Blanco

að benda á hve mengun eiturefna við plöntuvarnir er umfangsmikil og skaðleg.

Unnið er eftir þeirri stefnu ESB, sem lífræna hreyfingin fagnar, að dregið verði stórlega úr eiturefnanotkun í landbúnaði.

Þessar aðgerðir ESB krefjast verulegra breytinga í búskaparháttum, sérstaklega á þeim þéttbærari, þar sem mikil uppskera er á flatareiningu akurlendis, og einnig í kjöt- og mjólkurframleiðslu, þar sem verksmiðjubúskpur ræður ríkjum. Greinilegt er að hækkandi framleiðslukostnaður, m.a. vegna aðgerða ESB og stríðsins í Úkraínu, sætir mikilli gagnrýni bændu og hefur jafnvel leitt til mjög beinskeyttra mótmælaaðgerða í ýmsum löndum á meginlandi Evrópu, svo sem í Belgíu, Frakklandi og Þýskalandi.

Enn og aftur fær sú umræða byr undir báða vængi að bændur þurfa að fá sanngjörn laun fyrir að

tryggja fæðuöryggi. Þar við bætist að vaxandi tillit þarf að taka til umhverfis- og loftslagsmála. Lífrænir bændur eru öðrum fremur að axla þá samfélagslegu ábyrgð að vernda umhverfið um leið og þeir framleiða matvæli í hæstu gæðaflokkum án eiturefna.

Ekki hvikað frá andstöðu gegna erfðabreytingum

Á liðnu ári hefur verið mikil umræða í gangi innan stjórnkerfis ESB um notkun á erfðabreyttu fræi, bæði um eldri kynslóðir þess (GMOs) og nýjungar sem fram hafa komið í seinni tíð (NGTs).

Lífræna hreyfingin, og þar með Evrópuhópurinn, hvíkar ekki frá algjöru banni gegn notkun afurða þessarar tækni í matvælaframleiðslu í samræmi við reglugerð ESB um lífræna framleiðslu, enda samrýmist nýting þeirra ekki sjálfbærri þróun.

Líftækni- og efnafyrirtæki, flest fjölbjóðleg, reka umfangsmikinn áróður í Brussel og víðar og reyna að hafa áhrif á ríkisstjórnir aðildarríkja ESB, auk þess að tryggja sér einokunarstöðu á fræmarkaði með einkaleyfum.

Því er við ramman reip að draga og aðdáunarvert hve sérfræðingar Evrópuhópsins í Brussel taka rösklega á þeim málum, á liðnu ári sérstaklega gegn nýju erfðabreytingunum (NGTs). Sem betur fer hafnaði Evrópuþingið síðla árs reglugerð sem ætlað var að liðka fyrir notkun á NGTs.

Velferð búfjár og merking afurða

Evrópuhópurinn er stöðugt að fjalla um velferð búfjár af hinum ýmsu tegundum enda mjög miklar kröfur gerðar til meðferðar þess á hinum ýmsu framleiðslustigum. Við sem erum fulltrúar hinna ýmsu þjóða í Evrópuhópnum erum öðru hvoru beðin að senda inn umsagnir um tiltekin efni.

Dæmi um slíkt mál sem ég tók þátt í á liðnu ári var uppkast að velferðarreglum þar sem gert er ráð fyrir heimild bændu í lífrænum búskap til að merkja búfjárafurðir með sérstöku velferðarmerki, auk vottunarkerfja. Þá voru einnig til umfjöllunar í hópnum drög að nýrri ESB-reglugerð um vernd og meðferð búfjár við flutninga sem eru víða mjög langir í Evrópu og úrbóta er greinilega þörf.

Kynningar og upplýsingar um lífrænar afurðir

Þótt lífræna framleiðslan sé í stöðugum vexti í mörgum Evrópulöndum er þróunin hægfara í sumum þeirra, m.a. hér á landi. Innflutningur á lífrænt vottuðum vörum er víða mikill og því er verið að hvetja til meiri staðbundinnar framleiðslu í hverju landi til að styrkja bæði fæðu- og matvælaöryggi.

Miklum fjármunum er varið til ýmiss konar kynningar- og upplýsingastarfsemi í aðildarríkjum ESB þar sem kostum lífræna framleiðsluhátta er lýst, m.a. með stuttum og markvissum myndböndum á samfélagsmiðlum, svo sem á YouTube. Evrópuhópurinn gefur út vefefni og tekur virkan þátt í þessu starfi, m.a. á Lífræna deginum í Brussel, sem var haldinn þar í þriðja skiptið 22. september í haust.

Varað við grænþvotti og vörusvikum

Stöku framleiðendur landbúnaðar-afurða markaðssetja vörur sínar sem lífrænar þótt þær séu ekki vottaðar með lögmætum hætti.

Þetta er að sjálfsögðu mjög alvarlegt mál gagnvart bændum, vinnslufyrirtækjum og neytendum.

Yfirvöld sem annast eftirlit þurfa greinilega að taka slík mál fastari tökum, einnig hér á landi, þar sem dæmi eru um blekkingar í þessum efnum. Ég tel ástæðu til að vekja athygli á því áliti hæstaréttar Ítalíu frá liðnu ári að grænþvottur, þar sem markaðssetning meintra lífræna afurða (óvottaðra) ætti í hlut, væri ekkert annað en svik. Því bæri dómstólum á Ítalíu að taka harðar á slíku misferli sem teldist í raun glæpsamlegt athæfi. Ekki nægði alltaf að afgreiða svikamál af þeim toga með sektum einum.

Þá hefur Evrópuhópurinn varað ESB við ákvæðum í reglugerðum, svo sem varðandi umhverfismál, sem geta verið blekkjandi og jafnvel fallið undir grænþvott. Ljóst er að innan ESB er lítið á grænþvott sem alvarlega meinsemd í verslun og viðskiptum. Um liðin áramót var umfjöllun í Evrópuhópnum, m.a. á fjárfundi, um þau vandamál sem fylgja grænþvotti og þær blekkingar sem hann skapar.

Ritstörf o.fl. í þágu lífræns landbúnaðar

Sem fyrr hafa samskiptin við aðila að Íslandsdeild Evrópuhóps IFOAM, bæði VOR-félag um lífræna ræktun og framleiðslu og Vottunarstofuna Tún ehf., verið góð, og öðru hvoru á liðnu ári hef ég verið í sambandi við ýmsa aðra sem láta sig varða lífrænan landbúnað.

Ég var með stutt erindi um Evrópuhópinn á aðalfundi VORs 29. mars 2022 og flutti eitt framsögu-erindanna um lífrænan landbúnað á fjölsóttu málþingi að Sólheimum í Grímsnesi 6. október 2022. Öðru hvoru las ég yfir texta um lífrænan búskap eftir aðra, gaf umsagnir nokkrum sinnum og veitti ýmsum upplýsingar um þau efni, svo sem til háskólanema, bæði símleiðis og í tölvupósti.

Helstu tilvísanir í ritað efni eftir mig um lífrænan landbúnað á liðnu ári eru þessar:

a) *Hvað er lífræn ræktun? - grunnildi, skilgreiningar og löggjöf. Málþing um lífræna ræktun og framleiðslu, Vigðisarhúsi, Sólheimum í Grímsnesi, föstudaginn 6. október 2023. Fjölrit 1.*

b) *Evrópuhópur IFOAM-Íslandsdeild. Bændablaðið, fimmtu dagur 19. október 2023, blað nr. 643, 19. tbl., 29. árg., bls. 48-49.*

Höfundur hefur verið fulltrúi Íslandsdeildar Evrópuhóps IFOAM síðan 2003. (oldyrm@gmail.com)

ERTU ÚTI Á TÚNI MEÐ SKIPULAGIÐ?

HAFÐU SAMBAND OG LÁTTU OKKUR AÐSTOÐA ÞIG.

Ísold

SELHELLU 3, 221 HAFNARFJÖRÐUR

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Ósonlagið er klárt, hvað næst?

Dóttir mín kom heim um daginn og hafði verulegar áhyggjur. Jörðin væri víst að eyðileggjast og allir á henni myndu deyja.

Ingibjörg Jónsdóttir.

Ég fór yfir stöðuna og sagði henni meðal annars frá ósonlaginu sem ég upplifði á sínum tíma að væri orðið svo gótt að það væri tímaspursmál hvenær öllu lyki.

Á þeim tíma var gripið til aðgerða sem leiddu til þess að ósonlagið er í ágætismálum í dag. Ég vildi skilja dóttur mína eftir með þá hugsun að í fyrsta lagi er jörðin ekki að eyðileggjast og allir að deyja og í öðru lagi, að ef við leggjumst öll á eitt í því að finna lausnir, þá er hægt að ná ýmsu fram.

Þó að ég hafi stappað stálinu í dóttur mína þá er staðan þessi: Við erum komin yfir þölmörk sex af nýu lykilkorfum jarðar svo hér geti þrífist heilbriggt líf. Þau sex kerfi eru loftslagið, líffjölbreytni, ferskvatn, næringarhringrásir niturs og fosfórs, umbreyting lands eins og skógareyðing og svo efni í umhverfinu sem tilkomin eru af mannavöldum. Þar má nefna t.d. eiturefni, lyf og fleira sem endar í hringrásinni.

Mikil áhersla hefur verið á loftslagið síðustu ár. Varan „kolefniseining“ gengur nú kaupum og sölum og samsvarar hún einu tonni af koltvísýringi sem hefur verið dregið úr andrúmslofti eða hefur með stýrðum aðgerðum ekki verið losað út í andrúmsloftið. Á meðan öllu máli skiptir að minnka losun gróðurhúsalofttegunda, þá eru verkefni sem binda koltvísýring og gefa af sér kolefniseiningar góð og nauðsynleg lausn samhliða, svo við náum settum markmiðum.

Lög, reglugerðir og staðlar innanlands og erlendis halda vel utan um starfsemi með kolefniseiningar

og eru kröfur til loftslagsverkefna að aukast dag frá degi. Allur ávinningur þarf að fara í gegnum vottun óháðs aðila til að tryggja gæði og gegnsæi og mikilvægt að aðgerðir sýni fram á heildræn jákvæð áhrif sem er stutt við með mælingum eða vísan í viðurkenndar rannsóknir. Á meðan sumir horfa á þessar auknu kröfur sem íþyngjandi, eru þær veigamikil aðhald til að tryggja að aðgerðir séu raunverulega að takast á við þann vanda sem að okkur stæðjar.

Skógrækt er ein loftslagslausnir sem er talin til náttúrumiðara lausna (e.nature based solutions). Stærsta krafa á loftslagsskógrækt er sú að verkefni séu hönnuð á heildrænan hátt svo tryggt sé að ein lausn hafi ekki neikvæð áhrif á annan þátt. Til að tryggja það er nauðsynlegt að kortleggja og greina vel það sem fyrir er á svæðinu áður en verkefni hefst. Horft er þar til að mynda til ástands jarðvegs og gróðurs, mikilvægra fuglategunda, verndargildis gróðurtegunda og vistkerfa, kolefnisforða, grósku og grýtni. Þegar er komin góð greining á svæðinu þarf að hanna verkefnið á þann hátt að þar verði ávinningur í víðu samhengi.

Til að tryggja gæði og ávinning, þarf líka að vera gott aðgengi að upplýsingum og rannsóknum. Þó vissulega bætist alltaf í rannsóknir hólendis, vantar enn töluvert þar upp á, t.d. hvað varðar ágengi trjategunda, losun vegna jarðvinnslu og rannsóknir á líffjölbreytni. Viðurkennd gögn eru grunnforsenda vottaðra loftslagsverkefna en þegar gögnum er ábótavant, þarf að vinna með bestu upplýsingar sem eru í boði hverju sinni og hanna verkefni á varfærinn hátt. Sú hönnun getur falið í sér að forðast einrækt trjategunda og skilja eftir svæði inn á milli sem eru valin með tilliti til líffjölbreytni, kolefnisforða og verndargildis. Einnig þarf að gera ítarlegt áhættumat í samtali við hina ýmsu sérfræðinga og vakta verkefni reglulega út verkefnatímann, sem er

í tilfelli vottaðra skógræktarverkefna yfirleitt 50 ár. Afar mikil tækifæri eru í því að nýta náttúrumiðuð loftslagsverkefni til að safna ítarlegum gögnum um náttúrufar og lífríki til lengri tíma. Til dæmis setja myndavélar á verkefnasvæði til að fylgjast með þróun fuglalífs, vakta líffjölbreytni og mæla reglulega sýrustig og heilbrigði jarðvegs samhliða kolefnisbindimælingum. Einnig er hægt að nýta verkefni til að fylgjast með sjálfsáningu tegunda. Möguleikar á fjölbreyttri gagnasöfnun í 50 ára verkefnum eru í raun óþrjótandi og myndi nýstast víða í samfélaginu.

Loftslagsskógrækt er fýsilegur kostur þegar kemur að vottuðum náttúrumiðuðum lausnum. Það er vegna góðrar bindigetun þeirra tegunda sem eru notaðar og góðs aðgengis að upplýsingum og rannsóknum. Loftslagsverkefni þurfa þó að vera fjölbreytt til að við náum ávinningi á mismunandi sviðum og er því mikil þörf á því að greina og auka fýsileika vottaðra verkefna í endurheimt vistkerfa til að stýra fjármagni einnig á þá staði. Á það ekki síst við ef kröfur til innfluttra tegunda aukast enn frekar.

Ósonlagið er klárt, hvað næst? Það er stundum yfirþyrmandi að sinna verkefnum í umhverfisgeiranum þar sem allt er í rauninni „næst“. Svo ég afmarki mig við efni greinarinnar og fjalli um það sem er næst hjá mér sjálfri, þá er það fyrst og fremst að hanna fjölbreytt loftslagsverkefni sem ganga ekki á önnur lykilkorf jarðar. Læra meira, gera betur og hvetja aðra til að gera það sama. Það geri ég helst með áframhaldandi opnum og heildarlegum samtölum við aðila með mismunandi hagsmuni, þekkingu og reynslu. Eins held ég áfram að stappa stálinu í dóttur mína með lausnir og bjarta framtíð að leiðarljósi.

Höfundur er land- og umhverfisfræðingur og verkefnastjóri vottunar og gæða hjá Yggdrasil Carbon.

MITSUBISHI ELECTRIC
Changes for the Better

- Loft í loft
- Loft í vatn
- Vatn í vatn

Varmadælur Vörukaup ehf

516-2600
vorukaup@vorukaup.is

Vörukaup

Skaftárhreppur auglýsing um skipulagsmál

Sveitarstjórn samþykkti á fundi sínum 3. apríl sl. að auglýsa eftirfarandi skipulagstillögur:

1. Breyting á deiliskipulagi Teygingalæks
skv. 1. mgr. 43. gr. skipulagslaga nr. 123/2010
Breytingin felst í stækkun byggingareits undir núverandi starfsemi og fjölgun kerja úr 14 í 20.
Á byggingareit A fjölgar kerjum um 4 en á reit C um 2.
Um er að ræða uppfærslu á deiliskipulagi m.t.t. núverandi ástands.

2. Breyting á deiliskipulagi íbúða- og frístundabyggðar í landi Efri-Víkur, Selhólavegur
skv. 2. mgr. 43. gr. skipulagslaga nr. 123/2010
Breytingin felur í sér að bætt er við byggingarreit fyrir 250 m² en á móti er felld út skemma á lóðinni Selhólavegur 6 (L224466).

Ofangreindar tillögur liggja frammi til kynningar á skrifstofu Skaftárhrepps, Klausturvegi 4 á skrifstofutíma sveitarfélagsins. Að auki er hægt að nálgast tillögurnar á www.klaustur.is sem og í skipulagsgátt undir málsnúmerum 310/2024 og 311/2024. Mál 1 er í kynningu frá og með 8. apríl til 20. maí 2024. Mál 2 er í kynningu til 6. maí 2024.

Athugasemdum og ábendingum skal skila skriflega á skrifstofu Skaftárhrepps, Klausturvegi 4, 880 Kirkjubæjarklaustri eða á netfangið klaustur@klaustur.is.

Sveitarstjóri Skaftárhrepps
Einar Kristján Jónsson

Lífræn hreinsistöð

Fyrirferðalítill með 25 ára ábyrgð
Engin rotþró eða hefðbundin siturlögn
Margar stærðir í boði
Tæming seyru á 3 - 5 ára fresti

IDNVER

Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

WPL
Diamond

EIGNAMÍÐLUN

Grensásvegi 11 108 Reykjavík
Sími 588 9090 | eignamidlun.is

JARÐIR

Erum með trausta kaupendur að stórum jörðum utan hefðbundinna ferðamannasvæða.

Góðar greiðslur í boði fyrir réttar eignir.

Hafið samband við Ólaf og Rögnvald.

Ólafur H. Guðgeirsson
MBA, löggiltur fasteignasali
sími 663 2508
olafur@eignamidlun.is

Rögnvaldur Örn Jónsson
Löggiltur fasteignasali
sími 660 3452
rognvaldur@eignamidlun.is

Að höndla sér hross til reiðar

Orðsins list kemur að þessu sinni úr Íslendingasögunum.

Hrafnkels saga Freysgoða, einnig oft nefnd Hrafnkatla, er hluti Íslendingasagna og þekktust sagna Austfirðinga.

Hrafnkell Hallfreðarson kom fimmtán ára gamall með foreldrum sínum á skipi frá Noregi og tók skipið land undan Breiðdal. Var það á 10. öld. Hrafnkell nam land á Aðalbóli í Hrafnkelsdal. Hann átti dýrgrip mikinn, hestinn Freyfaxa og nefndi hestinn að

Mynd af forsiðu Hrafnkötlu og teikning úr bókinni.

hálfu til goðsins Freys sem hann dýrkaði mjög. Strengdi Hrafnkell þess heit að hann skyldi þeim manni að bana verða sem riði Freyfaxa í leyfisleysi.

Einar Þorbjörnsson á Hóli í Hrafnkelsdal fékk tvö misseri vist hjá Hrafnkeli sökum fátæktar heima fyrir og hlaut það verkefni að „reka heim fimm tigi ásaudaðar í seli og víða heim öllum sumarviði“, líkt og Hrafnkell útskýrði fyrir honum um leið og hann tók honum vara fyrir að ríða Freyfaxa sem gengi ásamt tólf hrossum öðrum laus í dalnum.

/sá

„Einar fer nú heim eftir klæðum sínum og flytur heim á Aðalból. Síðan var fært í sel fram á Hrafnkelsdal, þar sem heitir að Grjótteigsseli.

Einari fer allvel að um sumarið, svo að aldrei verður sauðvant allt til miðsumars; en þá varð vant nær þrjá tigi ásaudaðar eina nótt. Leitar Einar um alla haga og finnur eigi; honum var vant fjárens nær viku. Það var einn morgun, að Einar gekk út snemma, og er þá birt af allri sunnanþokunni og úðinni.

Hann tekur staf í hönd sér, beizli og þófa; gengur hann þá fram yfir Grjótteigsá; hún fellur fyrir framan selið; en þar á eyrunum lá fé það, er heima hafði verið um kvöldið. Hann stökkti því heim að selinu, en fer að leita hins, er vant var áður. Hann sér nú stóðhrossin frammi á eyrunum og hugsar að höndla sér hross nokkurt til reiðar, og þóttist vita, að hann myndi fljóttara yfir bera, ef hann riði en gengi. Og er hann kom til hrossanna, þá elti hann þau, og voru þau nú skjör, er aldrei voru vön að ganga undan manni, nema Freyfaxi einn; hann var svo kyrr sem hann væri grafinn niður.

Einar veit að líður á morguninn, og hyggur, að Hrafnkell myndi eigi vita, þótt hann riði hestinum. Nú tekur hann hestinn og slær við beizli, lætur þófa á bak hestinum undir sig og ríður upp hjá Grjóttárgili, svo upp til jökla og vestur með jöklinum, þar sem Jökulsá fellur undir, svo ofan með ánni til Reykjásels. Hann spurði alla sauðamenn að seljum, ef nokkur hefði séð þetta fé, og kváðst enginn séð hafa. Einar reið Freyfaxa allt frá eldingu og til miðs aftans; hesturinn bar hann

skjótt yfir og víða, því að hann var góður af sér. Einari kom þá í hug, að honum mundi mál heim að reka það fé fyrst, er heima var; þótt hann fyndi hitt eigi; reið hann þá austur yfir hálsa í Hrafnkelsdal.

En er hann kemur ofan að Grjótteigi, heyrir hann sauðajarm fram með gilinu, þangað sem hann hafði fram um riðið áður; snýr hann þangað til og sér renna á móti sér þrjá tigi ásaudaðar, það sa ma, sem vantað hafði áður viku, og stökkti hann því heim fénu. Hesturinn var votur allur af svita, svo að draup úr hverju hári; hann var mjög leirstokkinn og móður ákaflega; hann veltist um tólf sinnum, og eftir það setur hann upp gnegg mikið; síðan tekur hann á mikilli rás ofan eftir götunum. Einar snýr eftir honum og vill komast fyrir hestinn og vildi höndla hann og færa hann aftur til hrossanna. En hann var þá svo styggur, að Einar komst hvergi í nánd honum. Hesturinn hleypur ofan eftir dalnum, og nemur eigi staðar fyrr en hann kemur heim á Aðalból.“

Íslendinga sögur, Reykjavík, Félagsprentsmiðjan, 1911, bls. 6-7.

Með stafsetningu og teikningu úr útg. Halldórs Kiljan Laxness, 1942.

Þeir sem ekki þekkja Hrafnkels sögu ættu nú að verða sér úti um hana og lesa hvernig sögunni lyktaði, hún er æsispennandi.

Pétur Pétursson er hér í makindum með mjólkurkúnni sinni Jöklu sem ber sama nafn og sama litahátt og rjómalíkjör þeirra hjóna. Mynd / Einkaeign

Hönnunarkeppni:

Jöklapeysur úr íslenskum lopa

Mjólkurfræðingurinn og frumkvöðullinn Pétur Pétursson setur nú á fót hönnunarsamkeppni í tengslum við fyrirtæki sitt Jöklu.

Stofnuðu þau hjónin, hann og Sigríður Sigurðardóttir, Jöklavin ehf. fyrir réttum fimm árum síðan með það fyrir augum að hefja framleiðslu á hágæða íslenskum rjómalíkjör.

Þekkja vitaskuld margir til þess lostætis sem kom á markaðinn 2021, en segir Pétur aðspurður að með gæði landsins okkar í huga hafi honum komið til hugar að halda samkeppni sem tengir þjóðarstoltið, íslensku lopapeysuna, við afurðina sína alíslensku – rjómalíkjörinn.

Þrjónagleði

„Ég sá þetta fyrir mér ljósflíandi,“ segir Pétur glæðlega. „Rjóminn, jökullinn og ullin eiga sterkar rætur í okkur landsmönnum.“

Því fannst mér tilvalið að efna til samkeppni þar sem fólk hannar lopapeysur og vinnur með liti sem koma úr árfarvegum jökla, þá til að mynda bláan, ljósbrúnan og svo rjómalitan – eins og sjá má á flöskum rjómalíkjörsins Jöklu. Möguleikarnir á munstri peysunnar eru óteljandi og hægt að tvínna saman liti, merki Jöklu, árfarveg, mjólkurkúr eða annað sem fólk kemur til hugar.“

Hönnun vinningspeysu

„Svo tekur ullarfyrirtækið Ístex á móti þrjónuðum peysum frá fólk og munu dómarrar velja vinningshafana fyrir 29. maí.

Veitt verða verðlaun fyrir fyrsta, annað og þriðja sætið auk þess sem frumlegasta peysan verður valin. Þannig nú geta þrjónaglaðir landsmenn lagst undir feld og farið að hanna vinningspeysu til að senda inn.

Í kjölfarið fannst mér upplagt að halda heljarinnar verðlaunafhendingu og veislu núna í lok maí í félagsheimilinu Hlégarði – enda Mosfellsbærinn mitt hverfi. Þar verða gestir klæddir í aðsendar peysur og fá að mynda sér skoðun á verðlaunasætunum. Dórnefndin hefur þó valdið og ekki verður boðið upp á símakosningar,“ segir Pétur hlæjandi.

Verðlaunafhending og veisla

Úrslitakvöldið er öllum opið, veislustjóri sér um gleðina, snarl verður í boði og tónlist mun óma um loftið. Veglegir vinningar verða í boði, t.d. veitir Markaðsstofan Icelandic Lamb hverjum vinningshafa 30 þúsund króna gjafabréf, Mjólkursamsalan gefur veglegar osta- og göðgætiskörfur, Sleipnir Tour gleður þá með ferð fyrir tvo upp á Langjökul og Ístex gefur vinningshöfunum væðarvoðir hannaðar af Véðsi Jónsdóttur, yfirhönnuði hjá Ístex, sem einnig ber titilinn formaður dórnefndar.

„Það er um að gera að spreyta sig á þessu,“ segir Pétur. „Senda svo þrjónaðar peysur til Ístex, Völuteig 6, 270 Mosfellsbæ fyrir 29. maí næstkomandi og mæta hress í Hlégarð klukkan átta, föstudagskvöldið 31. maí.“

Þetta verður stuð!“

/sp

BYKO
GERUM ÞETTA SAMAN

HONDA
Sölu- og Tengiliður
Gunnar Ólason

**HONDA SLÁTTUVÉLAR
SLÁTTUORF OG
SLÁTTUTRAKTORAR**

www.byko.is/honda | honda@byko.is | 821-4034

Byggingarstjóri

Ertu í byggingarhugleiðingum eða kominn af stað með framkvæmdir? Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllum byggingarstigum og vera tengiliður við byggingarfulltrúa fyrir þig. Hafið samband í síma 852-3222 eða á netfang: asgeirvil@gmail.com

Lúðrasveit Þorlákshafnar kröftug sem aldrei fyrr.

Myndir / Aðsendar

Ágústa Ragnarsdóttir.

Þorlákshöfn:

Lúðrasveitin fagnar 40 árum

– Tónlistarveisla og hundrað manns á sviði

Árið 1984 hóf Lúðrasveit Þorlákshafnar starfsemi sína, stórkostlegt framtak í þá rúmlega 1.000 manna plássi, undir stjórn Róberts Darling, mikils frumkvöðuls í tónlistarlífi bæjarins.

Í dag telja meðlimir sveitarinnar 45 manns, frá átján ára að sjötugu, sem búa að því að þrátt fyrir aldursbilið er ekkert kynslóðabil enda tónlistin allra.

Verkefni hafa verið afar fjölbreytt í gegnum tíðina og í tilefni nú fjórutíu ára afmælis ætla lúðrasveitin að gera þeim skil með sannkölluðum stórtónleikum og afmælisveislu þann 13. apríl undir stjórn Daða Þórs Einarssonar. Dagskráin er afar metnaðarfull en með lúðrasveitinni munu m.a. stíga á svið Karlakór Selfoss, Jónas Sig. og Skítamóral. Tónlistin sjálf er eftir ólíka höfunda sem allir tengjast Suðurlandinu á mismunandi hátt og verður flutningur að stærstum hluta í nýjum útsetningum Össurar Geirssonar.

Tónlistarveisla með sunnlensku þema

„Við urðum 40 ára þann 23. febrúar nú í ár og ætlum í tilefni þess að halda afmælisveislu í Íþróttamiðstöð Þorlákshafnar,“ segir Ágústa Ragnarsdóttir, formaður Lúðrasveitar Þorlákshafnar. „Það verður sunnlenskt þema í loftinu sem endurspeglar fjölbreytileika þess sem við í lúðrasveitinni höfum verið að vinna með gegnum árin – allt frá klassískum verkum, með kórsöng og svo yfir í hardcore popp- og rokktonlist svo eitthvað sé nefnt.“

Segir Ágústa þemað snerta við rótum tónskálda þeirra verka sem flutt verða í afmælinu, en þau hafa öll tengingu við Suðurlandið á einn eða annan hátt. Elsta skáldið, Páll

Ísólffson, sé fæddur á Stokkseyri 1892 og það yngsta, Daði Freyr Pétursson, um 100 árum síðar, eða árið 1993.

Áætlað er að byrja afmælisgleðina á klassískum lögum með Karlakór Selfoss í farabroddi. Þeir eru um 60 manns, en auk lúðrasveitarinnar má óhikað áætla að mikið stuð verði á sviðinu. Lög á borð við Brennið þið vitar og Árnespjng munu gleðja gesti auk valdra laga Labba í Mánum. Vigdís Hafliðadóttir söngkona mun svo bætast í hópinn þegar kemur að flutningi lagsins Haustið 75, eftir Valgeir Guðjónsson tónlistarmann, sem lengi hefur búið á Eyrarbakka.

Allir í partígirnum!

„Eftir hlé færum við okkur svo yfir í tónlist sem varð þekkt í kringum aldamótin og 21. öldina, spilum til dæmis Think about things eftir Daða Frey. Svo kemur Jónas Sig. og hljómsveit og spila með okkur fjögur lög og að lokum spilar Skítamóral með okkur sex lög. Tónlistin er sérstaklega útsett fyrir þetta tilefni enda massa prógramm. Sautján lög á efnisskránni fyrir utan það sem er í kynningunum, en Vigdís Hafliðadóttir, sem verður einnig í hlutverki kynnis, mun fara yfir sunnlenska tónlistarsögu, bæði í tónum og tali,“ segir Ágústa sem segir lúðrasveitarmeðlimi vera komna í partígirnum.

Lúðrasveit Þorlákshafnar og gestir lofa frábærri afmælisveislu laugardaginn 13. apríl kl. 15.00 í Íþróttamiðstöð Þorlákshafnar sem – eins og stundum áður – verður breytt í tónleikahöll. Miða á gleðina má finna á tix.is og kostar miðinn 7.900 kr. en 5.500 kr. fyrir 14 ára og yngri. /sp

Sérstær þjónusta
að þínum þörfum

ALLT
FASTEIGNASALA

Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

SIJÁ NÁNAR
Á LOFT.IS

Speedfit® hraðtengi

John Guest Speedfit lagnakerfið er með hraðtengjum sem einfaldlega er smellt sama. Lagnakerfið hefur verið vinsælt meðal bænda um allan heim vegna þess hve fljótlegt og hagkvæmt það er í uppsetningu.

HTA® C-PVC neysluvatnslagnir

• Brennur ekki • Engin reykur • Bráðnar ekki • 98% endurvinnanlegt

LÁMARKAR
BAKTERÍUMYNDUN Í
NEYSLUVATNS-
LÖGNUM

LOFT&RAFTÆKI | Vatnsorka

Hjallabrekka 1 - Dalbrekkumegin | S: 564 3000

SÚLUR
STÁLGRINDARHÚS

**ALLT FRÁ
FYRSTU
HUGMYND AÐ
FULLBÚNU HÚSI**

- ▶ Hönnun og ráðgjöf
- ▶ Framleiðsla
- ▶ Uppsetning
- ▶ Verkefna- / byggingastjórn

Súlur
stálgrindarhús
fyrir atvinnu-, iðnaðar- og
íbúðarverkefni

✉ kristjan@sulurehf.is

🌐 www.sulurehf.is

☎ 669 0803

Segðu **BLESS**
við óværuna!

YKKAR
pest control

ALLT TIL NAGDÝRAVARNA

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruslunum

Vélabásinn:

Nýstárleg íhaldssemi

– Prufuakstur á Toyota C-HR

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Bændablaðið fékk til prufu hinn nýja Toyota C-HR. Þetta er fagaður smájepplingur með óvanalegt útlit og mikinn útbúnað.

Bíllinn í þessum prufuakstri var tvinnbíl með tveggja lítra bensínvél sem studd er af rafmagnsmótor. Hann er af svokallaðri Premium útgáfu, sem kemur meðal annars með nítján tommu álfelgum, leðuráklæði, rafdrifnu sportsæti, sjónlínuskjá og ýmsu fleiru. Þá var þessi bíll með fjórhjóladrifi sem er aukahlutur.

Samsvarar sér vel

Ein helsta sérstaða Toyota C-HR er nýstárlegt og djarft útlitið. Hönnuðum bílsins hefur verið gefinn laus taumurinn og minnir C-HR á concept bíla sem kynntir eru á bílasýningum en enda svo aldrei í framleiðslu. Hvergi er hægt að sjá eitthvað sem er gamaldags eða samsvarar sér ekki í heildarmyndinni.

Þegar gengið er að bílnum taka á móti manni bestu innfelldu hurðarhúnarnir sem blaðamaður hefur komist í tæri við. Til að taka bíllinn úr lás er nóg að ýta inn fremri hluta handfangsins og þá kemur aftari hlutinn út og helst þar þangað til ekið er af stað. Til að læsa er ýtt á takka sem bregst alltaf við, þrátt fyrir að notandinn sé í þykku hönskum og úti er hellirgning – eitthvað sem ekki er hægt að ganga að vísu á bílum með lykjalaut aðgengi.

Nóg af tökkum

Toyota lagði sig sérstaklega fram við að gera nýju kynslóðina af C-HR og finnst það þegar sest er um borð að um meiri lúxusbíl er að ræða en forverann. Allt sem hægt er að snerta er með mjúku föðri eða klætt leðri eða leðurlíki.

Innréttingin er framtíðarleg í útliti, en íhaldssemi í útfærslu á þann hátt að meira er um takka en í mörgum nýjum bílum og margmiðlunarskjárin spilar ekki höfuðhlutverk. Hefðbundnir hnappar hafa þann kost fram yfir snertiskjá að þeir sem hafa náð að kynna bílnum ættu að geta átt við stillingar með því að þreifa fyrir sér í staðinn fyrir að taka augun of lengi af veginum. Sjálfur margmiðlunarskjárin er skýr og með fallegt viðmót. Þar er hægt að nálgast nokkrar stillingar, stjórna tónlistarspilun og tengjast leiðsögukerfi – annars fer flest allt fram án hans. Þetta er ágæt tilbreyting frá mörgum öðrum bílum þar sem ofuráhersla er á margmiðlunarskjáinn og hefur Toyota fundið gott jafnvægi.

Hægt er að tengja símann þráðlaust við skjáinn með Android Auto. Í þessum prufuakstri kom upp villa í kerfinu og glataðist tengingin í nokkur skipti og lagaðist ekki nema slökkt og kveikt væri á bílnum. Samkvæmt upplýsingum frá Toyota er þetta eitthvað sem er hægt að laga með uppþærslu í gegnum netið. Venjulega Bluetooth-tengingin er annars mjög áreiðanleg.

Leðurklædd sportsæti

Eins og hefur komið fram eru sætin leðurklædd í Premium útfærslunni. Bílstjórnin getur stillt sætið sitt með rafmagn, en farþegar þurfa að gera það handvirk. Þá hefur ökumaðurinn möguleika á að stilla stuðninginn við mjóbakið. Heilt yfir eru framsætin prýðilega þægileg, en Premium útfærslan er með svokölluð sportsæti

Fáir bílar eru með jafn afgerandi útlit og Toyota C-HR. Þetta er vel útbúinn bíll með notendavænt umhverfi og alkunnan áreiðanleika Toyota.

Myndir / ál

Þessi bíll er nýr frá A til Ö, en það leikur enginn vafi á að þetta er Toyota C-HR.

Innréttingin er á margan hátt framtíðarleg, en samt mjög hefðbundin í notkun.

og fannst undirrituðum bólstrunin á sessunni vera þínu þröng og þrýsta aðeins á mjöðminna. Hugsanlega eru hefðbundnari sætin í ódýrari útgáfunum betri að þessu leyti. Rýmið er gott til höfuðs og fóta og ætti að duga flestum, þótt hárið á hávöxnustu öikumönnunum sé líklegt til að strjúkast við þakið. Í samanburði við eldri gerðina af Toyota C-HR er höfuðrýmið talsvert meira.

Aftursætin leynd á sér

Við fyrstu sýn virðast aftursætin vera afar þröng en raunin er hins vegar allt önnur. Séu framsætin í öftustu stöðu getur verið smá bjástur að koma fótunum fyrir. En þegar búið er að setjast getur fullorðinn einstaklingur vel við unað þar sem nóg rými er fyrir fætuna undir framsætinu og hnén aftan við sætisbakið.

Helst er hægt að gagnrýna að ekki sé mikið svigrúm fyrir kálfana. Þá er höfuðrýmið rétt nóg fyrir hávaxna í styttri tíma, þótt þeir muni líklega kvarta á lengri ferðalögum. Afturgluggarnir eru líka nokkuð stórir og hleypa mun meiri birtu inn en forveri þessa bíls.

Farangursrýmið er býsna vel formað og skothlerinn stór þannig að líklega verður hægt að koma fyrir barnavagni sem hægt er að brjóta saman. Gólfíð flúttir ekki við skothlerann þannig að það er þínu röst til að lyfta farangri yfir.

Hefðbundinn og hljóðlátur í akstri

Akstur Toyota C-HR er mjög hefðbundinn. Þetta er sjálfskiptur bensínbíl, með allar stangir og stjórnþæki

Aftursætin virðast þröng þangað til sest er um borð.

á sínum stað og ekkert sem kemur á óvart. Hann er snarpur og lipur og er þökkalega hátt undir hann. Við almennan borgarakstur eða á betri þjóðvegum er fjöðrunin alveg máttuleg. Bíllinn reynist hins vegar nokkuð hastur þegar ekið er á ósléttari vegum. Hljóðeinangrunin er góð og lítið mál að eiga í lágværum samræðum við sessunaut sinn. Þó heyrir alltaf smávægilegur dekkjadygur og berst malið í vélinni í farþegarýmið þegar hún fer á hærri snúninga. Dekkjadygninn má eflaust rekja til 19 tommu felganna og má búast við að hann sé minni ef ekið er á belgmeiri dekkjum.

Hybrid valkostur við dísil

Eins og áður segir er þetta tvinnbíl þar sem bensínmótor og rafmagnsmótor vinna saman. Bílnum í þessum prufuakstri var ekki hægt að stinga í samband, þó plug-in-hybrid útfærslur séu fáanlegar. Blendingskerfið í þessum bíl skilar sér í lítilli eldsneytiseyðslu og eru hybrid-bílar góður

valkostur við dísilbíla. Samkvæmt framleiðanda á eldsneytisnotkunin að vera rétt um fimm lítrar á hverja hundrað kílómetra. Það gæti verið nokkuð nærri lagi, en í þessum prufuakstri var meðaleyðslan 5,8 lítrar og var engin áhersla lögð á sparukstur.

Fjórhjóladrifið í C-HR virkar þannig að framhjólín eru tengd við bensínvélinna, á meðan afturhjólín eru knúin áfram af rafmagnsmótor. Þetta er afar rökrétt útfærsla á aldrifi í blendingsbíl þar sem í staðinn fyrir að tengja drifskafat við afturhjulinn liggja rafmagnssnúður aftur með bílnum.

Þessi bíll er 197 hestöfl og er hann 7,9 sekúndur að ná hundrað kílómetra hraða frá kyrrstöðu. Það hefur þótt gott í denn tíð, en eftir að hafa prufukeyrt hvern rafmagnsbílinn á fætur öðrum finnst undirrituðum C-HR hægur í þeim samanburði. Aflið er hins vegar alveg nóg fyrir alla almenna notkun.

Eins og gengur og gerist með nýja bíla í dag þá heyrast ýmis viðvörunarhljóð í akstrinum.

Þau eru ekki ærandi í Toyota C-HR eins og vill stundum vera. Þó heyrðist

Aðrir framleiðendur ættu að horfa til Toyota þegar kemur að innfelldu hurðarhúnunum.

oft eitthvert pípp sem undirritaður skildi aldrei hvað átti að tákna þar sem hvergi fylgdi skýring á við hverju væri verið að vara.

Niðurstaða

Helstu mál í millimetrum: Lengd, 4.362; breidd, 1.832; hæð, 1.564. Ódýrasta útgáfan á C-HR er á 6.790.000 krónum, en verðið á bílnum í þessum prufuakstri er 9.490.000 krónum með virðisaukaskatti.

Þegar bíllinn er skoðaður að utan er auðvelt að áætla að hann sé þröngur, en þegar inn er komið er nóg pláss fyrir fjóra fullorðna og einn ungling. Þó C-HR sé nýstárlegur í útliti er notkun bílsins hefðbundin og fór hann langt fram úr öllum væntingum.

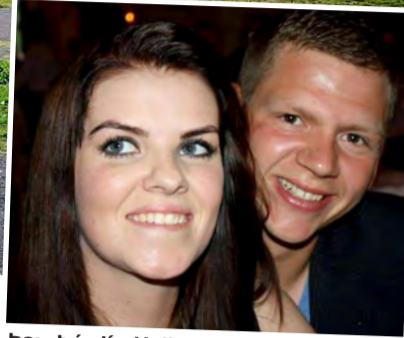
Hvað verðið varðar þá er tæp níu og hálf milljón býsna mikill peningur, sérstaklega þegar skoðaðir eru aðrir bílar sem fást fyrir svipaða fjármuni. Það er hins vegar vel hægt að mæla með að fólk kynni sér þennan bíl og eru ódýrari útgáfurnar á samkeppnis-hæfni verði.

Býlið Ytri-Hofdalir í Skagafirði.

Myndir / Aðsendar

Pau Þórdís Halldórsdóttir og Herbert Hjálmarsson á góðri stund.

Bóndinn:

Dýrmæt samvinna

Þórdís Halldórsdóttir bóndi kynnir lesendum búskap sinn á Ytri-Hofdölum í Skagafirði.

„Foreldrar mínir, Halldór Jónasson og Halldóra Lilja Þórarinsdóttir, kaupa jörðina vorið 1986, flytja þá úr Svarfaðardalnum og hafa búið hér óslitið síðan. Við erum þrjú systkinin, Þórarinn, Bjarki og Þórdís. Ég og elsti bróðirinn, Þórarinn, eigum orðið reksturinn á Ytri-Hofdölum. Foreldrar mínir og Þórarinn búa í öðru íbúðarhúsinu á jörðinni og ég í hinu ásamt mínum manni, Herberti Hjálmarssyni, og tveimur börnum. Herbert er sjálfstætt starfandi húsasmíðameistari, en aðstoðar okkur í búskapnum þegar þess þarf. Bjarki, miðjubróðirinn, sér svo um að vinna á vélaúthaldi sem við eigum, sem er grafa, jarðyta og snjósmokstursúthald. Búskapurinn hefur vaxið og dafnað síðan foreldrar mínir fluttu hingað fyrir tæpum fjórtíu árum, en m.a. hefur bústofninn stækkað í allar áttir. Ég sest að hér og fer inn í búskapinn í og með frá 2012.“

Býli, staðsetning og stærð jarðar? Býlið er Ytri-Hofdalir í Skagafirði.

Ábúendur, fjölskyldustærð og gæludýr? Halldór Jónasson og Halldóra Lilja Þórarinsdóttir, Þórarinn Halldórsson, Þórdís Halldórsdóttir, Herbert Hjálmarsson, Hjálmar Herbertsson, sex ára og Iðunn Ýr Herbertsdóttir, 9 mánaða. Á bænum er einn gamall köttur en til stendur að hún fái félagsskap tveggja kettinga sem eru væntanlegir. Tveir Border Collie hundar eru svo til að halda öllu á sínum stað. Á bænum búa sum sé sjö manns í tveimur húsum, sem er mjög hentugt á löngum vinnudögum – að hægt sé að hlaupa inn til ömmu, eða afinn bjargi til við fjósverkin, létti undir eða hlaupi í skarðið.

Gerð bús og fjöldi búfjár? Á Ytri-Hofdölum er blandaður búskapur, 31 árskýr í básafjösi með rörmjaltakerfi. Nautgripir, uppeldi á bæði kvígum og svo nautaeldi. 200 kindur og svo rétt tæplega 30 hross sem er blanda af folaldsmerum og reiðhrossum.

Hvers vegna velur þú þessa búgrein? Ástæðan fyrir þessu vali er alls konar, áhugi á alls konar ræktun er aðallega svarið og áhugi á dýrum og búskap almennt.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Dagarnir byrja og enda á mjóltum og gjöfum. Síðan er mjög mismunandi hvað hver dagur ber í skauti sér og verkefni eru ýmis og mismunandi eftir árstíðum.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Skemmtilegustu bústörfin eru þegar fæðist fallegur gripur, hvort sem það er kálfur sem er fallegur á litinn og er kvíga – sem er alltaf plús, eða þegar koma skrautleg og vel gerð lömb í heiminn.

Þeir eru góðir saman, afinn, Halldór Jónasson, og afadrengurinn, Hjálmar Herbertsson.

Á Ytri-Hofdölum er blandaður búskapur, 31 árskýr í básafjösi með rörmjaltakerfi.

Kotrosknar kindur.

Leiðilegustu bústörfin eru að þurfa að fella veika gripi eða þegar ekki tekst af einhverjum ástæðum að ná afkvæmunum lifandi í heiminn.

Hvað er það jákvæða við að vera bóndi? Það jákvæða við að vera bóndi er tengingin við dýrin, náttúruna og lífið. Enginn dagur er alveg eins, fjölbreytnin er mikil og þótt vinnan sé mikil þá er þetta skemmtilegt í flestum tilfellum og ákveðin forréttindi að vinna við það sem manni finnst skemmtilegt og hefur áhuga á.

Hvernig væri hægt að gera búskapinn ykkar hagkvæmari? Búskapurinn er tvímælalaust hægt að gera hagkvæmari með tæknivæðingum á borð við nýtt fjós sem er í bígerð. Þegar að kyngreint sæði í nautgriparkættinni hefur verið innleitt er hægt að ná góðri hagræðingu í framleiðslunni þar.

Hvernig sjáid þið landbúnað á Íslandi þróast næstu árin? Landbúnaður þróast vonandi næstu árin til meiri stöðugleika, sem er kannski bjartsýni, en vonandi verða íslenskar vörur og erlendar vörur betur aðskildar á markaðinum fyrir neytendur.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Fyrstu viðurkenningarnar sem við fengum fyrir afurðirnar okkar bæði í sauðfjárræktinni og mjólkurframleiðslunni.

Instagram-síða: @hofdaladisa

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMÍÐSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

Lótel
HÓTELVÖRUR

Vorútsala!

Háannatíminn er á næsta leyti - verslaðu hágæða hótelvörur á enn betra verði.

- ✓ Slitsterk og endingargóð handklæði
- ✓ Verðin frá 890 kr. án vsk. fyrir baðhandklæði 70x140 cm
- ✓ Bómullarblönduð rúmföt, hvít eða með satínróndum
- ✓ Sængur, koddar, dýnunhlífar og margt fleira

Sjáðu úrvalið okkar á heimasíðunni www.lotel.is.
Hafðu samband: hallo@lotel.is

EYJALIND

Varahlutir i VOLVO Vinnutæki

[Vertu vinur okkar á Facebook](https://www.facebook.com/vertuvinur)

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Til sölu öflugur fjallatrúkkur

Chevrolet Kodiak 2006(byggður á MAN 1991) 8x8.

- Vél 6,6L Duramax og Allison sjálfskiping.
- Ekinn 37 þús mílur.
- Hásingar Unimog með niðurgírur, dekk 54"
- Úrhleypibúnaður sem er tölvustýrður.
- Luxus innrétting með sætum fyrir 11 manns.
- Gríðalega mikið af búnaði er í bílnum.

Nánari upplýsingar og myndir á
www.icebreaker.is eða Friðrik
gegnum póstfangið fh@icebreaker.is

Verð 39 mkr. auk vsk.

Matarkrúkurinn:

Paella með skelfiski

– fyrir sex manns

Hafliði Halldórsson
hafliði@icelandicdamb.is

Paella er einfaldur réttur og til í ýmsum útgáfum, grunnurinn þó alltaf sá sami með hrísgrjónum, tómötum og lauk sem í er bætt kjöti eða fiski og skelfiski, eða jafnvel blöndu af þessu. Nafnið er dregið af latneska orðinu patella, sem þýðir einfaldlega panna.

Flestir eru sammála um að paella sé upphaflega frá Valencia á Spáni, en það eru þó uppi ýmsar skoðanir á því sem er ómögulegt að sanna eða afsanna og verður ekki reynt hér. Kröfur um uppruna paellu ná til meginþorra Spánar og yfir til Baskalóða í Suðvestur-Frakklandi. Samkvæmt sögunni sem hér er rakin á rétturinn uppruna sinn hjá bændum og verkamönnum við störf sín á hrísgrjónaökum nálægt borginni Valencia, en þar eru enn ræktuð í allstóru votlendi svokölluð stutt hrísgrjón sem eru einmitt uppistaða paellu, sem styður vel kenninguna um upprunann. Bændur nærðu sig og sína við vinnuna með því að nota það sem til féll. Hrísgjón og hvaðeina sem fékkst á ökrunum og í næsta umhverfi þeirra var sett á pönnu og soðið saman yfir eldi til hádegisverðar. Hrísgjón, laukur, tómatar var þá uppistaðin, kanínukjöt, endur og jafnvel sniglar voru notaðir og einstaka sinnum kjúklingur.

Síðar taka borgarþáttar í Valencia til við paellu-gerð og nota þá ýmsa próteingjafa í pottana, meðal annars ál og smjörbaunir. Vinsældir paellu springa svo út með bættum hag almennings í Valencia, sem í auknum mæli halda veislur og samkomur

utan borgarinnar þar sem paella verður oft og oftast veislumáltíðin, enda einföld í matreiðslu og auðvelt að metta fjölda manns með góðri paellu. Á þessum tíma, fyrir um 200 árum síðan, eru útgáfurnar orðnar fjölmargar, og taka eflaust mið af árstíðum og hvaða hráefni eru fáanleg hverju sinni. Hér er farið að nefna til sögunnar ferskt rósmarín, paprikuduft, hvítlauk, ólífuolíu og saffran. En fiskur, og skelfiskur, kemur ekki til sögunnar fyrr en síðar. Paella er sem sagt matur alþýðunnar í grunninn, en orðin veislumáltíð sem fæst á veitingahúsum um allan

heim, og er einkenni fyrir ákveðinn stað og matarmenningu, eins og svo margt sem við borðum í dag.

Nú er algengast að paella sé gerð með skelfiski í aðalhlutverki, það er útgáfan sem íslenskir ferðamenn hafa margir smakkað á Spáni og víðar.

Ég hef lengi haft dálæti á paellu, elda hana nokkuð reglulega og hún er frábær kostur í veislur og mannamót, allt eftir efnunum og aðstæðum hverju sinni. Ég er jú ekki uppalinn á Spáni, er ekki bundinn við akkúrat ákveðna uppskrift og get þess vegna deilt í og hagað seglum eftir því hvernig

vindar blása og hvet ykkur til þess sama. Í uppskriftinni nefni ég bara skelfisk, sem er viljandi mjög opið en ég hef stundum bætt upp magnið með öðrum fiski og eða kjúklingi. Best er að velja fisk sem er tiltölulega fastur í sér, eins og steinbít, keilu og skötusel. Ef þið notið kjúkling þarf að gæta þess að elda hann alveg í gegn og setja á pönnuna áður en hrísgrjónin fara á hana. Eða jafnvel elda til hliðar t.d. í ofni og bæta á pönnuna í lokin.

Svo er rétt að vara fólk við því að nota í þessa uppskrift og aðrar svokallaðar risarækjur/

tígrískrækjur, sem eru ekki sérstaklega heilsusamleg vara, né framleidd á sjálfbærán hátt, en þessar rækjur eru mikið boðnar okkur neytendum í verslunum og á veitingahúsum.

Paella með skelfiski
300 g paella-hrísgrjón (risotto hrísgrjón, algengari í verslunum, henta líka vel)
2 laukar
3 hvítlauksrif
800 ml kjúklingasoð (eða vatn og kjúklingakraftur)
1 dós tómatar, um 400 g
4 msk. ólífuolía
1 tsk. saffran-krydd (má sleppa)
1 rauð paprika
3 tsk. paprikuduft
100 g frosnar ertur, afþíddar
1 kg skelfiskur, afþíddur og hreinsaður
Steinselja
1 sítróna, skorin í báta

Pillið og saxið lauk og hvítlauk, veljið stóra og góða pönnu og setjið á meðalhita og svitið lauk og hvítlauk í olúnni í 2-3 mínútur. Hreinsið papriku af fræjum, saxið gröft, bætið í og svitið í 2-3 mínútur til viðbótar. Bætið grjónum saman við og hrærið vel svo olían þeki öll hrísgrjónin, hellið kjúklingasoði og tómötum saman við, bætið þurrkryddi saman við og sjóðið í um 10 mínútur eða þar til hrísgrjónin eru soðin. Athugið að hræra í reglulega til að forðast að brenni við á pönnunni. Bætið þá skelfiski saman við, hrærið vel í og sjóðið í um 5 mínútur til viðbótar, smakið til með salti og sítrónusafa. Dreifið ertum og saxaðri steinselju yfir og berið fram með sítrónubátum. Tilvalið að bera fram með góðu brauði og fersku salati og njóta í góðum félagskap.

KROSSGÁTA Bændablaðsins

	217	PAPPÍRA	DÆSA BYLGJAST	TUNGU- MÁL	MATJURT	HLYKKUR GRÓF	LITPROTA	
		SJÁVAR- DYR						FLANA
		BELJAKI			PAKKHÚS			
		LÆVÍSAN			HAMINGJA			
					ILLINDI			
		TÖNN		SUNKA				JAPLA
		KALK- STEINN		GISTI- STAÐUR				
FÖRNAR- GJÖF	↓	KRÚSI- DÚLLUR	HÉRAÐ Á INDLANDI ÞÓGGUN		FÍKINN		TITILL VAND- VIRKNI	
RÍKI Í AFRÍKU						UMFRAM ÚT- DRÁTTUR		
EYDI- LEGGJA					TVEIR EINS	EIGRA FÍÐRING- UR		
GJALD- MÍÐILL			EINS	MÆLI- EINING ÁSYND		NAFN KLAUFDÝR		
		MÁNUÐUR SPIL			SÍÐRI GAMALL			LÍÐ
FISKUR				GEIGUR AFTURHLÍÐ				KALLORD VESÆL
LEIKUR						TÓNLIST NÓTA		
STUTTNEFNI			VIRKI					
			AF- RAKSTUR			RÝJA		
STAFUR					STERKJA			

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

	216	PAKKHÚS	MEIRI GLUND- ROÐI	Æ	STERKA	BOLUR	S	SKYANPA SEMINGI	B	HUGLITIL	VALDI			
		FALL- BEINN HRIKTA		L	Ó	Ð	R	É	T	T	U	R		
				M	A	R	R	A	ÁSTRÆA	O	R	S	Ö	K
		GÍMALD		G	E	I	M		HJÖL- GJÖRD HNETUR	F	E	L	G	A
		EKKI SÝRING		E	I			PRÓTTA SEINKAÐI		M	A	N	G	A
FJARRITI	↓	GRAS- BOLLI	MÁLTEKI GINNA	O	R	Ð	T	A	K	AFBRIÐI	Ð	TVEIR EINS MOKA	S	S
T	E	L	E	X			A	A	RANOT	Ö	F	U	G	T
FALLEGUR	F	A	G	U	R		ÁBUR	F	Y	R	R	STILLA RÁÐ	R	Ó
ÍLÁTI PARTA	T	U	N	N	U		TVEIR EINS	Ð	RÆKI- LEGAR TVO	N	Á	N	A	R
B	I	T	A				LJÓMI TOR- TRYGGJA	G	L	I	T	HEIMASÍÐA STÖKUM	V	E
	R						STAFUR FIKT	E	L	L	SVEIFLA TEGUND	V	E	I
VARA KREMJJA	T	O	R	F	A		FYRIR- BOÐI SKRUDDA	T	E	I	K	N	RÁS IDKA	Æ
	M	E	R	J	A		FORBOÐ	B	A	N	N	MÁSI ÁTT	D	Æ
GÓÐGÆTI	K	R	Á	S			HÖTUN	Ó	G	N	U	N	HISNI	F
UPPÁTEKI	T	I	L	T	Æ	K	I	GÆR- SIGAR	M	A	L	A	R	

www.bbl.is

Hannyrðir:

Lillemor bylgjuteppi

Uppskriftina með fleiri myndum og nánari leiðbeiningum er að finna á www.GARN.is.

Garn: Lillemor by Permin (25g/100m), fæst hjá Handverkskúnni. 3 dokkur af hverjum lit, samtals 12 dokkur.

Heklunál: 3 mm

Teppastærð: ca 70 cm á breidd og 90 cm á lengd eftir þvott. Teppið stækkar aðeins eftir þvott því mynstrið í því opnar sig betur.

Skammstafanir: sl. – sleppa, L – lykkja, LL – loftlykkja, LL-bil – loftlykkjubil, FP – fastapinni, ST – stuðull, 2STsam – 2 stuðlar heklaðir saman (úrtaka).

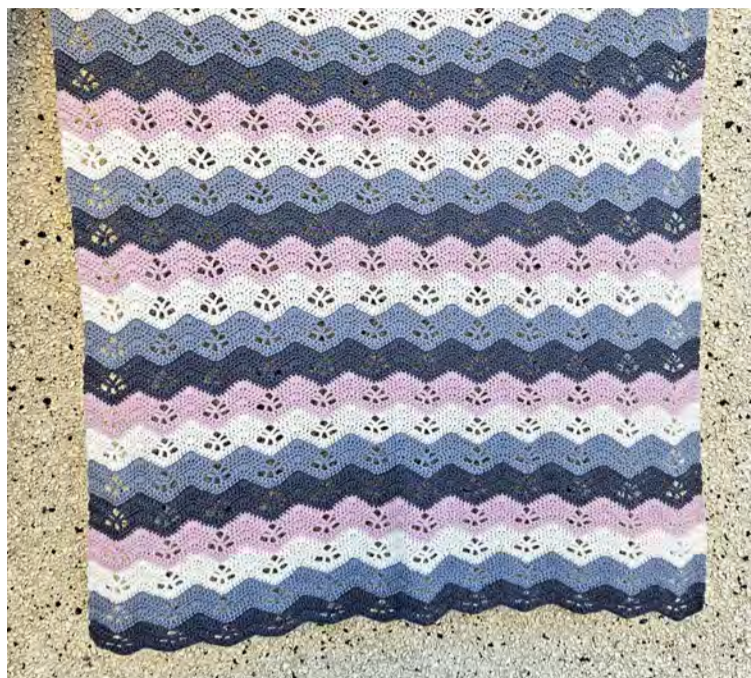
Fitjið upp 172 L – eða margfeldið af 14 + 4.

1. umf: Heklið 1 ST í þriðju LL frá nálinni (þessar 2 LL sem sleppt er teljast ekki með), *2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 4 L, 2STsam x 2, 1 ST í næstu 4 L, 2 ST í næstu L*, endurtakið frá * að * þar til 1 L er eftir af umf, 1 ST í síðustu L.

2. umf: Heklið 2 LL (telst ekki með), 1 ST í fyrstu L, *2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 2 L, 2 LL, sl. 2 L, 1 ST í næstu L, sl. 2 L, 1 ST í næstu L, 2 LL, sl. 2 L, 1 ST í næstu 2 L, 2 ST í næstu L*, endurtakið frá * að * þar til 1 L er eftir af umf, 1 ST í síðustu L.

3. umf: Heklið 2 LL, 1 ST í fyrstu L, *2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 3 L, 2 LL, sl. LL-bil, 1 FP á milli næstu 2 ST, 2 LL, sl. LL-bil, 1 ST í næstu 3 L, 2 ST í næstu L*, endurtakið frá * að * þar til 1 L er eftir af umf, 1 ST í síðustu L.

4. umf: Heklið 2 LL, 1 ST í fyrstu L, *2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 3 L, 2 ST

í næstu L, sl. [LL-bil + FP + LL-bil], 2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 3 L, 2 ST í næstu L*, endurtakið frá * að * þar til 1 L er eftir af umf, 1 ST í síðustu L.

Skiptið um lit.

5. umf: Heklið 2 LL, 1 ST í fyrstu L, *2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 4 L, 2STsam x 2, 1 ST í næstu 4 L, 2 ST í næstu L*, endurtakið frá * að * þar til 1 L er eftir af umf, 1 ST í síðustu L.

6. umf: Heklið 2 LL, 1 ST í fyrstu L, *2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 2 L, 2 LL, sl. 2 L, 1 ST í næstu L, sl. 2 L, 1 ST í næstu 2 L, 2 ST í næstu L*, endurtakið frá * að * þar til 1 L er eftir af umf, 1 ST í síðustu L.

7. umf: Heklið 2 LL, 1 ST í fyrstu L, *2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 3 L, 2 LL,

sl. LL-bil, 1 FP á milli næstu 2 ST, 2 LL, sl. LL-bil, 1 ST í næstu 3 L, 2 ST í næstu L*, endurtakið frá * að * þar til 1 L er eftir af umf, 1 ST í síðustu L.

8. umf: Heklið 2 LL, 1 ST í fyrstu L, *2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 3 L, 2 ST í næstu L, sl. [LL-bil + FP + LL-bil], 2 ST í næstu L, 1 ST í næstu 3 L, 2 ST í næstu L*, endurtakið frá * að * þar til 1 L er eftir af umf, 1 ST í síðustu L.

Skiptið um lit. Endurtakið 5.-8. umferðir 24 sinnum, eða þar til teppið hefur náð æskilegri lengd. Heklið svo 9. umferð einu sinni.

9. umf: Heklið 1 LL, 1 FP í fyrstu L, *2 FP í næstu L, 1 FP í næstu 4 L, sl. 1 L, 1 FP í næstu 2 L, sl. 1 L, 1 FP í næstu 4 L, 2 FP í næstu L, endurtakið frá * að * þar til 1 L er eftir af umf, 1 FP í síðustu L.

ÓDÝR

gleraugu
umgjörð og gler

Gleraugu með glampa og rispuvörn

19.900 kr.

Sérsmíðum samdægurs í styrk +/- 6,0 með cyl. til 2,0

Margskipt gleraugu

39.900 kr.

Margskipt gler frá Essilor (afgreiðslutími +/- tvær vikur)

Hamrahlíð 17
Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

SIJÓNTÆKJAVERSLUN

Gott garn á góðu verði!

Sendum um allt land.

Handverkskúnni
www.garn.is
Hraunbæ 102a, 110 Reykjavík - sími 888-6611

SUDOKUPRAUTIR Bændablaðsins

Setja skal inn tölur frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt - og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Létt

	7	2	1	9		4	6
3	6	9		7			
				8		9	7
		3			1		9
5		6	9				8
9			8	2			5
	3	1			8	7	
2	9				3		5
			6	9	8	2	

Miðlung

				1		8	3
		6	8		9		
2				4			6
8			9				
			3				7
4	3				1		2
7	5		4				8
		3					4
1						5	7

Þung

	8	7	4				3
	4				8	2	
1			7				
9				5		4	8
		1	9				6
		8			7		
							9
				6	4		
3				2			1

Þyngst

							5	3
3				6				
6		8			7	2		
	5		8	4			9	7
					6	4		
					7			
5	1							
			3		1			
		9						8

Erfinginn:

Atvinnumarkmaður framtíðar

Gunnar Nói er hress og kátur drengur sem elskar Manchester United og KR en uppáhaldsmarkmaðurinn hans er Manuel Neuer.

Nafn: Gunnar Nói Sverrisson.

Aldur: 9 ára.

Stjórnumerki: Hrótur.

Búseta: Miðbær.

Skóli: Vesturbæjarskóli.

Skemmtilegast í skólanum: Íþróttir.

Áhugamál: Fótbolti, handbolti og tölvuleikir.

Tómstundaiðkun: Fótbolti og handbolti.

Uppáhaldsdýrið: Panda, hundar og kettir.

Uppáhaldsmatur: Grjónagrautur.

Uppáhaldslag: The Real Slim Shady með Eminem.

Uppáhaldslitur: Ljósgrænn.

Uppáhaldsmýnd: Godzilla x Kong.

Fyrsta minningin: Þegar ég var lítill þá læddist ég einu sinni fram úr rúminu, klæddi mig og fór fram

að fela mig. Pabbi fann mig svo seinna.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert: Að fara í Tívoli í Frakklandi með bróður mínum og frænda mínum.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór: Atvinnumaður í fótbolta í marki.

Við hvetjum sem flesta til að hafa samband sem langar að taka þátt!
sigrunpeturs@bondi.is

Stjörnuþá

Vatnsberinn þarf núna að taka sig taki og sýna röggsemi. Lífið á það til að flæða í kringum hann og meðfram honum, en hans biða þó ótal ævintýr sem hefjast um leið og hann tekur ákvörðun um hvert hann vill stefna. Þetta þarf hann að gera einn og óstuddur, óhræddur við afleiðingarnar. Happtölur 5, 23, 98.

Fiskurinn er einhvern veginn á réttum stað í lífinu finnst honum. Hann hefur áttað sig á að hamingjuna er einungis að finna innra með sér og getur nú veitt öðrum þá jákvæðu athygli sem hann hefur oft verið þekktur fyrir. Nærvera hans er öðrum gleðileg og hann gleðst að sama skapi við aukinn félagsskap. Happtölur 1, 15, 21.

Hrúturinn þarf að kjarna sig eins og sagt er. Fara út í náttúruna og njóta sólar eða rigningu, finna hin frumstæðu náttúruöfl sem hafa áhrif á okkur öll. Vaða ár eða leggjast á teppi undir tré. Róa þannig hug og hjarta og auka trúna á sinni persónulegri vegferð í lífinu. Happtölur 3, 28, 78.

Nautið er á ferð og flugi um þessar mundir, bæði andlega sem og í persónu. Það ætti að gera allt hvað það getur til að njóta lífsins og halda áfram að hlúa að sjálfum sér. Nautið þyrfti einnig að staldra við og velta fyrir sér skipulagningu lífs síns, með það fyrir augum að gera sem mest úr því sem eftir er. Happtölur 24, 4, 77.

Tviburinn hefur lengi verið í öruggum heimi sinnar eigin trúar. Hann hefur átt það til að vera handviss um að hlutirnir séu á einhvern einn hátt þó aðrir hafi reynt að benda honum á að fleiri hliðar séu á málum. Nú er kominn tími til að vera hreinskilinn við sjálfan sig og horfa á heiminn frá fleiri hliðum, jafnvel þó það sé ekki þægilegt. Happtölur 15, 1, 6.

Krabbinn hefur það á tilfinningunni þessa dagana að eitthvað óvænt liggir í loftinu. Vorfiðringurinn er farinn að kítla hann og því ekki úr vegi að opna allar dyr sem verða á vegi hans. Krabbanum er þó ráðlagt að hlaupa ekki fram úr sér, heldur halda ró og yfirvegun eftir bestu getu. Happtölur 8, 28, 31.

Ljónið þarfnast þess að um hann sé tekið og hann vafinn ástúð. Einhvern veginn hefur hann ekki alveg náð að jarðtengja sig í langan tíma en þyrfti öllu fremur að opna augun fyrir umhyggju fjölskyldu og vina enda undirstöðurnar þar styrkari en hann órar fyrir. Happtölur 8, 79, 34.

Meyjan er sífellt ánægðari með sjálfa sig enda hefur hún að mestu staðið við sín persónulegu loforð þetta árið. Styrkur hennar er öðrum veganesti og fleiri en færri líta upp til hennar á einn eða annan hátt. Leiðin er bein og greið með áframhaldandi elju. Happtölur 16, 71, 56.

Vogin er kát og glöð enda vor í lofti. Hún hlakkar til komandi tíma enda bara ljós á leið hennar næstu mánuði sem eiga eftir að vera henni happadrijúgir næsta vetur. Hún styrkist enn í sjálfstrausti sínu og vegferð og skal muna að veita öðrum af vellíðan sinni eftir bestu getu. Happtölur 15, 3, 8.

Sporðdrekin hefur átt við einhvers konar heilsuleysi að stríða, þungt hefur verið yfir og þarf hann að passa að hlúa að sér og sínum. Eitthvað glæðist þó úr málunum og von er á óvæntu happi þegar síst varir. Rétt er að deila þeirri gleði með öðrum enda samheldni og samstaða lykilorð næstu daga. Happtölur 52, 19, 23.

Bogmaðurinn á erfitt með að gleðjast yfir yfirlýstum hugsanaganganna. Hann veltir fyrir sér hvers vegna einhver skoðun á frekar rétt á sér en önnur. Innra með sér veit hann þó að enginn upplifir lífið á sama hátt og því það eina sem hann getur gert er að láta fólk ekki hafa áhrif á sig, jafnvel þótt það sé honum nákomandi. Happtölur 23, 90, 12.

Steingeitin er hugsi þessa fyrstu mánuði ársins. Ymsir þættir höfðu sterk áhrif á hana síðastliðið ár og hún, í kjölfarið, sagði skilið við sambönd sem hugnuðust henni ekki. Með það í huga er um að gera að komast að niðurstöðu um hvornig hún ætlar að njóta lífsins í framhaldinu. Happtölur 11, 15, 2.

Lóan er komin! Um þessar mundir eru heiðlour að tínast til landsins en apríl er hennar aðal komutími. Heiðlour hafa lengi verið einn helsti vorboðinn í hugum landsmanna þótt lóan sé reyndar ekki fyrsti farfuglinn sem kemur á vorin. Heiðlóa er meðalstór vaðfugl sem verpir í mólandi, bæði á heiðum og láglandi. Hún er að öllu leyti farfugl og færir sig til Vestur-Evrópu yfir vetrarmánuðina. Hún fer reyndar nokkuð seint, einstaka hópar finnast hér alveg fram í nóvember og suma milda vetur hafa jafnvel sést einstaka fuglar allan veturinn. Rúmlega helmingur af öllum lóum í heiminum verpir á Íslandi, eða um 300.000 varppör.

Mynd og texti / Óskar Andri Víðisson

Tíska:

Búum til betri heim

– Græni dregillinn, skref til framtíðar

Þeir eru æ fleiri sem hafa sterkmótaða framtíðarsýn jákvæðra umhverfis- og mannlífsþátta, en samtök GCFA (Green Carpet Fashion Awards) miða að því að varpa ljósi á einstaklinga og fyrirtæki sem reynast mikilvæg í sameiginlegri umbreytingu allra samfélaga.

Viðburður græna dregilsins, sem fyrst var haldinn árið 2017, fagnar jákvæðum öflum tískuheimsins sem mikilvægs fordæmis fyrir komandi kynslóðir.

Viðurkenningar og verðlaun eru veitt þeim sem þykja standa hvað fremst í því að knýja fram samtengdar menningarbreytingar á sviði stjórnmála-, félags- eða umhverfis. Alls eru teknir til sex þættir sem saman mynda óaðskiljanlega taug breytinga í samfélaginu. Skiptast þeir í (lauslega þýtt): Græðarann, Sendiboðann, Framtíðarsinnann, Spekinginn, Uppreisnarmanninn og Hugsjónamanninn. Tilgangur GCFA er að vekja athygli á þessum einstaklingum og virkja næstu kynslóð alþjóðlegra leiðtoga sem sameiginlega geta átt sterkan þátt í að leggja til pólitískar, félagslegar og umhverfislegar lausnir í átt að betri framtíð.

Nú í byrjun marsmánaðar var árlegur viðburður GCFA haldinn og verðlaunaafhending þeirra sviða sem voru nefnd hér að ofan voru eftirfarandi:

The Healer Awards/Verðlaun græðarans hlaut Mary Robinson, fyrrverandi forseti Írlands, mann-

réttindafulltrúi Sameinuðu þjóðanna og sérstakur erindreki SP um loftslagsbreytingar, auk þess að vera meðstofnandi og stjórnarformaður The Elders og stofnandi Project Dandelion (alþjóðlegrar herferðar kvenna í garð loftslagsmála).

Verðlaunin hlaut hún fyrir tímamótastarf við að berjast fyrir mannréttindum og áherslu hennar á skuldbindingu efnadra þjóðfélaga þegar kemur að fjármögnun verulegs taps og skaða fátækari landa vegna áhrifa loftslagskreppunnar.

The Messenger Awards/Verðlaun sendiboðans féllu í skaut Kalpona Atker, stofnanda og framkvæmdastjóra Bangladesh Center for Worker Solidarity (BCWS). Kalpona var fórnarlamb barnaprælkunar en er í dag alþjóðleg baráttukona réttinda vinnufólks. Verðlaunin eru viðurkenning hugrekki hennar, þrautseigju og forystu í að vekja athygli alþjóðastofnana á málum þrælkunar og að halda vörumerkjum ábyrgum.

The Visionary/Verðlaun hugsjónamannsins hlaut Angaangaq Angakorsuaq, grænlenstur umhverfissinni og vörður fornra sjamanískra hefða. Með störfum sínum við loftslagsvernd, málefni frumbyggja og hefðir þeirra kemur hann á framfæri mikilvægi þess að mannkynið komi fram við jörðina af virðingu.

The Rebel Awards/Verðlaun uppreisnarsinnans féllu í hlut tónlistarmannsins John Legend, fyrir vinnu sína að umbótum á refsirétti er

viðkemur kynþáttafordómum og misrétti auk þess að vera óþreytandi baráttumadur félagslegs réttlætis.

The Futurist Awards/Verðlaun framtíðarsinnans hlutu úgandísku hjónin Bobi Wine forsetaframbjóðandi og eiginkona hans Barbie Kyagulanyi, en þau þykja fyrirmynd í því að vilja stöðva hatur, grimmd, vistfræðilegt hrun, spillingu og ójöfnuð. Sannir leiðtogar þess sem heimirinn þarfnast og þess sem ættu að leiða allar þjóðir að því er fram kemur í orðum dómnefndar.

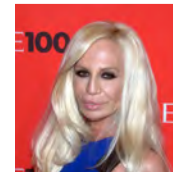
The Sage Awards/Verðlaun spekingings fékk António Guterres, framkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna, sem viðurkenningu fyrir hugrekki hans, skýran boðskap og óbilandi vinnu að umhverfis- og félagslegu réttlæti. Framsýn forysta hans, samúð og hollusta við að stuðla að friði, réttlæti og mannlegri reisn á heimsvísu var þar viðurkennd. Þykir António sýna þrotlausu viðleitni við að takast á við brýnustu áskoranir heimsins, áhrif og hvatningu til annarra að sjálfbærari framtíð.

Til viðbótar voru Game Changer Honor verðlaunin veitt tiskuhönnuðinum Donatella Versace sem viðurkenning fyrir þjónustu hennar og tengsl við LGBTQ+ samfélagið á heimsvísu. Stöðug aðgerðastefna Donatella hefur fellt LGBTQ+ réttindi inn í heim bæði tísku og menningu og hjálpað til við að styrkja borgaraleg réttindi samkynhneigðra og transfólks.

Hún gegnir meðal annars hlutverki sem langvarandi verndari Elton John AIDS Foundation auk stöðu meðstjórnanda The Rocket Fund. Er það herferð til að safna 125 milljónum dala til aðstoðar Elton John AIDS Foundation með það fyrir augum að binda enda á alnæmi fyrir árið 2030. Notar Donatella hvernig hún er að berjast gegn mismunum og hatri, en hún hefur gegnum tíðina verið óþreytandi boðberi þess að fjölbreytileiki sé jákvæður þáttur mannlífsins.

Þessi hugsjón er von um betri heim. Heim sem fær okkur til að horfa í kringum okkur og staldra við með von um að gera betur. Gera svo betur og innleiða það erfingjum jarðarinnar. Áfram við!

/sp

Þau Mary Robinson, Kalpona Atker, Angaangaq Angakorsuaq, John Legend, Bobi Wine, Barbie Kyagulanyi, António Guterres og Donatella Versace þykja öll skara fram úr – hvert á sinn hátt – sem mikilvægt fordæmi leiðtoga komandi kynslóða.

**GÁMASLISKJURNAR
KOMNAR, GOTT VERÐ.
VÍR OG LYKKJUR EHF
772-3200**

**2ja manna infrarauður saunaklefi
Stærð 120x100x200 cm. (BxDxH)
Kr. 260.000,- fyrir einfasa rafmagn.**

**Rafmagnspotturinn HYDRO
Stærð 200x200x95 cm.
Kr. 850.000,- m/loki, tröppu, síu o.fl.**

**GODDI.IS
Auðbrekka 19, 200 Kópavogur
s. 5445550**

Náttúruperlan Ástjörn! Sumarbúðadvöl fyrir 6-12 ára og 13-15 ára. Strákarogstelpur í öllum flokkum. Verð um 10 þ. kr/sólarhring. Systkinaafsláttur. Ástjörn er í Kelduhverfi, nálægt Ásbyrgi og Hljóðaklettum. Bátar og leiksvæði. Uppl. s. 462-3980 astjorn.is - facebook.com/astjorn - instagram.com/astjorn - youtube.com/astjorn.

Slöngubátar fyrir alhliða veiði. Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

Jesús sagði:

„Því svo elskaði Guð heiminn að hann gaf einkason sinn til þess að hver sem á hann trúir glatist ekki heldur hafi eilíft líf.“

Jóh. 3.16

biblian.is

Notaðir bílar | benni.is
4x4
Mitsubishi Eclipse Cross Intense PHEV, 4x4, árgerð 2021, sjálfstýptur. Ekinn 67.000 km. Verð kr. 3.490.000. Verð áður kr. 3.790.000 - notadir.benni.is - s. 590-2035.

Scania kranabíll. Bíll í toppstandi, rýkur í gang og gengur vel, nýskoðaður, allt glussakerfi nýyfarið. Splunkuný framdekk, nýr alternator. Frábær bíll fyrir t.d. byggingavinnu og vöruflutninga. Bíllinn er kominn í flokk fornbíla og því engin gjöld af honum. Verð 3.300.000 +vsk. Uppl. hjá Viggó s. 773-0418.

Ekki missa af þessu! Bílskurshurð úr mahony til sölu, 250 cm breidd, 234 cm hæð. 2 aukaflekar og 2 sett af brautum fylgja. Verð - tilboð s. 692-9422 / 846-4144.

Delaval skitaróbót til sölu. Nánari upplýsingar veitir Gísli Björn í s. 866-8174.

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Ópið frá kl. 13-16.30.

Við erum með sláttuvélar fyrir hvers kyns rudda og graslúða sem passa á traktora, liðléttinga og gröfur. Leiðaðu ráða hjá okkur, við erum með margar útfærslur og yfir 70 vörunúmer. www.hardskafi.is - sala@hardskafi.is - s. 555-6520.

Tjöld til leigu. Bæði stór og lítil tjöld fyrir þína veislu. Frá 9 m² upp í 108 m². Einnig stólar og borð til leigu. Sendu á tjoldum@tjoldum.is eða s. 693-9400.

Ísvélar til sölu Lítið notaðar. Gelmatic ísvélar til sölu. Um er að ræða 3ja stúta gólfvélar. Auðveldar í þrifum og umhirðu. Verðhugmynd kr. 300.000 hver vél. Áhugasamir endilega hafið samband við okkur á [hallo@lotel.is](mailto:halla@lotel.is) eða í s. 861-7375.

Til afgreiðslu strax: Reck mykjuhrætur með 60 cm turbo skrúfuspaða, tjakkstýrðri niðurstetningu og skurðarbúnað sem hentar afar vel fyrir niðurfellingabúnað, fyrir 100-200 hö. traktora pto, 540-1000. Lágmarks eldsneytiseyðsla við hræringu. Uppl. í nýju símanúmeri, s. 793-0116.

Notaðir bílar | benni.is
Opel Vivaro 50 kw. Rafmagn. árgerð 2022, sjálfstýptur, ekinn 26.000 km. Verð kr. 4.590.000 - notadir.benni.is - s. 590-2035.

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.

Björgvin Guðjónsson, búfræðingur

og löggiltur fasteignasali,

s. 510-3500 eða 615-1020, bjorgvin@eignatorg.is

Eignatorg Syðsta-Mörk, 861 Hvolsvöllur

MICKEY THOMPSON
M/T
TIRES & WHEELS

Mickey Thompson
Baja Boss M/T
42X13.50R17

Ice-track ehf
773-4334
www.mtdekk.is
mtdekk@mtdekk.is

Límtré-Timbureiningar

STRUKTUR

Stálgrind
Yleiningar
PIR
Steinull

| Strúktúr ehf | www.struktur.is | struktur@struktur.is |

| Bæjarflöt 9 | 112 Reykjavík | Sími: 588 6640 |

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Úrvalið hefur aldrei verið meira.

AL-KO
QUALITY FOR LIFE

UNSIINN

Schmidt
FAHRZEUGBAU

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum. Skoðuðu úrvalið á www.brimco.is eða kirtu í heimsókn.

BRIMCO

Hestakerrur fyrir 2, 3 og 5 hesta.

EFRIBRAUT 6 - 270 MOSFELLSBÆ
SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
Á BÍLSKÚRS- OG IÐNAÐARHURÐUM

IS HURÐIR www.ishurdir.is
564-0013 | 865-1237

Úrval nýlegra bíla

Notaðir bílar benni.is	Notaðir bílar benni.is	Notaðir bílar benni.is
337195	493881	758774
Toyota C-HR C-LUB, '21, sjálfskiptur, ekinn 84 þús. km. Verð: 3.490.000 kr.	Audi E-Tron 50, rafmagn, 4x4, '20 sjálfskiptur, ekinn 53 þús. km. Verð: 5.650.000 kr.	MG5 Luxury, rafmagn, '23, sjálfskiptur, ekinn 7 þús. km. Verð: 5.490.000 kr.
Notaðir bílar benni.is	Notaðir bílar benni.is	Notaðir bílar benni.is
4x4 712920	618816	4x4 338143
SsangYong Korando Premium, 4x4, '23, sjálfsk., ekinn 7 þús. km. Verð: 4.390.000 kr.	Hyundai Kona Style 64 kW '20, sjálfskiptur, ekinn 50 þús. km. Verð: 3.890.000 kr.	Land Rover Defender D240 HSE, 4x4, '21, sjálfsk., ekinn 51 þús. km. Verð: 13.990.000 kr.

Meira úrval á notadir.benni.is

Opnunartímar:
Virka daga 9 til 17 og laugardaga 12 til 16
Krókhálsi 9 | Reykjavík | 590 2035

Bílabúð Benna
Notaðir bílar

ÁSCO

FLJÓT OG VINALEG ÞJÓNUSTA

— STARTARAR OG ALTERNATORAR —

ÓKEYPIS RAFGEYMAMÆLING!

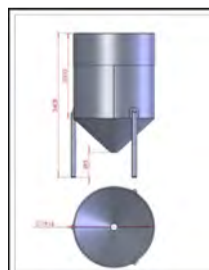
Eigum allar stærðir rafgeyma á lager

ÁSCO
BÍLARAUFMAGN

Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is

Sánahús 4-6 manna úr sedrusviði með 8kw. Harvia ofni og öllu sem til þarf. Stærð 210 cm X 240 cm. Kemur ósamsett. Verð kr. 995.000 m/vsk. Upplýsingar valdi@barki.is s. 569-4000. Barki ehf.

Er með til sölu síló/tanka. Verð kr.200.000. Riðfrítt járn s. 845-8370.

Kurlararnir komnir. 15 hp. þriggja hnifasett. Verð kr. 259.000 m/vsk. Vír og lykkjur ehf. S. 772-3200.

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar og Iðnaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

KAUPLAND www.kaupland.is
sími 8449484

Notaðir bílar | benni.is

4x4

SsangYong Rexton DLX, 4x4, árgerð 2016, sjálfskiptur. Ekinn 105.000 km. Verð kr. 3.490.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalskoðun. Pantíð tíma. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opíð kl. 13-16.30 - www.brimco.is.

Öflugar 8 og 10 tonna þráðlausar traktorslyftur. Vörubílahleðslutæki fylgir og aukabúnaður. Gott verð. CE Vélasalan Holti, 311 Borgarnes s. 435-6662 & 895-6662 Þorsteinn.

Brettgafflar með snúningi, 180° eða 360°. Festingar fyrir traktora og skotbómulyftara. Hliðarstuðningur fyrir trékassa og grindur. Burðargeta 1.500 kg, 2.500 kg, 3.000 kg og 5.000 kg. Pólsk framleiðsla. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang- hak@hak.is www.hak.is.

Til sölu nýtt 15 fm smáhúsi, fjölnota til flutnings. Gólf parketlagt, veggir klæddir með rakaheldum spónaplötum, málaðir. Loft klætt með panil, rafmagnstafía, vegg- og loftdósir ekki ídreigið. Aluzink á þaki klætt með bandsagaðri furu. S. 842-4744.

Backhoe fyrir dráttarvélur og hjólaskóflur. Margar stærðir. Gröfudýpt 1,3–4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Hús fæst gefins til flutnings. Gamla húsið að Kleifum á Selströnd (F2128324) fæst gefins til flutnings. Skráð byggingarár er 1901. Um er að ræða tvílyft timburhús sem þarfnast talsverðs viðhalds. Sökum aldurs er húsið friðað skv. 29. grein laga um menningarmínjar. Nánari upplýsingar: stala-hus@lv.is.

Hitachi ZX160W Árg. 2005 13, akstur: 200 tímar. Smurkerfi, hraðtengi, rörtortilt. Nýbúið að setja nýjar oliur og siur. Verð kr. 3.500.000 +vsk. Frekari upplýsingar í s. 663-7062 (Bergur).

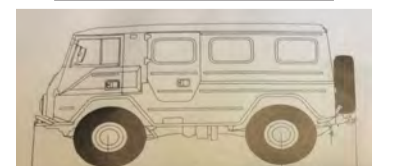
Þessi er svo máttuleg í sveitina. 1,4 tonn með 3ja cyl. vatnskældri dieselvél. Aukabúnaður í úrvali. Kr 2.260.000 +vsk. og skráning. www.hardskafi.is – sala@hardskafi.is – s. 555-6520.

Þrýstisett fyrir neysluvatn. Til á lager 230 V, 12 V, 24 V. Einnig dælur með 3 fasa. Mjög öflug sjálfsgandi dæla. Dæluhlól úr kopar og öxul úr ryðfriú stáli. 24 L eða 60 L tankur úr ryðfriú stáli. Stillanlegur þrýstingur. Hentar vel fyrir sumarhús, ferðaþjónustu og báta. Hákonarson ehf. S. 892-4163, netfang- hak@hak.is.

Gúmmirampar fyrir brettatjakk. Stærð: L 100 cm x B 50 cm x H 16 cm. Þyngd 21 kg. Passa fyrir venjulega vörugáma. Burðargeta 10 tonn. Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163, hak@hak.is.

Í túninu heima? Óska eftir original Volvo Lapplander C202 húsi (efri og neðri hluta), er með sæmilega grind og gangverk en húsið er illa farið af ryði. Ef það leyntist óferðafær Lappi í túninu heima, endilega sendu mér póst á netfangið hér að neðan. Heillegir hlutar úr húsi gætu komið að gagni. oskjon@hotmail.com.

JOBMAN
Durability at work since 1975

Frábærar buxur frá Jobman!

Við leggjum áherslu á góða þjónustu við landsbyggðina.

KH VINNUFÖT
Réttu fótin fyrir þig!

Nethylur 2a, 110 Reykjavík | khvinnufot.is

J2317

Verð: 7.668 kr.

J2325

Verð: 12.028 kr.

Litir

Verðslun: Khvinnufot.is

Öryggi: Fyrst og fremst

SANDBLÁSTUR

WWW.BLASTUR.IS

- Sandblástur
- Ryðvarnir
- Glerblástur
- Málun

Margra áratuga reynsla í sandblæstri á öllu milli himins og jarðar. Blásúm nýju lífi í hlutina!

S: 555-6005 Helluhrauni 6, 220 Hafnarfirði

www.blastur.is

Glussadrifnar haughræur á ámoksturs-tæki eða 3 tengi. Hentar mjög vel fyrir úttanka, útilón og víðar. Lengdir: 4 m, 5 m, 6 m, 6,7 m, 8 m, 9 m. Rótor og skrúfa eru sambyggð, enginn öxull. Mjög léttbyggðar, 9 m löng er aðeins 360 kg. Allar festingar í boði fyrir skotbómulyftara og traktora. Boltaðar festingar sem er fljótlegt að skipta um. Getum einnig skaffað fremsta hlutann án burðarvirkis. Öflugur búnaður á góðu verði frá Póllandi. Hákonarson ehf. hak@hak.is – www.hak.is – S. 892-4163.

Gólfhiti, gólfraesing fyrir 16 mm rór. Ryklauss gólfhitafræsing, verð á fermetra kr. 4000 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á https://www.golffraesing.is s. 892-0808 - Oliver.

Vegristar, 4 x 2,5 m. Verð kr. 495.000 +vsk. Bera alla venjulega umferð, traktora, fulllestaða vörubíla. Flytjum á staðinn fyrir hagstætt verð. Gönguhlið og veghlið í ýmsum stærðum. Íslensk smíði. Uppl. FB Sæblær ehf. www.sbl.is og s. 899-2202.

Gámarampar á lager. Heitgalvaniserað stál. Burðargeta 8.000 kg. Stærð: 130 cm x 210 cm x 16 cm. Lykkjur í dekki fyrir lyftaragaffla. Hákonarson ehf. hak@hak.is. s. 892-4163. www.hak.is.

Ný rafstöð 100 kva. Cummins 5.9 l. turbo dísel. Verð kr. 2.480.000 +vsk. S. 696-9468.

Sliskjur úr áli fyrir vinnuvélar, fjórhjól ofl. Lengdir- 1,6 m, 2 m-2,1 m, 2,5 m, 3 m, 3,5 m, 4 m, 4,5 m, 5 m. Burður fyrir par 1,5 tonn til 80 tonn. Einnig gúmmiklæddar að ofan fyrir valtare. Mjög hagstæð verð. Hákonarson ehf. Netfang- hak@hak.is - s. 892-4163. www.hak.is.

Háprýstidælur fyrir verktaka og bændur. Rafdrifnar, traktorsdrifnar, glussadrifnar, bensín eða dísel. Margar stærðir, allt að 700 Bar. Einnig öflugir vatnshitarar fyrir háprýstidælur. Vandaður búnaður frá Comet - www.comet-spa.com Hákonar-son ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Vélavit ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ díselvélar á Íslandi. Sala, varahlutir og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarási 3, Garðabæ. Upplýsingar í S. 527-2600.

Sjálfsogandi dælur frá Japan (Koshin). Fyrir vatn, skolp, mjög óhrein vatn (trash). 2", 3", 4". Original Honda vélar með smurliuöryggi. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Vinnuaðstaða/ kaffihús til leigu næsta sumar, margir möguleikar, t.d. fyrir listsýningar, handverkssölu o.fl., frábær staðsetning. Upplýsingar í s. 849-8902.

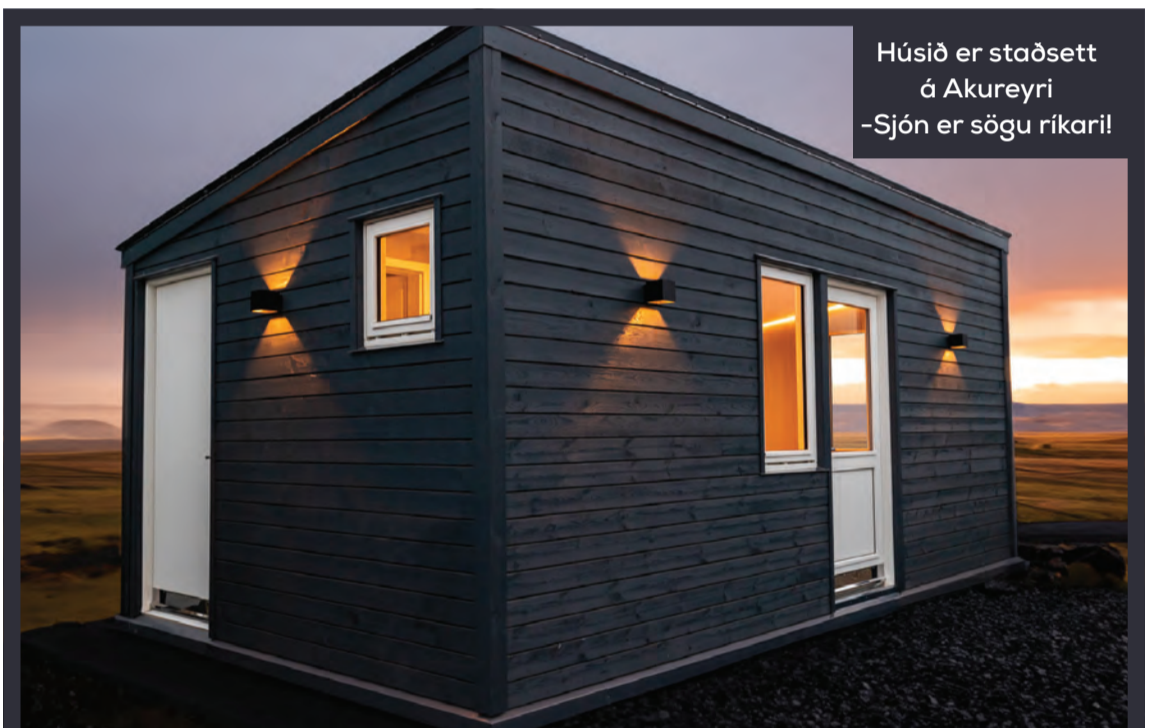
Lambheldu hliðgrindurnar komnar

Vinsælu og ódýru hliðgrindurnar eru komnar aftur. Takmarkað magn. **Verð frá kr. 29.900 auk vsk. ef keyptar eru 5 grindur eða fleiri.** Athugið ódýrar lamir, aðeins kr. 3.900 auk vsk. Heilt sett, lamir og loka. Breidd 420 cm. Hæð 110 cm. Möskevastærð 10x15 cm.

Verðskrá: 1 stk. kr. 34.200 auk vsk.
2-4 stk. kr. 32.900 auk vsk.
5 stk eða fleiri kr. 29.900 auk vsk.

Afgreitt á Hvolsvelli og í Sundhaöfn án aukakostnaðar. Sent hvert á land sem er.

Upplýsingar og pantanir í sínum 669-1336 og 899-1776.

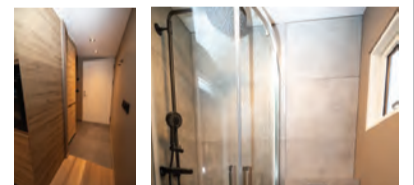
Til sölu þetta glæsilega hús, klárt til flutnings

Um er að ræða 18m² sumar/gesta- eða ferðapjónustuhús.

- Einstaklega vandað hús bæði þegar kemur að efnisvali og vinnubrögðum.
- Fullainangrað hús á steyptri gólfplötu með gólfhita.
- Eldhús með innbyggðum ísskáp, Bosch bakaraofni og tveggja hellna helluborði.
- Fullbúið baðherbergi.
- Öll lýsing dimmanleg.
- Gert er ráð fyrir í rafmagnstöflu að hægt sé að bæta við heitum potti og bilhleðslu. Harðparket er á alrými, flísar á forstofu-gólfi og baðherbergi.

Allar nánari upplýsingar gefur Kristján í síma 894-6777.

Ásett verð er 12.9 mkr. Tilboð í húsið má senda á netfangið fixa@fixa.is

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

**SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ
ALLAR GERÐIR
TJAKKA**

VHE

VHE • Melbraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Er um með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit
Sala - Þjónusta
www.velavit.is

Glussadrifnar gölfhrætur. Vinnudýpt: 1,9 m. Stærð áskrúfu: 48 cm. Rotor-12 kW. Glussaflæði: 75 L/mín. 20 m af glussaslöngum fylgja. Mesta hæð frá gólfi: 2 m. Burðarvirki-Heitgalv. / SS stál. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang- hak@hak.is.

Girðingastaurar 4 mm. (galv.) 40 mm x 40 mm x 4 mm. L: 1.800 mm. Við erum að gera pöntun. Verðin verða mjög góð, takmarkað magn. Hákonarson ehf. S. 892-4163 www.hak.is / hak@hak.is

Senso skynjari fyrir gasmagn. Mælir gasmagn í kútnum og notkun á snjallan hátt. Tilvalin gjöf fyrir grillarann, húsbíla/hjólhúsaeigendur, þá sem elda með gasi eða bara þann sem á sjálfur svona hjálpartæki sem vaktar magnið kútnum með snjalltækinu þínu. nánari uppl. www.herumbil.is.

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Argo-Watt) Með AVR spennujafnara eða án hans. AVR tryggir örugga keyrslu á öllum rafbúnaði. Mjög mörg, stór kúabú eru með þennan búnað. Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Volvo ECR50D notuð 2000 vst. Vél 2020 árgerð. Rototilt 2022 árgerð, 4 skóflur. Verð kr. 9.900.000 +vsk. Ingi s. 898-3493.

Vandaðir vatnabátar frá Póllandi. Stærð: 4,04 m x 1,67 m, 110 kg. Bátarnir eru með tvöföldum botni með frauði á milli. Bátunum fylgir sami búnaður og á mynd, ásamt tréarum. Vinsamlega hafið samband fyrir nánari upplýsingar. Hákonarson ehf. Netfang: hak@hak.is s. 892-4163.

Sturtuvagn 2ja tónna á tveimur hásingum. Verð kr 550.000 +vsk. Aukabúnaður í boði, grindur og dæluset. www.hardskafi - sala@hardskafi.is - s. 555-6520.

Stór og öflug háprýstidæla fyrir verkataka til sölu. Dælan er ný og ónotuð, FDX Xtreme XL, www.comet-spa.com. Dælan er 16 L /min og max þrýstingur er 520 Bar. Vél - 26 hestöfl, Kohler, dísel, KDW 1003. Vélín er vatnskæld og með rafstarti. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is.

Bandsög til sölu, nánast ónotuð. Verð kr. 100.000. Upplýsingar í s. 897-2262.

Rafstöðvar með orginal Honda-vélum og Yanmar dísel á lager. Stöðvarnar eru frá Elcos Srl. á Ítalíu, www.elcos.net. Eigum einnig hjóllátar stöðvar fyrir ferðavagna. Við bjóðum upp á allar gerðir af rafstöðvum. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf., www.hak.is, s. 892-4163, netfang.hak@hak.is.

Nýyfirfarinn 6 manna rafmagnspottur, MSpa P-SH069 Soho. Hitari 1500 w. Þriggja stiga loft nudddæla. Filter dæla 12v/60W, 1420L/h Efni = Premium PVC fabric. Verð kr. 80.000. Uppl. s. 892-6440.

Bretttagafflar fyrir ámoksturstæki. Ásoðnar festingar- Euro. Euro + 3 tengi. Sérpöntun á öllum festingum. Burðargeta 2.500 kg. Lengd á göfllum, 120 cm. Pólsk framleiðsla. Til á lager. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163, hak@hak.is.

Nýyfirfarið og skoðað (2026) Rockwood Premier 1904 fellihýsi. Verð kr. 750.000. Uppl. s. 892-6440.

Rampar fyrir frysti/kæligáma á lager. Burðargeta 10 tonn. Dekkplata 10 mm, L 170 cm x B 200 cm x hæð 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftaratækur á þrjá vegu. Eigum einnig rampa fyrir hefðbundna sjógáma. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163 hak@hak.is.

Díselhitari 5kw með 4l tank. Sama tæki fyrir 12v, 24v og 220v. Öll þjónusta. Orkubóndinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185.

Við óskum eftir starfsmanni í verslun okkar, Rokk & Rómantik á Laugavegi 62. Starfsmaðurinn þarf að vera: Traustur, duglegur, hugmyndaríkur, skemmtilegur, stundvís og áreiðanlegur. Kostur væri ef starfsmaðurinn kynnir að meta dökka líti. Einnig kostur ef tónlistarsmekkur viðkomandi er góður. Svo er ekki verra ef manneskjan hefur reynslu af geitum. Manneskjan sem sækir um þarf að vera góð vera og góður í að vera. Vinsamlegast sendið umsókn og meðmæli á goth@goth.is.

Klóséttadælar fyrir kjallara. Inntak fyrir vask, sturtu og þvottavél. Mótur staðsett fyrir utan votrymi. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Frárennsli, 32 mm. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Atvinna

Sumarstarf á sveitahótel í Vestfjörðum. Leitum að drifandi starfsfólki í vinnu á litlu 12 herbergja sveitahótel í sumar þar sem gestum er einnig boðið upp á morgunverð og kvöldverð. Vaktavinna í júní, júlí og ágúst og jafnvel eitthvað fram í september. Viðkomandi þarf að geta gengið í öll störf tengd rekstrinum s.s. þrif og umbúnað, þvott, uppvask og aðstoð í eldhúsi, þjónustu í veitingasal o.fl. Húsnæði fyrir starfsfólk í boði á staðnum. Umsóknir ásamt ferilskrá og meðmælum sendist á karl@latrabjarg.com.

Fjölskyldurekið rútfyrirtæki í Reykjavík leitar að einstaklingum í hlutastarf og/eða fullt starf við akstur með ferðamenn um landið. Fjölbreytt verkefni og mikil vinna í boði. Nánari upplýsingar: info@icebus.is eða s. 865-1985/868-6784

Dýrahald

Óska eftir hvítum dúfum til að hafa í 40 ára afmælinu mínu laugardaginn 13. apríl næstkomandi. Áhugasamir hafi samband í s. 692-4972. Bryndís Kolbrún.

Jarðir

Óska eftir afnotum af svartri strönd (viðfeðmt) í hálfan dag eða svo vegna myndatöku af færanlegu húsi sem yrði staðsett þar á meðan myndataka færi fram. Stærð húss er á við 20 ft. gám. Auðvelt aðgengi fyrir kranaþil til að hífa húsið. Greitt fyrir afnot. Upplýsingar í s. 698-5520.

Leiga

56 ára kona óskar eftir herbergi með aðgang að wc og eldhúsi í nokkrar vikur. Einhvers staðar nálægt Reykjavík. S. 893-9033. Netfang: wholepoints@gmail.com.

Óska eftir

Óska eftir gömlum slóðadraga, áburðardreifara og jarðvegstætara. Má þarfnast lagfæringa. Get sótt hvert á land sem er. kotbondi85@gmail.com.

Traktor MF 135. Ford 2000 eða eitthvað svipað, helst með tækjum og vel nothæft. Verð hámark 400.000. S. 690-0460 eða á biggo@simnet.is

Óska eftir 6 þörum af gylltum millum, beltispari og skúfhól fyrir upplut. S. 899-8060 Jóhanna.

Óska eftir alls konar samstarfi fyrir stærsta asparskóg Íslands. Við þurfum 400 ha, heppilegt fyrir ösp, girt land. Hvar sem er á landinu. Klárum gróðursetningu á tveim árum. Landeigendur, jafnvel nágrannar, fyrirtæki og fjárfestar, verði velkomin. S. 849-0636. Arctic Black Cottonwood.

Óska eftir traktorsgröfu, má vera komin á fermingaráldur. Upplýsingar í s. 863-3110.

Kaupi vínplötur. Staðgreiði stór plötusöfn. Ólafur S. 784-2410, olisigur@gmail.com.

Til sölu

Innflutningsfyrirtæki í heilsgæranum með heildverslun og vefverslun til sölu. Góður lager og hagstæður leigusamningur á skrifstofu fylgir. Áhugasamir hafi samband við Unni hjá Allt fasteignasölu. unnur@allt.is

Er með New-Holland SuperHayliner 276 baggabindivél til sölu á lítið, hefur staðið inni síðan um 1990, staðsett í Lóni í A-Skaft. S. 869-7028.

Gott hey til sölu. Hefðbundnir rúllubaggar. Ekki áborið. Er í Fljótshlíð. Verð kr. 6.000 +vsk. Upplýsingar í s. 669-1336.

Bílaýftur í úrvali fyrir bíla og búvélar, myndir og uppl á www.holt1.is Útvegum rafstöðvar, bátavélar o.fl. Vélaverkstæðið Holti, 311 Borgarnes, s. 435-6662 895-6662.

Til sölu um 130 rúllur af seinni slætti árið 2023. Staðsett í Hvalfjarðarsveit. Óska eftir tilboði. S. 893-8958.

Til sölu hlutir í tankdreifara: ac. 17.000 L. tankur úr 6 mm stáli, hjól 850x30,5, dæla, hásing, grind og fleira. Uppl. í s. 894-7161.

Isuzu D-max árg. 2008. Ekinn 200.000 km. 35" breyttur, nýleg dekk. Upplýsingar í s. 692-2933.

Toyota Hilux GX 2017. Sjálfskiptur. Ekinn 127.000 km. Hús á palli, óbreyttur. Verð kr. 6.990.000. Ingi s. 898-3493.

Veiði

Er að leita að rjúpnalandi til leigu í styttri eða lengri tíma. Er hófstíllur veiðimaður og geng vel um. Áhugasamir vinsamlegast hafi samband á jon@fishland.is eða í s. 899-4899.

Þjónusta

Ég kem á staðinn og geri við tölvuna eða snjalltækið. Tek að mér verk í Árnessýslu, Rangárvallasýslu og Mýrdalshreppi. Nánari upplýsingar á kynngi.is

Byggingarstjóri. Ertu í byggingarhugleiðingum eða ertu kominn á stað með framkvæmdir? Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllum byggingarstigum og vera tengiliður við byggingarfulltrúa fyrir ykkur. Hafið samband í s. 852-3222 eða asgeirvil@gmail.com

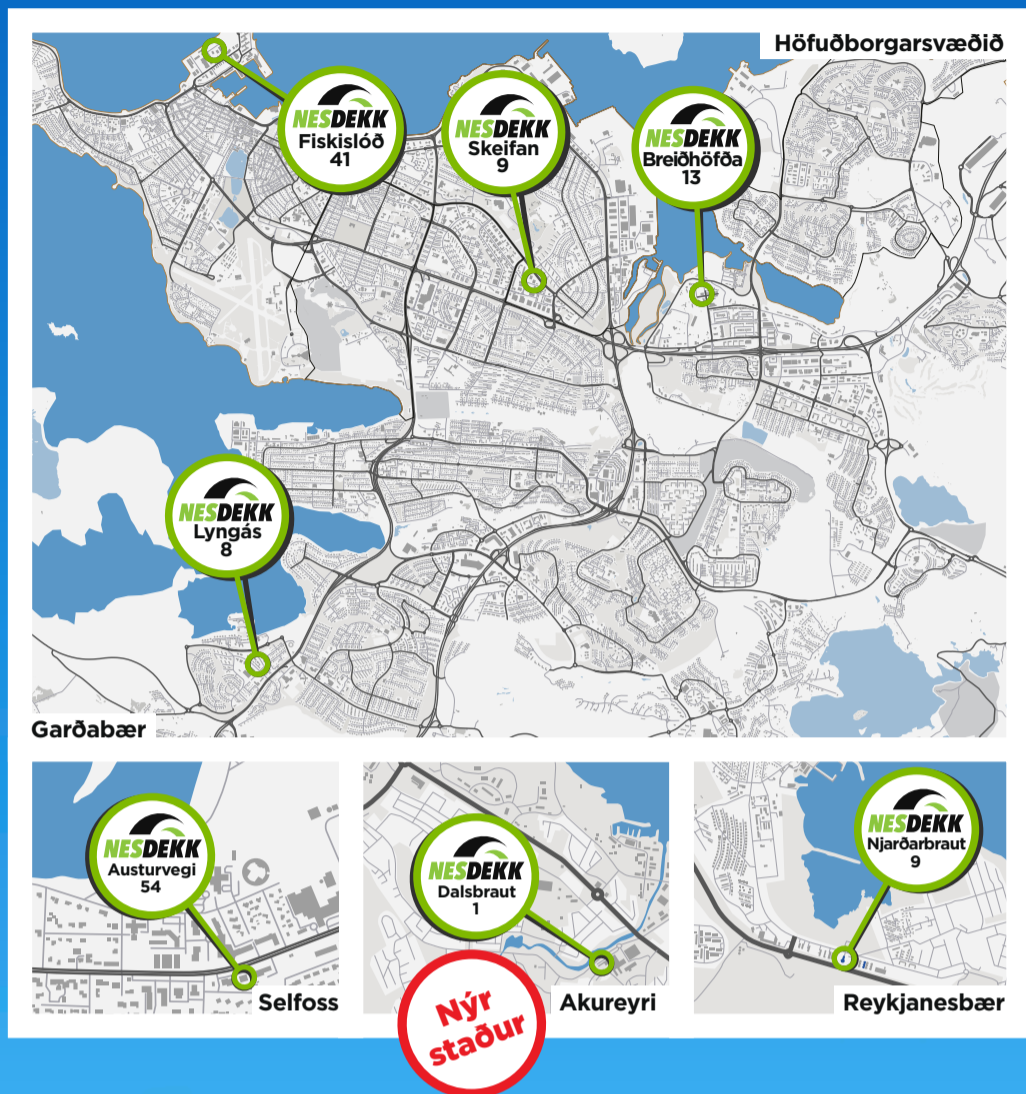
Ath! Háprýstipvottur, múrviðgerðir og epoxy máln á gölfum/gangstéttum. 15% afsláttur á háprýstipvott á öllum bókunum gerðum í apríl. Bókunir í s. 840-0611 eða á netfangið skeldyr21@gmail.com AJ Verktaki / Háprýstipvottur Norðurlands.

Það er stutt í ferðalagið og líka í Nesdekk! Nú á sjö stöðum!

Réttu dekkinn draga fram bestu
eiginleika bílsins og veita
hámarks öryggi.

Fáðu ráðleggingar fagmanna
við val á réttum dekkjum.

Bókaðu tíma á netinu

Bókaðu tíma og skoðuðu dekkjaúrvalið á nesdekk.is

Breiðhófi 13
110 Reykjavík
590 2080

Skeifan 9
108 Reykjavík
590 2080

Fiskislóð 41
101 Reykjavík
561 4110

Lyngás 8
210 Garðabæ
565 8600

Njarðarbraut 9
260 Reykjanesbæ
420 3333

Dalsbraut 1
600 Akureyri
460 4350

Austurvegi 54
800 Selfoss
590 2095

NIVEA

**DREGUR ÚR
SÝNILEIKA
HÚÐSLITA
Á 2 VIKUM**

9 AF 10
MÆLA MEÐ
PESSARI VÖRU

NÝTT